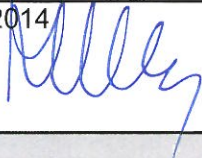
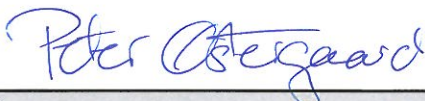
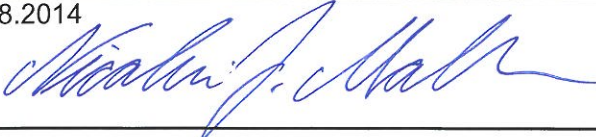

Finanstilsynet
Århusgade 110
2100 København Ø

Sammenskrivning af det anmeldte det tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed

I henhold til § 2, stk. 8, jf. § 2, stk. 9, i bekendtgørelse om anmeldelse af det tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed skal livsforsikringsselskabet hvert år inden udgangen af juni indsende en sammenskrivning af selskabets samlede gældende anmeldte tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed til Finanstilsynet. Det sammenskrevne tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed skal inkludere alle anmeldelser af det tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed, der i henhold til § 20, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed er indsendt til Finanstilsynet inden udgangen af det foregående år. Det sammenskrevne tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed må ikke indeholde tidligere anmeldte regler og satser, der ikke længere er gældende ved udgangen af det foregående år. Ved livsforsikringsselskaber forstås: livsforsikringsaktieselskaber, tværgående pensionskasser og filialer af udenlandske selskaber, der har tilladelse til at drive livsforsikringsvirksomhed efter § 11 i lov om finansiel virksomhed.

Brevdato
15.08.2014
Livsforsikringsselskabets navn
PenSam Liv forisikringsaktieselskab
Offentlig tilgængelighed
Det sammenskrevne samlede anmeldte tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed er offentlig tilgængeligt, medmindre livsforsikringsselskabet hér angiver, at grundlaget m.v. indeholder dele, der i henhold til bekendtgørelsens § 5, stk. 2, ikke er offentlig tilgængelige, og tillige indsender et ekstra eksemplar af det sammenskrevne tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed til Finanstilsynet, hvor disse dele er udeladt, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 9,
-
Sammenskrevet gældende anmeldt teknisk grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed
Livsforsikringsselskabet skal angive en sammenskrivning af det samlede anmeldte tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 8 og 9.
PenSam Liv's tekniske grundlag mv. for livsforsikringsvirksomhed er vedlagt i følgende bilag:
<u>Tegningsgrundlag (§ 20, stk. 1, nr. 1, 2, 5 og 7) – bortset fra gruppeliv</u>
PS90.pdf PS92.pdf PS93.pdf PSUNl.pdf G82.pdf K99.pdf Overførselsregler.pdf Tabsdækningsregler.pdf
<u>Regler for beregning og fordeling af realiseret resultat (§ 20, stk. 1, nr. 3) – bortset fra gruppeliv</u>
Realiseret resultat.pdf

<p><u>Genforsikring (§ 20, stk. 1, nr. 4)</u></p> <p>Principper for genforsikring.pdf</p> <p><u>Hensættelsesgrundlag (§ 20, stk. 1, nr. 6)</u></p> <p>PSMV.pdf PMFMV.pdf Kollektive hensættelser.pdf</p> <p><u>Teknisk grundlag m.v. for gruppeliv (§ 20, stk. 1, nr. 1, 2, 3 og 6)</u></p> <p>PsGrp2003.pdf</p>
<p>Navn Angivelse af navn</p> <p>Helen Kobæk</p>
<p>Dato og underskrift</p> <p>15.08.2014 </p>
<p>Navn Angivelse af navn</p> <p>Peter Østergaard</p>
<p>Dato og underskrift</p> <p>15.08.2014 </p>
<p>Navn Angivelse af navn</p> <p>Nicolai Maltesen</p>
<p>Dato og underskrift</p> <p>15.08.2014 </p>

Beregningsgrundlag PS90 i Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

Beregningsgrundlaget indeholder følgende afsnit:

0. Ugaranteret grundlag
1. Risikoelementer
2. Rente
3. Nettogrundlag
4. Bruttogrundlag
5. Nettopassiver for etlivsforsikringer
6. Nettopassiver for tolivsforsikringer
7. Præmiebetalingsrente
8. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer
9. Tilladte grundformer
10. Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger i forsikringsydelse
11. Tilladte forsikringsformer
12. Helbredsoplysninger

0.0.0. Ugaranteret grundlag

Når beregningsgrundlaget ændres, kan ydelser omregnes. Ændringer i beregningsgrundlaget anmeldes.

Herved kan såvel ydelser beregnet ud fra allerede indbetalte præmier som ydelser beregnet ud fra fremtidige præmier ændres såvel i nedadgående som i opadgående retning, herunder bortfalde.

Omregning af ydelser foretages efter ækvivalensprincippet

1.0.0 Risikoelementer

x betegner fyldt alder for mand.

y betegner fyldt alder for kvinde

1.1.0 Aldersberegning

Alderen beregnes som fyldt alder ved udløb eller pensioneringstidspunkt (subs. præmieophørsdato), med fradrag af forsikringens varighed (subs. restvarighed).

Såfremt alderen ikke kan bestemmes herved, anvendes fyldt alder på tegningsdatoen.

1.2.0 Normal dødelighed

For mænd benyttes dødelighedstavlen G82M.

For kvinder benyttes dødelighedstavlen G82K.

μ betegner dødsintensiteten.

1.2.1 G82M

$$\mu_x = 0,000500 + 10^{5,88 + 0,038x - 10}$$

1.2.2 G82K

$$\mu_y = 0,000500 + 10^{5,728 + 0,038y - 10}$$

1.3.0 Normal invaliditet

For mænd benyttes invaliditetstavlen PS90M.

For kvinder benyttes invaliditetstavlen PS90K.

μ^{ai} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til invalid.

μ^{ad} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til død.

μ^{id} betegner intensiteten for overgang fra invalid til død.

1.3.1 PS90M

$$\mu_x^{ai} = \begin{cases} 0,0001 + 10^{6,24378 + 0,038x - 10} & \text{for } x < 60 \\ 0,0004 + 10^{4,54 + 0,060x - 10} & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x \quad (\text{G82M})$$

Til brug for beregning af engangsudbetaling ved konvertering af ydelser i forbindelse med førtidspensionering anvendes

$$\mu_x^{id} = 0,0144 + 10^{5,5210 + 0,0412x-10}$$

1.3.2 PS90 K

$$\mu_y^{ai} = \begin{cases} 0,000450 + 10^{5,26160 + 0,060y-10} & \text{for } y < 60 \\ 0,000600 + 10^{4,71609 + 0,060y-10} & \text{for } y \geq 60 \end{cases}$$

$$\mu_y^{ad} = \mu_y^{id} = \mu_y \quad (\text{G82K})$$

Til brug for beregning af engangsudbetaling ved konvertering af ydelser i forbindelse med førtidspensionering anvendes

$$\mu_y^{id} = 0,0131 + 10^{4,7081 + 0,0491y-10}$$

1.4.0 Kollektive ægtefællepensioner

U betegner tilstanden: Forsikrede er ikke i et pensionsberettigende forhold

G betegner tilstanden: Forsikrede er i et pensionsberettigende forhold med en pensionsberettiget person

γ betegner intensiteten for overgang fra U til G

σ betegner intensiteten for overgang fra G til U af anden årsag end den pensionsberettigede persons død

Aldersfordelingen for den pensionsberettigede person ved overgang fra U til G er normalt fordelt, hvor:

λ betegner fordelings middelværdi

s betegner fordelings spredning

1.4.1 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med mandlig forsørger

$$\gamma_x = 0,15 \cdot 10^{\frac{(x-28)^2}{28(x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad \gamma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

$$\sigma_x = 0,012 \cdot 10^{\frac{(x-15)^2}{1600}} \quad \text{for } x > 15; \quad \sigma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

$$\lambda_x = 0,615 \cdot x + 8$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-10}\right) \cdot x$$

1.4.2 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med kvindelig forsørger

$$\begin{aligned} \gamma_y &= 0,13 \cdot 10^{-\frac{(y-24)^2}{20(y-12)}} && \text{for } y > 12; && \gamma_y = 0 \text{ for } y \leq 12 \\ \sigma_y &= 0,02 \cdot 10^{-\frac{(y-12)^2}{2100}} && \text{for } y > 12; && \sigma_y = 0 \text{ for } y \leq 12 \\ \lambda_y &= 0,915 \cdot y + 4 \\ s_y &= \left(0,21 - \frac{1}{y-7}\right) \cdot y \end{aligned}$$

1.5.0 Kollektive børnerenter

1.5.1 Risikoelementer for kollektive børnerenter med mandlig forsørger

"Faderskabsintensitet"

$$c_x = 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{11 \cdot (x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad c_x = 0 \text{ for } x \leq 15$$

1.5.2 Risikoelementer for kollektive børnerenter med kvindelig forsørger

"Moderskabsintensitet"

$$c_y = 0,18 \cdot 10^{-\frac{(y-24)^2}{7 \cdot (y-12)}} \quad \text{for } y > 12; \quad c_y = 0 \text{ for } y \leq 12$$

2.0.0 Rente

2.1.0 Teknisk rente

Den tekniske rente "i" udgør 0,5% p.a. 2,0% p.a., 3,0% p.a. eller 3,5% p.a..

2.2.0 Omregningsrente

Ved overgang til aktuel pension kan en forsikring vælges omregnet til højere forrentet grundlag baseret på omregningsrenten "j", jf. bestemmelserne i pkt. 11.4.0 og nedenstående pkt. 2.3.0 og 2.4.0.

Omregningsrenten "j" anmeldes til Finanstilsynet.

Den anvendte omregningsrente er ugaranteret. Såfremt den rente, selskabet videregiver til de forsikrede, er mindre end "omregningsrenten", kan selskabet efter anmeldelse til Finanstilsynet nedsætte forsikringsydelsen i overensstemmelse hermed.

2.3.0 Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg

Til den tekniske rente "i" og omregningsrenten "j" svarer et kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg, der fastsættes som en reduktion af renten på ½ procentpoint.

2.4.0 Opgørelsesrente

Opgørelsesrenten svarende til den tekniske rente "i" fås ved at reducere den tekniske rente med det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg. På samme måde bestemmes opgørelsesrenten svarende til omregningsrenten "j".

Ved beregning af nettopassiver, jf. pkt. 2.2.0 og pkt. 3.1.0, og præmiebetalingsrenter, jf. pkt. 3.2.0 anvendes opgørelsesrenten.

3.0.0 Nettogrundlag

3.1.0 Nettopassiv

Ved nettopassivet for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser.

Nettopassivet for månedlige ydelser beregnes, som om ydelserne forfaldt kontinuert.

3.2.0 Præmiebetalingsrente

Ved præmiebetalingsrenten for en forsikring eller en forsikringsdel forstås kapitalværdien pr. 1 krone præmiebetaling.

3.3.0 Kontinuert nettopræmie

Den kontinuerte nettopræmie $\bar{\pi}$ bestemmes som forholdet mellem nettopassivet og præmiebetalingsrenten, begge dele beregnet ved tegningen.

3.4.0 Nettoindskud

Nettoindskuddet I^n bestemmes som nettopassivet ved tegningen.

3.5.0 Nettoreserve

Ved reserven for en forsikring forstås den forsikringstekniske kapitalværdi af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser med fradrag af den forsikringstekniske kapitalværdi af de fremtidige præmieindbetalinger.

Ved nettoreserven forstås nettopassivet med fradrag af den kontinuerte nettopræmie multipliceret med præmiebetalingsrenten.

3.6.0 Generelle begrænsninger

En forsikring må ikke opbygges således, at dens nettoreserve på noget tidspunkt kan blive negativ. Dog kan retten til 12 måneders præmiefri dækning medføre, at nettoreserven er negativ efter udløbet af den præmiefri dækningsperiode, jf. 10.4.0.

En forsikring, der indeholder invaliditetsydelse, må ikke være således opbygget, at nettoreserven kan falde ved invaliditetens indtræden, eller sådan opbygget at nettoreserven kan stige ved reaktivering.

4.0.0 Bruttogrundlag

4.1.0 Præmie og indskud

Ved præmie forstås enhver fremtidig i policen forudsat indbetaling samt den del af første indbetaling, der svarer til de fremtidige i policen forudsatte indbetalinger.

Andre indbetalinger er indskud.

Når udløbsalderen for præmie er lavere end 60 år, er den korteste præmiebetalingsvarighed ved nytegning 5 år.

4.1.1 Bruttopræmie

Ratepræmien, der indbetales 1/m-årlig forud, beregnes som:

$$\frac{P^{(m)}}{m} = \frac{\bar{\pi}}{m(1-s)} \cdot \frac{a_{\overline{1}|}^{(12)}}{a_{\overline{1}|}^{(m)}}$$

hvor s er omkostningstillægget og lig med 5%.

Ratepræmien, der forfalder 1/12-årligt kan dog indbetales bagud.

$a_{\overline{1}|}^{(m)}$ er beregnet som en forudbetalt annuitet med en rentefod svarende til opgørelsesrenten.

4.1.2 Bruttoindskud

Bruttoindskuddet I^B beregnes ved

$$I^B = \frac{1}{1-s} I^N$$

hvor s er omkostningstillægget og lig med 5%.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

4.2.0 Fripolice

Fripolice beregnes således, at nettopassivet af denne bliver lig med forsikringens nettoreserve. Fripolice sættes dog til nul, dersom tilbagekøbsværdien ikke er positiv på omregningstidspunktet, jf. pkt. 4.3.1.

4.3.0 Betingelser for tilsagn om tilbagekøb uden afgivelse af helbredsoplysninger

For etlivsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom nettopassivet ved forsikredes død på tilbagekøbstidspunktet er større end nettoreserven.

For tolivsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom det for begge forsikrede gælder, at nettopassivet ved forsikredes død er større end nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet.

Hvis nettopassivet ved forsikredes død er mindre end nettoreserven, kan der gives tilsagn om tilbagekøb af så stor en del af forsikringen, som modsvares af nettopassivet ved forsikredes død. Såfremt der sker tilbagekøb efter denne bestemmelse, skal dødsfaldsrisikoen reduceres tilsvarende.

Der kan dog altid gives tilsagn om tilbagekøb, såfremt forsikringen efter omskrivning til fripolice på tilbagekøbstidspunktet ikke omfatter nogen løbende ydelse over 1.200 kr. årligt eller sum over 12.000 kr.

For forsikringer, der er baseret på aftale mellem arbejdsgiver, forsikringselskab og arbejdstager kan det aftales, at der gives tilsagn om tilbagekøb i forbindelse med fratræden fra den pågældende arbejdsgiver efter følgende regler:

- A. Tilbagekøb straks ved fratræden kan ske hvis:
1. tilbagekøbsværdien tilfalder arbejdsgiveren i henhold til lov nr. 310 af 09.06.71 med senere ændringer
  2. forsikrede emigrerer
  3. forsikrede får ansættelse som tjenestemand. Tilbagekøb kan ske i det omfang, tilbagekøbsværdien overføres til staten eller kommunen som betaling for tillægelse af pensionsalder.
- B. Hvis forsikrede er fratrædt sin stilling uden at være berettiget til førtidspension eller alderspension, kan forsikrede på begæring udtræde af forsikringsaftalen mod udbetaling af tilbagekøbsværdien. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:
- Der må ikke være indledt sag for medlemmet om behandling efter reglerne i lovgivningen om offentlig førtidspension.
  - Medlemmet må ikke have fået forlænget udbetaling af dagpenge på grund af livstruende, uhelbredelig sygdom.
  - Der skal være forløbet 12 måneder efter fratrædelse af den stilling, der har medført præmiebetaling. Tilbagekøbsværdien kan dog udbetales tidligere i tilfælde af emigration.
  - Forsikrede må ikke på tilbagekøbstidspunktet have ansættelse eller have aftale om ansættelse i en stilling, der straks eller senere vil blive forbundet med pensionskassemedlemskab eller en forsikringsmæssig pensionsordning.

Der kan gælde andre regler som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

Tilsagn om tilbagekøb i andre tilfælde uden afgivelse af helbredsoplysninger kan ikke gives.

4.3.1 Tilbagekøbsværdi

Tilbagekøbsværdien udgør K% af nettoreserven med fradrag af GEBYR:

$$\text{Tilbagekøbsværdi} = \text{nettoreserve} \cdot K\% - \text{GEBYR}$$

K% er en kursfaktor til reduktion af tilbagekøbsværdien i situationer, hvor den totale markedsværdi af de til en pensionsordning hørende aktiver ikke er tilstrækkelig til at dække de til pensionsordningen hørende forsikringsmæssige hensættelser, øvrige hensættelser, gæld samt lovpligtig solvensmargen.

K% udgør fra 01.07.94 100%.

GEBYR fastsættes for et år ad gangen og udgør for 2006 1.466 kr. GEBYR reguleres årligt efter udviklingen i forbrugerprisindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Det regulerede GEBYR er afrundet til hele kr.

GEBYR af denne nævnte størrelse anvendes ved tilbagekøb uanset forsikringens tegningstidspunkt.

Ved tilbagekøb, som følge af at forsikringen efter omskrivning til fripolice er af en sådan størrelse, at selskabet kan frigøre sig ved at udbetale tilbagekøbsværdien, udgør GEBYR dog kun 1/3 af ovennævnte.

Ved tilbagekøb af forsikringer, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt ved dødsfald eller ved forsikringstidens udløb, og hvor forsikringen kun indeholder ydelser, hvis udbetaling ikke er betinget af, at nogen personer er i live, er tilbagekøbsværdien lig forsikringens nettoreserve.

For beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte kan der gælde særlige regler, jf. pkt. 8.3.5.

Der gælder følgende undtagelser:

Forsikringstagere, der ønsker at tilbagekøbe forsikringer, der er trådt i kraft før den 01.07.94, vil blive tilbudt et valg en gang for alle mellem de nye og de hidtidige regler. I en overgangsperiode indtil et egentligt valg for samtlige forsikringstagere er gennemført, vil forsikringstagere, der faktisk tilbagekøber deres forsikringer, frit kunne vælge, om de ønsker tilbagekøbsværdien udbetalt efter gamle eller efter nye regler. Gennemførelsen af et valg af princip for samtlige forsikringstagere forventes at ske inden udgangen af januar 1995.

For forsikringer tegnet før 01.07.94, hvor den forsikrede før den 01.07.94 har begæret tilbagekøbsværdien udbetalt eller jf. ovenstående har valgt at tilbagekøbe efter de indtil da

gældende regler, beregnes tilbagekøbsværdien efter følgende principper:

Tilbagekøbsværdien udgør 93% af forsikringens nettoreserve med fradrag af GEBYR .

Ved tilbagekøb, som følge af at forsikringen efter omskrivning til fripolicy er af en sådan størrelse, at selskabet kan frigøre sig ved at udbetale tilbagekøbsværdien, udgør GEBYR dog kun 1/3 af ovennævnte.

GEBYR af denne nævnte størrelse anvendes ved tilbagekøb uanset forsikringens tegningstidspunkt.

Ved tilbagekøb fra det fyldte 54. år forhøjes tilbagekøbsværdien beregnet efter ovenstående regler ved

alder 54 år med 1% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 55 år med 2% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 56 år med 3% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 57 år med 4% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 58 år med 5% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 59 år med 6% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 60 år og derover med 7% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

hvor alder er fyldt alder på tilbagekøbstidspunktet.

For beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte kan der gælde særlige regler, jf. pkt. 8.3.5.

Der overføres dog nettoreserven ved overførsel efter overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet. Hvis K% bliver mindre end 100%, kan selskabet inden for rammerne af overførselsreglerne vælge at nedsætte det overførte beløb efter anmeldelse til Finanstilsynet.

5.0.0 Nettopassiver for etlivsforsikringer

5.1.0 Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

5.1.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^d$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$

S_{x+n} betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$.

5.1.2 Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \mu_{x+\theta} \cdot S_{x+\theta}^d \, d\theta + \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot S_{x+n}$$

5.2.0 Nettopassiver for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse

5.2.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^{ad}$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$ som aktiv.

$S_{x+\theta}^{ai}$ betegner nettopassivet ved forsikredes invaliditet i alder $x+\theta$.

S_{x+n}^a betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som aktiv.

$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\tau$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+n}^i(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$ betegner invaliditetsydelse mellem alder $x+\tau$ og $x+\tau+d\tau$, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ betegner engangsydelse ved varig invaliditet i alder $x+\theta$.

For nettopassiver og ydelser, gælder begrænsninger som nævnt i 5.4.0.

5.2.2 Nettopassiv for etlvsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} (\mu_{x+\theta}^{ad} \cdot S_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai} \cdot S_{x+\theta}^{ai}) d\theta + \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot S_{x+n}^a$$

hvor

$$S_{x+\theta}^{ai} = S_{x+\theta}^{ii} + \int_0^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot \mu_{x+\tau}^{id} \cdot S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) d\tau + \frac{D_{x+n}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot S_{x+n}^i(x+\theta) + \int_0^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$$

og hvor $x+n \leq 67$

5.3.0 Sammenhængen mellem 5.1.2 og 5.2.2

Såfremt

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0,$$

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0,$$

$$S_{x+\tau}^d = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \text{ og}$$

$$S_{x+n} = S_{x+n}^a = S_{x+n}^i(x+\theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 5.1.2 og 5.2.2 identiske.

5.4.0 Generelle begrænsninger

De i punkt 5.1.1 og 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i punkt 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \leq S_{x+\tau}^{ad} \quad \text{for } x+\theta \leq 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^d \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+n}^i(x+\theta) = S_{x+n}^a = S_{x+n} \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x+\theta > 60$$

Af betingelsen $x+n \leq 67$ i punkt 5.2.2 følger at

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0 \quad \text{for } x+\tau > 67$$

6.0.0 Nettopassiver for tolivsforsikringer

6.1.0 Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse

6.1.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_1 's død i alder $x_1+\theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2+\theta$, betinget af, at x_1 lever på dette tidspunkt

T_{x_1+n, x_2+n} er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder x_1+n , betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

6.1.2 Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x_1, x_2, n) = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} (\mu_{x_1+\theta} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d + \mu_{x_2+\theta} \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}$$

6.2.0 Nettopassiv for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

Tolivsforsikringer kan indeholde invaliditetsydelser af samme art som etlivsforsikringer, dog må der kun udløses ydelser ved en af de to forsikredes invaliditet. Den af de forsikrede ved hvis invaliditet, der kan udløses ydelser, betegnes i det følgende x_1 , mens den forsikrede ved hvis invaliditet, der ikke kan udløses ydelser, betegnes x_2 . Såvel x_1 som x_2 kan være mand eller kvinde.

6.2.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad}$ er nettopassivet ved x_1 's død som aktiv i alder $x_1+\theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai}$ er nettopassivet ved x_1 's invaliditet i alder $x_1+\theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_2+n, x_1+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2+\theta$, betinget af, at x_1 lever som aktiv på dette tidspunkt

T_{x_1+n, x_2+n}^a er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder x_1+n som aktiv, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta)$ er nettopassivet ved x_1 's død som invalid i alder $x_1+\tau$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1+\theta$

$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d(x_1+\theta)$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2+\tau$, betinget af, at x_1 lever som invalid på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1+\theta$

$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1+\theta)$ er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder x_1+n som invalid, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1+\theta$

$S_{x_1+\theta}^{ii}$ og $Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta)$ er defineret i pkt. 5.2.1.

For nettopassiver og ydelser gælder begrænsninger som nævnt i pkt. 6.4.0.

6.2.2 Nettopassiver for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K(x_1, x_2, n) = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} (\mu_{x_1+\theta}^{ad} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad} + \mu_{x_1+\theta}^{ai} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} + \mu_{x_2+\theta} \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^a}{D_{x_1, x_2}^a} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^a$$

hvor

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} = S_{x_1+\theta}^{ii} + \int_0^n \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot (\mu_{x_1+\tau}^{id} \cdot T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta) + \mu_{x_2+\tau} \cdot T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d(x_1+\theta)) d\tau + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1+\theta) + \int_0^\infty \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta) d\tau,$$

og hvor

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{\text{ad}}$ og $T_{x_1+\tau, x_2+\tau(x_1+\theta)}^{\text{id}}$ bestemmes ved pkt. 5.2.1,

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{\text{d a}}$ ved pkt. 5.2.2 og

$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{\text{d i}}(x_1+\theta)$ ved pkt. 5.2.2, 2. linie

og hvor $x_1+\theta \leq 67$.

6.3.0 Sammenhængen mellem 6.1.2 og 6.2.2

Såfremt

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0$$

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta) = 0$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta)$$

$$T_{x_1+n, x_2+n} = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1+\theta)$$

$$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{da} = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{di}(x_1+\theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 6.1.2 og 6.2.2 identiske.

6.4.0 Generelle begrænsninger

De i pkt. 6.1.1 og 6.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i pkt. 6.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta) \leq T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} \quad \text{for } x_1+\theta \leq 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta) = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d \quad \text{for } x_1+\theta > 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1+\theta) = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n} \quad \text{for } x_1+\theta > 60 \text{ og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x_1+\theta > 60$$

Af betingelsen $x_1+n \leq 67$ i pkt. 6.2.2 følger, at

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta) = 0 \quad \text{for } x_1+\theta > 67$$

Endelig skal nettopassiverne for den etlivsforsikring, der er tilbage i tilfælde af x_2 's død på et vilkårligt tidspunkt, opfylde de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0.

7.0.0 Præmiebetalingsrente

Etlivsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0.

Forsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0 eller 7.1.0.

Tolvsvforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet, præmiebetalingsrente 7.4.0, jf. pkt. 6.2.0.

Tolvsvforsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet, præmiebetalingsrente 7.4.0 eller 7.3.0, jf. pkt. 6.2.0.

Etlivsforsikringer, hvor præmiebetalingstiden udløber efter forsikredes fyldte 68. år, men inden forsikredes 71. år, kan tegnes med ret til præmiefritagelse ved invaliditet. Forsikringen giver da kun ret til præmiefritagelse, dersom invaliditeten indtræder inden forsikredes fyldte 67. år.

7.1.0 Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} d\theta = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+r}}{D_x}$$

$$x+r \leq 80.$$

7.2.0 Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}^a(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} d\theta = \frac{\bar{N}_x^a - \bar{N}_{x+r}^a}{D_x^a}$$

$$x+r \leq 67.$$

7.3.0 Præmiebetalingsrente for tolivsforsikring uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}(x_1, x_2, r) = \int_0^r \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2} - \bar{N}_{x_1+r, x_2+r}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1+r \leq 80, x_2+r \leq 80.$$

7.4.0 Præmiebetalingsrente for tolivsforsikringer med præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet

$$\bar{a}^a(x_1, x_2, r) = \int_0^r \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2}^a - \bar{N}_{x_1+r, x_2+r}^a}{D_{x_1, x_2}^a}$$

$$x_1+r \leq 67, x_2+r \leq 80.$$

8.0.0. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer

Bestemmelser, der omhandler ægteskab og ægtefæller, gælder tilsvarende for registreret partnerskab og registrerede partnere og for så vidt angår den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 811) tillige for samliv og samlevere.

8.0.1 Samlever

I forbindelse med den valgfrie kollektive livsvarige ægtefællepension (grundform 811) kan den forsikrede indsætte 1 person (samlever), som opfylder følgende kriterier:

- voksen, hvilket vil sige mindst fyldt 18 år
- navngiven
- har fælles bopæl med den forsikrede ved indsættelsen, og
- kunne have indgået ægteskab/registreret partnerskab med den forsikrede

8.1.0. Kollektiv ordning

Betingelserne for at etablere forsikringer med kollektive ydelser er, at de tegnes i henhold til en overenskomst, der ved overenskomstens oprettelse opfylder mindst et af følgende krav:

- a) Overenskomsten omfatter forsikringer for mindst 10 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt efter faste principper.
- b) Overenskomsten giver garanti for indmeldelse til forsikring af de i fremtiden ansatte personer i mindst 5 år. Ordningen skal mindst omfatte eller komme til at omfatte 3 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt efter faste principper.

Det er endvidere en betingelse, at det ikke drejer sig om en bestand, hvori de enkelte personer er indtrådt, eller hvoraf der udskydes enkelte forsikrede eller grupper efter regler, der sandsynliggør en udvælgelse til væsentlig ugunst for selskabets øvrige forsikrede. Det samme gælder regler for valgmulighed med hensyn til ægtefælle- og børnepension.

8.2.0. Bestemmelser vedrørende størrelsen af de enkelte kollektive ydelser og aldersgrænser for disse

8.2.1. Kollektiv ægtefællepension

Den livsvarige kollektive ægtefællepension (grundformerne 810 og 820) og den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 811) skal mindst opfylde følgende:

- a) ikke overstige invalidepensionen
- b) ikke overstige den pensionsgivende gage

Grænsen for den samlede kollektive ægtefællepension (livsvarig + ophørende) er den dobbelte af ovennævnte.

Den ophørende kollektive ægtefællepension skal ophøre senest ved forsørgedes fyldte 67. år.

Se endvidere punkt 8.2.3. om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension og den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetalingen af kollektiv livsforsikringssum til ugifte.

En ægtefælle er berettiget til ægtefællepension, hvis ægteskabet er indgået før forsikredes fyldte 67. år, og ægteskabet på dødsfaldstidspunktet har bestået i 3 måneder. 3-måneders fristen gælder dog ikke, hvis døden skyldes et ulykkestilfælde eller en akut infektionssygdom.

For valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension (grundform 811) er ovennævnte frist dog 6 måneder. Hvis den forsikrede har indsat en samlever, jf. pkt 8.0.1, er denne berettiget til pension, hvis der har været fælles bopæl i de sidste 6 måneder før dødsfaldet.

8.2.2 Kollektive børne- og waisenrenter (børnepension)

Den samlede børnerente (kollektiv + individuelt) til det enkelte barn skal opfylde mindst et af følgende krav:

- a) Ikke overstige 25% af invalidepensionen
- b) Ikke overstige 25% af den pensionsgivende gage
- c) Ikke overstige det særlige børnetilskud, der fra det offentlige ydes til et forældreløst barn for tiden i henhold til § 4, 2. stk. i lov af 3/6 1967 (med senere ændringer) om børnetilskud og andre familieydelse (lov nr. 236).

Grænsen for den samlede børnepension (kollektiv + individuel, børnerente + waisenrente) til det enkelte barn er den dobbelt af ovennævnte.

De kollektive børnerenter og waisenrenter skal ophøre senest ved barnets fyldte 24. år.

8.2.3 Kollektiv livsforsikring (ophørende eller livsbetinget) med udbetaling til ugifte

Den kollektive livsforsikringssum til ugifte (dvs. personer i tilstand U, jf. pkt. 1.4.0) må ikke overstige 4 gange årsbeløbet, for den livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 810). Efter udbetalingen af den kollektive livsbetingede livsforsikringssum til ugifte reduceres årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension med 25% af den udbetalte livsforsikringssum.

I kombination med den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 811) må den kollektive livsforsikringssum til ugifte ikke overstige 4 gange årsbeløbet for ægtefællepensionen for så vidt angår de præmiefinansierede dele. Efter udbetalingen af den kollektive livsbetingede livsforsikringssum til ugifte reduceres årsbeløbet for den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension med 25% af den udbetalte livsforsikringssum, dog højst årsbeløbet for ægtefællepensionen.

Dersom forsikringen omfatter alderspension, skal udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring (ophørende og/eller livsbetinget) være sammenfaldende med alderspensionstidspunktet. Forsikredes alder på udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring skal være mellem 60 og 67 år.

8.2.4 Skalapension

Skalapension kan kun tegnes som led i en kollektiv ordning.

Uanset de generelle begrænsninger i punkt 5.4.0 kan stigningerne i invalidepensionen og/eller ægtefællepensionen fortsætte efter 60 års alderen, dog længst til 67 års alderen.

Den maksimale invalidepension må ikke overstige den livsvarige alderspension.

Den maksimale ægtefællepension skal opfylde betingelserne i pkt. 8.2.1.

8.2.5 Tilskadekomstpension

Tilskadekomstpension (forhøjet invalidepension og/eller forhøjet ægtefællepension) kan kun tegnes i forbindelse med invalidepension + livsvarig alderspension henholdsvis livsvarig kollektiv ægtefællepension. Den med tilskadekomstpension forøgede kollektive ægtefællepension må ikke overskride den i pkt. 8.2.1 nævnte grænse.

8.2.6 Efterpension

Til kollektive ordninger, der omfatter egenpension (grundform 211 + grundform 415) og livsvarig ægtefællepension (grundform 810 eller skalaægtefællepension), kan knyttes en efteregenpension til ægtefælle og/eller børn.

Til kollektive ordninger, der omfatter ægtefællepension, kan knyttes en efterægtefællepension til børn.

Til kollektive ordninger, der omfatter egenpension, kan knyttes en efteregenpension til børn.

Alle efterpensioner løber i tre måneder.

8.3.0 Beregningsregler vedrørende de enkelte kollektive ydelser

8.3.1 Ægteskabshyppighed g_x og aldersfordeling $f(\eta|x)$ i kollektiv ægtefællepension

De i nedenstående formler indgåede betegnelser er defineret i pkt. 1.4.0, 1.4.1 og 1.4.2.

Den forsikrede person betegnes x , mens den til ægtefællepension berettigede person betegnes η .

ℓ^γ og ℓ^σ er dekrementfunktioner svarende til intensiteterne γ_x og σ_x , mens ℓ er dekrementfunktionen svarende til normal dødeligheden for η , jf. pkt. 1.2.0.

Ved beregningerne er der ikke taget hensyn til bestemmelserne i pkt. 8.2.1, stk. 5-8.

$\varphi(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at x -årig forsikret, der overgår til tilstand G, starter i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$

Alderen η er normalt fordelt med middelværdi λ_x og spredning s_x .

$u_v(x)$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand U, efter at have været i tilstand G netop v gange ($v = 1,2,3,\dots$).

$g_v(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand G for v -te gang ($v = 1,2,3,\dots$) og er i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$.

$u_v(x)$ og $g_v(\eta|x)$ bestemmes rekursivt ved:

$$u_0(x) = \frac{l_x^\gamma}{l_a^\gamma} \quad \text{hvor } a = \begin{cases} 15 & \text{for mandlige forsikrede} \\ 12 & \text{for kvindelige forsikrede} \end{cases}$$

$$g_v(\eta|x) = \int_a^x u_{v-1}(\xi) \cdot \gamma_\xi \cdot \varphi(\xi + \eta - x | \xi) \cdot \frac{l_x^\sigma}{l_\xi^\sigma} \cdot \frac{l_\eta}{l_{\xi+\eta-x}} d\xi$$

$$u_v(x) = \int_{-\infty}^{\infty} \int_a^x g_v(\xi + \eta - x | \xi) \cdot (\sigma_\xi + \mu_{\xi+\eta-x}) \cdot \frac{l_x^\gamma}{l_\xi^\gamma} d\xi d\eta$$

Herefter bestemmes

$$g_x = \sum_{v=1-\infty}^{\infty} \int g_v(\eta|x)d\eta$$

$$f(\eta|x) = \frac{1}{g_x} \cdot \sum_{v=1}^{\infty} g_v(\eta|x)$$

8.3.2 Kollektive børne- og waisenrenter afhængige af børneantallet

Dersom en kollektiv børnepension ikke udbetales med samme beløb til hvert barn, beregnes nettopassivet, som om det højeste beløb, der kan komme til udbetaling pr. barn, blev udbetalt til samtlige børn.

8.3.3 Tilskadekomstpension

Ved beregning af nettopassivet for tilskadekomstpension forudsættes det, at 5% af invaliditetstilfældene og 5% af dødsfaldene finder sted som følge af tilskadekomst i tjeneste.

8.3.4 Efterpension

Efteregenpension til ægtefælle og/eller børn defineres som den maksimale forskel mellem egenpension og ægtefællepensionen. Nettopassivet beregnes som 2,5% af nettopassivet for en livsvarig kollektiv ægtefællepension af samme størrelse som efteregenpensionen. Nettopassivet nedsættes ikke, selv om der ikke skal ydes efterpension til børn.

Efterægtefællepension til børn defineres som den maksimale forskel mellem ægtefællepension og waisenrente til ét barn. Nettopassivet beregnes som 10% af nettopassivet for en kollektiv waisenrente af samme størrelse som efterægtefællepensionen.

Efteregenpensionen til børn defineres som forskellen mellem egenpensionen og børnerenten til ét barn.

Nettopassivet beregnes som 5% af nettopassivet for en kollektiv børnerente af samme størrelse som efteregenpensionen til børn.

8.3.5 Særregel vedrørende beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte, for forsikrede der overfører pensionsordningen i henhold til overførselsaftale anmeldt til Finanstilsynet

I tilfælde, hvor overførselsaftalen indeholder krav herom, tages der, såfremt forsikrede på tilbagekøbstidspunktet er fyldt 54 år, ved beregningen af tilbagekøbsværdien af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring hensyn til forsikredes ægteskabelige stilling på tilbagekøbstidspunktet.

Udgangspunktet for tilbagekøbsberegningen er i disse tilfælde forsikringens fripolice, hvis størrelse for præmiebetalende forsikringer beregnes efter reglerne i pkt. 4.2.0 med anvendelse af de sædvanlige kollektivt beregnede nettopassiver. Tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension og kollektive livsforsikring beregnes individuelt, idet det ved beregningen forudsættes, at forsikrede hverken kan blive skilt eller gift efter tilbagekøbstidspunktet.

Tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension er derfor i disse tilfælde nul, dersom forsikrede er ugift på tilbagekøbstidspunktet, mens den for gifte forsikrede beregnes som tilbagekøbsværdien af en overlevelsrente til forsikredes ægtefælle. Omvendt er tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive livsforsikring i disse tilfælde nul for gifte forsikrede, mens den for ugifte forsikrede beregnes som tilbagekøbsværdien af en livsforsikring.

9.0.0 Tilladte grundformer

Grundformerne er alle opbygget ud fra de generelle nettopassiver i afsnit 5 og 6.

Oversigt over Grundformerne

Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Sumforsikringer

- 110 Livsvarig livsforsikring
- 115 Ophørende livsforsikring
- 125 Livsbetinget livsforsikring
- 135 Simpel kapitalforsikring

Rateforsikringer

- 165 Ophørende livsforsikring i rater
- 175 Livsbetinget livsforsikring i rater
- 185 Simpel kapitalforsikring i rater

Renteforsikringer

- 210 Livsvarig livrente
- 211 Opsat livrente
- 215 Ophørende livrente
- 216 Opsat, ophørende livrente
- 225 Supplerende ydelse
- 235 Arverente
- 240 Individuel børnerente
- 250 Individuelt waisenrente
- 265 Opsat arverente med straks begyndende risiko
- 275 Kunstig arverente

Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2

Sumforsikringer

- 315 Invalidesum

Renteforsikringer

- 414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko
- 415 Ophørende invaliderente
- 419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Nettopassiver for tolivsforsikringer, beregnet ud fra pkt. 6.1.2**Sumforsikringer**

- 510 Livsvarig livsforsikring på kortest liv
- 515 Ophørende livsforsikring på kortest liv
- 525 Livsbetinget livsforsikring på to liv
- 530 Livsvarig overlevelsesforsikring
- 535 Ophørende overlevelsesforsikring

Renteforsikringer

- 610 Livsvarig overlevelsesrente
- 612 Livsvarig overlevelsesrente med ophørende risiko
- 615 Ophørende overlevelsesrente
- 617 Ophørende overlevelsesrente med ophørende risiko
- 620 Kunstig overlevelsesrente
- 630 Opsat, livsvarig overlevelsesrente med straks begyndende risiko
- 635 Opsat, ophørende overlevelsesrente med straks begyndende risiko
- 645 Arverente på kortest liv
- 655 Arverente på længst liv
- 660 Livsvarig livrente på kortest liv
- 661 Opsat, livsvarig livrente på kortest liv
- 665 Ophørende livrente på kortest liv
- 666 Opsat, ophørende livrente på kortest liv

Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2**Sumforsikringer**

- 715 Kollektiv ophørende livsforsikring til ugifte
- 725 Kollektiv livsbetinget livsforsikring til ugifte

Renteforsikringer

- 810 Livsvarig kollektiv ægtefællepension
- 811 Valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension
- 815 Ophørende kollektiv ægtefællepension
- 820 Kollektiv kunstig ægtefællepension
- 840 Kollektiv børnerente
- 850 Kollektiv waisenrente

Nettopassiver med kollektive ydelser og med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2

Renteforsikringer

- 945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra punkt 5.1.2

Sumforsikringer

110 Livsvarig livsforsikring

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = 1$$

$$K_{110}(x) = \frac{\bar{M}_x}{D_x}$$

115 Ophørende livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 1, S_{x+n} = 0$$

$$K_{115}(x, n) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x}$$

$$x + n \leq 80$$

125 Livsbetinget livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = 1$$

$$K_{125}(x, n) = \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

135 Simpel kapitalforsikring

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta}, S_{x+n} = 1$$

$$K_{135}(n) = v^n$$

Rateforsikringer

165 Ophørende livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{g}|}, S_{x+n} = 0$$

$$K_{165}(x, n, g) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$x+n \leq 80.$$

175 Livsbetinget livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$K_{175}(x, n, g) = \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

185 Simple kapitalforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}, S_{x+n} = \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$K_{185}(n, g) = v^n \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

Renteforsikringer**210 Livsvarig livrente**

$$n = 0, S_{x+0} = \bar{a}_x$$

$$K_{210}(x) = \bar{a}_x$$

211 Opsat livrente

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{x+n}$$

$$K_{211}(x, n) = \frac{\bar{N}_{x+n}}{D_x}$$

215 Ophørende livrente

$$n = 0, S_{x+0} = \bar{a}_{\overline{x:m}|}$$

$$K_{215}(x, m) = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+m}}{D_x}$$

216 Opsat, ophørende livrente

Livrenten betales i højst m år fra alder $x+n$ til alder $x+n+m$

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{\overline{x+n:m}|}$$

$$K_{216}(x, n, m) = \frac{\bar{N}_{x+n} - \bar{N}_{x+n+m}}{D_x}$$

225 Supplerende ydelse

Ydelsen udbetales i g år fra x 's død - udbetalingen ophører dog senest $r+g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \bar{a}_{\overline{g}|} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{\overline{g-\theta+r}|} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{225}(x, r, g) = \bar{a}_{\overline{g}|} \cdot \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+r} + D_{x+r}}{D_x} - \frac{\bar{N}_{x+r} - \bar{N}_{x+r+g}}{D_x}$$

$$x + r + g \leq 80.$$

Den supplerende ydelse ($K_{225}(x,r,g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

- 1) opsat livrente ($K_{211}(x,r)$) af mindst samme størrelse eller
- 2) opsat ophørende livrente ($K_{216}(x,r,g)$) af mindst samme størrelse

235 Arverente

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{235}(x, n) = \bar{a}_{\overline{n}|} - \bar{a}_{\overline{x:n}|}$$

$$x+n \leq 80.$$

240 Individuel børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0, jf. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 840.

β = antal børn; $n_v = r$ - det v 'te barns alder, $v = 1, \dots, \beta$

$$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$$

$$S_{x+\theta}^d = \sum_{v=1}^{\beta} \bar{a}_{\overline{n_v-\theta}|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$(n_v \geq \theta)$

$$K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = \sum_{v=1}^{\beta} (\bar{a}_{\overline{n_v}|} - \bar{a}_{\overline{x:n_v}|})$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

250 Individuel waisenrente

r betegner for børnerenten, $r \leq 24$. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død, jf. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 850.

β = antal børn; $n_v = r - \text{det } v\text{'te barns alder, } v = 1, \dots, \beta$

$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$

$$S_{x+\theta}^d = w \cdot \sum_{v=1}^{\beta} \bar{a}_{\overline{n_v-\theta}|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$(n_v \geq \theta)$

$$K_{250}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = w \cdot \sum_{v=1}^{\beta} (\bar{a}_{\overline{n_v}|} - \bar{a}_{\overline{x:n_v}|}) = w \cdot K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r)$$

$w = 0,05$ for mænd og $0,30$ for kvinder.

Ved tegning af forsikring med individuel waisenrente skal mindst en af følgende betingelser være opfyldt:

- a) Forsikringen er tegnet i henhold til overenskomst, hvor der ikke kan vælges mellem tegning med og uden waisenrenter.
- b) Forsikringen omfatter ved etableringen overlevelsrente. Såfremt overlevelsrenten ved senere omskrivning bortfalder, skal den individuelle waisenrente også bortfalde, medmindre ændringen skyldes død eller skilsmisse.

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

265 Opsat arverente med straks begyndende risiko

Arverenteudbetalingen begynder ved x 's død, dog tidligst r år efter tegningen. Udbetalingen ophører $r+g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} v^{r-\theta} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{\overline{r+g-\theta}|} & \text{for } r \leq \theta < r+g \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$\begin{aligned} K_{265}(x, r, g) &= \bar{a}_{\overline{r+g}|} - \bar{a}_{\overline{x:r+g}|} - \bar{a}_{\overline{r}|} + \bar{a}_{\overline{x:r}|} \\ &= v^r \cdot \bar{a}_{\overline{g}|} - \frac{\bar{N}_{x+r} - \bar{N}_{x+r+g}}{D_x} \end{aligned}$$

$x+r+g \leq 80$.

275 Kunstig arverente

Arverenteudbetalingen begynder g år efter x 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen.

Udbetalingen ophører $r+g$ efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} v^g \cdot \bar{a}_{r-\theta} & \text{for } \theta < r \\ 0 & \text{for } r \leq \theta < r+g \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{275}(x, r, g) = v^g \cdot (\bar{a}_{r|} - \bar{a}_{x:r|})$$

$$x+r+g \leq 80.$$

Den kunstige arverente ($K_{275}(x,r,g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

1) Ophørende livsforsikring i rater ($K_{165}(x,n,g)$) af mindst samme størrelse

eller

2) Supplerende ydelse ($K_{225}(x,r,g)$) af mindst samme størrelse.

Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet udfra pkt. 5.2.2.

Sumforsikringer

315 Invalidesum

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = 1, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{315}^{\text{a}}(x, n) = \frac{\bar{M}_x^{\text{ai}} - \bar{M}_{x+n}^{\text{ai}}}{D_x^{\text{a}}}$$

$$x + n \leq 60.$$

Invalidesummen må i 2006 maksimalt udgøre 1.035.000 kr. Det maksimale beløb reguleres hvert år efter udviklingen i forbrugerindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Det maksimale beløb er afrundet til nærmeste hele 5.000 kr.

Dersom forsikringen er tegnet ifølge overenskomst mellem på den ene side forsikringsselskabet og på den anden side arbejdsgiveren og evt. arbejdstageren, kan invalidesummen dog altid udgøre op til 5 gange invaliderenten.

Invalidesummen tegnes i kombination med en anden grundform. Kombinationen må dog ikke alene indeholde grundformer med invaliditetsydelse (315, 414, 415 og 419).

Renteforsikringer

414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta}^{\text{i}}, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{414}^{\text{a}}(x, n) = \frac{\bar{N}_x^{\text{ai}} - \bar{N}_{x+n}^{\text{ai}}}{D_x^{\text{a}}}$$

$$x + n \leq 60.$$

Begrænsningen i pkt. 5.4.0 sidste linie gælder ikke for denne grundform.

415 Ophørende invaliderente

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta:\overline{n-\theta}}^i, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{415}^{\text{a}}(x, n) = \bar{a}_{x:\overline{n}} - \bar{a}_{x:\overline{n}}^{\text{a}}$$

$$x + n \leq 67.$$

419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Dersom forsikrede bliver invalid inden alder $x+n$, udbetales der en invaliderente fra invaliditetens indtræden og indtil alder $x+m$.

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta:\overline{m-\theta}}^i, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{419}^{\text{a}}(x, n, m) = \bar{a}_{x:\overline{m}} - \frac{D_{x+n}^{\text{a}}}{D_x^{\text{a}}} \cdot \bar{a}_{x+n:\overline{m-n}} - \bar{a}_{x:\overline{n}}^{\text{a}}$$

$$x + n \leq 60, x + m \leq 67$$

Nettopassiver for tolivsforsikringer, beregnet udfra pkt. 6.1.2

Sumforsikringer

510 Livsvarig livsforsikring på kortest liv

$$n \rightarrow \infty, T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 1$$

$$K_{510}(x_1, x_2) = \frac{\overline{M}_{x_1, x_2}}{D_{x_1, x_2}}$$

515 Ophørende livsforsikring på kortest liv

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{515}(x_1, x_2, n) = \frac{\overline{M}_{x_1, x_2} - \overline{M}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + n \leq 80, x_2 + n \leq 80.$$

525 Livsbetinget livsforsikring på to liv

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 1$$

$$K_{525}(x_1, x_2, n) = \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

530 Livsvarig overlevelsesforsikring

$$n \rightarrow \infty, T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{530}(x_1, x_2) = \frac{\overline{M}_{x_1, x_2}^1}{D_{x_1, x_2}}$$

535 Ophørende overlevelseshorsikring

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n}^d = 0$$

$$K_{535}(x_1, x_2, n) = \frac{\bar{M}_{x_1, x_2}^1 - \bar{M}_{x_1+n, x_2+n}^1}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 \leq 67.$$

Renteforsikringer

610 Livsvarig overlevelsesrente

$$n \rightarrow \infty, T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{610}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_2} - \bar{a}_{x_1, x_2}$$

612 Livsvarig overlevelsesrente med ophørende risiko

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{612}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_2} - \bar{a}_{x_1, x_2} - \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+n} - \bar{a}_{x_1+n, x_2+n})$$

$$x_1 + n \leq 80.$$

615 Ophørende overlevelsesrente

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta: \overline{n-\theta}|}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{615}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{x_2: \overline{n}|} - \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{n}|}$$

$$x_1 \leq 67.$$

617 Ophørende overlevelsesrente med ophørende risiko

Overlevelsesrenten udbetales til x_2 fra x_1 's død, hvis denne indtræffer inden alder x_1+n - udbetalingen ophører ved x_2 's død, dog senest m år efter tegningen, hvor $m > n$.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta: \overline{m-\theta}|}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{617}(x_1, x_2, m, n) = \bar{a}_{x_2: \overline{m}|} - \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{m}|} - \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+n: \overline{m-n}|} - \bar{a}_{x_1+n, x_2+n: \overline{m-n}|})$$

$$x_1 + n \leq 80, x_1 \leq 67.$$

620 Kunstig overlevelsrente

Udbetalingen begynder:

- 1) g år efter x_1 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen,
- 2) $r+g$ år efter tegningen, dersom x_1 's død indtræffer mellem r år og $r+g$ år efter tegningen,
- 3) straks ved x_1 's død, dersom denne indtræffer senere end $r+g$ år efter tegningen.

I alle tre tilfælde udbetales overlevelsrenten livsvarigt til x_2 .

$n \rightarrow \infty$

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+\theta+g}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \frac{\bar{N}_{x_2+r+g}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } r \leq \theta < r+g, \\ \frac{\bar{N}_{x_2+\theta}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta \geq r+g \end{cases} \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{620}(x_1, x_2, r, g) = \frac{D_{x_2+g}}{D_{x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+g} - \bar{a}_{x_1, x_2+g; \overline{r}|}) - \frac{\bar{N}_{x_1+r+g, x_2+r+g}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + r + g \leq 80, x_1 \leq 67.$$

Den kunstige overlevelsrente må kun tegnes som led i en kombination af grundformer mindst bestående af opsat livrente ($K_{211}(x_1, r)$), supplerende ydelse ($K_{225}(x_1, r, g)$) og kunstig overlevelsrente ($K_{620}(x_1, x_2, r, g)$). Den kunstige overlevelsrente må ikke overstige hverken den opsatte livrente eller supplerende ydelse.

630 Opsat, livsvarig overlevelseshærente med straks begyndende risiko

Overlevelseshærenten udbetales livsvarigt til x_2 fra x_1 's død - udbetalingen starter dog tidligst r år efter tegningen.

$$n \rightarrow \infty$$

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+r}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{x_2+\theta} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{630}(x_1, x_2, r) = \frac{\bar{N}_{x_2+r}}{D_{x_2}} - \frac{\bar{N}_{x_1+r, x_2+r}}{D_{x_1, x_2}}$$

635 Opsat, ophørende overlevelseshærente med straks begyndende risiko

Udbetalingen af overlevelseshærenten starter ved x_1 's død, dog tidligst r år efter tegningen - udbetalingen ophører ved x_2 's død, dog senest n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+r} - \bar{N}_{x_2+n}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{x_2+\theta: n-\theta} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n}^d = 0$$

$$K_{635}(x_1, x_2, n, r) = \frac{\bar{N}_{x_2+r} - \bar{N}_{x_2+n}}{D_{x_2}} - \frac{\bar{N}_{x_1+r, x_2+r} - \bar{N}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 \leq 67.$$

645 Arverente på kortest liv

Arverenteudbetalingen begynder ved første dødsfald blandt de forsikrede - udbetalingen ophører n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{n-\theta}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = \bar{a}_{n-\theta}, \quad T_{x_1+n, x_2+n}^d = 0$$

$$K_{645}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{n|} - \bar{a}_{x_1, x_2: n|}$$

$$x_1 + n \leq 80, x_2 + n \leq 80.$$

655 Arverente på længst liv

Arverenten begynder, når både x_1 og x_2 er døde - udbetalingen ophører n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|} - \bar{a}_{x_2+\theta; \overline{n-\theta}|}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|} - \bar{a}_{x_1+\theta; \overline{n-\theta}|}$$

$$T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{665}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{\overline{n}|} - \bar{a}_{x_1; \overline{n}|} - \bar{a}_{x_2; \overline{n}|} + \bar{a}_{x_1, x_2; \overline{n}|}$$

$$x_1 + n \leq 80, x_2 + n \leq 80.$$

660 Livsvarig livrente på kortest liv

Livrenten udbetales, så længe både x_1 og x_2 er i live.

$$n = 0, T_{x_1+0, x_2+0} = \bar{a}_{x_1, x_2}$$

$$K_{660}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_1, x_2}$$

661 Opsat, livsvarig livrente på kortest liv

Livrenteudbetalingen begynder om n år, og varer så længe både x_1 og x_2 er i live

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = \bar{a}_{x_1+n, x_2+n}$$

$$K_{661}(x_1, x_2, n) = \frac{\bar{N}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

665 Ophørende livrente på korteste liv

Livrenten udbetales så længe både x_1 og x_2 er i live - udbetalingen ophører dog senest om m år.

$$n = 0, T_{x_1+0, x_2+0} = \bar{a}_{x_1, x_2; \overline{m}|}$$

$$K_{665}(x_1, x_2, m) = \bar{a}_{x_1, x_2; \overline{m}|}$$

666 Opsat, ophørende livrente på kortest liv

Livrentebetalingen begynder om n år og varer, så længe både x_1 og x_2 er i live, dog højst m år.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = \bar{a}_{x_1+n, x_2+n:\overline{m}|}$$

$$K_{666}(x_1, x_2, n, m) = \frac{\bar{N}_{x_1+n, x_2+n} - \bar{N}_{x_1+n+m, x_2+n+m}}{D_{x_1, x_2}}$$

Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Sumforsikringer

715 Kollektiv ophørende livsforsikring til ugifte

Forsikringssummen udbetales ved forsikredes død inden alder $x+n$, dersom forsikrede ved dødsfaldet befinder sig i tilstand U, jf. pkt. 1.4.0. Dækningen på grundform 715 i kombination med grundform 811 indskrænkes modsvarende udvidelsen af dækningen på grundform 811.

$$S_{x+\theta}^d = u, \quad S_{x+n} = 0$$

$u = 0,20$ for mænd og $0,45$ for kvinder

$$K_{715}(x, n) = u \cdot \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x}$$

$60 \leq x + n \leq 67$, jf. pkt. 8.2.3.

Dersom forsikringen omfatter alderspension og/eller kollektiv livsbetinget livsforsikring med udbetaling til ugifte, skal udløbstidspunktet for den kollektive ophørende livsforsikring være sammenfaldende med alderspensioneringstidspunktet og/eller udbetalingstidspunktet for den kollektive livsforsikring.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension, jf. pkt. 8.2.3.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension for så vidt angår de præmiefinansierede dele, jf. pkt. 8.2.3.

725 Kollektiv livsbetinget livsforsikring til ugifte

Forsikringssummen udbetales ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$, dersom forsikrede befinder sig i tilstand U på dette tidspunkt, jf. pkt. 1.4.0.

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = u$$

$u = 0,20$ for mænd og $0,45$ for kvinder

$$K_{725}(x, n) = u \cdot \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

$60 \leq x + n \leq 67$, jf. pkt. 8.2.3.

Dersom forsikringen omfatter alderspension, skal udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring være sammenfaldende med alderspensioneringstidspunktet.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension, jf. pkt. 8.2.3.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension for så vidt angår de præmiefinansierede dele, jf. pkt. 8.2.3.

Se endvidere pkt. 8.2.3 om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension og den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af den kollektive livsbe-tingede livsforsikringssum til ugifte.

Renteforsikringer

810 Livsvarig kollektiv ægtefællepension

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = g_{x+\theta} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I$$

$$K_{810}(x) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normal dødelighed, jf. pkt. 1.2.0.

Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse og pkt. 8.2.3 om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af kollektiv livsbetinget livsforsikringssum.

811 Valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I & \text{for } x + \theta < z \\ \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I & \text{for } x + \theta \geq z \end{cases}$$

$$K_{811}(x) = \int_0^{z-x} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta + \int_{z-x}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

for $x < z$

$$K_{811}(x) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

for $x \geq z$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normaldødelighed, jf. pkt. 1.2.0. Efter alder z er det ikke muligt at fravælge ægtefællepensionen. Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse og pkt. 8.2.3 om reduktion af den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af kollektiv livsbetinget livsforsikringssum.

Med virkning fra 01.01.2002 anvendes grundformen tillige for samlevere, jf. pkt. 8.0.1.

815 Ophørende kollektiv ægtefællepension

Ægtefællepensionen udbetales fra forsikredes død og så længe den efterladte lever - udbetalingen ophører dog senest, år den efterladte opnår alder u .

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^u f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:u-\eta}^I d\eta = g_{x+\theta} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}:u-\eta_{x+\theta}}^I$$

$$K_{815}(x, u) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^u f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:u-\eta}^I d\eta d\theta$$

$u \leq 67$, jf. pkt. 8.2.1.

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normaldødelighed, jf. pkt. 1.2.0. Se endvidere pkt. 8.2.1. om grænsen for pensionens størrelse.

820 Kollektiv kunstig ægtefællepension

Udbetalingen begynder:

- 1) g år efter x 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen
- 2) $r+g$ år efter tegningen, dersom x 's død indtræffer mellem r år og $r+g$ år efter tegningen
- 3) straks ved x 's død, dersom denne indtræffer senere end $r+g$ år efter tegningen.

Udbetalingen ophører i alle tre tilfælde ved den efterladedes død.

$$n \rightarrow \infty$$

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta+g}^I}{D_{\eta}^I} d\eta & \text{for } \theta < r \\ g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta+r+g-\theta}^I}{D_{\eta}^I} d\eta & \text{for } r \leq \theta < r+g \\ g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta & \text{for } \theta \geq r+g \end{cases}$$

$$= g_{x+\theta} \cdot g|g+r| \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I$$

$$K_{820}(x, r, g) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta+g}^I}{D_{\eta}^I} d\eta d\theta$$

$$+ \int_r^{r+g} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta+r+g-\theta}^I}{D_{\eta}^I} d\eta d\theta$$

$$+ \int_{r+g}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

Symboler markeret med I er beregnet med forsørgedes normal dødelighed.

Den kollektive kunstige ægtefællepension må kun tegnes som led i en kombination af grundformer mindst bestående af opsat livrente ($K_{211}(x,r)$), supplerende ydelse ($K_{225}(x,r,g)$) og kollektiv kunstig ægtefællepension ($K_{820}(x,r,g)$). Den kollektive ægtefællepension må ikke overstige hverken den opsatte livrente eller den supplerende ydelse.

Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse.

840 Kollektiv børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 8.2.2. Børnerente ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$$n \rightarrow \infty$$

$$\begin{aligned} S_{x+\theta}^d &= \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau} | d\tau \\ &= {}_r S_{x+\theta} \end{aligned}$$

$$K_{840}(x,r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau} | d\tau d\theta$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

850 Kollektiv waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 8.2.2. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død.

$$\begin{aligned} n \rightarrow \infty S_{x+\theta}^d &= w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau} | d\tau \\ &= w \cdot {}_r S_{x+\theta} \end{aligned}$$

$w = 0,05$ for mænd og $0,30$ for kvinder

$$\begin{aligned} K_{850}(x,r) &= \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau} | d\tau d\theta \\ &= w \cdot K_{840}(x,r) \end{aligned}$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

Nettopassiver med kollektive ydelser og med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2

Renteforsikringer

945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

r betegner ophørsalderen fra børnerenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 8.2.2. Børnerenten ophører dog senest ved barnets død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$x+n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x+n \leq 67$.

$$\begin{aligned} S_{x+\theta}^{\text{ad}} &= \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau \\ &= {}_rS_{x+\theta} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S_{x+\theta}^{\text{ai}} &= \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau \\ &= {}_rS_{x+\theta} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S_{x+n}^{\text{a}} &= \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau \\ &= {}_rS_{x+n} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} K_{945}^{\text{a}}(x, n, r) &= \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^{\text{a}}}{D_x^{\text{a}}} \cdot (\mu_{x+\theta}^{\text{ad}} + \mu_{x+\theta}^{\text{ai}}) \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau d\theta \\ &\quad + \frac{D_{x+n}^{\text{a}}}{D_x^{\text{a}}} \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau \end{aligned}$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

10.0.0 Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger af forsikringsydelse

I betingelserne er indført betegnelsen "førtidspension" i stedet for "invaliditet", hvilket også er gjort i dette afsnit. Behovet for konsekvensændringer i beregningsgrundlaget vil blive overvejet på et senere tidspunkt.

10.1.0 Anvendte risikoelementer samt krav til karenperiode ved optagelse

Der anvendes altid de i kapitel 1 anførte risikoelementer, jvf. iøvrigt afsnit 12.6.0.

Endvidere anvendes følgende karenbestemmelser for den del af den samlede forsikringsdækning, hvorpå forsikrede ikke er helbredsbedømt efter kapitel 12.

10.1.1 Karenstid for ydelser ved førtidspensionering og død

Forsikrede, som ikke har været såvel raske som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i 2 år (karenstid) på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v. eller ved død, opnår ikke ret til udbetaling af disse forsikringsydelse, hvis

- de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v. eller død skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved forsikringens ikrafttræden eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og
- disse forhold kunne antages at ville medføre udbetaling af PenSam førtidspension eller udbetaling ved død.

Bevisbyrden for sådan årsag eller årsagssammenhæng påhviler selskabet, idet dog såvel forsikringstager som forsikrede og andre berettigede er forpligtet til at medvirke til fremskaffelse af oplysninger.

Til den 2-årige periode medregnes kun de perioder, i hvilke der indgår pligtmæssig præmiebetaling, indbetalt af arbejdsgiveren.

Genoptages pligtmæssig præmiebetaling, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode fra genoptagelsen.

Såfremt der som følge af karenstidsbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling af forsikringsydelse, udbetales i stedet de indbetalte beløb med en rente, der fastsættes af selskabet, hvorefter selskabet er frigjort. Hvis der allerede er sket omskrivning til præmiefri forsikring, berøres denne ikke heraf.

10.2.0 Præmiefritagelse under sygdom

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

Forsikrede kan få bevilget præmiefritagelse som følge af midlertidig erhvervsudygtighed. I præmiefritagelsesperioden opretholdes dækning, som om præmiebetalingen var fortsat.

Præmiefritagelsen vil normalt være betinget af, at forsikrede ikke får løn i sygdomsperioden og kan tidligst bevilges fra ophør af pligtmæssig præmieindbetaling.

Præmiefritagelse bevilges, når erhvervsudygtigheden har været uafbrudt i mindst 3 måneder og

- erhvervsevnen er nedsat med mindst to tredjedele af den fulde erhvervsevne, eller
- erhvervsevnen ikke er nedsat som ovenfor anført, men dog i en sådan grad, at pågældende ikke kan bestride sit hidtidige erhverv.

Præmiefritagelsen inddrages, når det skønnes, at forsikrede ikke længere opfylder betingelserne herfor, er i stand til at genoptage sit hidtidige erhverv, påtage sig andet arbejdet, eller når en igangsat revalidering eller omskoling opgives eller når den forsikrede fylder 65 år.

10.3.0 Delvis præmiefritagelse

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

Hvis forsikrede, i de sidste 5 år før retten til pension indtræder, er overgået til nedsat arbejdstid på grund af svigtende helbred, kan selskabet beslutte, at dette ikke skal have indflydelse på størrelsen af forsikringsydelse.

10.4.0 Præmiefri dækning og forlænget præmiefri dækning

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

I de første 12 måneder efter ophør af enten pligtmæssig præmieindbetaling, præmiefritagelse, eller berettigelse til pension er forsikrede omfattet af præmiefri dækning, således at forsikrede bevarer sine hidtidige rettigheder. Til dækning af risiko, administration m.v. i perioden sker fradrag i forsikringens opsparede værdi.

Den præmiefri dækning gælder dog længst, til forsikrede fylder 65 år, eller til forsikrede har indsendt begæring om udbetaling af tilbagekøbsværdien og opfylder betingelserne for dette eller har begæret forsikringen overført.

Efter ophør med betaling til fortsættelsesforsikring, jf. § 30, kan forsikrede efter nærmere af selskabet fastsatte regler i en periode være omfattet af præmiefri dækning.

Efter nærmere af selskabet fastsatte regler kan perioden med præmiefri dækning efter ansøgning forlænges eller afkortes.

10.4.1 Opretholdt dækning

I de første 12 måneder efter, at præmiebetaling er ophørt, eller forsikrede ikke længere er berettiget til PenSam førtidspension, bevarer forsikrede sine hidtidige rettigheder.

Forsikrede, som bliver syge senest 12 måneder efter at pligtmæssig præmiebetaling er ophørt, og som på grund af uafbrudt sygdom ikke kan være selvforsørgende i en stilling uden økonomisk kompensation, opretholder dog ret til PenSam førtidspension i 5 år efter, at pligtmæssig præmiebetaling er ophørt.

Den opretholdte dækning gælder dog længst, til forsikrede fylder 65 år, eller til forsikrede har indsendt begæring om udbetaling af tilbagekøbsværdien og opfylder betingelserne for dette eller har begæret forsikringen overført.

10.5.0 Nedsættelse af ægtefællepensionen

Hvis den efterlevende er mere end 20 år yngre end ægtefællen, nedsættes ægtefællepensionen med 2% for hvert år, hvormed aldersforskellen overstiger 20 år.

11.0.0 Tilladte forsikringsformer

Forsikringsydelse i en forsikring/bonustillæggsforsikring skal opfylde betingelserne i nedenstående pkt. 11.1.0. Forsikringsydelse i bonustillæggsforsikringer skal tillige opfylde betingelserne i pkt. 11.2.0.

Forsikringsydelser og præmiebetalingsrenter skal ved nytegning kombineres således, at forsikringen opfylder betingelserne i pkt. 3.6.0, pkt. 4.1.0 sidste afsnit, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0. Ved regulering skal betingelserne i pkt. 3.6.0, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0 være opfyldt.

Alle beregninger såvel ved tegning som ved senere regulering/ændring sker med anvendelse af de i afsnittene 1, 2, 3 og 4 anførte beregningslementer.

11.1.0 Forsikringsydelser

De i en forsikring indgående forsikringsydelser skal være enten en af de tilladte grundformer, jf. afsnit 9, eller en kombination af to eller flere af de tilladte grundformer med vilkårlige positive ydelser.

Forsikringsydelserne skal i alle tilfælde opfylde såvel de under de enkelte grundformer anførte særbetingelser som de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0, 6.4.0 og 8.1.0.

Endelig kan en forsikring under de i afsnit 8 anførte særlige betingelser indeholde forsikringsydelserne:

Skalapension, efterpension og tilskadekomstpension.

11.2.0 Maksimum for risiko

Ingen forsikring må fremgå med en risikodækning, der inkl. eventuel bonustildeling er større end den risikodækning, der gennem den pågældende forsikrings risikoydelser kan erhverves for den gældende præmie og nettoreserve på PS90.

11.3.0 Minimum for risiko

Enhver forsikring skal indeholde en vis forsikringsrisiko.

11.4.0 Omregning af ydelser til højere forrentet grundlag

Ved overgang til aktuel pension kan selskabet give mulighed for omregning til et højere forrentet omregningsgrundlag, jf. pkt. 2.2.0 og pkt. 2.4.0.

Omregning sker alene på den aktuelle ydelse (livsvarig eller ophørende), dog skal en tilknyttet garanti også omregnes.

En ophørende livrente og en tilhørende opsat livrente af samme størrelse kan ved omregningen betragtes som en ydelse.

12.0.0 Helbredsoplysninger

Selskabet afkræver efter nedennævnte regler helbredsoplysninger ved tegning af en tillægsforsikring i tilknytning til en obligatorisk tegnet dækning

12.1.0 Risikobeløb

Ved risikobeløbet forstås den største risiko, som selskabet har for den enkelte forsikrede, hvad enten det er dødsrisiko eller invaliderisiko.

Såfremt forsikringsbegivenheden udløser udbetaling af løbende ydelse, er risikobeløbet 10 gange den årlige ydelse.

Risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal dog mindst være 10 gange den årlige præmie, hvis forsikringen er tegnet med præmiefritagelse ved invaliditet.

Ved opgørelse af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal der bortses fra:

- Gruppelivsordninger
- Obligatoriske ordninger

12.2.0 Nytegning

Såfremt risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved tegning af tillægsforsikring ikke overstiger nedennævnte grænser, kan tillægsforsikringen tegnes på grundlag af personlige helbredsoplysninger.

Alder ved tegningen: Grænse:

Under 51 år	G
51-60 år	G/2
over 60 år	G/4

Grænsen G udgør ved nytegning i 2006 1.310.000 kr. Grænsen G reguleres hvert år efter udviklingen i forbrugerindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Den regulerede grænse er afrundet til nærmeste hele 10.000 kr.

Overstiger risikobeløbet med fradrag af nettoreserven de anførte grænser, skal der afgives lægeattest.

Ved beregningen af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven medregnes risikobeløbet med fradrag af nettoreserve for tillægsforsikringer, der er tegnet, siden der sidst har været afgivet lægeattest.

12.3.0 Reguleringer

Der kan træffes aftale om, at årlige reguleringer af præmie eller forsikringsydelse ud fra objektive kriterier, som f.eks. pristal eller lønninger, kan foretages uden afgivelse af helbredsoplysninger.

Hvis risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved reguleringen kommer over den gældende grænse for lægeattest, er selskabet berettiget til at forlange lægeattest, hvis en sådan ikke allerede foreligger. Den gældende grænse fastsættes ud fra oprindelig nyttegningsalder.

Såfremt stigningen i den årlige præmie eller stigningen i risikobeløbet inden for 1 år overstiger 25%, skal der afgives helbredsoplysninger. Såfremt der har været afgivet lægeattest indenfor de sidste to år, kan dette dog fraviges.

12.4.0 Ændringer

Ændring af tillægsforsikringen, der medfører en stigning i risikobeløbet med fradrag af nettoreserven, kan kun foretages mod afgivelse af helbredsoplysningerne.

Såfremt stigningen i risikobeløbet med fradrag af den opsparede reserve ved ændringen overstiger grænserne for afgivelse af lægeattest ved tegning af forsikring, skal der afgives lægeattest.

12.5.0 Udsættelser

Der forlanges ikke helbredsoplysning ved udsættelser af udbetaling af en pensionsforsikring eller en livsforsikring.

12.6.0 Afgrænsning i tegningen

Der tegnes ikke tillægsforsikring til en obligatorisk tegnet dækning for forsikrede med forhøjet dødsrisiko og/eller invaliderisiko.

Der tegnes ikke tillægsforsikring til en obligatorisk tegnet dækning i de tilfælde, hvor risikobeløbet for tillægsforsikringen overstiger 2 mill. kr.

Beregningsgrundlag PS92 i Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

Beregningsgrundlaget anvendes af Pensionsordningen for den pædagogiske sektor.

Beregningsgrundlaget indeholder følgende afsnit:

0. Ugaranteret grundlag
1. Risikoelementer
2. Rente
3. Nettogrundlag
4. Bruttogrundlag
5. Nettopassiver for etlivsforsikringer
6. Nettopassiver for tolivsforsikringer
7. Præmiebetalingsrente
8. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer
9. Tilladte grundformer
10. Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger i forsikringsydelse
11. Tilladte forsikringsformer
12. Helbredsoplysninger

0.0.0. Ugaranteret grundlag

Når beregningsgrundlaget ændres, kan ydelser omregnes. Ændringer i beregningsgrundlaget anmeldes.

Herved kan såvel ydelser beregnet ud fra allerede indbetalte præmier som ydelser beregnet ud fra fremtidige præmier ændres såvel i nedadgående som i opadgående retning, herunder bortfalde.

Omregning af ydelser foretages efter ækvivalensprincippet.

1.0.0 Risikoelementer

x betegner fyldt alder for mand.

y betegner fyldt alder for kvinde

1.1.0 Aldersberegning

Alderen beregnes som fyldt alder ved udløb eller pensioneringstidspunkt (subs. præmieophørsdato), med fradrag af forsikringens varighed (subs. restvarighed).

Såfremt alderen ikke kan bestemmes herved, anvendes fyldt alder på tegningsdatoen.

1.2.0 Normal dødelighed

For mænd benyttes dødelighedstavlen G82M.

For kvinder benyttes dødelighedstavlen G82K.

μ betegner dødsintensiteten.

1.2.1 G82M

$$\mu_x = 0,000500 + 10^{5,88 + 0,038x - 10}$$

1.2.2 G82K

$$\mu_y = 0,000500 + 10^{5,728 + 0,038y - 10}$$

1.3.0 Normal invaliditet

For mænd benyttes invaliditetstavlen GA82M.

For kvinder benyttes invaliditetstavlen GA82K.

μ^{ai} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til invalid.

μ^{ad} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til død.

μ^{id} betegner intensiteten for overgang fra invalid til død.

1.3.1 GA82M

$$\mu_x^{ai} = 0,0004 + 10^{4,54 + 0,060x - 10}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x \quad (\text{G82M})$$

Til brug for beregning af engangsudbetaling ved konvertering af ydelser i forbindelse med førtidspensionering anvendes

$$\mu_x^{id} = 0,0144 + 10^{5,5210 + 0,0412x-10}$$

1.3.2 GA82K

$$\mu_y^{ai} = 0,000600 + 10^{4,71609 + 0,060y-10}$$

$$\mu_y^{ad} = \mu_y^{id} = \mu_y \quad (\text{G82K})$$

Til brug for beregning af engangsudbetaling ved konvertering af ydelser i forbindelse med førtidspensionering anvendes

$$\mu_y^{id} = 0,0131 + 10^{4,7081 + 0,0491y-10}$$

1.4.0 Kollektive ægtefællepensioner

U betegner tilstanden: Forsikrede er ikke i et pensionsberettigende forhold

G betegner tilstanden: Forsikrede er i et pensionsberettigende forhold med en pensionsberettiget person

γ betegner intensiteten for overgang fra U til G

σ betegner intensiteten for overgang fra G til U af anden årsag end den pensionsberettigede persons død

Aldersfordelingen for den pensionsberettigede person ved overgang fra U til G er normalt fordelt, hvor:

λ betegner fordelings middelværdi

s betegner fordelings spredning

1.4.1 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med mandlig forsørger

$$\gamma_x = 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{28(x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad \gamma_x = 0 \text{ for } x \leq 15$$

$$\sigma_x = 0,012 \cdot 10^{-\frac{(x-15)^2}{1600}} \quad \text{for } x > 15; \quad \sigma_x = 0 \text{ for } x \leq 15$$

$$\lambda_x = 0,615 \cdot x + 8$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-10}\right) \cdot x$$

1.4.2 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med kvindelig forsørger

$$\gamma_y = 0,13 \cdot 10^{-\frac{(y-24)^2}{20(y-12)}} \quad \text{for } y > 12; \quad \gamma_y = 0 \text{ for } y \leq 12$$

$$\sigma_y = 0,02 \cdot 10^{-\frac{(y-12)^2}{2100}} \quad \text{for } y > 12; \quad \sigma_y = 0 \quad \text{for } y \leq 12$$

$$\lambda_y = 0,915 \cdot y + 4$$

$$s_y = \left(0,21 - \frac{1}{y-7}\right) \cdot y$$

1.5.0 Kollektive børnerenter

1.5.1 Risikoelementer for kollektive børnerenter med mandlig forsørger

"Faderskabsintensitet"

$$c_x = 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{11 \cdot (x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad c_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

1.5.2 Risikoelementer for kollektive børnerenter med kvindelig forsørger

"Moderskabsintensitet"

$$c_y = 0,18 \cdot 10^{-\frac{(y-24)^2}{7 \cdot (y-12)}} \quad \text{for } y > 12; \quad c_y = 0 \quad \text{for } y \leq 12$$

2.0.0 Rente

2.1.0 Teknisk rente

Den tekniske rente "i" udgør 0,5% p.a. 2,0% p.a., 3,0% p.a. eller 3,5% p.a..

2.2.0 Omregningsrente

Ved overgang til aktuel pension kan en forsikring vælges omregnet til højere forrentet grundlag baseret på omregningsrenten "j", jf. bestemmelserne i pkt. 11.4.0 og nedenstående pkt. 2.3.0 og 2.4.0.

Omregningsrenten "j" anmeldes til Finanstilsynet.

Den anvendte omregningsrente er ugaranteret. Såfremt den rente, selskabet videregiver til de forsikrede, er mindre end "omregningsrenten", kan selskabet efter anmeldelse til Finanstilsynet nedsætte forsikringsydelsen i overensstemmelse hermed.

2.3.0 Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg

Til den tekniske rente "i" svarer et kombineret omkostnings- og sikkerheds- tillæg, der fastsættes som en reduktion af renten på ½ procentpoint.

2.4.0 Opgørelsesrente

Opgørelsesrenten svarende til den tekniske rente "i" fås ved at reducere den tekniske rente med det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg. På samme måde bestemmes opgørelsesrenten svarende til omregningsrenten "j".

Ved beregning af nettopassiver, jf. pkt. 2.2.0 og pkt. 3.1.0, og præmiebetalingsrenter, jf. pkt. 3.2.0 anvendes opgørelsesrenten..

3.0.0 Nettogrundlag

3.1.0 Nettopassiv

Ved nettopassivet for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser.

Nettopassivet for månedlige ydelser beregnes, som om ydelserne forfaldt kontinuert.

3.2.0 Præmiebetalingsrente

Ved præmiebetalingsrenten for en forsikring eller en forsikringsdel forstås kapitalværdien pr. 1 krone præmiebetaling.

3.3.0 Kontinuert nettopræmie

Den kontinuerte nettopræmie $\bar{\pi}$ bestemmes som forholdet mellem nettopassivet og præmiebetalingsrenten, begge dele beregnet ved tegningen.

3.4.0 Nettoindskud

Nettoindskuddet I^n bestemmes som nettopassivet ved tegningen.

3.5.0 Nettoreserve

Ved reserven for en forsikring forstås den forsikringstekniske kapitalværdi af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser med fradrag af den forsikringstekniske kapitalværdi af de fremtidige præmieindbetalinger.

Ved nettoreserven forstås nettopassivet med fradrag af den kontinuerte nettopræmie multipliceret med præmiebetalingsrenten.

3.6.0 Generelle begrænsninger

En forsikring må ikke opbygges således, at dens nettoreserve på noget tidspunkt kan blive negativ. Dog kan retten til 12 måneders præmiefri dækning medføre, at nettoreserven er negativ efter udløbet af den præmiefri dækningsperiode, jf. 10.4.0.

En forsikring, der indeholder invaliditetsydelse, må ikke være således opbygget, at nettoreserven kan falde ved invaliditetens indtræden, eller sådan opbygget at nettoreserven kan stige ved reaktivering.

4.0.0 Bruttogrundlag

4.1.0 Præmie og indskud

Ved præmie forstås enhver fremtidig i policen forudsat indbetaling samt den del af første indbetaling, der svarer til de fremtidige i policen forudsatte indbetalinger.

Andre indbetalinger er indskud.

Når udløbsalderen for præmie er lavere end 60 år, er den korteste præmiebetalingsvarighed ved nytegning 5 år.

4.1.1 Bruttopræmie

Ratepræmien, der indbetales 1/m-årlig forud, beregnes som:

$$\frac{P^{(m)}}{m} = \frac{\bar{\pi}}{m(1-s)} \cdot \frac{a_{\overline{1}|}^{(12)}}{a_{\overline{1}|}^{(m)}}$$

hvor s er omkostningstillægget og lig med 5%.

Ratepræmien, der forfalder 1/12-årligt kan dog indbetales bagud.

$a_{\overline{1}|}^{(m)}$ er beregnet som en forudbetalt annuitet med en rentefod svarende til opgørelsesrenten.

4.1.2 Bruttoindskud

Bruttoindskuddet I^B beregnes ved

$$I^B = \frac{1}{1-s} I^N$$

hvor s er omkostningstillægget og lig med 5%.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

4.2.0 Fripolice

Fripolice beregnes således, at nettopassivet af denne bliver lig med forsikringens nettoreserve. Fripolice sættes dog til nul, dersom tilbagekøbsværdien ikke er positiv på omregningstidspunktet, jf. pkt. 4.3.1.

4.3.0 Betingelser for tilsagn om tilbagekøb uden afgivelse af helbredsoplysninger

For etlivsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom nettopassivet ved forsikredes død på tilbagekøbstidspunktet er større end nettoreserven.

For tolivsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom det for begge forsikrede gælder, at nettopassivet ved forsikredes død er større end nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet.

Hvis nettopassivet ved forsikredes død er mindre end nettoreserven, kan der gives tilsagn om tilbagekøb af så stor en del af forsikringen, som modsvares af nettopassivet ved forsikredes død. Såfremt der sker tilbagekøb efter denne bestemmelse, skal dødsfaldsrisikoen reduceres tilsvarende.

Der kan dog altid gives tilsagn om tilbagekøb, såfremt forsikringen efter omskrivning til fripolice på tilbagekøbstidspunktet ikke omfatter nogen løbende ydelse over 1.200 kr. årligt eller sum over 12.000 kr.

For forsikringer, der er baseret på aftale mellem arbejdsgiver, forsikringsselskab og arbejdstager kan det aftales, at der gives tilsagn om tilbagekøb i forbindelse med fratræden fra den pågældende arbejdsgiver efter følgende regler:

- A. Tilbagekøb straks ved fratræden kan ske hvis:
1. tilbagekøbsværdien tilfalder arbejdsgiveren i henhold til lov nr. 310 af 09.06.71 med senere ændringer
  2. forsikrede emigrerer
  3. forsikrede får ansættelse som tjenestemand. Tilbagekøb kan ske i det omfang, tilbagekøbsværdien overføres til staten eller kommunen som betaling for tillægelse af pensionsalder.
- B. Hvis forsikrede er fratrædt sin stilling uden at være berettiget til førtidspension eller alderspension, kan forsikrede på begæring udtræde af forsikringsaftalen mod udbetaling af tilbagekøbsværdien. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:
- a) Der må ikke være indledt sag for medlemmet om behandling efter reglerne i lovgivningen om offentlig førtidspension.
  - b) Medlemmet må ikke have fået forlænget udbetaling af dagpenge på grund af livstruende, uheldelig sygdom.
  - c) Der skal være forløbet 12 måneder efter fratrædelse af den stilling, der har medført præmiebetaling. Tilbagekøbsværdien kan dog udbetales tidligere i tilfælde af emigration.
  - d) Forsikrede må ikke på tilbagekøbstidspunktet have ansættelse eller have aftale om ansættelse i en stilling, der straks eller senere vil blive forbundet med pensionskassemedlemskab eller en forsikringsmæssig pensionsordning.

Der kan gælde andre regler som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

Tilsagn om tilbagekøb i andre tilfælde uden afgivelse af helbredsoplysninger kan ikke gives.

4.3.1 Tilbagekøbsværdi

Tilbagekøbsværdien udgør K% af nettoreserven med fradrag af GEBYR:

$$\text{Tilbagekøbsværdi} = \text{nettoreserve} \cdot K\% - \text{GEBYR}$$

K% er en kursfaktor til reduktion af tilbagekøbsværdien i situationer, hvor den totale markedsværdi af de til en pensionsordning hørende aktiver ikke er tilstrækkelig til at dække de til pensionsordningen hørende forsikringsmæssige hensættelser, øvrige hensættelser, gæld samt lovpligtig solvensmargen.

K% udgør fra 01.07.94 100%.

GEBYR fastsættes for et år ad gangen og udgør for 2006 1.466 kr. GEBYR reguleres årligt efter udviklingen i forbrugerprisindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Det regulerede GEBYR er afrundet til hele kr.

GEBYR af denne nævnte størrelse anvendes ved tilbagekøb uanset forsikringens tegningstidspunkt.

Ved tilbagekøb, som følge af at forsikringen efter omskrivning til fripolicy er af en sådan størrelse, at selskabet kan frigøre sig ved at udbetale tilbagekøbsværdien, udgør GEBYR dog kun 1/3 af ovennævnte.

Ved tilbagekøb af forsikringer, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt ved dødsfald eller ved forsikringstidens udløb, og hvor forsikringen kun indeholder ydelser, hvis udbetaling ikke er betinget af, at nogen personer er i live, er tilbagekøbsværdien lig forsikringens nettoreserve.

For beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte kan der gælde særlige regler, jf. pkt. 8.3.5.

Der gælder følgende undtagelser:

Forsikringstagere, der ønsker at tilbagekøbe forsikringer, der er trådt i kraft før den 01.07.94, vil blive tilbudt et valg en gang for alle mellem de nye og de hidtidige regler. I en overgangsperiode indtil et egentligt valg for samtlige forsikringstagere er gennemført, vil forsikringstagere, der faktisk tilbagekøber deres forsikringer, frit kunne vælge, om de ønsker tilbagekøbsværdien udbetalt efter gamle eller efter nye regler. Gennemførelsen af et valg af princip for samtlige forsikringstagere forventes at ske inden udgangen af januar 1995.

For forsikringer tegnet før 01.07.94, hvor den forsikrede før den 01.07.94 har begæret tilbagekøbsværdien udbetalt eller jf. ovenstående har valgt at tilbagekøbe efter de indtil da gældende regler, beregnes tilbagekøbsværdien efter følgende principper:

Tilbagekøbsværdien udgør 93% af forsikringens nettoreserve med fradrag af GEBYR.

Ved tilbagekøb, som følge af at forsikringen efter omskrivning til fripolice er af en sådan størrelse, at selskabet kan frigøre sig ved at udbetale tilbagekøbsværdien, udgør GEBYR dog kun 1/3 af ovennævnte.

GEBYR af denne nævnte størrelse anvendes ved tilbagekøb uanset forsikringens tegningstidspunkt.

Ved tilbagekøb fra det fyldte 54. år forhøjes tilbagekøbsværdien beregnet efter ovenstående regler ved

alder 54 år med 1% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 55 år med 2% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 56 år med 3% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 57 år med 4% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 58 år med 5% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 59 år med 6% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

alder 60 år og derover med 7% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet

hvor alder er fyldt alder på tilbagekøbstidspunktet.

For beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte kan der gælde særlige regler, jf. pkt. 8.3.5.

Der overføres dog nettoreserven ved overførsel efter overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet. Hvis K% bliver mindre end 100%, kan selskabet inden for rammerne af overførselsreglerne vælge at nedsætte det overførte beløb efter anmeldelse til Finanstilsynet.

5.0.0 Nettopassiver for etlivsforsikringer

5.1.0 Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

5.1.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^d$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$

S_{x+n} betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$.

5.1.2 Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \mu_{x+\theta} \cdot S_{x+\theta}^d d\theta + \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot S_{x+n}$$

5.2.0 Nettopassiver for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse

5.2.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^{ad}$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$ som aktiv.

$S_{x+\theta}^{ai}$ betegner nettopassivet ved forsikredes invaliditet i alder $x+\theta$.

S_{x+n}^a betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som aktiv.

$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\tau$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+n}^i(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$ betegner invaliditetsydelse mellem alder $x+\tau$ og $x+\tau+d\tau$, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ betegner engangsydelse ved varig invaliditet i alder $x+\theta$.

For nettopassiver og ydelser, gælder begrænsninger som nævnt i 5.4.0.

5.2.2 Nettopassiv for etlvsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} (\mu_{x+\theta}^{ad} \cdot S_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai} \cdot S_{x+\theta}^{ai}) d\theta + \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot S_{x+n}^a$$

hvor

$$S_{x+\theta}^{ai} = S_{x+\theta}^{ii} + \int_0^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot \mu_{x+\tau}^{id} \cdot S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) d\tau + \frac{D_{x+n}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot S_{x+n}^i(x+\theta) + \int_0^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$$

og hvor $x+n \leq 67$

5.3.0 Sammenhængen mellem 5.1.2 og 5.2.2

Såfremt

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0,$$

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0,$$

$$S_{x+\tau}^d = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \text{ og}$$

$$S_{x+n}^a = S_{x+n}^i = S_{x+n}^i(x+\theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 5.1.2 og 5.2.2 identiske.

5.4.0 Generelle begrænsninger

De i punkt 5.1.1 og 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i punkt 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \leq S_{x+\tau}^{ad} \quad \text{for } x+\theta \leq 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^d \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+n}^i(x+\theta) = S_{x+n}^a = S_{x+n}^a \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x+\theta > 60$$

Af betingelsen $x+n \leq 67$ i punkt 5.2.2 følger at

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0 \quad \text{for } x+\tau > 67$$

6.0.0 Nettopassiver for tolivsforsikringer

6.1.0 Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse

6.1.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_1 's død i alder $x_1+\theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2+\theta$, betinget af, at x_1 lever på dette tidspunkt

T_{x_1+n, x_2+n} er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder x_1+n , betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

6.1.2 Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x_1, x_2, n) = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} (\mu_{x_1+\theta} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d + \mu_{x_2+\theta} \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}$$

6.2.0 Nettopassiv for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

Tolivsforsikringer kan indeholde invaliditetsydelser af samme art som etlivsforsikringer, dog må der kun udløses ydelser ved en af de to forsikredes invaliditet. Den af de forsikrede ved hvis invaliditet, der kan udløses ydelser, betegnes i det følgende x_1 , mens den forsikrede ved hvis invaliditet, der ikke kan udløses ydelser, betegnes x_2 . Såvel x_1 som x_2 kan være mand eller kvinde.

6.2.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad}$ er nettopassivet ved x_1 's død som aktiv i alder $x_1+\theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai}$ er nettopassivet ved x_1 's invaliditet i alder $x_1+\theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_2+n, x_1+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2+\theta$, betinget af, at x_1 lever som aktiv på dette tidspunkt

T_{x_1+n, x_2+n}^a er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder x_1+n som aktiv, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt

$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_1 's død som invalid i alder $x_1+\tau$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1+\theta$

$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2+\tau$, betinget af, at x_1 lever som invalid på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1+\theta$

$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder x_1+n som invalid, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1+\theta$

$S_{x_1+\theta}^{ii}$ og $Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta)$ er defineret i pkt. 5.2.1.

For nettopassiver og ydelser gælder begrænsninger som nævnt i pkt. 6.4.0.

6.2.2 Nettopassiver for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K^a(x_1, x_2, n) = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} (\mu_{x_1+\theta}^{ad} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad} + \mu_{x_1+\theta}^{ai} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} + \mu_{x_2+\theta}^d \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d + \mu_{x_2+\theta}^a \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^a) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^a}{D_{x_1, x_2}^a} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^a$$

hvor

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} = S_{x_1+\theta}^{ii} + \int_0^n \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot (\mu_{x_1+\tau}^{id} \cdot T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta) + \mu_{x_2+\tau}^d \cdot T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d(x_1 + \theta)) d\tau + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta) + \int_0^\infty \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta) d\tau,$$

og hvor

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{\text{ad}}$ og $T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{\text{id}}(x_1+\theta)$ bestemmes ved pkt. 5.2.1,

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{\text{d a}}$ ved pkt. 5.2.2 og

$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{\text{d i}}(x_1+\theta)$ ved pkt. 5.2.2, 2. linie

og hvor $x_1+\theta \leq 67$.

6.3.0 Sammenhængen mellem 6.1.2 og 6.2.2

Såfremt

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0$$

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta) = 0$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta)$$

$$T_{x_1+n, x_2+n} = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta)$$

$$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{da} = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{di}(x_1 + \theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 6.1.2 og 6.2.2 identiske.

6.4.0 Generelle begrænsninger

De i pkt. 6.1.1 og 6.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i pkt. 6.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta) \leq T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} \quad \text{for } x_1+\theta \leq 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta) = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d \quad \text{for } x_1+\theta > 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta) = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n} \quad \text{for } x_1+\theta > 60 \text{ og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x_1+\theta > 60$$

Af betingelsen $x_1+n \leq 67$ i pkt. 6.2.2 følger, at

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta) = 0 \quad \text{for } x_1+\theta > 67$$

Endelig skal nettoppassiverne for den etlivsforsikring, der er tilbage i tilfælde af x_2 's død på et vilkårligt tidspunkt, opfylde de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0.

7.0.0 Præmiebetalingsrente

Etlivsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0.

Forsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0 eller 7.1.0.

Tolvforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet, præmiebetalingsrente 7.4.0, jf. pkt. 6.2.0.

Tolvforsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet, præmiebetalingsrente 7.4.0 eller 7.3.0, jf. pkt. 6.2.0.

Etlivsforsikringer, hvor præmiebetalingstiden udløber efter forsikredes fyldte 68. år, men inden forsikredes 71. år, kan tegnes med ret til præmiefritagelse ved invaliditet. Forsikringen giver da kun ret til præmiefritagelse, dersom invaliditeten indtræder inden forsikredes fyldte 67. år.

7.1.0 Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} d\theta = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+r}}{D_x}$$

$$x+r \leq 80.$$

7.2.0 Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}^a(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} d\theta = \frac{\bar{N}_x^a - \bar{N}_{x+r}^a}{D_x^a}$$

$$x+r \leq 67.$$

7.3.0 Præmiebetalingsrente for tolivsforsikring uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}(x_1, x_2, r) = \int_0^r \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2} - \bar{N}_{x_1+r, x_2+r}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1+r \leq 80, x_2+r \leq 80.$$

7.4.0 Præmiebetalingsrente for tolivsforsikringer med præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet

$$\bar{a}^a(x_1, x_2, r) = \int_0^r \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2}^a - \bar{N}_{x_1+r, x_2+r}^a}{D_{x_1, x_2}^a}$$

$$x_1+r \leq 67, x_2+r \leq 80.$$

8.0.0. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer

Bestemmelser, der omhandler ægteskab og ægtefæller, gælder tilsvarende for registreret partnerskab og registrerede partnere og for så vidt angår den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 811) tillige for samliv og samlevere.

8.0.1 Samlever

I forbindelse med den valgfrie kollektive livsvarige ægtefællepension (grundform 811) kan den forsikrede indsætte 1 person (samlever), som opfylder følgende kriterier:

- voksen, hvilket vil sige mindst fyldt 18 år
- navngiven
- har fælles bopæl med den forsikrede ved indsættelsen, og
- kunne have indgået ægteskab/registreret partnerskab med den forsikrede

8.1.0. Kollektiv ordning

Betingelserne for at etablere forsikringer med kollektive ydelser er, at de tegnes i henhold til en overenskomst, der ved overenskomstens oprettelse opfylder mindst et af følgende krav:

- a) Overenskomsten omfatter forsikringer for mindst 10 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt efter faste principper.
- b) Overenskomsten giver garanti for indmeldelse til forsikring af de i fremtiden ansatte personer i mindst 5 år. Ordningen skal mindst omfatte eller komme til at omfatte 3 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt efter faste principper.

Det er endvidere en betingelse, at det ikke drejer sig om en bestand, hvori de enkelte personer er indtrådt, eller hvoraf der udskydes enkelte forsikrede eller grupper efter regler, der sandsynliggør en udvælgelse til væsentlig ugunst for selskabets øvrige forsikrede. Det samme gælder regler for valgmulighed med hensyn til ægtefælle- og børnepension.

8.2.0. Bestemmelser vedrørende størrelsen af de enkelte kollektive ydelser og aldersgrænser for disse

8.2.1. Kollektiv ægtefællepension

Den livsvarige kollektive ægtefællepension (grundformerne 810 og 820) og den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 811) skal mindst opfylde følgende:

- a) ikke overstige invalidepensionen
- b) ikke overstige den pensionsgivende gage

Grænsen for den samlede kollektive ægtefællepension (livsvarig + ophørende) er den dobbelte af ovennævnte.

Den ophørende kollektive ægtefællepension skal ophøre senest ved forsørgedes fyldte 67. år.

Se endvidere punkt 8.2.3. om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension og den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetalingen af kollektiv livsforsikringssum til ugifte.

En ægtefælle er berettiget til ægtefællepension, hvis ægteskabet er indgået før forsikredes fyldte 67. år, og ægteskabet på dødsfaldstidspunktet har bestået i 3 måneder. 3-måneders fristen gælder dog ikke, hvis døden skyldes et ulykkestilfælde eller en akut infektionssygdom.

For valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension (grundform 811) er ovennævnte frist dog 6 måneder. Hvis den forsikrede har indsat en samlever, jf. pkt 8.0.1, er denne berettiget til pension, hvis der har været fælles bopæl i de sidste 6 måneder før dødsfaldet.

8.2.2 Kollektive børne- og waisenrenter (børnepension)

Den samlede børnerente (kollektiv + individuelt) til det enkelte barn skal opfylde mindst et af følgende krav:

- a) Ikke overstige 25% af invalidepensionen
- b) Ikke overstige 25% af den pensionsgivende gage
- c) Ikke overstige det særlige børnetilskud, der fra det offentlige ydes til et forældreløst barn for tiden i henhold til § 4, 2. stk. i lov af 3/6 1967 (med senere ændringer) om børnetilskud og andre familieydelse (lov nr. 236).

Grænsen for den samlede børnepension (kollektiv + individuel, børnerente + waisenrente) til det enkelte barn er den dobbelt af ovennævnte.

De kollektive børnerenter og waisenrenter skal ophøre senest ved barnets fyldte 24. år.

8.2.3 Kollektiv livsforsikring (ophørende eller livsbetinget) med udbetaling til ugifte

Den kollektive livsforsikringssum til ugifte (dvs. personer i tilstand U, jf. pkt. 1.4.0) må ikke overstige 4 gange årsbeløbet, for den livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 810). Efter udbetalingen af den kollektive livsbetingede livsforsikringssum til ugifte reduceres årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension med 25% af den udbetalte livsforsikringssum.

I kombination med den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 811) må den kollektive livsforsikringssum til ugifte ikke overstige 4 gange årsbeløbet for ægtefællepensionen for så vidt angår de præmiefinansierede dele. Efter udbetalingen af den kollektive livsbetingede livsforsikringssum til ugifte reduceres årsbeløbet for den valgfri livsvarige kollektive ægtefællepension med 25% af den udbetalte livsforsikringssum, dog højst årsbeløbet for ægtefællepensionen.

Dersom forsikringen omfatter alderspension, skal udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring (ophørende og/eller livsbetinget) være sammenfaldende med alderspensionstidspunktet. Forsikredes alder på udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring skal være mellem 60 og 67 år.

8.2.4 Skalapension

Skalapension kan kun tegnes som led i en kollektiv ordning.

Uanset de generelle begrænsninger i punkt 5.4.0 kan stigningerne i invalidepensionen og/eller ægtefællepensionen fortsætte efter 60 års alderen, dog længst til 67 års alderen.

Den maksimale invalidepension må ikke overstige den livsvarige alderspension.

Den maksimale ægtefællepension skal opfylde betingelserne i pkt. 8.2.1.

8.2.5 Tilskadekomstpension

Tilskadekomstpension (forhøjet invalidepension og/eller forhøjet ægtefællepension) kan kun tegnes i forbindelse med invalidepension + livsvarig alderspension henholdsvis livsvarig kollektiv ægtefællepension. Den med tilskadekomstpension forøgede kollektive ægtefællepension må ikke overskride den i pkt. 8.2.1 nævnte grænse.

8.2.6 Efterpension

Til kollektive ordninger, der omfatter egenpension (grundform 211 + grundform 415) og livsvarig ægtefællepension (grundform 810 eller skalaægtefællepension), kan knyttes en efteregenpension til ægtefælle og/eller børn.

Til kollektive ordninger, der omfatter ægtefællepension, kan knyttes en efterægtefællepension til børn.

Til kollektive ordninger, der omfatter egenpension, kan knyttes en efteregenpension til børn.

Alle efterpensioner løber i tre måneder.

8.3.0 Beregningsregler vedrørende de enkelte kollektive ydelser

8.3.1 Ægteskabshyppighed g_x og aldersfordeling $f(\eta|x)$ i kollektiv ægtefællepension

De i nedenstående formler indgåede betegnelser er defineret i pkt. 1.4.0, 1.4.1 og 1.4.2.

Den forsikrede person betegnes x , mens den til ægtefællepension berettigede person betegnes η .

l^γ og l^σ er dekrementfunktioner svarende til intensiteterne γ_x og σ_x , mens l er dekrementfunktionen svarende til normal dødeligheden for η , jf. pkt. 1.2.0.

Ved beregningerne er der ikke taget hensyn til bestemmelserne i pkt. 8.2.1, stk. 5-8.

$\varphi(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at x -årig forsikret, der overgår til tilstand G, starter i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$

Alderen η er normalt fordelt med middelværdi λ_x og spredning s_x .

$u_v(x)$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand U, efter at have været i tilstand G netop v gange ($v = 1, 2, 3, \dots$).

$g_v(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand G for v -te gang ($v = 1, 2, 3, \dots$) og er i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$.

$u_v(x)$ og $g_v(\eta|x)$ bestemmes rekursivt ved:

$$\mu_0(x) = \frac{\ell_x^\gamma}{\ell_a^\gamma} \quad \text{hvor } a = \begin{cases} 15 & \text{for mandlige forsikrede} \\ 12 & \text{for kvindelige forsikrede} \end{cases}$$

$$g_v(\eta|x) = \int_a^x u_{v-1}(\xi) \cdot \gamma_\xi \cdot \varphi(\xi + \eta - x | \xi) \cdot \frac{\ell_x^\sigma}{\ell_\xi^\sigma} \cdot \frac{\ell_\eta}{\ell_{\xi+\eta-x}} d\xi$$

$$u_v(x) = \int_{-\infty}^x \int_a^x g_v(\xi + \eta - x | \xi) \cdot (\sigma_\xi + \mu_{\xi+\eta-x}) \cdot \frac{\ell_x^\gamma}{\ell_\xi^\gamma} d\xi d\eta$$

Herefter bestemmes

$$g_x = \sum_{v=1}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} g_v(\eta|x) d\eta$$

$$f(\eta|x) = \frac{1}{g_x} \cdot \sum_{v=1}^{\infty} g_v(\eta|x)$$

8.3.2 Kollektive børne- og waisenrenter afhængige af børneantallet

Dersom en kollektiv børnepension ikke udbetales med samme beløb til hvert barn, beregnes nettopassivet, som om det højeste beløb, der kan komme til udbetaling pr. barn, blev udbetalt til samtlige børn.

8.3.3 Tilskadekomstpension

Ved beregning af nettopassivet for tilskadekomstpension forudsættes det, at 5% af invaliditetstilfældene og 5% af dødsfaldene finder sted som følge af tilskadekomst i tjeneste.

8.3.4 Efterpension

Efteregenpension til ægtefælle og/eller børn defineres som den maksimale forskel mellem egenpension og ægtefællepensionen. Nettopassivet beregnes som 2,5% af nettopassivet for en livsvarig kollektiv ægtefællepension af samme størrelse som efteregenpensionen. Nettopassivet nedsættes ikke, selv om der ikke skal ydes efterpension til børn.

Efterægtefællepension til børn defineres som den maksimale forskel mellem ægtefællepension og waisenrente til ét barn. Nettopassivet beregnes som 10% af nettopassivet for en kollektiv waisenrente af samme størrelse som efterægtefællepensionen.

Efteregenpensionen til børn defineres som forskellen mellem egenpensionen og børnerenten til ét barn.

Nettopassivet beregnes som 5% af nettopassivet for en kollektiv børnerente af samme størrelse som efteregenpensionen til børn.

8.3.5 Særregel vedrørende beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte, for forsikrede der overfører pensionsordningen i henhold til overførselsaftale anmeldt til Finanstilsynet

I tilfælde, hvor overførselsaftalen indeholder krav herom, tages der, såfremt forsikrede på tilbagekøbstidspunktet er fyldt 54 år, ved beregningen af tilbagekøbsværdien af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring hensyn til forsikredes ægteskabelige stilling på tilbagekøbstidspunktet.

Udgangspunktet for tilbagekøbsberegningen er i disse tilfælde forsikringens fripolice, hvis størrelse for præmiebetalende forsikringer beregnes efter reglerne i pkt. 4.2.0 med anvendelse af de sædvanlige kollektivt beregnede nettopassiver. Tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension og kollektive livsforsikring beregnes individuelt, idet det ved beregningen forudsættes, at forsikrede hverken kan blive skilt eller gift efter tilbagekøbstidspunktet.

Tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension er derfor i disse tilfælde nul, dersom forsikrede er ugift på tilbagekøbstidspunktet, mens den for gifte forsikrede beregnes som tilbagekøbsværdien af en overlevelsrente til forsikredes ægtefælle. Omvendt er tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive livsforsikring i disse tilfælde nul for gifte forsikrede, mens den for ugifte forsikrede beregnes som tilbagekøbsværdien af en livsforsikring.

9.0.0 Tilladte grundformer

Grundformerne er alle opbygget ud fra de generelle nettopassiver i afsnit 5 og 6.

Oversigt over Grundformerne

Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Sumforsikringer

- 110 Livsvarig livsforsikring
- 115 Ophørende livsforsikring
- 125 Livsbetinget livsforsikring
- 135 Simpel kapitalforsikring

Rateforsikringer

- 165 Ophørende livsforsikring i rater
- 165 Livsbetinget livsforsikring i rater
- 185 Simpel kapitalforsikring i rater

Renteforsikringer

- 210 Livsvarig livrente
- 211 Opsat livrente
- 215 Ophørende livrente
- 216 Opsat, ophørende livrente
- 225 Supplerende ydelse
- 235 Arverente
- 240 Individuel børnerente
- 250 Individuelt waisenrente
- 265 Opsat arverente med straks begyndende risiko
- 275 Kunstig arverente

Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2

Sumforsikringer

- 315 Invalidesum

Renteforsikringer

- 414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko
- 415 Ophørende invaliderente
- 419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Nettopassiver for tolivsforsikringer, beregnet ud fra pkt. 6.1.2**Sumforsikringer**

- 510 Livsvarig livsforsikring på kortest liv
- 515 Ophørende livsforsikring på kortest liv
- 525 Livsbetinget livsforsikring på to liv
- 530 Livsvarig overlevelsesforsikring
- 535 Ophørende overlevelsesforsikring

Renteforsikringer

- 610 Livsvarig overlevelsesrente
- 612 Livsvarig overlevelsesrente med ophørende risiko
- 615 Ophørende overlevelsesrente
- 617 Ophørende overlevelsesrente med ophørende risiko
- 620 Kunstig overlevelsesrente
- 630 Opsat, livsvarig overlevelsesrente med straks begyndende risiko
- 635 Opsat, ophørende overlevelsesrente med straks begyndende risiko
- 645 Arverente på kortest liv
- 655 Arverente på længst liv
- 660 Livsvarig livrente på kortest liv
- 661 Opsat, livsvarig livrente på kortest liv
- 665 Ophørende livrente på kortest liv
- 666 Opsat, ophørende livrente på kortest liv

Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2**Sumforsikringer**

- 715 Kollektiv ophørende livsforsikring til ugifte
- 725 Kollektiv livsbetinget livsforsikring til ugifte

Renteforsikringer

- 810 Livsvarig kollektiv ægtefællepension
- 811 Valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension
- 815 Ophørende kollektiv ægtefællepension
- 820 Kollektiv kunstig ægtefællepension
- 840 Kollektiv børnerente
- 850 Kollektiv waisenrente

Nettopassiver med kollektive ydelser og med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2

Renteforsikringer

- 945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra punkt 5.1.2

Sumforsikringer

110 Livsvarig livsforsikring

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = 1$$

$$K_{110}(x) = \frac{\bar{M}_x}{D_x}$$

115 Ophørende livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 1, S_{x+n} = 0$$

$$K_{115}(x, n) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x}$$

$$x + n \leq 80$$

125 Livsbetinget livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = 1$$

$$K_{125}(x, n) = \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

135 Smpel kapitalforsikring

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta}, S_{x+n} = 1$$

$$K_{135}(n) = v^n$$

Rateforsikringer

165 Ophørende livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{g}|}, S_{x+n} = 0$$

$$K_{165}(x, n, g) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$x+n \leq 80.$$

175 Livsbetinget livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$K_{175}(x, n, g) = \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

185 Simple kapitalforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}, S_{x+n} = \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$K_{185}(n, g) = v^n \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

Renteforsikringer**210 Livsvarig livrente**

$$n = 0, S_{x+0} = \bar{a}_x$$

$$K_{210}(x) = \bar{a}_x$$

211 Opsat livrente

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{x+n}$$

$$K_{211}(x, n) = \frac{\bar{N}_{x+n}}{D_x}$$

215 Ophørende livrente

$$n = 0, S_{x+0} = \bar{a}_{\overline{x:m}|}$$

$$K_{215}(x, m) = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+m}}{D_x}$$

216 Opsat, ophørende livrente

Livrenten betales i højst m år fra alder $x+n$ til alder $x+n+m$

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{\overline{x+n:m}|}$$

$$K_{216}(x, n, m) = \frac{\bar{N}_{x+n} - \bar{N}_{x+n+m}}{D_x}$$

225 Supplerende ydelse

Ydelsen udbetales i g år fra x 's død - udbetalingen ophører dog senest $r+g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \bar{a}_{\overline{g}|} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{\overline{g-\theta+r}|} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{225}(x, r, g) = \bar{a}_{\overline{g}|} \cdot \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+r} + D_{x+r}}{D_x} - \frac{\bar{N}_{x+r} - \bar{N}_{x+r+g}}{D_x}$$

$$x + r + g \leq 80.$$

Den supplerende ydelse ($K_{225}(x, r, g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

- 1) opsat livrente ($K_{211}(x, r)$) af mindst samme størrelse eller
- 2) opsat ophørende livrente ($K_{216}(x, r, g)$) af mindst samme størrelse

235 Arverente

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{235}(x, n) = \bar{a}_{\overline{n}|} - \bar{a}_{\overline{x:n}|}$$

$$x+n \leq 80.$$

240 Individuel børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0, jf. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 840.

β = antal børn; $n_v = r - \text{det } v\text{'te barns alder}$, $v = 1, \dots, \beta$

$$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$$

$$S_{x+\theta}^d = \sum_{v=1}^{\beta} \bar{a}_{\overline{n_v-\theta}|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$(n_v \geq 0)$

$$K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = \sum_{v=1}^{\beta} (\bar{a}_{\overline{n_v}|} - \bar{a}_{\overline{x:n_v}|})$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

250 Individuel waisenrente

r betegner for børnerenten, $r \leq 24$. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død, jf. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 850.

β = antal børn; $n_v = r - \text{det } v\text{'te barns alder, } v = 1, \dots, \beta$

$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$

$$S_{x+\theta}^d = w \cdot \sum_{v=1}^{\beta} \bar{a}_{\overline{n_v-\theta}|}, \quad S_{x+n} = 0$$

($n_v \geq \theta$)

$$K_{250}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = w \cdot \sum_{v=1}^{\beta} (\bar{a}_{\overline{n_v}|} - \bar{a}_{\overline{x:n_v}|}) = w \cdot K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r)$$

$w = 0,05$ for mænd og $0,30$ for kvinder.

Ved tegning af forsikring med individuel waisenrente skal mindst en af følgende betingelser være opfyldt:

- Forsikringen er tegnet i henhold til overenskomst, hvor der ikke kan vælges mellem tegning med og uden waisenrenter.
- Forsikringen omfatter ved etableringen overlevelsere. Såfremt overlevelserenten ved senere omskrivning bortfalder, skal den individuelle waisenrente også bortfalde, medmindre ændringen skyldes død eller skilsmisse.

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

265 Opsat arverente med straks begyndende risiko

Arverenteudbetalingen begynder ved x 's død, dog tidligst r år efter tegningen. Udbetalingen ophører $r+g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} v^{r-\theta} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{\overline{r+g-\theta}|} & \text{for } r \leq \theta < r+g \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{265}(x, r, g) = \bar{a}_{\overline{r+g}|} - \bar{a}_{\overline{x:r+g}|} - \bar{a}_{\overline{r}|} + \bar{a}_{\overline{x:r}|}$$

$$= v^r \cdot \bar{a}_{\overline{g}|} - \frac{\bar{N}_{x+r} - \bar{N}_{x+r+g}}{D_x}$$

$x+r+g \leq 80$.

275 Kunstig arverente

Arverenteudbetalingen begynder g år efter x 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen.

Udbetalingen ophører $r+g$ efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} v^g \cdot \bar{a}_{r-\theta} & \text{for } \theta < r \\ 0 & \text{for } r \leq \theta < r+g \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{275}(x, r, g) = v^g \cdot (\bar{a}_{r|} - \bar{a}_{x:r|})$$

$$x+r+g \leq 80.$$

Den kunstige arverente ($K_{275}(x, r, g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

1) Ophørende livsforsikring i rater ($K_{165}(x, n, g)$) af mindst samme størrelse

eller

2) Supplerende ydelse ($K_{225}(x, r, g)$) af mindst samme størrelse.

Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2.

Sumforsikringer

315 Invalidesum

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = 1, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{315}^{\text{a}}(x, n) = \frac{\bar{M}_x^{\text{ai}} - \bar{M}_{x+n}^{\text{ai}}}{D_x^{\text{a}}}$$

$$x + n \leq 60.$$

Invalidesummen må i 2006 maksimalt udgøre 1.035.000 kr. Det maksimale beløb reguleres hvert år efter udviklingen i forbrugerindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Det maksimale beløb er afrundet til nærmeste hele 5.000 kr.

Dersom forsikringen er tegnet ifølge overenskomst mellem på den ene side forsikringselskabet og på den anden side arbejdsgiveren og evt. arbejdstageren, kan invalidesummen dog altid udgøre op til 5 gange invaliderenten.

Invalidesummen tegnes i kombination med en anden grundform. Kombinationen må dog ikke alene indeholde grundformer med invaliditetsydelse (315, 414, 415 og 419).

Renteforsikringer

414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta}^{\text{i}}, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{414}^{\text{a}}(x, n) = \frac{\bar{N}_x^{\text{ai}} - \bar{N}_{x+n}^{\text{ai}}}{D_x^{\text{a}}}$$

$$x + n \leq 60.$$

Begrænsningen i pkt. 5.4.0 sidste linie gælder ikke for denne grundform.

415 Ophørende invaliderente

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta:\overline{n-\theta}|}^{\text{i}}, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{415}^{\text{a}}(x, n) = \bar{a}_{x:n|}^{\text{a}} - \bar{a}_{x:n|}^{\text{a}}$$

$$x + n \leq 67.$$

419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Dersom forsikrede bliver invalid inden alder $x+n$, udbetales der en invaliderente fra invaliditetens indtræden og indtil alder $x+m$.

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, \quad S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta:\overline{m-\theta}|}^i, \quad S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{419}^{\text{a}}(x, n, m) = \bar{a}_{x:\overline{m}|}^{\text{a}} - \frac{D_{x+n}^{\text{a}}}{D_x^{\text{a}}} \cdot \bar{a}_{x+n:\overline{m-n}|} - \bar{a}_{x:\overline{n}|}^{\text{a}}$$

$$x + n \leq 60, x + m \leq 67$$

Nettopassiver for tolivsforsikringer, beregnet ud fra pkt. 6.1.2

Sumforsikringer

510 Livsvarig livsforsikring på kortest liv

$$n \rightarrow \infty, T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 1$$

$$K_{510}(x_1, x_2) = \frac{\bar{M}_{x_1, x_2}}{D_{x_1, x_2}}$$

515 Ophørende livsforsikring på kortest liv

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{515}(x_1, x_2, n) = \frac{\bar{M}_{x_1, x_2} - \bar{M}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + n \leq 80, x_2 + n \leq 80.$$

525 Livsbetinget livsforsikring på to liv

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 1$$

$$K_{525}(x_1, x_2, n) = \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

530 Livsvarig overlevelsesforsikring

$$n \rightarrow \infty, T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{530}(x_1, x_2) = \frac{\bar{M}_{x_1, x_2}^1}{D_{x_1, x_2}}$$

535 Ophørende overlevelseshorsikring

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{535}(x_1, x_2, n) = \frac{\bar{M}_{x_1, x_2}^1 - \bar{M}_{x_1+n, x_2+n}^1}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 \leq 67.$$

Renteforsikringer

610 Livsvarig overlevelsesrente

$$n \rightarrow \infty, T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{610}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_2} - \bar{a}_{x_1, x_2}$$

612 Livsvarig overlevelsesrente med ophørende risiko

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{612}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_2} - \bar{a}_{x_1, x_2} - \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+n} - \bar{a}_{x_1+n, x_2+n})$$

$$x_1 + n \leq 80.$$

615 Ophørende overlevelsesrente

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta: \overline{n-\theta}|}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{615}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{x_2: \overline{n}|} - \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{n}|}$$

$$x_1 \leq 67.$$

617 Ophørende overlevelsesrente med ophørende risiko

Overlevelsesrenten udbetales til x_2 fra x_1 's død, hvis denne indtræffer inden alder x_1+n - udbetalingen ophører ved x_2 's død, dog senest m år efter tegningen, hvor $m > n$.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta: \overline{m-\theta}|}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{617}(x_1, x_2, m, n) = \bar{a}_{x_2: \overline{m}|} - \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{m}|} - \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+n: \overline{m-n}|} - \bar{a}_{x_1+n, x_2+n: \overline{m-n}|})$$

$$x_1 + n \leq 80, x_1 \leq 67.$$

620 Kunstig overlevelsrente

Udbetalingen begynder:

- 1) g år efter x_1 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen,
- 2) $r+g$ år efter tegningen, dersom x_1 's død indtræffer mellem r år og $r+g$ år efter tegningen,
- 3) straks ved x_1 's død, dersom denne indtræffer senere end $r+g$ år efter tegningen.

I alle tre tilfælde udbetales overlevelsrenten livsvarigt til x_2 .

$n \rightarrow \infty$

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+\theta+g}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \frac{\bar{N}_{x_2+r+g}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } r \leq \theta < r+g, \\ \frac{\bar{N}_{x_2+\theta}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta \geq r+g \end{cases} \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{620}(x_1, x_2, r, g) = \frac{D_{x_2+g}}{D_{x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+g} - \bar{a}_{x_1, x_2+g; \overline{r}|}) - \frac{\bar{N}_{x_1+r+g, x_2+r+g}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + r + g \leq 80, x_1 \leq 67.$$

Den kunstige overlevelsrente må kun tegnes som led i en kombination af grundformer mindst bestående af opsat livrente ($K_{211}(x_1, r)$), supplerende ydelse ($K_{225}(x_1, r, g)$) og kunstig overlevelsrente ($K_{620}(x_1, x_2, r, g)$). Den kunstige overlevelsrente må ikke overstige hverken den opsatte livrente eller supplerende ydelse.

630 Opsat, livsvarig overlevelseshrente med straks begyndende risiko

Overlevelseshrenten udbetales livsvarigt til x_2 fra x_1 's død - udbetalingen starter dog tidligst r år efter tegningen.

$$n \rightarrow \infty$$

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+r}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{x_2+\theta} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{630}(x_1, x_2, r) = \frac{\bar{N}_{x_2+r}}{D_{x_2}} - \frac{\bar{N}_{x_1+r, x_2+r}}{D_{x_1, x_2}}$$

635 Opsat, ophørende overlevelseshrente med straks begyndende risiko

Udbetalingen af overlevelseshrenten starter ved x_1 's død, dog tidligst r år efter tegningen - udbetalingen ophører ved x_2 's død, dog senest n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+r} - \bar{N}_{x_2+n}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{x_2+\theta: n-\theta} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{635}(x_1, x_2, n, r) = \frac{\bar{N}_{x_2+r} - \bar{N}_{x_2+n}}{D_{x_2}} - \frac{\bar{N}_{x_1+r, x_2+r} - \bar{N}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 \leq 67.$$

645 Arverente på kortest liv

Arverenteudbetalingen begynder ved første dødsfald blandt de forsikrede - udbetalingen ophører n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|}, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{645}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{\overline{n}|} - \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{n}|}$$

$$x_1 + n \leq 80, x_2 + n \leq 80.$$

655 Arverente på længst liv

Arverenten begynder, når både x_1 og x_2 er døde - udbetalingen ophører n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|} - \bar{a}_{x_2+\theta; \overline{n-\theta}|}, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{n-\theta}|} - \bar{a}_{x_1+\theta; \overline{n-\theta}|}$$

$$T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{665}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{\overline{n}|} - \bar{a}_{x_1; \overline{n}|} - \bar{a}_{x_2; \overline{n}|} + \bar{a}_{x_1, x_2; \overline{n}|}$$

$$x_1 + n \leq 80, x_2 + n \leq 80.$$

660 Livsvarig livrente på kortest liv

Livrenten udbetales, så længe både x_1 og x_2 er i live.

$$n = 0, T_{x_1+0, x_2+0} = \bar{a}_{x_1, x_2}$$

$$K_{660}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_1, x_2}$$

661 Opsat, livsvarig livrente på kortest liv

Livrenteudbetalingen begynder om n år, og varer så længe både x_1 og x_2 er i live

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = \bar{a}_{x_1+n, x_2+n}$$

$$K_{661}(x_1, x_2, n) = \frac{\bar{N}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

665 Ophørende livrente på korteste liv

Livrenten udbetales så længe både x_1 og x_2 er i live - udbetalingen ophører dog senest om m år.

$$n = 0, T_{x_1+0, x_2+0} = \bar{a}_{x_1, x_2; \overline{m}|}$$

$$K_{665}(x_1, x_2, m) = \bar{a}_{x_1, x_2; \overline{m}|}$$

666 Opsat, ophørende livrente på kortest liv

Livrentebetalingen begynder om n år og varer, så længe både x_1 og x_2 er i live, dog højst m år.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, T_{x_1+n, x_2+n} = \bar{a}_{x_1+n, x_2+n; \overline{m}|}$$

$$K_{666}(x_1, x_2, n, m) = \frac{\bar{N}_{x_1+n, x_2+n} - \bar{N}_{x_1+n+m, x_2+n+m}}{D_{x_1, x_2}}$$

Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelser, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Sumforsikringer

715 Kollektiv ophørende livsforsikring til ugifte

Forsikringssummen udbetales ved forsikredes død inden alder $x+n$, dersom forsikrede ved dødsfaldet befinder sig i tilstand U, jf. pkt. 1.4.0. Dækningen på grundform 715 i kombination med grundform 811 indskrænkes modsvarende udvidelsen af dækningen på grundform 811.

$$S_{x+\theta}^d = u, \quad S_{x+n} = 0$$

$u = 0,20$ for mænd og $0,45$ for kvinder

$$K_{715}(x, n) = u \cdot \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x}$$

$60 \leq x + n \leq 67$, jf. pkt. 8.2.3.

Dersom forsikringen omfatter alderspension og/eller kollektiv livsbetinget livsforsikring med udbetaling til ugifte, skal udløbstidspunktet for den kollektive ophørende livsforsikring være sammenfaldende med alderspensioneringstidspunktet og/eller udbetalingstidspunktet for den kollektive livsforsikring.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension, jf. pkt. 8.2.3.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension for så vidt angår de præmiefinansierede dele, jf. pkt. 8.2.3.

725 Kollektiv livsbetinget livsforsikring til ugifte

Forsikringssummen udbetales ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$, dersom forsikrede befinder sig i tilstand U på dette tidspunkt, jf. pkt. 1.4.0.

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = u$$

$u = 0,20$ for mænd og $0,45$ for kvinder

$$K_{725}(x, n) = u \cdot \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

$60 \leq x + n \leq 67$, jf. pkt. 8.2.3.

Dersom forsikringen omfatter alderspension, skal udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring være sammenfaldende med alderspensioneringstidspunktet.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension, jf. pkt. 8.2.3.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension for så vidt angår de præmiefinansierede dele, jf. pkt. 8.2.3.

Se endvidere pkt. 8.2.3 om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension og den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af den kollektive livsbe-tingede livsforsikringssum til ugifte.

Renteforsikringer

810 Livsvarig kollektiv ægtefællepension

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = g_{x+\theta} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I$$

$$K_{810}(x) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normal dødelighed, jf. pkt. 1.2.0.

Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse og pkt. 8.2.3 om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af kollektiv livsbetinget livsforsikringssum.

811 Valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I & \text{for } x + \theta < z \\ \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I & \text{for } x + \theta \geq z \end{cases}$$

$$K_{811}(x) = \int_0^{z-x} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta + \int_{z-x}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

for $x < z$

$$K_{811}(x) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

for $x \geq z$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normaldødelighed, jf. pkt. 1.2.0. Efter alder z er det ikke muligt at fravælge ægtefællepensionen. Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse og pkt. 8.2.3 om reduktion af den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af kollektiv livsbetinget livsforsikringssum.

Med virkning fra 01.01.2002 anvendes grundformen tillige for samlevere, jf. pkt. 8.0.1.

815 Ophørende kollektiv ægtefællepension

Ægtefællepensionen udbetales fra forsikredes død og så længe den efterladte lever - udbetalingen ophører dog senest, år den efterladte opnår alder u .

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^u f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:u-\eta}^I d\eta = g_{x+\theta} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}:u-\eta_{x+\theta}}^I$$

$$K_{815}(x, u) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^u f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:u-\eta}^I d\eta d\theta$$

$u \leq 67$, jf. pkt. 8.2.1.

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normaldødelighed, jf. pkt. 1.2.0. Se endvidere pkt. 8.2.1. om grænsen for pensionens størrelse.

820 Kollektiv kunstig ægtefællepension

Udbetalingen begynder:

- 1) g år efter x 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen
- 2) $r+g$ år efter tegningen, dersom x 's død indtræffer mellem r år og $r+g$ år efter tegningen
- 3) straks ved x 's død, dersom denne indtræffer senere end $r+g$ år efter tegningen.

Udbetalingen ophører i alle tre tilfælde ved den efterlades død.

$n \rightarrow \infty$

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta}^I}{D_{\eta}^I} d\eta & \text{for } \theta < r \\ g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta+r+g-\theta}^I}{D_{\eta}^I} d\eta & \text{for } r \leq \theta < r+g \\ g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta & \text{for } \theta \geq r+g \end{cases}$$

$$= g_{x+\theta-g|\theta+r|} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I$$

$$\begin{aligned} K_{820}(x, r, g) &= \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta}^I}{D_{\eta}^I} d\eta d\theta \\ &+ \int_r^{r+g} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\bar{N}_{\eta+r+g-\theta}^I}{D_{\eta}^I} d\eta d\theta \\ &+ \int_{r+g}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta \end{aligned}$$

Symboler markeret med I er beregnet med forsørgedes normal dødelighed.

Den kollektive kunstige ægtefællepension må kun tegnes som led i en kombination af grundformer mindst bestående af opsat livrente ($K_{211}(x,r)$), supplerende ydelse ($K_{225}(x,r,g)$) og kollektiv kunstig ægtefællepension ($K_{820}(x,r,g)$). Den kollektive ægtefællepension må ikke overstige hverken den opsatte livrente eller den supplerende ydelse.

Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse.

840 Kollektiv børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 8.2.2. Børnerente ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$$n \rightarrow \infty$$

$$\begin{aligned} S_{x+\theta}^d &= \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau \\ &= {}_r S_{x+\theta} \end{aligned}$$

$$K_{840}(x,r) = \int_0^\infty \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau d\theta$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

850 Kollektiv waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 8.2.2. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død.

$$\begin{aligned} n \rightarrow \infty \quad n \rightarrow \infty \quad S_{x+\theta}^d &= w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau \\ &= w \cdot {}_r S_{x+\theta} \end{aligned}$$

$w = 0,05$ for mænd og $0,30$ for kvinder

$$\begin{aligned} K_{850}(x,r) &= \int_0^\infty \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau d\theta \\ &= w \cdot K_{840}(x,r) \end{aligned}$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

Nettopassiver med kollektive ydelser og med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2

Renteforsikringer

945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

r betegner ophørsalderen fra børnerenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 8.2.2. Børnerenten ophører dog senest ved barnets død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$x+n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x+n \leq 67$.

$$\begin{aligned} S_{x+\theta}^{\text{ad}} &= \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau} d\tau \\ &= {}_r S_{x+\theta} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S_{x+\theta}^{\text{ai}} &= \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau} d\tau \\ &= {}_r S_{x+\theta} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S_{x+n}^{\text{a}} &= \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau} d\tau \\ &= {}_r S_{x+n} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} K_{945}^{\text{a}}(x, n, r) &= \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^{\text{a}}}{D_x^{\text{a}}} \cdot (\mu_{x+\theta}^{\text{ad}} + \mu_{x+\theta}^{\text{ai}}) \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau} d\tau d\theta \\ &\quad + \frac{D_{x+n}^{\text{a}}}{D_x^{\text{a}}} \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau} d\tau \end{aligned}$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

10.0.0 Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger af forsikringsydelse

10.1.0 Anvendte risikoelementer samt krav til karenperiode ved optagelse

Der anvendes altid de i kapitel 1 anførte risikoelementer, jvf. iøvrigt afsnit 12.6.0.

Endvidere anvendes følgende karenbestemmelser for den del af den samlede forsikringsdækning, hvorpå forsikrede ikke er helbredsbedømt efter kapitel 12.

10.1.1 Karenstid for ydelser ved førtidspensionering og død

Forsikrede, som ikke har været såvel raske som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i 2 år (karenstid) på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v. eller ved død, opnår ikke ret til udbetaling af disse forsikringsydelser, hvis

- de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v. eller død skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved forsikringens ikrafttræden eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og
- disse forhold kunne antages at ville medføre udbetaling af PenSam førtidspension eller udbetaling ved død.

Bevisbyrden for sådan årsag eller årsagssammenhæng påhviler selskabet, idet dog såvel forsikringstager som forsikrede og andre berettigede er forpligtet til at medvirke til fremskaffelse af oplysninger.

Til den 2-årige periode medregnes kun de perioder, i hvilke der indgår pligtmæssig præmiebetaling.

Genoptages pligtmæssig præmiebetaling, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode fra genoptagelsen.

Såfremt der som følge af karenstidsbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling af forsikringsydelser, udbetales i stedet de indbetalte beløb med en rente, der fastsættes af selskabet, hvorefter selskabet er frigjort. Hvis der allerede er sket omskrivning til præmiefri forsikring, berøres denne ikke heraf.

10.2.0 Præmiefritagelse under sygdom

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

Forsikrede kan få bevilget præmiefritagelse som følge af midlertidig erhvervsudygtighed. I præmiefritagelsesperioden opretholdes dækning, som om præmiebetalingen var fortsat. Præmiefritagelsen vil normalt være betinget af, at forsikrede ikke får løn i sygdomsperioden og kan tidligst bevilges fra ophør af pligtmæssig præmieindbetaling.

Præmiefritagelse bevilges, når erhvervsudygtigheden har været uafbrudt i mindst 3 måneder og

- erhvervsevnen er nedsat med mindst to tredjedele af den fulde erhvervsevne, eller
- erhvervsevnen ikke er nedsat som ovenfor anført, men dog i en sådan grad, at pågældende ikke kan bestride sit hidtidige erhverv.

Præmiefritagelsen inddrages, når det skønnes, at forsikrede ikke længere opfylder betingelserne herfor, er i stand til at genoptage sit hidtidige erhverv, påtage sig andet arbejdet, eller når en igangsat revalidering eller omskoling opgives eller når den forsikrede fylder 65 år.

10.3.0 Delvis præmiefritagelse

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

Hvis forsikrede, i de sidste 5 år før retten til pension indtræder, er overgået til nedsat arbejdstid på grund af svigtende helbred, kan selskabet beslutte, at dette ikke skal have indflydelse på størrelsen af forsikringsydelse.

10.4.0 Præmiefri dækning og forlænget præmiefri dækning

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

I de første 12 måneder efter ophør af enten pligtmæssig præmieindbetaling, præmiefritagelse, eller berettigelse til pension er forsikrede omfattet af præmiefri dækning, således at forsikrede bevarer sine hidtidige rettigheder. Til dækning af risiko, administration m.v. i perioden sker fradrag i forsikringens opsparede værdi.

Den præmiefri dækning gælder dog længst, til forsikrede fylder 65 år, eller til forsikrede har indsendt begæring om udbetaling af tilbagekøbsværdien og opfylder betingelserne for dette eller har begæret forsikringen overført.

Efter ophør med betaling til fortsættelsesforsikring, kan forsikrede efter nærmere af selskabet fastsatte regler i en periode være omfattet af præmiefri dækning.

Efter nærmere af selskabet fastsatte regler kan perioden med præmiefri dækning efter ansøgning forlænges eller afkortes.

10.4.1 Opretholdt dækning

I de første 12 måneder efter, at præmiebetaling er ophørt, eller forsikrede ikke længere er berettiget til PenSam førtidspension, bevarer forsikrede sine hidtidige rettigheder.

Forsikrede, som bliver syge senest 12 måneder efter at pligtmæssig præmiebetaling er ophørt, og som på grund af uafbrudt sygdom ikke kan være selvforsørgende i en stilling uden økonomisk kompensation, opretholder dog ret til PenSam førtidspension i 5 år efter, at pligtmæssig præmiebetaling er ophørt.

Den opretholdte dækning gælder dog længst, til forsikrede fylder 65 år, eller til forsikrede har indsendt begæring om udbetaling af tilbagekøbsværdien og opfylder betingelserne for dette eller har begæret forsikringen overført.

10.5.0 Nedsættelse af ægtefællepensionen

Hvis den efterlevende er mere end 20 år yngre end ægtefællen, nedsættes ægtefællepensionen med 2% for hvert år, hvormed aldersforskellen overstiger 20 år.

11.0.0 Tilladte forsikringsformer

Forsikringsydelse i en forsikring/bonustillæggsforsikring skal opfylde betingelserne i nedenstående pkt. 11.1.0. Forsikringsydelse i bonustillæggsforsikringer skal tillige opfylde betingelserne i pkt. 11.2.0.

Forsikringsydelser og præmiebetalingsrenter skal ved nytegning kombineres således, at forsikringen opfylder betingelserne i pkt. 3.6.0, pkt. 4.1.0 sidste afsnit, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0. Ved regulering skal betingelserne i pkt. 3.6.0, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0 være opfyldt.

Alle beregninger såvel ved tegning som ved senere regulering/ændring sker med anvendelse af de i afsnittene 1, 2, 3 og 4 anførte beregningslementer.

11.1.0 Forsikringsydelser

De i en forsikring indgående forsikringsydelser skal være enten en af de tilladte grundformer, jf. afsnit 9, eller en kombination af to eller flere af de tilladte grundformer med vilkårlige positive ydelser.

Forsikringsydelserne skal i alle tilfælde opfylde såvel de under de enkelte grundformer anførte særbetingelser som de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0, 6.4.0 og 8.1.0.

Endelig kan en forsikring under de i afsnit 8 anført særlige betingelser indholde forsikringsydelserne:

skalapension, efterpension og tilskadekomstpension.

11.2.0 Maksimum for risiko

Ingen forsikring må fremgå med en risikodækning, der inkl. eventuel bonustildeling er større end den risikodækning, der gennem den pågældende forsikrings risikoydelser kan erhverves for den gældende præmie og nettoreserve på PS92.

11.3.0 Minimum for risiko

Enhver forsikring skal indeholde en vis forsikringsrisiko.

11.4.0 Omregning af ydelser til højere forrentet grundlag

Ved overgang til aktuel pension kan selskabet give mulighed for omregning til et højere forrentet omregningsgrundlag, jf. pkt. 2.2.0 og pkt. 2.4.0.

Omregning sker alene på den aktuelle ydelse (livsvarig eller ophørende), dog skal en tilknyttet garanti også omregnes.

En ophørende livrente og en tilhørende opsat livrente af samme størrelse kan ved omregningen betragtes som en ydelse.

12.0.0 Helbredsoplysninger

Selskabet afkræver efter nedennævnte regler helbredsoplysninger ved tegning af en tillægsforsikring i tilknytning til en obligatorisk tegnet dækning

12.1.0 Risikobeløb

Ved risikobeløbet forstås den største risiko, som selskabet har for den enkelte forsikrede, hvad enten det er dødsrisiko eller invaliderisiko.

Såfremt forsikringsbegivenheden udløser udbetaling af løbende ydelse, er risikobeløbet 10 gange den årlige ydelse.

Risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal dog mindst være 10 gange den årlige præmie, hvis forsikringen er tegnet med præmiefritagelse ved invaliditet.

Ved opgørelse af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal der bortses fra:

- Gruppelivsordninger
- Obligatoriske ordninger

12.2.0 Nytegning

Såfremt risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved tegning af tillægsforsikring ikke overstiger nedennævnte grænser, kan tillægsforsikringen tegnes på grundlag af personlige helbredsoplysninger.

Alder ved tegningen: Grænse:

Under 51 år	G
51-60 år	G/2
over 60 år	G/4

Grænsen G udgør ved nytegning i 2006 1.310.000 kr. Grænsen G reguleres hvert år efter udviklingen i forbrugerindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Den regulerede grænse er afrundet til nærmeste hele 10.000 kr.

Overstiger risikobeløbet med fradrag af nettoreserven de anførte grænser, skal der afgives lægeattest.

Ved beregningen af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven medregnes risikobeløbet med fradrag af nettoreserve for tillægsforsikringer, der er tegnet, siden der sidst har været afgivet lægeattest.

12.3.0 Reguleringer

Der kan træffes aftale om, at årlige reguleringer af præmie eller forsikringsydelse ud fra objektive kriterier, som f.eks. pristal eller lønninger, kan foretages uden afgivelse af helbredsoplysninger.

Hvis risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved reguleringen kommer over den gældende grænse for lægeattest, er selskabet berettiget til at forlange lægeattest, hvis en sådan ikke allerede foreligger. Den gældende grænse fastsættes ud fra den oprindelige alder ved tegning af tillægssikring.

Såfremt stigningen i den årlige præmie eller stigningen i risikobeløbet inden for 1 år overstiger 25%, skal der afgives helbredsoplysninger. Såfremt der har været afgivet lægeattest indenfor de sidste to år, kan dette dog fraviges.

12.4.0 Ændringer

Ændring af tillægssikringen, der medfører en stigning i risikobeløbet med fradrag af nettoreserven, kan kun foretages mod afgivelse af helbredsoplysninger.

Såfremt stigningen i risikobeløbet med fradrag af den opsparede reserve ved ændringen overstiger grænserne for afgivelse af lægeattest ved tegning af forsikring, skal der afgives lægeattest.

12.5.0 Udsættelser

Der forlanges ikke helbredsoplysninger ved udsættelser af udbetaling af en pensionsforsikring eller en livsforsikring.

12.6.0 Afgrænsning i tegningen

Der tegnes ikke tillægssikring til en obligatorisk tegnet dækning for forsikrede med forhøjet dødsrisiko og/eller invaliderisiko.

Der tegnes ikke tillægssikring til en obligatorisk tegnet dækning i de tilfælde, hvor risikobeløbet for tillægssikringen overstiger 2 mill. kr.

Beregningsgrundlag PS93 i Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

Indhold

0. Ugaranteret grundlag
1. Risikoelementer
2. Rente
3. Nettogrundlag
4. Bruttogrundlag
5. Nettopassiver for etlivsforsikringer
7. Præmiebetalingsrente
8. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer
9. Tilladte grundformer
10. Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger i forsikringsydelse
11. Tilladte forsikringsformer
12. Helbredsoplysninger

0.0.0. Ugaranteret beregningsgrundlag

Når beregningsgrundlaget ændres, kan ydelser omregnes. Ændringer i beregningsgrundlaget anmeldes.

Herved kan såvel ydelser beregnet ud fra allerede indbetalte præmier som ydelser beregnet ud fra fremtidige præmier ændres såvel i nedadgående som i opadgående retning, herunder bortfalde.

Omregning af ydelser foretages efter ækvivalensprincippet.

1.0.0 Risikoelementer

x betegner fyldt alder for mand.

y betegner fyldt alder for kvinde

1.1.0 Aldersberegning

Alderen beregnes som fyldt alder ved udløb eller pensioneringstidspunkt (subsidiært præmieophørsdato), med fradrag af forsikringens varighed (subsidiært restvarighed).

Såfremt alderen ikke kan bestemmes herved, anvendes fyldt alder på tegningsdatoen.

1.2.0 Normal dødelighed

For mænd benyttes dødelighedstavlen G82M.

For kvinder benyttes dødelighedstavlen G82K.

μ betegner dødsintensiteten.

1.2.1 G82M

$$\mu_x = 0,000500 + 10^{5,88 + 0,038x-10}$$

1.2.2 G82K

$$\mu_y = 0,000500 + 10^{5,728+0,038y-10}$$

1.3.0 Normal invaliditet

For såvel mænd som kvinder benyttes invaliditetstavlen PS93UI.

μ^{ai} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til invalid.

μ^{ad} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til død.

μ^{id} betegner intensiteten for overgang fra invalid til død.

1.3.1 PS93UI

$$\mu_x^{ai} = 0,0001 + 10^{6,213082+0,042488x-10} \quad x < 60$$

$$\mu_x^{ai} = 0,000600 + 10^{4,71609+0,060x-10} \quad x \geq 60$$

$$\mu_y^{ai} = \mu_x^{ai}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x \text{ (G82M)}$$

Til brug for beregning af engangsudbetaling ved konvertering af ydelser i forbindelse med førtidspensionering anvendes

$$\mu_x^{id} = 0,0144 + 10^{5,5210 + 0,0412x-10}$$

$$\mu_y^{ad} = \mu_y^{id} = \mu_y(\text{G82K})$$

Til brug for beregning af engangsudbetaling ved konvertering af ydelser i forbindelse med førtidspensionering anvendes

$$\mu_y^{id} = 0,0131 + 10^{4,7081 + 0,0491y-10}$$

1.4.0 Kollektive ægtefællepensioner

- U betegner tilstanden: Forsikrede er ikke i et pensionsberettigende forhold
- G betegner tilstanden: Forsikrede er i et pensionsberettigende forhold med en pensionsberettiget person
- γ betegner intensiteten for overgang fra U til G
- σ betegner intensiteten for overgang fra G til U af anden årsag end den pensionsberettigede persons død

Aldersfordelingen for den pensionsberettigede person ved overgang fra U til G er normalt fordelt, hvor:

- λ betegner fordelings middelværdi
- s betegner fordelings spredning

1.4.1 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med mandlig forsørger

$$\gamma_x = 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{28(x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad \gamma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

$$\sigma_x = 0,012 \cdot 10^{-\frac{(x-15)^2}{1600}} \quad \text{for } x > 15; \quad \sigma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

$$\lambda_x = 0,615 \cdot x + 8$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-10}\right) \cdot x$$

1.4.2 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med kvindelig forsørger

$$\gamma_y = 0,13 \cdot 10^{-\frac{(y-24)^2}{20(y-12)}} \quad \text{for } y > 12; \quad \gamma_y = 0 \quad \text{for } y \leq 12$$

$$\sigma_y = 0,02 \cdot 10^{-\frac{(y-12)^2}{2100}} \quad \text{for } y > 12; \quad \sigma_y = 0 \quad \text{for } y \leq 12$$

$$\lambda_y = 0,915 \cdot y + 4$$

$$s_y = \left(0,21 - \frac{1}{y-7}\right) \cdot y$$

2.0.0 Rente

2.1.0 Teknisk rente

Den tekniske rente "i" udgør 0,5% p.a. 2,0% p.a., 3,0% p.a. eller 3,5% p.a.

2.2.0 Omregningsrente

Ved overgang til aktuel pension kan en forsikring vælges omregnet til højere forrentet grundlag baseret på omregningsrenten "j", jf. bestemmelserne i pkt. 11.4.0 og nedenstående pkt. 2.3.0 og 2.4.0.

Omregningsrenten "j" anmeldes til Finanstilsynet.

Den anvendte omregningsrente er ugaranteret. Såfremt den rente, selskabet videregiver til de forsikrede, er mindre end "omregningsrenten", kan selskabet efter anmeldelse til Finanstilsynet nedsætte forsikringsydelsen i overensstemmelse hermed.

2.3.0 Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg

Til den tekniske rente "i" og omregningsrenten "j" svarer et kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg, der fastsættes som en reduktion af renten på ½ procentpoint.

2.4.0 Opgørelsesrente

Opgørelsesrenten svarende til den tekniske rente "i" fås ved at reducere den tekniske rente med det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg. På samme måde bestemmes opgørelsesrenten svarende til omregningsrenten "j".

Ved beregning af nettopassiver, jf. pkt. 2.2.0 og pkt. 3.1.0, og præmiebetalingsrenter, jf. pkt. 3.2.0 anvendes opgørelsesrenten.

3.0.0 Nettogrundlag

3.1.0 Nettopassiv

Ved nettopassivet for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser.

Nettopassivet for månedlige ydelser beregnes, som om ydelserne forfaldt kontinuert.

3.2.0 Præmiebetalingsrente

Ved præmiebetalingsrenten for en forsikring eller en forsikringsdel forstås kapitalværdien pr. 1 krone præmiebetaling.

3.3.0 Kontinuert nettopræmie

Den kontinuerte nettopræmie $\bar{\pi}$ bestemmes som forholdet mellem nettopassivet og præmiebetalingsrenten, begge dele beregnet ved tegningen.

3.4.0 Nettoindskud

Nettoindskuddet I^n bestemmes som nettopassivet ved tegningen.

3.5.0 Nettoreserve

Ved reserven for en forsikring forstås den forsikringstekniske kapitalværdi af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser med fradrag af den forsikringstekniske kapitalværdi af fremtidige præmieindbetalinger.

Ved nettoreserven forstås nettopassivet med fradrag af den kontinuerte nettopræmie multipliceret med præmiebetalingsrenten.

3.6.0 Generelle begrænsninger

En forsikring må ikke opbygges således, at dens nettoreserve på noget tidspunkt kan blive negativ. Dog kan retten til 12 måneders præmiefri dækning medføre, at nettoreserven er negativ efter udløbet af den præmiefri dækningsperiode, jf. pkt. 10.4.0.

En forsikring, der indeholder invaliditetsydelse, må ikke være således opbygget, at nettoreserven kan falde ved invaliditetens indtræden, eller sådan opbygget at nettoreserven kan stige ved reaktivering.

4.0.0 Bruttogrundlag

4.1.0 Præmie og indskud

Ved præmie forstås enhver fremtidig i policen forudsat indbetaling samt den del af første indbetaling, der svarer til de fremtidige i policen forudsatte indbetalinger.

Andre indbetalinger er indskud.

Når udløbsalderen for præmie er lavere end 60 år, er den korteste præmiebetalingsvarighed ved nytegning 5 år.

4.1.1 Bruttopræmie

Ratepræmien, der indbetales 1/m-årlig forud, beregnes som:

$$\frac{P^{(m)}}{m} = \frac{\bar{\pi}}{m(1-s)} \cdot \frac{a_{\overline{1}|}^{(12)}}{a_{\overline{1}|}^{(m)}}$$

hvor s er omkostningstillægget og lig med 7%.

Ratepræmien, der forfalder 1/12-årligt kan dog indbetales bagud.

$a_{\overline{1}|}^{(m)}$ er beregnet som en forudbetalt annuitet med en rentefod svarende til

opgørelsesrenten.

4.1.2 Bruttoindskud

Bruttoindskuddet I^B beregnes ved

$$I^B = \frac{1}{1-s} I^N$$

Hvor s er omkostningstillægget og lig med 7%.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet.

4.2.0 Fripolice (præmiefri forsikring)

Fripolice beregnes således, at nettopassivet af denne bliver lig med forsikringens nettoreserve. Hvis fripolice ikke omfatter nogen løbende ydelse over 1.200 kr. årligt eller nogen sum over 12.000 kr., kan selskabet frigøre sig ved at udbetale tilbagekøbsværdien, jf. 4.3.1, pkt. C.

4.3.0 Betingelser for tilsagn om tilbagekøb

A. Overførsel inden for ordningen

Ved ændringer i pensionsordningens ydelsessammensætning kan overførselsværdien af forsikringen eller dele heraf overføres til den nye ydelsessammensætning eller til dele af den nye ydelsessammensætning.

B. Overførsel til andre ordninger

Såfremt forsikrede overgår til ansættelse som tjenestemand, kan overførselsværdien, jf. 4.3.1, pkt. B, overføres til den tjenstemandsansættende myndighed til forhøjelse af pensionsancienniteten efter de for tjenstemænd gældende regler.

Ved overgang til ansættelse, der er forbundet med ret til pensionskassemedlemskab eller en forsikringsmæssig pensionsordning, kan overførselsværdien, jf. 4.3.1, pkt. B, overføres til denne som indskud til forhøjelse af pensionen.

C. Tilbagekøb

Hvis forsikrede, uden at være berettiget til alderspension, er emigreret fra Danmark, kan forsikrede, på begæring og mod indlevering af dokumentation for, at emigration har fundet sted, udtræde af forsikringsaftalen mod udbetaling af tilbagekøbsværdien.

Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- a) Der må ikke være indledt sag for forsikrede om behandling efter reglerne i lovgivningen om offentlig førtidspension.
- b) Forsikrede må ikke have fået forlænget udbetaling af dagpenge på grund af livstruende, uhelbredelig sygdom.

4.3.1 Tilbagekøbsværdi

A. Overførsel inden for ordningen

Ved overførsel af en forsikring henholdsvis dele heraf, jf. 4.3.0 pkt. A, er overførselsværdien lig med nettoreserven af forsikringen henholdsvis af de overførte dele.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet.

B. Overførsel til andre ordninger

I tilfælde af at forsikrede overfører forsikringen til en anden pensionsordning, jf. 4.3.0 pkt. B, overføres nettoreserven. Hvis K%, jf. 4.3.1, pkt. C, bliver mindre end 100%, kan selskabet inden for rammerne af overførselsreglerne vælge at nedsætte det overførte beløb efter anmeldelse til Finanstilsynet.

For beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension kan der gælde særlige regler, jf. pkt. 8.3.5.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet.

C. Tilbagekøb

Tilbagekøbsværdien, jf. 4.3.0 pkt. C, udgør K% af nettoreserven med fradrag af GEBYR:

Tilbagekøbsværdi = nettoreserve · K% - GEBYR

K% er en kursfaktor til reduktion af tilbagekøbsværdien i situationer, hvor den totale markedsværdi af de til en pensionsordning hørende aktiver ikke er tilstrækkelig til at dække de til pensionsordningen hørende forsikringsmæssige hensættelser, andre hensættelser, gæld samt lovpligtig solvensmargin.

K% udgør fra 01.07.94 100%.

GEBYR fastsættes for et år ad gangen og udgør for 2006 1.466 kr. GEBYR reguleres årligt efter udviklingen i forbrugerprisindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Det regulerede GEBYR er afrundet til nærmeste hele kr.

GEBYR af denne nævnte størrelse anvendes ved tilbagekøb uanset forsikringens tegningstidspunkt.

Ved tilbagekøb af forsikringer, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt ved dødsfald eller ved forsikringstidens udløb, og hvor forsikringen kun indeholder ydelser, hvis udbetaling ikke er betinget af, at nogen personer er i live, er tilbagekøbsværdien lig med forsikringens nettoreserve.

Ved tilbagekøb som følge af at forsikringen efter omskrivning til fripolicy er af en sådan størrelse, at selskabet kan frigøre sig ved at udbetale tilbagekøbsværdien, udgør GEBYR dog kun 1/3 af ovennævnte.

For ovenstående regel gælder følgende undtagelse:

For forsikringer tegnet før den 01.07.94, hvor den forsikrede før den 01.07.94 har begæret tilbagekøbsværdien udbetalt, beregnes tilbagekøbsværdien efter følgende principper:

Tilbagekøbsværdien udgør 93% af forsikringens nettoreserve.

Ved tilbagekøb fra det fyldte 54. år forhøjes tilbagekøbsværdien beregnet efter ovenstående regler ved

alder 54 år med 1% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet,

alder 55 år med 2% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet,

alder 56 år med 3% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet,

alder 57 år med 4% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet,

alder 58 år med 5% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet,

alder 59 år med 6% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet,

alder 60 år og derover med 7% af nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet,

hvor alder er fyldt alder på tilbagekøbstidspunktet.

5.0.0 Nettopassiver for etlivsforsikringer

5.1.0 Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

5.1.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^d$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$

S_{x+n} betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$.

5.1.2 Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \mu_{x+\theta} \cdot S_{x+\theta}^d d\theta + \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot S_{x+n}$$

5.2.0 Nettopassiver for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse

5.2.1 Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^{ad}$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$ som aktiv.

$S_{x+\theta}^{ai}$ betegner nettopassivet ved forsikredes invaliditet i alder $x+\theta$.

S_{x+n}^a betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som aktiv.

$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i af alder $x+\tau$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+n}^i(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$ betegner invaliditetsydelse mellem alder $x+\tau$ og $x+\tau+d\tau$, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ betegner engangsydelse ved varig invaliditet i alder $x+\theta$.

For nettopassiver og ydelser, gælder begrænsninger som nævnt i 5.4.0.

5.2.2 Nettopassiv for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K^a(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} (\mu_{x+\theta}^{ad} \cdot S_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai} S_{x+\theta}^{ai}) d\theta + \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot S_{x+n}^a$$

hvor

$$S_{x+\theta}^{ai} = S_{x+\theta}^{ii} + \int_{\theta}^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot \mu_{x+\tau}^{id} S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) d\tau + \frac{D_{x+n}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot S_{x+n}^i(x+\theta) + \int_{\theta}^m \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$$

og hvor $x+n \leq x+m \leq 67$

5.3.0 Sammenhængen mellem 5.1.2 og 5.2.2

Såfremt

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0,$$

$$Y_{x+\tau}^{ii}(x+\theta) = 0,$$

$$S_{x+\tau}^d = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^{id}(x+\theta)$$

$$S_{x+n}^a = S_{x+n}^i = S_{x+n}^i(x+\theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 5.1.2 og 5.2.2 identiske.

5.4.0 Generelle begrænsninger

De i punkt 5.1.1 og 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i punkt 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \leq S_{x+\tau}^{ad} \quad \text{for } x+\theta \leq 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^d \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+n}^i(x+\theta) = S_{x+n}^a = S_{x+n}^i \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x+\theta > 60$$

Af betingelsen $x+n \leq x+m \leq 67$ i punkt 5.2.2 følger at

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0 \quad \text{for } x+\tau > 67$$

7.0.0 Præmiebetalingsrente

Et-livsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0.

Forsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0 eller 7.1.0.

Præmiebetalingsrenten i 7.6.0 kan kun anvendes i specielle sammenhænge.

7.1.0 Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} d\theta = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+r}}{D_x}$$

$$x+r \leq 80.$$

7.2.0 Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}^a(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} d\theta = \frac{\bar{N}_x^a - \bar{N}_{x+r}^a}{D_x^a}$$

$$x+r \leq 67.$$

7.6.0 Præmiebetalingsrente for etlivsforsikring med præmiebetalingsrente, som kun giver ret til præmiefritagelse, dersom invaliditeten indtræder inden forsikrede fylder 60 år

$$\begin{aligned} \bar{a}^a(x, 60, r) &= \int_0^{60-x} \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} d\theta + \frac{D_{60}^a}{D_x^a} \int_0^{x+r-60} \frac{D_{60+\theta}}{D_{60}} d\theta \\ &= \bar{a}^a(x, 60-x) + \frac{D_{60}^a}{D_x^a} \cdot \bar{a}(60, x+r-60) \\ &= \frac{\bar{N}_x^a - \bar{N}_{60}^a}{D_x^a} + \frac{D_{60}^a}{D_x^a} \cdot \frac{\bar{N}_{60} - \bar{N}_{x+r}}{D_{60}} \end{aligned}$$

$$x \leq 60 \leq x+r \leq 70.$$

Forsikringen giver da kun ret til præmiefritagelse ved invaliditet, dersom invaliditeten indtræder inden forsikredes fyldte 60 år.

8.0.0. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer

Bestemmelser, der omhandler ægteskab og ægtefæller, gælder tilsvarende for registreret partnerskab og registrerede partnere og for så vidt angår den valgfrie, r-årige kollektive ægtefællepension (grundform 816) tillige for samliv og samlevere.

8.0.1. Samlever

I forbindelse med den valgfrie r-årige kollektive ægtefællepension (grundform 816) kan den forsikrede indsætte 1 person (samlever), som opfylder følgende kriterier:

- voksen, hvilket vil sige mindst fyldt 18 år
- navngiven
- har fælles bopæl med den forsikrede ved indsættelsen, og
- kunne have indgået ægteskab/registreret partnerskab med den forsikrede

8.1.0. Kollektiv ordning

Betingelserne for at etablere forsikringer med kollektive ydelser er, at de tegnes i henhold til en overenskomst, der ved overenskomstens oprettelse opfylder mindst et af følgende krav:

- a) Overenskomsten omfatter forsikringer for mindst 10 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt efter faste principper.
- b) Overenskomsten giver garanti for indmeldelse til forsikring af de i fremtiden ansatte personer i mindst 5 år. Ordningen skal mindst omfatte eller komme til at omfatte 3 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt efter faste principper.

Det er endvidere en betingelse, at det ikke drejer sig om en bestand, hvori de enkelte personer er indtrådt, eller hvoraf der udskydes enkelte forsikrede eller grupper efter regler, der sandsynliggør en udvælgelse til væsentlig ugunst for selskabets øvrige forsikrede. Det samme gælder regler for valgmulighed med hensyn til ægtefællepension.

8.2.0. Bestemmelser vedrørende størrelsen af de enkelte kollektive ydelser og aldersgrænser for disse

8.2.1. Kollektiv ægtefællepension

Den valgfrie, r-årige kollektive ægtefællepension (grundform 816) skal mindst opfylde følgende:

- a) ikke overstige invalidepensionen
- b) ikke overstige den pensionsgivende gage

En ægtefælle er berettiget til ægtefællepension, hvis ægteskabet har bestået i mindst 6 måneder, medmindre døden skyldes et ulykkestilfælde eller en lidelse, der er opstået efter ægteskabets indgåelse. Hvis den forsikrede har indsat en samlever, jf. pkt. 8.0.1, er denne berettiget til pension, hvis der har været fælles bopæl i de sidste 6 måneder før dødsfaldet.

8.3.0 Beregningsregler vedrørende de enkelte kollektive ydelser

8.3.1 Ægteskabshyppighed g_x og aldersfordeling $f(\eta|x)$ i kollektiv ægtefællepension

De i nedenstående formler indgåede betegnelser er defineret i pkt. 1.4.0, 1.4.1 og 1.4.2.

Den forsikrede person betegnes x , mens den til ægtefællepension berettigede person betegnes η .

ℓ^γ og ℓ^σ er dekrementfunktioner svarende til intensiteterne γ_x og σ_x , mens ℓ er dekrementfunktionen svarende til normal dødeligheden for η , jf. pkt. 1.2.0.

Ved beregningerne er der ikke taget hensyn til bestemmelserne i pkt. 8.2.1.

$\varphi(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at x -årig forsikret, der overgår til tilstand G, starter i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$

Alderen η er normalt fordelt med middelværdi λ_x og spredning s_x .

$u_v(x)$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand U, efter at have været i tilstand G netop v gange ($v = 1, 2, 3, \dots$).

$g_v(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand G for v -te gang ($v = 1, 2, 3, \dots$) og er i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$.

$u_v(x)$ og $g_v(\eta|x)$ bestemmes rekursivt ved:

$$u_0(x) = \frac{\ell_x^\gamma}{\ell_a^\gamma} \quad \text{hvor } a = \begin{cases} 15 & \text{for mandlige forsikrede} \\ 12 & \text{for kvindelige forsikrede} \end{cases}$$

$$g_v(\eta|x) = \int_a^x u_{v-1}(\xi) \cdot \gamma_\xi \cdot \varphi(\xi + \eta - x | \xi) \cdot \frac{\ell_x^\sigma}{\ell_\xi^\sigma} \cdot \frac{\ell_\eta}{\ell_{\xi+\eta-x}} d\xi$$

$$u_v(x) = \int_{-\infty}^x \int_a^x g_v(\xi + \eta - x | \xi) \cdot (\sigma_\xi + \mu_{\xi+\eta-x}) \cdot \frac{\ell_x^\gamma}{\ell_\xi^\gamma} d\xi d\eta$$

Herefter bestemmes

$$g_x = \sum_{v=1-\infty}^{\infty} \int g_v(\eta|x)d\eta$$

$$f(\eta|x) = \frac{1}{g_x} \cdot \sum_{v=1}^{\infty} g_v(\eta|x)$$

8.3.5 Særregel vedrørende beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension, for forsikrede der overfører pensionsordningen i henhold til overførselsaftale anmeldt til Finanstilsynet

I tilfælde, hvor overførselsaftalen indeholder krav herom, tages der, såfremt forsikrede på tilbagekøbstidspunktet er fyldt 54 år, ved beregningen af tilbagekøbsværdien af kollektiv ægtefællepension hensyn til forsikredes ægteskabelige stilling på tilbagekøbstidspunktet.

Udgangspunktet for tilbagekøbsberegningen er i disse tilfælde forsikringens fripolice, hvis størrelse for præmiebetalende forsikringer beregnes efter reglerne i pkt. 4.2.0 med anvendelse af de sædvanlige kollektivt beregnede nettopassiver. Tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension beregnes individuelt, idet det ved beregningen forudsættes, at forsikrede hverken kan blive skilt eller gift efter tilbagekøbstidspunktet.

Tilbagekøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension er derfor i disse tilfælde nul, dersom forsikrede er ugift på tilbagekøbstidspunktet, mens den for gifte forsikrede beregnes som tilbagekøbsværdien af en overlevelserente til forsikredes ægtefælle.

9.0.0 Tilladte grundformer

Grundformerne er alle opbygget ud fra de generelle nettopassiver i afsnit 5.

Grundformer

Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Sumforsikringer:

- 115 Ophørende livsforsikring
- 125 Livsbetinget livsforsikring

Rateforsikringer

- 165 Ophørende livsforsikring i rater
- 175 Livsbetinget livsforsikring i rater

Renteforsikringer

- 210 Livsvarig livrente
- 211 Opsat livrente
- 215 Ophørende livrente
- 216 Opsat, ophørende livrente
- 225 Supplerende ydelse

Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2

Sumforsikringer

- 315 Invalidesum
- 316 Aktiv opsat invalidesum

Renteforsikringer

- 415 Ophørende invaliderente
- 419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Nettopassiver med kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Renteforsikringer

- 816 Valgfri, r-årig kollektiv ægtefællepension

Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra punkt 5.1.2

Sumforsikringer

115 Ophørende livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 1, S_{x+n} = 0$$

$$K_{115}(x, n) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x}$$

$$x + n \leq 80$$

125 Livsbetinget livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = 1$$

$$K_{125}(x, n) = \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

Rateforsikringer

165 Ophørende livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{\overline{g}|}, S_{x+n} = 0$$

$$K_{165}(x, n, g) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$x+n \leq 80.$$

175 Livsbetinget livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{\overline{g}|}$$

$$K_{175}(x, n, g) = \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{\overline{g}|}$$

Renteforsikringer**210 Livsvarig livrente**

$$n = 0, S_{x+\theta} = \bar{a}_x$$

$$K_{210}(x) = \bar{a}_x$$

211 Opsat livrente

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{x+n}$$

$$K_{211}(x, n) = \frac{\bar{N}_{x+n}}{D_x}$$

215 Ophørende livrente

$$n = 0, S_{x+0} = \bar{a}_{x:\overline{m}|}$$

$$K_{215}(x, m) = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+m}}{D_x}$$

216 Opsat, ophørende livrente

Livrenten betales i højst m år fra alder $x+n$ til alder $x+n+m$

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{x+n:\overline{m}|}$$

$$K_{216}(x, n, m) = \frac{\bar{N}_{x+n} - \bar{N}_{x+n+m}}{D_x}$$

225 Supplerende ydelse

Ydelsen udbetales i g år fra x 's død - udbetalingen ophører dog senest $r+g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \bar{a}_{\overline{g}|} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{\overline{g-\theta+r}|} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{225}(x, r, g) = \bar{a}_{\overline{g}|} \cdot \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+r} + D_{x+r}}{D_x} - \frac{\bar{N}_{x+r} - \bar{N}_{x+r+g}}{D_x}$$

$$x + r + g \leq 80.$$

Den supplerende ydelse ($K_{225}(x,r,g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

1) opsat livrente ($K_{211}(x,r)$) af mindst samme størrelse eller

2) opsat ophørende livrente ($K_{216}(x,r,g)$) af mindst samme størrelse

Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2.

Sumforsikringer

315 Invalidesum

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = 1, S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{315}^{\text{a}}(x, n) = \frac{\overline{M}_x^{\text{ai}} - \overline{M}_{x+n}^{\text{ai}}}{D_x^{\text{a}}}$$

$$x + n \leq 60.$$

Invalidesummen må i 2005 maksimalt udgøre 1.035.000 kr. Det maksimale beløb reguleres hvert år efter udviklingen i forbrugerindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Det maksimale beløb er afrundet til nærmeste hele 5.000 kr.

Dersom forsikringen er tegnet ifølge overenskomst, mellem på den ene side forsikringsselskabet og på den anden side arbejdsgiveren og evt. arbejdstageren, kan invalidesummen dog altid udgøre op til 5 gange invaliderenten.

Invalidesummen tegnes i kombination med en anden grundform. Kombinationen må dog ikke alene indeholde grundformer med invaliditetsydelse.

Invalidesummer kan endvidere tegnes i tilknytning til dødsfalds- og invalidesum tegnet på gruppeforsikringsbasis, forudsat at denne invalidesum ikke er større end 3 gange den til enhver tid gældende gruppelivs- hhv. gruppeinvalidesum.

316 Aktiv opsat invalidesum

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0,$$

$$S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \begin{cases} 1 & \theta < u \\ 0 & u \leq \theta < n \end{cases}$$

$$S_{x+n}^{\text{a}} = 0$$

$$K_{316}^{\text{a}}(x, u, n) = \frac{D_{x+u}^{\text{a}}}{D_x^{\text{a}}} \cdot \frac{\overline{M}_{x+u}^{\text{ai}} - \overline{M}_{x+n}^{\text{ai}}}{D_{x+u}^{\text{a}}}$$

hvor $x+u < x+n \leq 60$.

Invalidesummen må ikke overstige 785.000 kr. pristalsreguleret, jf. 9.2.0.

Dersom forsikringen er tegnet ifølge overenskomst, mellem på den ene side forsikrings-selskabet og på den anden side arbejdsgiveren og evt. arbejdstageren, kan invalidesummen dog altid udgøre op til 5 gange invaliderenten.

Invalidesummen tegnes i kombination med anden grundform. Kombinationen må dog ikke alene indeholde grundformer med invaliditetsydelse (315, 316, 415, 419).

Renteforsikringer**415 Ophørende invaliderente**

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta:n-\theta}^i, S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{415}^a(x, n) = \bar{a}_{x:n} - \bar{a}_{x:n}^a$$

$$x + n \leq 67.$$

419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Dersom forsikrede bliver invalid inden alder $x+n$, udbetales der en invaliderente fra invaliditetens indtræden og indtil alder $x+m$.

$$S_{x+\theta}^{\text{ad}} = 0, S_{x+\theta}^{\text{ai}} = \bar{a}_{x+\theta:m-\theta}^i, S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{419}^a(x, n, m) = \bar{a}_{x:m} - \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot \bar{a}_{x+n:m-n} - \bar{a}_{x:n}^a$$

$$x + n \leq 60, x + m \leq 67$$

Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Renteforsikringer

816 Valgfri, r-årig kollektiv ægtefællepension

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r}^I \, d\eta = \bar{a}_{\eta_{x+\theta}:r}^I & \text{for } x + \theta < z \\ \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r}^I \, d\eta = \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}:r}^I & \text{for } x + \theta \geq z \end{cases}$$

$$K_{816}(x, r) = \int_0^{z-x} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r}^I \, d\eta \, d\theta + \int_{z-x}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r}^I \, d\eta \, d\theta \quad \text{for } x < z$$

$$K_{816}(x, r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r}^I \, d\eta \, d\theta \quad \text{for } x \geq z$$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normal dødelighed, jf. pkt. 1.2.0. Efter alder z er det ikke muligt at fravælge eller tilvælge ægtefællepensionen. Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse.

Med virkning fra 01.01.2002 anvendes grundformen tillige for samlevende, jf. pkt. 8.0.1.

10.0.0 Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger i forsikringsydelserne

10.1.0 Anvendte risikoelementer samt krav til karenstid ved optagelse

Der anvendes altid de i kapitel 1 anførte risikoelementer, jf. iøvrigt afsnit 12.6.0. Endvidere anvendes følgende karenbestemmelser for den del af den samlede forsikringsdækning, hvorpå forsikrede ikke er helbredsbedømt efter kapitel 12.

10.1.1 Karenstid for ydelser ved førtidspension

Ret til individuel sum ved førtidspension eller PenSam førtidspension er begrænset af karenstid.

Forsikrede, som ikke har været såvel rask som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i 2 år (karenstid) på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v. opnår ikke ret til udbetaling af disse forsikringsydelser, hvis

- de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved forsikringens ikrafttræden eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og
- disse forhold kunne antages at ville medføre udbetaling af PenSam førtidspension eller individuel sum ved førtidspension.

10.1.2 Karenstid for ægtefællepension

Ret til ægtefællepensionen er begrænset af karenstid.

Hvis forsikrede på tidspunktet for indtræden af erhvervsudygtighed eller død ikke har været såvel erhvervsdygtig som omfattet af pligtmæssig præmieindbetaling i 2 år (karenstid), opnås der ikke ret til ægtefællepension, såfremt erhvervsudygtigheden eller døden skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved optagelse i pensionsordningen eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og som kunne antages at ville medføre invaliditet eller død.

10.2.0 Dækning ved sygdom (DVS)

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

Forsikrede, som er optaget i pensionsordningen imellem det fyldte 50. år og 60. år, og som før det fyldte 60. år fratræder den stilling, som medførte pligtmæssig præmiebetaling på grund af erhvervsudygtighed, opretholder invalidesummen i 3 måneder efter fratrædelsen, såfremt forsikrede i hele perioden, indtil forsikredes erhvervsevne er varigt nedsat med mindst 2/3, er uafbrudt erhvervsudygtig på grund af sygdom.

10.3.0 Præmiefri dækning (PFD) i Pen-Sam Liv

For forsikrede, som ikke betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

Forsikrede, som er optaget i pensionsordningen før det fyldte 50. år, er i de første 12 måneder efter ophør af pligtmæssig præmiebetaling eller berettigelse til pension omfattet af præmiefri dækning, således at forsikrede bevarer sine hidtidige rettigheder. Til dækning af risiko, administration m.v. i perioden sker fradrag i forsikringens opsparede værdi. Den præmiefri dækning gælder dog længst til forsikrede fylder 67 år, eller til forsikrede har indsendt begæring om udbetaling af tilbagekøbsværdien og opfylder betingelserne for dette, eller til forsikrede har begæret forsikringen overført.

Efter ophør med betaling til fortsættelsesforsikring kan forsikrede efter nærmere af selskabet fastsatte regler i en periode være omfattet af præmiefri dækning.

Efter nærmere af selskabet fastsatte regler kan perioden med præmiefri dækning afkortes.

10.4.0 Opretholdt dækning

I de første 12 måneder efter, at præmiebetaling er ophørt, eller forsikrede ikke længere er berettiget til pension, bevarer forsikrede sine hidtidige rettigheder.

Forsikrede, som bliver syge senest 12 måneder efter at pligtmæssig præmiebetaling er ophørt, og som på grund af uafbrudt sygdom ikke kan være selvforsørgende i en stilling uden økonomisk kompensation, opretholder dog ret til PenSam førtidspension, eller individuel sum ved førtidspension, i 5 år efter, at pligtmæssig præmiebetaling er ophørt. Den opretholdt dækning gælder dog længst, til forsikrede fylder 67 år, eller til forsikrede har indsendt begæring om udbetaling af tilbagekøbsværdien og opfylder betingelserne for dette eller har begæret forsikringen overført.

10.5.0 Nedsættelse af ægtefællepensionen

Hvis ægtefællen er mere end 20 år yngre end den forsikrede, nedsættes ægtefællepensionen med 2% for hvert år, hvormed aldersforskellen overstiger 20 år.

11.0.0 Tilladte forsikringsformer

Forsikringsydelse i en forsikring/bonustillægsforsikring skal opfylde betingelserne i nedenstående pkt. 11.1.0. Forsikringsydelse i bonustillægsforsikringer skal tillige opfylde betingelserne i pkt. 11.2.0.

Forsikringsydelser og præmiebetalingsrenter skal ved nytegning kombineres således, at forsikringen opfylder betingelserne i pkt. 3.6.0, pkt. 4.1.0 sidste afsnit, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0. Ved regulering skal betingelserne i pkt. 3.6.0, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0 være opfyldt.

Alle beregninger såvel ved tegning som ved senere regulering/ændring sker med anvendelse af de i afsnittene 1, 2, 3 og 4 anførte beregningslementer.

11.1.0 Forsikringsydelser

De i en forsikring indgående forsikringsydelser skal være enten en af de tilladte grundformer, jf. afsnit 9, eller en kombination af to eller flere af de tilladte grundformer med vilkårlige positive ydelser.

Forsikringsydelserne skal i alle tilfælde opfylde såvel de under de enkelte grundformer anførte særbetingelser som de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0.

11.2.0 Maksimum for risiko

Ingen forsikring må fremgå med en risikodækning, der inkl. eventuel bonustildeling er større end den risikodækning, der gennem den pågældende forsikrings risikoydelser kan erhverves for den gældende præmie og nettoreserve på PS93.

11.3.0 Minimum for risiko

Enhver forsikring skal indeholde en vis forsikringsrisiko.

11.4.0 Omregning af ydelser til højere forrentet grundlag

Ved overgang til aktuel pension kan den berettigede vælge at få pensionen omregnet til et højere forrentet grundlag baseret på omregningsrenten (jf. pkt. 2.2.0 og pkt. 2.4.0) mod en mindre eller ingen tilskrivning af bonus i udbetalingsperioden.

Omregning sker alene på den aktuelle ydelse (livsvarig eller ophørende), dog skal en tilknyttet garanti også omregnes.

En ophørende livrente og en tilhørende opsat livrente af samme størrelse kan ved omregning betragtes som en ydelse.

12.0.0 Helbredsoplysninger

Selskabet afkræver efter nedennævnte regler helbredsoplysninger ved tegning af en tillægsforsikring i tilknytning til en obligatorisk tegnet dækning

12.1.0 Risikobeløb

Ved risikobeløbet forstås den største risiko, som selskabet har for den enkelte forsikrede, hvad enten det er dødsrisiko eller invaliderisiko.

Såfremt forsikringsbegivenheden udløser udbetaling af løbende ydelse, er risikobeløbet 10 gange den årlige ydelse.

Risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal dog mindst være 10 gange den årlige præmie, hvis forsikringen er tegnet med præmiefritagelse ved invaliditet.

Ved opgørelse af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal der bortses fra:

- Gruppelivsordninger
- Obligatoriske ordninger

12.2.0 Nytegning

Såfremt risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved tegning af tillægsforsikring ikke overstiger nedennævnte grænser, kan tillægsforsikringen tegnes på grundlag af personlige helbredsoplysninger.

Alder ved tegningen:

Under 51 år	G
51-60 år	G/2
over 60 år	G/4

Grænsen G udgør ved nytegning i 2006 1.310.000 kr. Grænsen G reguleres hvert år efter udviklingen i forbrugerprisindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Den regulerede grænse er afrundet til nærmeste hele 10.000 kr.

Overstiger risikobeløbet med fradrag af nettoreserven de anførte grænser, skal der afgives lægeattest.

Ved beregningen af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven medregnes risikobeløbet med fradrag af nettoreserve for tillægsforsikringer, der er tegnet, siden der sidst har været afgivet lægeattest.

12.3.0 Reguleringer

Der kan træffes aftale om, at årlige reguleringer af præmie eller forsikringsydelse ud fra objektive kriterier, som f.eks. pristal eller lønninger, kan foretages uden afgivelse af helbredsoplysninger.

Hvis risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved reguleringen kommer over den gældende grænse for lægeattest, er selskabet berettiget til at forlange lægeattest, hvis en sådan ikke allerede foreligger. Den gældende grænse fastsættes ud fra den oprindelige alder ved tegning af tillægsforsikring.

Såfremt stigningen i den årlige præmie eller stigningen i risikobeløbet inden for 1 år overstiger 25%, skal der afgives helbredsoplysninger. Såfremt der har været afgivet lægeattest indenfor de sidste to år, kan dette dog fraviges.

12.4.0 Ændringer

Ændring af tillægsforsikringen, der medfører en stigning i risikobeløbet med fradrag af nettoreserven, kan kun foretages mod afgivelse af helbredsoplysninger.

Såfremt stigningen i risikobeløbet med fradrag af den opsparede reserve ved ændringen overstiger grænserne for afgivelse af lægeattest ved tegning af forsikring, skal der afgives lægeattest.

12.5.0 Udsættelser

Der forlanges ikke helbredsoplysninger ved udsættelser af udbetaling af en pensionsforsikring eller en livsforsikring.

12.6.0 Afgrænsning i tegningen

Der tegnes ikke tillægsforsikring til en obligatorisk tegnet dækning for forsikrede med forhøjet dødsrisiko og/eller invaliderisiko.

Der tegnes ikke tillægsforsikring til en obligatorisk tegnet dækning i de tilfælde, hvor risikobeløbet for tillægsforsikringen overstiger 2 mill. kr.

Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

Beregningsgrundlag PSUNI i Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

Indhold

0.0.0. Ændring af beregningsgrundlag	0.1
1.0.0. Risikoelementer.....	1.1
1.1.0. Aldersberegning	1.1
1.2.0. Dødelighed for oplevelsesforsikringer	1.1
1.2.1. UNI_U.....	1.1
1.3.0. Dødelighed for risikoforsikringer ved død.....	1.1
1.3.1. UNI_O.....	1.1
1.4.0. Invaliditet	1.1
1.4.1. UNI_AI(1).....	1.2
1.4.2. UNI_AI(2).....	1.2
1.5.0. Kollektive ægtefællepensioner.....	1.2
1.5.1. Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension.....	1.2
1.6.0. Kollektive børnerenter.....	1.3
1.6.1. Risikoelementer for kollektive børnerenter	1.3
2.0.0. Rente.....	2.1
2.1.0. Teknisk rente	2.1
2.2.0. Omregningsrente	2.1
2.3.0. Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg.....	2.1
2.4.0. Opgørelsesrente	2.1
3.0.0. Nettogrundlag.....	3.1
3.1.0. Nettopassiv	3.1
3.2.0. Præmiebetalingsrente	3.1
3.3.0. Kontinuert nettopræmie.....	3.1
3.4.0. Nettoindskud	3.1
3.5.0. Nettoreserve	3.1
3.6.0. Generelle begrænsninger.....	3.1
4.0.0. Bruttogrundlag	4.1
4.1.0. Præmie og indskud.....	4.1
4.1.1. Bruttopræmie.....	4.1
4.1.2. Bruttoindskud.....	4.1
4.2.0. Omkostninger på fripolicer	4.1
4.3.0. Omkostninger på pensionerede forsikrede.....	4.1
4.4.0. Omkostninger ved omvalg	4.2
4.5.0. Oversigt over omkostninger	4.2

Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

4.6.0. Fripolice	4.2
4.7.0. Betingelser for genkøb	4.2
4.8.0. Genkøbsværdi.....	4.3
5.0.0. Nettopassiver for etlivsforsikringer.....	5.1
5.1.0. Nettopassiver for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse	5.1
5.1.1. Indførelse af betegnelser	5.1
5.1.2. Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse	5.1
5.2.0. Nettopassiver for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse	5.1
5.2.1. Indførelse af betegnelser	5.1
5.2.2. Nettopassiv for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse	5.2
5.3.0. Sammenhæng mellem 5.1.2 og 5.2.2	5.2
5.4.0. Generelle begrænsninger	5.2
6.0.0. Præmiebetalingsrente	6.1
6.1.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet	6.1
6.2.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med præmiefritagelse ved invaliditet	6.1
6.3.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring uden præmiefritagelse ved invaliditet	6.1
6.4.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring med præmiefritagelse ved invaliditet	6.1
6.5.0. Særligt om passivet efter præmiefritagelse ved invaliditet for etlivsforsikringer med reservesikring	6.1
7.0.0. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer	7.1
7.1.0. Samlever.....	7.1
7.2.0. Kollektiv ordning	7.1
7.3.0. Bestemmelser vedrørende de enkelte kollektive ydelser	7.1
7.3.1. Kollektiv valgfri ægtefællepension	7.1
7.3.2. Kollektive børne- og waisenrenter (børnepension).....	7.1
7.4.0. Beregningsregler vedrørende de enkelte kollektive ydelser	7.1
7.4.1. Ægteskabshyppighed g_x og aldersfordeling $f(\eta/x)$ i kollektiv valgfri ægtefællepension.....	7.1
8.0.0. Tilladte grundformer	8.1
8.1.0. Oversigt over grundformerne	8.1
8.1.1. Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra punkt 5.1.2	8.2
8.1.2. Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelser, beregnet udfra pkt. 5.2.2.	8.6

Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

8.1.3. Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelse, beregnet udfra pkt. 5.1.2	8.7
8.1.4. Nettopassiver med kollektive ydelser og med invaliditetsydelse, beregnet udfra pkt. 5.2.2.....	8.9
9.0.0. Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger af forsikringsydelse	9.1
9.1.0. Anvendte risikoelementer	9.1
9.2.0. Bestemmelser om oplysninger til bedømmelse af forsikredes risikoforhold.....	9.1
9.2.1. Karensbestemmelser ved tegning.....	9.1
9.2.2. Karensbestemmelser ved forhøjelser	9.1
9.2.3. Undtagelser	9.1
9.3.0. Udstrakt dækning	9.2
9.4.0. Nedsættelse af ægtefællepensionen.....	9.2
10.0.0. Tilladte forsikringsformer	10.1
10.1.0. Forsikringsydelse	10.1
10.2.0. Maksimum for risiko.....	10.1
10.3.0. Minimum for risiko	10.1
10.4.0. Omregning af ydelser til højere forrentet grundlag.....	10.1
11.0.0. Helbredsoplysninger.....	11.1
11.1.0. Risikobeløb.....	11.1
11.2.0. Nytegning.....	11.1
11.3.0. Reguleringer.....	11.1
11.4.0. Ændringer.....	11.2
11.5.0. Udsættelse	11.2
11.6.0. Afgrænsning i tegningen	11.2
12.0.0. Formler	12.1
12.1.0. Integrationsformler.....	12.1
12.1.1. Trapezsum med intervallængde 1/12	12.1
12.1.2. Trapezsum med intervallængde 1	12.1
12.1.3. Simpson's kvadraturformel.....	12.1
12.2.0. Nøjagtighed og afrunding.....	12.2
12.3.0. Etlivsstørrelser.....	12.2
12.4.0. Kollektive elementer	12.3
12.4.1. Ægtefællepension	12.3
12.4.2. Børnerenter.....	12.6
12.5.0. Annuiteter.....	12.6

0.0.0. Ændring af beregningsgrundlag

Når beregningsgrundlaget ændres, kan ydelser omregnes. Herved kan såvel ydelser beregnet ud fra allerede indbetalte præmier som ydelser beregnet ud fra fremtidige præmier ændres såvel i nedadgående som i opadgående retning, herunder bortfalde.

Omregning af ydelser foretages efter ækvivalensprincippet.

1.0.0. Risikoelementer

x betegner fyldt alder

1.1.0. Aldersberegning

Alderen beregnes i år og måneder med udgangspunkt i den 1. i måneden efter forsikredes fødselsdato.

1.2.0. Dødelighed for oplevelsesforsikringer

Der benyttes dødelighedstavlen UNI_U

μ betegner dødsintensiteten

1.2.1. UNI_U

$$\mu_x = 0,000021 + 10^{5,0856 - 10 + 0,04297 \cdot x}$$

1.3.0. Dødelighed for risikoforsikringer ved død

Der anvendes dødelighedstavlen UNI_O

μ betegner dødsintensiteten

1.3.1. UNI_O

$$\mu_x = 0,0005 + 10^{5,88 - 10 + 0,038 \cdot x}$$

1.4.0. Invaliditet

Der anvendes invaliditetstavlerne $UNI_{AI(1)}$ og $UNI_{AI(2)}$

μ^{ai} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til invalid

μ^{ad} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til død

μ^{id} betegner intensiteten for overgang fra invalid til død

$UNI_{AI(1)}$ anvendes i

- Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper
- Pensionsordningen for portører
- Trafikfunktionærernes Pensionsordning
- Pensionsordningen for amtsvejmænd m.fl.
- Pensionsordningen for ledere
- Pensionsordningen af 01.04.90

$UNI_{AI(2)}$ anvendes i

- Pensionsordningen for den pædagogiske sektor

1.4.1. UNI_AI(1)

$$\mu_x^{ai} = \begin{cases} 0,000432 + 10^{5,662-10+0,05115 \cdot x} & \text{for } x < 60 \\ 0,0006 + 10^{4,71609-10+0,06 \cdot x} & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x$$

1.4.2. UNI_AI(2)

$$\mu_x^{ai} = 0,0006 + 10^{4,71609-10+0,06 \cdot x}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x$$

1.5.0. Kollektive ægtefællepensioner

U betegner tilstanden: Forsikrede er ikke i et pensionsberettigende forhold

G betegner tilstanden: Forsikrede er i et pensionsberettigende forhold med en pensionsberettiget person

γ betegner intensiteten for overgang fra U til G

σ betegner intensiteten for overgang fra G til U af anden årsag end den pensionsberettigede persons død

Aldersfordelingen for den pensionsberettigede person ved overgang fra U til G er normalt fordelt, hvor:

λ betegner fordelings middelværdi

s betegner fordelings spredning

1.5.1. Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension

$$\gamma_x = \begin{cases} 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{28 \cdot (x-15)}} & , \text{for } x > 15 \\ 0 & , \text{for } x \leq 15 \end{cases}$$

$$\sigma_x = \begin{cases} 0,012 \cdot 10^{-\frac{(x-15)^2}{1600}} & , \text{for } x > 15 \\ 0 & , \text{for } x \leq 15 \end{cases}$$

$$\lambda_x = 0,615 \cdot x + 8$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-10}\right) \cdot x$$

1.6.0. Kollektive børnerenter**1.6.1. Risikoelementer for kollektive børnerenter**

"Forældreintensitet"

$$c_x = \begin{cases} 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-27)^2}{13,5 \cdot (x-12)}} & , \text{for } x > 12 \\ 0 & , \text{for } x \leq 12 \end{cases}$$

2.0.0. Rente

2.1.0. Teknisk rente

Den tekniske rente " i " er bestemt ved 0,0% plus et kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg Δi .

2.2.0. Omregningsrente

Ved overgang til aktuel pension kan en forsikring vælges omregnet til højere forrentet grundlag baseret på omregningsrenten " j ", jf. bestemmelserne i pkt. 10.4.0 og nedenstående pkt. 2.3.0 og 2.4.0.

Omregningsrenten " j " anmeldes til Finanstilsynet.

Såfremt den rente, selskabet videregiver til de forsikrede, er mindre end "omregningsrenten", kan selskabet efter anmeldelse til Finanstilsynet nedsætte forsikringsydelsen i overensstemmelse hermed.

2.3.0. Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg

Til den tekniske rente " i " og omregningsrenten " j " svarer et kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg Δi , der fastsættes som en reduktion af renten.

Det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg er for tiden fastsat til 0,25% procentpoint.

2.4.0. Opgørelsesrente

Opgørelsesrenten svarende til den tekniske rente " i " fås ved at reducere den tekniske rente med det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg. På samme måde bestemmes opgørelsesrenten svarende til omregningsrenten " j ".

Ved beregning af nettopassiver, jf. pkt. 2.2.0 og pkt. 3.1.0, og præmiebetalingsrenter, jf. pkt. 3.2.0 anvendes opgørelsesrenten.

3.0.0. Nettogrundlag

3.1.0. Nettopassiv

Ved nettopassivet for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser.

Nettopassivet for månedlige ydelser beregnes, som om ydelserne forfaldt kontinuert.

3.2.0. Præmiebetalingsrente

Ved præmiebetalingsrenten for en forsikring eller en forsikringsdel forstås kapitalværdien pr. 1 krone præmiebetaling.

3.3.0. Kontinuert nettopræmie

Den kontinuerte nettopræmie $\bar{\pi}$ bestemmes som forholdet mellem nettopassivet og præmiebetalingsrenten, begge dele beregnet ved tegningen.

3.4.0. Nettoindskud

Nettoindskuddet I^N bestemmes som nettopassivet ved tegningen.

3.5.0. Nettoreserve

Ved reserven for en forsikring forstås den forsikringstekniske kapitalværdi af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser med fradrag af den forsikringstekniske kapitalværdi af de fremtidige præmieindbetalinger.

Nettoreserven beregnes som nettopassivet med fradrag af den kontinuerte nettopræmie multipliceret med præmiebetalingsrenten.

3.6.0. Generelle begrænsninger

En forsikring må ikke opbygges således, at dens nettoreserve på noget tidspunkt kan blive negativ.

En forsikring, der indeholder invaliditetsydelse, må ikke være således opbygget, at nettoreserven kan falde ved invaliditetens indtræden, eller sådan opbygget at nettoreserven kan stige ved reaktivering.

4.0.0. Bruttogrundlag**4.1.0. Præmie og indskud**

Ved præmie forstås enhver fremtidig forudsat indbetaling samt den del af første indbetaling, der svarer til de fremtidige forudsatte indbetalinger.

Andre indbetalinger er indskud.

4.1.1. Bruttopræmie

Ratepræmien $\frac{P}{12}$, der indbetales 1/12-årlig forud, beregnes som:

$$\frac{P}{12} = \frac{\bar{\pi}}{12 \cdot (1-s)} + OMK\_P$$

hvor s er omkostningstillægget og OMK_P er en omkostningsbelastning tilknyttet præmiebetalingen

Ratepræmien, der forfalder 1/12-årligt kan dog indbetales bagud.

$$s = 8\%$$

OMK_P fremgår af afsnit 4.5.0

4.1.2. Bruttoindskud

Bruttoindskuddet I^B beregnes ved

$$I^B = \frac{1}{1-s(I)} \cdot I^N + OMK\_I$$

hvor $s(I)$ er omkostningstillægget og OMK_I er en omkostningsbelastning tilknyttet indskud.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

$$s(I) = 0\%$$

OMK_I fremgår af afsnit 4.5.0

4.2.0. Omkostninger på fripolicer

Fripolicer belastes med OMK_H kr. pr. måned

OMK_H fremgår af afsnit 4.5.0

4.3.0. Omkostninger på pensionerede forsikrede

Pensionerede forsikrede belastes med OMK_A kr. pr. måned

OMK_A fremgår af afsnit 4.5.0

4.4.0. Omkostninger ved omvalg

I forbindelse med omvalg i sammensætningen af ydelser belastes forsikringen med *OMK_OMV* kr.

OMK_OMV fremgår af afsnit 4.5.0

4.5.0. Oversigt over omkostninger

Periode	<i>OMK_P</i>	<i>OMK_I</i>	<i>OMK_H</i>	<i>OMK_A</i>	<i>OMK_OMV</i>
01.03.2010 – 31.12.2010	0 kr.	605 kr.	0 kr.	0 kr.	0 kr.

Beløb reguleres på samme måde som GEBYR, jf. beskrivelsen i afsnit 4.8.0.

4.6.0. Fripolice

Fripolicen beregnes således, at nettopassivet af denne bliver lig med forsikringens nettoreserve. Fripolice kan sættes til nul, dersom genkøbsværdien ikke er positiv på omregningstidspunktet, jf. afsnit 4.8.0.

4.7.0. Betingelser for genkøb

Der kan genkøbes efter følgende regler:

Der kan genkøbes efter nedenstående punkt A i pensionsordningerne:

- Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper
- Pensionsordningen for portører
- Trafikfunktionærernes Pensionsordning
- Pensionsordningen for amtsvejmænd m.fl.
- Pensionsordningen for den pædagogiske sektor
- Pensionsordningen for ledere

Der kan genkøbes efter nedenstående punkt B i pensionsordningen:

- Pensionsordningen af 01.04.90

A. Der kan genkøbes, såfremt forsikrede opfylder følgende:

- der ikke er indledt sag for medlemmet om behandling efter reglerne i lovgivningen om offentlig førtidspension, og
- medlemmet ikke har fået forlænget udbetaling af dagpenge på grund af livstruende, uhelbredelig sygdom, og

- medlemmet er under 60 år, og
- medlemmet ikke har ret til udbetaling af alderspension, og
- medlemmet ikke har aftale om anden ansættelse i en stilling, som straks eller senere giver ret til en arbejdsmarkedspensionsordning, og
- medlemmet er fratruddet det job, som gav ret og pligt til pensionsordningen mere end 1 år før genkøbet, eller er emigreret (dog ikke til Færøerne og Grønland).

B. Der kan genkøbes, såfremt forsikrede opfylder følgende:

- medlemmet er under 60 år, og
- der ikke er indledt sag for medlemmet om behandling efter reglerne i lovgivningen om offentlig førtidspension, og
- medlemmet ikke har fået forlænget udbetaling af dagpenge på grund af livstruende, uhelbredelig sygdom, og
- medlemmet ikke har ret til udbetaling af alderspension fra pensionsordningen, og
- medlemmet er emigreret (dog ikke til Færøerne og Grønland).

Der kan gælde andre regler som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

Der kan dog altid genkøbes, såfremt forsikringen efter omskrivning til fripolice på genkøbstidspunktet ikke omfatter nogen løbende ydelse over 1.200 kr. årligt eller sum over 12.000 kr.

4.8.0. Genkøbsværdi

Til beregning af genkøbsværdier anvendes nedenstående metode, der tager udgangspunkt i nettoreserven, som en midlertidig metode, idet opgørelsen af genkøbsværdien vil blive revideret i forbindelse med indførelsen af markedsværdibaserede årsregnskaber.

En revideret metode til opgørelse af genkøbsværdien kan føre til en lavere genkøbsværdi i forhold til nedenstående metode.

Genkøbsværdien udgør $K\%$ af nettoreserven med fradrag af *GEBYR*:

$$\text{Genkøbsværdi} = \text{nettoreserve} \cdot K\% - \text{GEBYR}$$

$K\%$ er en kursfaktor til reduktion af genkøbsværdien i situationer, hvor den totale markedsværdi af de til en pensionsordning hørende aktiver ikke er tilstrækkelig til at dække de til pensionsordningen hørende forsikringsmæssige hensættelser, øvrige hensættelser, gæld samt lovpligtig solvensmargin.

$K\%$ udgør fra 01.01.2002 100%.

GEBYR fastsættes for et år ad gangen og udgør for 2006 1.466 kr. *GEBYR* reguleres årligt efter udviklingen i forbrugerprisindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Det regulerede *GEBYR* er afrundet til nærmeste hele kr.

GEBYR af denne nævnte størrelse anvendes ved genkøb uanset forsikringens tegningstidspunkt.

Ved genkøb, som følge af at forsikringen efter omskrivning til fripolice er af en sådan størrelse, at selskabet kan frigøre sig ved at udbetale genkøbsværdien, udgør *GEBYR* dog kun 1/3 af ovennævnte.

Ved genkøb af forsikringer, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt ved dødsfald eller ved forsikringstidens udløb, og hvor forsikringen kun indeholder ydelser, hvis udbetaling ikke er betinget af, at nogen personer er i live, er genkøbsværdien lig forsikringens nettoreserve.

Der overføres dog nettoreserven ved overførsel efter overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet. Hvis K% bliver mindre end 100%, kan selskabet inden for rammerne af overførselsreglerne vælge at nedsætte det overførte beløb efter anmeldelse til Finanstilsynet.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

5.0.0. Nettopassiver for etlivsforsikringer**5.1.0. Nettopassiver for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse****5.1.1. Indførelse af betegnelser**

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^d$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$

S_{x+n} betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$.

5.1.2. Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot S_{x+\theta}^d d\theta + \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot S_{x+n}$$

Til beregningen af $K(x, n)$ anvendes alene enten dødsintensiteten fra afsnit 1.2.0 eller død-sintensiteten fra afsnit 1.3.0

5.2.0. Nettopassiver for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse**5.2.1. Indførelse af betegnelser**

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^{ad}$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$ som aktiv.

$S_{x+\theta}^{ai}$ betegner nettopassivet ved forsikredes invaliditet i alder $x+\theta$

S_{x+n}^a betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som aktiv.

$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\tau$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+n}^i(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$Y_{x+\tau}^i(x+\theta)d\tau$ betegner invaliditetsydelse mellem alder $x+\tau$ og $x+\tau+d\tau$, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ betegner engangsydelse ved varig invaliditet i alder $x+\theta$.

For nettopassiver og ydelser, gælder begrænsninger som nævnt i 5.4.0.

5.2.2. Nettopassiv for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} \cdot (\mu_{x+\theta}^{ad} \cdot S_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai} \cdot S_{x+\theta}^{ai}) d\theta + \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot S_{x+n}^a$$

hvor

$$S_{x+\theta}^{ai} = S_{x+\theta}^{ii} + \int_0^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot \mu_{x+\tau}^{id} \cdot S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) d\tau + \frac{D_{x+n}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot S_{x+n}^i(x+\theta) + \int_0^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$$

og hvor $x+n \leq 67$

Til beregningen af $K(x, n)$ anvendes alene enten dødsintensiteten fra afsnit 1.2.0 eller dødsintensiteten fra afsnit 1.3.0

5.3.0. Sammenhæng mellem 5.1.2 og 5.2.2

Såfremt

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0,$$

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0,$$

$$S_{x+\tau}^d = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \text{ og}$$

$$S_{x+n} = S_{x+n}^a = S_{x+n}^i(x+\theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 5.1.2 og 5.2.2 identiske.

5.4.0. Generelle begrænsninger

De i punkt 5.1.1 og 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i punkt 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \leq S_{x+\tau}^{ad} \quad \text{for } x+\theta \leq 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^d \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+n}^i(x+\theta) = S_{x+n}^a = S_{x+n} \quad \text{for } x+\theta > 60 \text{ og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x+\theta > 60$$

Af betingelsen $x+n \leq 67$ i punkt 5.2.2 følger at

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0 \quad \text{for } x+\tau > 67$$

6.0.0. Præmiebetalingsrente

Etlivsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 6.2.0.

Forsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 6.2.0 eller 6.1.0.

Etlivsforsikringer, hvor præmiebetalingstiden udløber efter forsikredes fyldte 68. år, men inden forsikredes 71. år, kan tegnes med ret til præmiefritagelse ved invaliditet. Forsikringen giver da kun ret til præmiefritagelse, dersom invaliditeten indtræder inden forsikredes fyldte 67. år.

Præmiebetalingsrenterne 6.1.0 og 6.2.0 anvendes i kombination med ydelser uden reservesikring. Præmiebetalingsrenterne 6.3.0 og 6.4.0 anvendes kun i kombination med grundform 130.

6.1.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} d\theta = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+r}}{D_x}, \text{ hvor } x+r \leq 80.$$

6.2.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}^a(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} d\theta = \frac{\bar{N}_x^a - \bar{N}_{x+r}^a}{D_x^a}, \text{ hvor } x+r \leq 67.$$

6.3.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}(x, r) = \bar{a}_{\lceil r \rceil}, \text{ hvor } x+r \leq 70.$$

6.4.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring med præmiefritagelse ved invaliditet

$$a(x, r) = \bar{a}_{\lceil r \rceil} - \int_0^r V^s \cdot \mu_{x+s}^{ai} \cdot \left(\frac{\bar{N}_{x+s}^a - \bar{N}_{x+r}^a}{D_{x+s}^a} \right) d\theta, \text{ hvor } x+r \leq 67.$$

6.5.0. Særligt om passivet efter præmiefritagelse ved invaliditet for etlivsforsikringer med reservesikring

Risikosummen ved invaliditet beregnes som nettopræmien ganget med præmiebetalingsrenten 6.2.0 frem for præmiebetalingsrenten 6.4.0.

7.0.0. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer

For kollektiv, valgfri ægtefællepension gælder, at bestemmelser, der omhandler ægteskab og ægtefæller, gælder tilsvarende for registreret partnerskab og registrerede partnere og endvidere for samliv og samlevere.

7.1.0. Samlever

Forsikrede kan indsætte 1 person (samlever), som opfylder følgende kriterier:

- voksen, hvilket vil sige mindst fyldt 18 år
- navngiven
- har fælles bopæl med den forsikrede, og
- kunne have indgået ægteskab/registreret partnerskab med den forsikrede

7.2.0. Kollektiv ordning

Betingelserne for at etablere forsikringer med kollektive ydelser er, at de tegnes som led i en arbejdsmarkedspensionsordning, hvortil forsikringstageren har ret og pligt til at være medlem af i henhold til en overenskomst eller lignende aftale.

7.3.0. Bestemmelser vedrørende de enkelte kollektive ydelser

7.3.1. Kollektiv valgfri ægtefællepension

Til- og fravalg, jf. afsnit 9.2.0, kan ikke finde sted efter alder z , jf. afsnit 8.1.3.

En ægtefælle er berettiget til ægtefællepension, hvis ægteskabet på dødsfaldstidspunktet har bestået i 6 måneder. 6-måneders fristen gælder dog ikke, hvis døden skyldes et ulykkestilfælde eller en lidelse opstået efter ægteskabets indgåelse.

Hvis den forsikrede har indsat en samlever, jf. afsnit 7.1.0, er denne berettiget til pension, hvis der har været fælles bopæl i de sidste 6 måneder før dødsfaldet.

7.3.2. Kollektive børne- og waisenrenter (børnepension)

Den kollektive børnerente til det enkelte barn må ikke overstige 25% af invalidepensionen for de præmiefinansierede dele.

Den kollektive børnepension (børnerente + waisenrente) til det enkelte barn må ikke overstige 50% af invalidepensionen for de præmiefinansierede dele.

De kollektive børnerenter og waisenrenter skal ophøre senest ved barnets fyldte 24. år.

7.4.0. Beregningsregler vedrørende de enkelte kollektive ydelser

7.4.1. Ægteskabshyppighed g_x og aldersfordeling $f(\eta/x)$ i kollektiv valgfri ægtefællepension

De i nedenstående formler indgåede betegnelser er defineret i pkt. 1.5.0, 1.5.1.

Den forsikrede person betegnes x , mens den til ægtefællepension berettigede person betegnes η .

ℓ^γ og ℓ^σ er dekrementfunktioner svarende til intensiteterne γ_x og σ_x , mens ℓ er dekrementfunktionen svarende til normaldødeligheden for η , jf. pkt. 1.2.0.

Ved beregningerne er der ikke taget hensyn til bestemmelserne i pkt. 7.3.1, stk. 3.

$\varphi(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at x -årig forsikret, der overgår til tilstand G , starter i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$

Alderen η er normalt fordelt med middelværdi λ_x og spredning s_x .

$u_\nu(x)$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand U , efter at have været i tilstand G netop ν gange ($\nu = 1, 2, 3, \dots$).

$g_\nu(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand G for ν -te gang ($\nu = 1, 2, 3, \dots$) og er i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$.

$u_\nu(x)$ og $g_\nu(\eta|x)$ bestemmes rekursivt ved:

$$u_0(x) = \frac{\ell_x^\gamma}{\ell_a^\gamma} \text{ hvor } a = 15$$

$$g_\nu(\eta|x) = \int_a^x u_{\nu-1}(\xi) \cdot \gamma_\xi \cdot \varphi(\xi + \eta - x|\xi) \cdot \frac{\ell_x^\sigma}{\ell_\xi^\sigma} \cdot \frac{\ell_\eta}{\ell_{\xi+\eta-x}} d\xi$$

$$u_\nu(x) = \int_{-\infty}^x \int_a^x g_\nu(\xi + \eta - x|\xi) \cdot (\sigma_\xi + \mu_{\xi+\eta-x}) \cdot \frac{\ell_x^\gamma}{\ell_\xi^\gamma} d\xi d\eta$$

Herefter bestemmes

$$g_x = \sum_{\nu=1}^{\infty} \int_a^{\infty} g_\nu(\eta|x) d\eta$$

$$f(\eta|x) = \frac{1}{g_x} \cdot \sum_{\nu=1}^{\infty} g_\nu(\eta|x)$$

8.0.0. Tilladte grundformer

Grundformerne er alle opbygget ud fra de generelle nettopassiver i kapitel 5.

De to dødeligheder, jf. afsnit 1.2.0 og afsnit 1.3.0, anvendes i forbindelse med de enkelte grundformer på følgende måde:

grundformer, for hvilke dødeligheden fra afsnit 1.2.0, anvendes	grundformer, for hvilke dødeligheden fra afsnit 1.3.0, anvendes
125	110
175	115
210	165
211	225
215	235
216	240
414	811
415	816
419	840
	850
	945

Ved beregningen af den til en grundform hørende nettopræmie, jf. afsnit 3.3.0, anvendes samme dødelighed til beregningen af præmiebetalingsrenten, jf. afsnit 6.0.0, som er anvendt ved beregningen af nettopassivet.

Ved beregning af præmiebetalingsrenter hørende til grundform 130 anvendes dødeligheden fra afsnit 1.3.0.

Ved beregning af kombinationer af grundformer, som tegnes med et på forhånd aftalt fast forhold mellem ydelserne, anvendes dødeligheden fra afsnit 1.2.0, såfremt det kombinerede produkt i forsikringstiden hovedsageligt har negative risikosummer ved død og dødeligheden fra afsnit 1.3.0, såfremt det kombinerede produkt i forsikringstiden hovedsageligt har positive risikosummer ved død.

8.1.0. Oversigt over grundformerne

Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2.

Sumforsikringer

- 110 Livsvarig livsforsikring
- 115 Ophørende livsforsikring
- 125 Livsbetinget livsforsikring
- 130 Kapitalforsikring med sikring ved død
- 135 Simpel kapitalforsikring

Rateforsikringer

- 165 Ophørende livsforsikring i rater
- 175 Livsbetinget livsforsikring i rater
- 185 Simpel kapitalforsikring i rater

Renteforsikringer

- 210 Livsvarig livrente
- 211 Opsat livrente
- 215 Ophørende livrente
- 216 Opsat, ophørende livrente
- 225 Supplerende ydelse
- 235 Arverente
- 240 Individuel børnerente

Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2.**Renteforsikringer**

- 414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko
- 415 Ophørende invaliderente
- 419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2.**Renteforsikringer**

- 811 Valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension
- 816 Valgfri, r -årig kollektiv ægtefællepension
- 840 Kollektiv børnerente
- 850 Kollektiv waisenrente

Nettopassiver med kollektive ydelser og med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2**Renteforsikringer**

- 945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

8.1.1. Nettopassiver uden kollektive elementer og uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra punkt 5.1.2**Sumforsikringer**

- 110 Livsvarig livsforsikring**

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = 1$$

$$K_{110}(x) = \frac{\bar{M}_x}{D_x}$$

115 Ophørende livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 1, S_{x+n} = 0$$

$$K_{115}(x, n) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x}$$

$$x+n \leq 80$$

125 Livsbetinget livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = 1$$

$$K_{125}(x, n) = \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

130 Kapitalforsikring med sikring ved død

$$S_{x+\theta}^d = V_{x+\theta}^a \text{ (netto reserven for en aktiv), } S_{x+n} = 1$$

$$K_{130}(x, n) = v^n$$

Præmiebetalt grundform 130 etableres altid i kombination med enten præmiebetalingsrente 6.3.0 (uden præmiefritagelse ved invaliditet) eller præmiebetalingsrente 6.4.0 (med præmiefritagelse ved invaliditet)

135 Simple kapitalforsikring

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta}, S_{x+n} = 1$$

$$K_{135}(n) = v^n$$

Rateforsikringer**165 Ophørende livsforsikring i rater**

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{g|}, S_{x+n} = 0$$

$$K_{165}(x, n, g) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{g|}$$

$$x+n \leq 80.$$

175 Livsbetinget livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{g|}$$

$$K_{175}(x, n, g) = \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{g|}$$

185 Simpel kapitalforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta} \cdot \bar{a}_{g|}, S_{x+n} = \bar{a}_{g|}$$

$$K_{185}(n, g) = v^n \cdot \bar{a}_{g|}$$

Renteforsikringer**210 Livsvarig livrente**

$$n = 0, S_{x+0} = \bar{a}_x$$

$$K_{210}(x) = \bar{a}_x$$

211 Opsat livrente

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{x+n}$$

$$K_{211}(x, n) = \frac{\bar{N}_{x+n}}{D_x}$$

215 Ophørende livrente

$$n = 0, S_{x+0} = \bar{a}_{x:m}$$

$$K_{215}(x, m) = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+m}}{D_x}$$

216 Opsat, ophørende livrente

Livrenten betales i højst m år fra alder $x+n$ til alder $x+n+m$

$$S_{x+\theta}^d = 0, S_{x+n} = \bar{a}_{x+n:m}$$

$$K_{216}(x, n, m) = \frac{\bar{N}_{x+n} - \bar{N}_{x+n+m}}{D_x}$$

225 Supplerende ydelse

Ydelsen udbetales i g år fra x 's død - udbetalingen ophører dog senest $r+g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r+g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \bar{a}_{g} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{g-\theta+r} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}, \quad S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{225}(x, r, g) = \bar{a}_{g} \cdot \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+r} + D_{x+r}}{D_x} - \frac{\bar{N}_{x+r} - \bar{N}_{x+r+g}}{D_x}$$

$$x + r + g \leq 80.$$

Den supplerende ydelse ($K_{225}(x, r, g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

- 1) opsat livrente ($K_{211}(x, r)$) af mindst samme størrelse eller
- 2) opsat ophørende livrente ($K_{216}(x, r, g)$) af mindst samme størrelse

235 Arverente

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{n-\theta}, S_{x+n} = 0$$

$$K_{235}(x, n) = \bar{a}_{n|} - \bar{a}_{x:n|}$$

$$x+n \leq 80.$$

240 Individuel børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0, jf. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 840.

$$\beta = \text{antal børn; } n_v = r - \text{det } v\text{'te barns alder, } v = 1, \dots, \beta$$

$$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$$

$$S_{x+\theta}^d = \sum_{v=1}^{\beta} \bar{a}_{n_v-\theta}, S_{x+n} = 0$$

$(n_v \geq \theta)$

$$K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = \sum_{v=1}^{\beta} (\bar{a}_{n_v|} - \bar{a}_{x:n_v|})$$

Se endvidere pkt. 7.3.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

8.1.2. Nettopassiver uden kollektive elementer, men med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2.**Renteforsikringer****414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko**

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, S_{x+\theta}^{ai} = \bar{a}_{x+\theta}^i, S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{414}^a(x, n) = \frac{\bar{N}_x^{ai} - \bar{N}_{x+n}^{ai}}{D_x^a}$$

$$x+n \leq 60.$$

Begrænsningen i pkt. 5.4.0 sidste linie gælder ikke for denne grundform.

415 Ophørende invaliderente

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, S_{x+\theta}^{ai} = \bar{a}_{x+\theta:n-\theta}^i, S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{415}^a(x, n) = \bar{a}_{x:n} - \bar{a}_{x:n}^a$$

$$x+n \leq 67.$$

419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Dersom forsikrede bliver invalid inden alder $x+n$, udbetales der en invaliderente fra invaliditetens indtræden og indtil alder $x+m$.

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, S_{x+\theta}^{ai} = \bar{a}_{x+\theta:m-\theta}^i, S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{419}^a(x, n, m) = \bar{a}_{x:m} - \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot \bar{a}_{x+n:m-n} - \bar{a}_{x:n}^a$$

$$x+n \leq 60, x+m \leq 67$$

8.1.3. Nettopassiver med kollektive elementer, men uden invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.1.2

Renteforsikringer

811 Valgfri livsvarig kollektiv ægtefællepension

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I & \text{for } x+\theta < z \\ \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta = \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^I & \text{for } x+\theta \geq z \end{cases}$$

$$K_{811}(x) = \int_0^{z-x} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta + \int_{z-x}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

for $x < z$

$$K_{811}(x) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^I d\eta d\theta$$

for $x \geq z$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normaldødelighed for oplevelsesforsikringer, jf afsnit 1.2.0. Efter alder z er det ikke muligt at til- eller fravælge ægtefællepensionen.

816 Valgfri, r -årig kollektiv ægtefællepension

$$n \rightarrow \infty, S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r|}^I \cdot d\eta = \bar{a}_{\eta_{x+\theta}:r|}^I & \text{for } x+\theta < z \\ \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r|}^I \cdot d\eta = \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}:r|}^I & \text{for } x+\theta \geq z \end{cases}$$

$$K_{816}(x,r) = \int_0^{z-x} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r|}^I \cdot d\eta d\theta + \int_{z-x}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r|}^I \cdot d\eta d\theta \quad \text{for } x < z$$

$$K_{816}(x,r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \frac{g_{x+\theta}}{g_z} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \bar{a}_{\eta:r|}^I \cdot d\eta d\theta \quad \text{for } x \geq z$$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normaldødelighed for oplevelsesforsikringer, jf afsnit 1.2.0. Efter alder z er det ikke muligt at til- eller fravælge ægtefællepensionen.

840 Kollektiv børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 7.3.2. Børnerente ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0 .

$$n \rightarrow \infty$$

$$S_{x+\theta}^d = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau = {}_rS_{x+\theta}$$

$$K_{840}(x,r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau|} d\tau d\theta$$

Se endvidere pkt. 7.3.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

850 Kollektiv waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 7.3.2. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død.

$$n \rightarrow \infty \quad S_{x+\theta}^d = w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= w \cdot {}_r s_{x+\theta}$$

$$w = 0,05$$

$$K_{850}(x, r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau d\theta$$

$$= w \cdot K_{840}(x, r)$$

Se endvidere pkt. 7.3.2 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

8.1.4. Nettopassiver med kollektive ydelser og med invaliditetsydelse, beregnet ud fra pkt. 5.2.2**Renteforsikringer****945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering**

r betegner ophørsalderen fra børnerenten, $r \leq 24$, jf. pkt. 7.3.2. Børnerenten ophører dog senest ved barnets død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$x+n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x+n \leq 67$.

$$S_{x+\theta}^{ad} = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= r s_{x+\theta}$$

$$S_{x+\theta}^{ai} = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= r s_{x+\theta}$$

$$S_{x+n}^a = \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= r s_{x+n}$$

$$K_{945}^a(x, n, r) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} \cdot (\mu_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai}) \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau d\theta$$
$$+ \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

Se endvidere pkt. **7.3.2** om grænsen for børnerentens størrelse.

9.0.0. Bestemmelser for udvidelser og/eller begrænsninger af forsikringsydelse

9.1.0. Anvendte risikoelementer

Der anvendes altid de i kapitel 1 anførte risikoelementer, jvf. iøvrigt afsnit **11.6.0**.

Endvidere anvendes bestemmelserne nedenfor for den del af den samlede forsikringsdækning, hvorpå forsikrede ikke er helbredsbedømt efter kapitel **11**.

9.2.0. Bestemmelser om oplysninger til bedømmelse af forsikredes risikoforhold

Karensbestemmelser, jf. pkt. 9.2.1 og 9.2.2, finder anvendelse ved optagelse og individuelle omvalgsmuligheder.

I særlige tilfælde kan anvendes oplysninger afgivet af forsikrede.

9.2.1. Karensbestemmelser ved tegning

Hvis forsikrede på tidspunktet for indtræden af invaliditet eller død ikke har indbetalt pligtmæssig præmiebetaling til forsikringen i sammenlagt 3 år opnås ikke ret til udbetaling af forsikringen, såfremt invaliditeten eller dødsfaldet skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod ved tegningen.

Såfremt der som følge af karensbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling fra forsikringen, overføres præmier anvendt til forsikringen til forsikredes alderspension, såfremt der er tale om invaliditet. Er der tale om død overføres præmier anvendt til forsikringen til dødsboet.

9.2.2. Karensbestemmelser ved forhøjelser

Hvis forsikrede på tidspunktet for indtræden af invaliditet eller død ikke har indbetalt pligtmæssig præmiebetaling til forhøjelsen i sammenlagt 3 år opnås ikke ret til udbetaling af forhøjelsen, såfremt invaliditeten eller dødsfaldet skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod ved tegningen af forhøjelsen.

Såfremt der som følge af karensbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling fra forhøjelsen, overføres præmier anvendt til forhøjelsen til forsikredes alderspension, såfremt der er tale om invaliditet. Er der tale om død overføres præmier anvendt til forhøjelsen til dødsboet.

9.2.3. Undtagelser

Obligatorisk dækning på 20.000 kr. i invalidepension kan undtages fra karensbestemmelser. Endvidere kan oplysningskravet, jf. pkt. 9.2.0, fraviges for den obligatoriske invalidepensionsdækning på 20.000 kr.

Ingen medlemmer må dog være berettiget til ydelser på optagelsestidspunktet.

9.3.0. Udstrakt dækning

Der kan tilknyttes mulighed for udstrakt dækning i op til 2 måneder ved midlertidigt bortfald af pligtmæssigt bidrag, såfremt bidragsbortfaldet er begrundet i, at forsikrede holder ferie uden løn eller orlov uden løn eller passer borgerligt ombud.

9.4.0. Nedsættelse af ægtefællepensionen

Hvis den efterlevende er mere end 20 år yngre end ægtefællen, nedsættes ægtefællepensionen med 2% for hvert år, hvormed aldersforskellen overstiger 20 år.

10.0.0. Tilladte forsikringsformer

Forsikringsydelse i en forsikring/bonustillæggsforsikring skal opfylde betingelserne i nedenstående pkt. **10.1.0**. Forsikringsydelse i bonustillæggsforsikringer skal tillige opfylde betingelserne i pkt. **10.2.0**.

Forsikringsydelse og præmiebetalingsrenter skal ved nytægning og regulering kombineres således, at forsikringen opfylder betingelserne i pkt. **3.6.0**, kapitel 6 og nedenstående pkt. **10.3.0**.

Alle beregninger såvel ved tegning som ved senere regulering/ændring sker med anvendelse af de i kapitlerne 1, 2, 3 og 4 anførte beregningselementer.

10.1.0. Forsikringsydelse

De i en forsikring indgående forsikringsydelse skal være enten en af de tilladte grundformer, jf. kapitel 8, eller en kombination af to eller flere af de tilladte grundformer med vilkårlige positive ydelse.

Forsikringsydelse skal i alle tilfælde opfylde såvel de under de enkelte grundformer anførte særbetingelse som de generelle begrænsning i pkt. **5.4.0**.

10.2.0. Maksimum for risiko

Ingen forsikring må fremgå med en risikodækning, der inkl. eventuel bonustildeling er større end den risikodækning, der gennem den pågældende forsikrings risikoydelse kan erhverves for den gældende præmie og nettoreserve på *PSUNI*.

10.3.0. Minimum for risiko

Enhver forsikring skal indeholde en vis forsikringsrisiko.

10.4.0. Omregning af ydelse til højere forrentet grundlag

Ved overgang til aktuel pension kan selskabet give mulighed for omregning til et højere forrentet omregningsgrundlag, jf. pkt. **2.2.0** og pkt. 2.4.0.

Omregning sker alene på den aktuelle ydelse (livsvarig eller ophørende), dog skal en tilknyttet garanti også omregnes.

En ophørende livrente og en tilhørende opsat livrente af samme størrelse kan ved omregningen betragtes som en ydelse.

11.0.0. Helbredsoplysninger

Selskabet afkræver efter nedennævnte regler helbredsoplysninger ved tegning af en tillægsforsikring i tilknytning til en obligatorisk tegnet dækning, hvorved der her forstås en forsikring, der tegnes som tillæg til en forsikring, der er tegnet for præmie som er eller har været pligtmæssig i henhold til kollektive overenskomster og aftaler m.v.

11.1.0. Risikobeløb

Ved risikobeløbet forstås den største risiko, som selskabet har for den enkelte forsikrede, hvad enten det er dødsrisiko eller invaliderisiko.

Såfremt forsikringsbegivenheden udløser udbetaling af løbende ydelse, er risikobeløbet 10 gange den årlige ydelse.

Risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal dog mindst være 10 gange den årlige præmie, hvis forsikringen er tegnet med præmiefritagelse ved invaliditet.

Ved opgørelse af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven skal der bortses fra:

- Gruppelivsordninger
- Obligatoriske ordninger

11.2.0. Nytegning

Såfremt risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved tegning af tillægsforsikring ikke overstiger nedennævnte grænser, kan tillægsforsikringen tegnes på grundlag af personlige helbredsoplysninger.

Alder ved tegningen:

Under 51 år	G
51-60 år	$G/2$
over 60 år	$G/4$

Grænsen G udgør ved nytegning i 2006 1.310.000 kr. Grænsen G reguleres hvert år efter udviklingen i forbrugerprisindekset fastsat som værdien af indekset for september det nærmest foregående år divideret med værdien af indekset for september 2005 (111,2). Den regulerede grænse er afrundet til nærmeste hele 10.000 kr.

Overstiger risikobeløbet med fradrag af nettoreserven de anførte grænser, skal der afgives lægeattest.

Ved beregningen af risikobeløbet med fradrag af nettoreserven medregnes risikobeløbet med fradrag af nettoreserve for tillægsforsikringer, der er tegnet, siden der sidst har været afgivet lægeattest.

11.3.0. Reguleringer

Der kan træffes aftale om, at årlige reguleringer af præmie eller forsikringsydelse ud fra objektive kriterier, som f.eks. pristal eller lønninger, kan foretages uden afgivelse af helbredsoplysninger.

Hvis risikobeløbet med fradrag af nettoreserven ved reguleringen kommer over den gældende grænse for lægeattest, er selskabet berettiget til at forlange lægeattest, hvis en sådan ikke allerede foreligger. Den gældende grænse fastsættes ud fra oprindelig nytegningsalder.

Såfremt stigningen i den årlige præmie eller stigningen i risikobeløbet inden for 1 år overstiger 25%, skal der afgives helbredsoplysninger. Såfremt der har været afgivet lægeattest indenfor de sidste to år, kan dette dog fraviges.

11.4.0. Ændringer

Ændring af tillægsforsikringen, der medfører en stigning i risikobeløbet med fradrag af nettoreserven, kan kun foretages mod afgivelse af helbredsoplysningerne.

Såfremt stigningen i risikobeløbet med fradrag af den opsparede reserve ved ændringen overstiger grænserne for afgivelse af lægeattest ved tegning af forsikring, skal der afgives lægeattest.

11.5.0. Udsættelse

Der forlanges ikke helbredsoplysning ved udsættelser af udbetaling af en pensionsforsikring eller en livsforsikring.

11.6.0. Afgrænsning i tegningen

Der tegnes ikke tillægsforsikring til en obligatorisk tegnet dækning for forsikrede med forhøjet dødsrisiko og/eller invaliderisiko.

Der tegnes ikke tillægsforsikring til en obligatorisk tegnet dækning i de tilfælde, hvor risikobeløbet for tillægsforsikringen overstiger 2 mill. kr.

12.0.0. Formler**12.1.0. Integrationsformler**

Den efterfølgende formelbeskrivelse indeholder beregning af et antal integraludtryk.

Beregningen er sket ved numerisk integration under anvendelse af én af følgende formler, som der i det enkelte tilfælde vil være henvist til.

12.1.1. Trapezsum med intervallængde 1/12

Trapezsummen er med intervallængde 1/12

$$\int_a^b f(t)dt = \frac{1}{12} \cdot \left(\frac{1}{2} \cdot f(a) + \frac{1}{2} \cdot f(b) + \sum_{v=1}^{(b-a) \cdot 12 - 1} f(a + v/12) \right)$$

Med $b = a + 1/12$ fås specielt

$$\int_a^b f(t)dt = \frac{1}{12} \cdot \left(\frac{1}{2} \cdot f(a) + \frac{1}{2} \cdot f(b) \right)$$

12.1.2. Trapezsum med intervallængde 1

Trapezsummen er ved intervallængde 1,

$$\int_a^b f(t)dt = \frac{1}{2} \cdot f(a) + \frac{1}{2} \cdot f(b) + \sum_{v=a+1}^{b-1} f(v)$$

Med $b = a + 1$ fås specielt

$$\int_a^b f(t)dt = \frac{1}{2} \cdot f(a) + \frac{1}{2} \cdot f(b)$$

12.1.3. Simpson's kvadraturformel

Idet der regnes med intervallængde 1/2, fås

$$\int_a^b f(t)dt = \frac{1}{6} \cdot \left[f(a) + 4 \cdot \sum_{v=a}^{b-1} f(v + \frac{1}{2}) + 2 \cdot \sum_{v=a+1}^{b-1} f(v) + f(b) \right]$$

for $b = a+1$ fås specielt

$$\int_a^b f(t)dt = \frac{1}{6} \cdot \left[f(a) + 4 \cdot f(a + \frac{1}{2}) + f(b) \right]$$

12.2.0. Nøjagtighed og afrunding

Alle beregninger er - med mindre andet er anført - sket i flydende tal med 15-16 betydende cifre (dobbeltprecision).

12.3.0. Etlivsstørrelser

x betegner alderen

Nedenstående dekrement- og kommutationsstørrelser er beregnet for hver dødsintensitet, jf. afsnit 1.2.0 og 1.3.0.

For en given rentefod i og et givet sæt af Makeham-konstanter givet ved parametriseringen, $A + B \cdot C^x$, er ℓ_x (henholdsvis ℓ_x^{ai}) og D_x beregnet ved

$$\ell_x = \exp\{-A \cdot (x - x_0) - \frac{B}{\ln C} \cdot (\exp\{x \cdot \ln C\} - \exp\{x_0 \cdot \ln C\})\}$$

$$D_x = \exp\{-\delta x - A \cdot (x - x_0) - \frac{B}{\ln C} \cdot (\exp\{x \cdot \ln C\} - \exp\{x_0 \cdot \ln C\})\}$$

hvor

$$\delta = \ln(1 + i) \quad \text{og}$$

$$x_0 = 1 \quad (\text{radiksalder})$$

og hvor $\ln(x)$ og $\exp(x)$ er biblioteksfunktioner med en nøjagtighed på 16 betydende cifre.

I tilfældet, hvor invalideintensiteten er diskontinuert i alder 60, således at μ_x^{ai} er givet ved

$$\mu_x^{ai} = \begin{cases} \mu_{1,x}^{ai} = A_1^{ai} + B_1^{ai} \cdot (C_1^{ai})^x & \text{for } x < 60 \\ \mu_{2,x}^{ai} = A_2^{ai} + B_2^{ai} \cdot (C_2^{ai})^x & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

beregnes ℓ_x^{ai} ved

$$\ell_x^{ai} = \begin{cases} \exp\{-A_1^{ai} \cdot (x - x_0) - \frac{B_1^{ai}}{\ln C_1^{ai}} \cdot (\exp\{x \cdot \ln C_1^{ai}\} - \exp\{x_0 \cdot \ln C_1^{ai}\})\} & , \text{for } x < 60 \\ \exp\{-A_1^{ai} \cdot (60 - x_0) - \frac{B_1^{ai}}{\ln C_1^{ai}} \cdot (\exp\{60 \cdot \ln C_1^{ai}\} - \exp\{x_0 \cdot \ln C_1^{ai}\})\} \\ \cdot \exp\{-A_2^{ai} \cdot (x - 60) - \frac{B_2^{ai}}{\ln C_2^{ai}} \cdot (\exp\{x \cdot \ln C_2^{ai}\} - \exp\{60 \cdot \ln C_2^{ai}\})\} & , \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

ellers beregnes ℓ_x^{ai} som ℓ_x ovenfor

$$\ell_x^a = \ell_x \cdot \ell_x^{ai}$$

$$D_x^a = D_x \cdot \ell_x^{ai}$$

$$D_x^i = D_x \quad \text{jf. afsnit 1.4.1 og 1.4.2}$$

De øvrige dekrement- og kommutationsstørrelser er beregnet ved

$$\bar{N}_x = \int_x^{120} D_t dt \quad \text{beregnet ved formelen i afsnit 12.1.1}$$

$$\bar{N}_x^i = \bar{N}_x \quad \text{jf. afsnit 1.4.1 og 1.4.2}$$

$$N_x^{(m)} = \frac{1}{m} \cdot \sum_{v=0}^{(120-x) \cdot m} D_{x+\frac{v}{m}}$$

$$\bar{N}_x^a = \int_x^{120} D_t^a dt \quad \text{beregnet ved formelen i afsnit 12.1.1}$$

$$\bar{N}_x^{ai} = \int_x^{120} D_t^a \cdot \mu_t^{ai} \cdot \frac{N_t}{D_t} dt = \bar{N}_x \cdot \ell_x^{ai} - \bar{N}_x^a$$

$$\bar{M}_x = \int_x^{120} D_t \cdot \mu_t dt \quad \text{beregnet ved formelen i afsnit 12.1.1}$$

$$\bar{M}_x^{ai} = \int_x^{120} D_t^a \cdot \mu_t^{ai} dt \quad \text{beregnet ved formelen i afsnit 12.1.1}$$

12.4.0. Kollektive elementer

x betegner alder for forsørgeren

y betegner alder for det pensionsberettigede individ

12.4.1. Ægtefællepension

Nøjagtighed

Alle beregninger er sket i flydende tal med 15-16 betydende cifre (dobbelt præcision)

Formler

De kollektive risikoelementer g_x og $f(y|x)$

Som aldersgrænser for x benyttes:

$$\text{nedre grænse} = x_0 = 15$$

$$\text{øvre grænse} = 125$$

Som aldersgrænse for y benyttes:

$$\text{nedre grænse} = \max\{x - 62, 1\}$$

$$\text{øvre grænse} = \min\{x + 62, 125\}$$

Dekrementfunktionerne l_x^γ , l_x^σ og l_y^I er beregnet ved

$$l_x^\gamma = e^{-\int_{x_0}^x \gamma_\theta d\theta}$$

hvor det indgående integrale er beregnet ved formlen i afsnit 12.1.3

$$l_x^\sigma = e^{-\int_{x_0}^x \sigma_\theta d\theta}$$

hvor det indgående integrale er beregnet ved formlen i afsnit 12.1.3

$$l_y^I = e^{-\int_1^y \mu_\theta^I d\theta}$$

beregnet som l_x i afsnit 12.3.0

Tætheden for normalfordelingen $\varphi(\eta|x)$ er beregnet ved

$$\varphi(\eta|x) = \frac{.3989423}{s_x} \cdot e^{-\frac{u^2}{2}}, \text{ hvor } u = \frac{\eta - \lambda_x}{s_x}$$

De i formlerne for $g_v(\eta|x)$, $u_v(x)$ og g_x indgående integraler (jf. afsnit 7.4.1) er beregnet ved formlen i afsnit **12.1.2**

Idet rekursionen standes for $v=3$, fremkommer følgende udtryk

$$g_x = \sum_{v=1-\infty}^3 \int g_v(\eta|x) d\eta$$

$$f(\eta|x) = \frac{1}{g_x} \cdot \sum_{v=1}^3 g_v(\eta|x)$$

Kollektive kapitalværdier

Den kollektive kapitalværdi $\bar{a}(y_x)$ er bestemt af

$$\bar{a}(y_x) = \begin{cases} 0 & \text{for } y_1 < y_0 + \frac{1}{12} \\ \frac{1}{12} \cdot \frac{1}{2} \cdot (f(y_0|x) \cdot \bar{a}^I(y_0) + f(y_1|x) \cdot \bar{a}^I(y_1)) & \text{for } y_1 = y_0 + \frac{1}{12} \\ \frac{1}{12} \cdot [\frac{1}{2} \cdot (f(y_0|x) \cdot \bar{a}^I(y_0) + f(y_1|x) \cdot \bar{a}^I(y_1)) + \sum_{v=1}^{(y_1-y_0) \cdot 12 - 1} f(y_0 + \frac{v}{12}|x) \cdot \bar{a}^I(y_0 + \frac{v}{12})] & \text{for } y_1 > y_0 + \frac{1}{12} \end{cases}$$

med

$$y_0 = \max\{x - 62, 1\}$$

$$y_1 = \min\{x + 62, 125\}$$

og hvor $\bar{a}^I(y)$ er renten til det pensionsberettigede individ, idet denne rente svarer til formen af ægtefællepensionen (livsvarig for grundform 811, r -årig for grundform 816)

Gennemsnitsalderen for den forsørgede

Denne er beregnet ved

$$y_x = \int_{y_0}^{y_1} y \cdot f(y|x) dy, \quad \text{beregnet ved formelen i afsnit 12.1.1}$$

hvor

$$y_0 = \max\{x - 62, 1\}$$

$$y_1 = \min\{x + 62, 125\}$$

Nettopassiver

Nettopassivet, der kan udtrykkes ved formelen

$$\frac{1}{D_x} \cdot \int_x^{120} D_t \cdot \mu_t \cdot g_t \cdot \bar{a}(y_t) dt$$

er beregnet ved formelen i afsnit 12.1.1

Specielt er nettopassivet for den valgfrie livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 811 og 816) med knæk i giftesandsynlighed i alder z beregnet ved

$$\frac{1}{D_x} \int_x^z D_t \cdot \mu_t \cdot \bar{a}(y_t) dt + \frac{1}{D_x} \cdot \frac{1}{g_z} \int_z^{120} D_t \cdot \mu_t \cdot g_t \cdot \bar{a}(y_t) dt, \text{ for } x < z$$

og

$$\frac{1}{D_x} \cdot \frac{1}{g_z} \int_x^{120} D_t \cdot \mu_t \cdot g_t \cdot \bar{a}(y_t) dt, \text{ for } x \geq z.$$

hvor hvert af integralerne er beregnet ved formelen i afsnit 12.1.1

12.4.2. Børnerenter

Idet forældreintensiteten c_x og annuiteten $\bar{a}_t$ regnes for månedlige aldre, beregnes

$$b(x, r) = \int_{x-r}^x c_t dt$$

$$r s_x = \int_{x-r}^x c_t \cdot \bar{a}_{r+t-x} dt$$

ved formelen i afsnit 12.1.1

Nettopassivet for børnerente ved død

$$\frac{1}{D_x} \cdot \int_x^{120} D_t \cdot \mu_t \cdot r s_t dt$$

er beregnet ved hjælp af formelen i afsnit 12.1.1

Til beregning af nettopassivet for børnerente ved død, invaliditet og udløb udregnes

$$K_{945}(x, n, r) = \frac{1}{D_x} \left(\int_x^{x+n} D_t^a \cdot (\mu_t^{ad} + \mu_t^{ai}) \cdot r s_t dt + D_{x+n}^a \cdot r s_{x+n} \right)$$

ved hjælp af formelen i afsnit 12.1.1.

12.5.0. Annuiteter

Disse formler er kun afhængige af renten i og er følgende:

$$v = \frac{1}{1+i}$$

$$\bar{a}_n = \begin{cases} \frac{1-v^n}{\delta} & , \text{ for } i \neq 0 \\ n & , \text{ for } i = 0 \end{cases} \quad , \text{ hvor } \delta = \ln(1+i)$$

$$\bar{a}_n^{(m)} = \begin{cases} \frac{1-v^n}{d^{(m)}} & , \text{for } i \neq 0 \\ n & , \text{for } i = 0 \end{cases} \quad , \text{hvor } d^{(m)} = m \cdot (1-v^{\frac{1}{m}}), (m=1,2,4,12)$$

PMF-Pension

G 82

TEKNISK GRUNDLAG

0. Ydelsesgarantier

0.0.0. YDELSESGARANTIER

For klasse III forsikringer indeholder beregningsgrundlaget ikke ydelsesgarantier for så vidt angår rentetilskrivningen.

Ændring af forsikringerne sker efter ækvivalensprincippet.

1. Risikoelementer

1.0.0. RISIKOELEMENTER

x betegner fyldt alder for en mand.
y betegner fyldt alder for en kvinde.

1.1.0. Aldersberegning

Alderen beregnes som fyldt alder ved udløb eller pensioneringstidspunkt (subs. præmieophørsdato), med fradrag af forsikringens varighed (subs. restvarighed).

Såfremt alderen ikke kan bestemmes herved, anvendes fyldt alder på tegningsdatoen.

1.2.0. Normal dødelighed

For mænd benyttes dødelighedstavlen G82M.
For kvinder benyttes dødelighedstavlen G82K.
For præmiestigninger, indskud og bonus efter 1.1.2013 anvendes dødelighedstavlen GC82M for mænd og for kvinder dødelighedstavlen GC82K.

μ betegner dødsintensiteten.

1.2.1. G82M

$$\mu_x = 0,000500 + 10^{5,88 + 0,038x - 10}$$

1.2.2. G82K

$$\mu_y = 0,000500 + 10^{5,728 + 0,038y - 10}$$

1.2.3. GC82M

$$\mu_x = 0,001502 + 10^{4,1960 + 0,0546x - 10}$$

1.2.4. GC82K

$$\mu_y = 0,000129 + 10^{4,8197 + 0,0453y - 10}$$

1.3.0. Normal invaliditet

For forsikringer tegnet før 31.12.1996 anvendes

for mænd invaliditetstavlen GA82M og

for kvinder invaliditetstavlen GA82K.

For forsikringer tegnet efter 1.1.1997 samt for præmiestigninger og indskud og efter 1.1.2000 anvendes

for mænd invaliditetstavlen GB82M og

for kvinder invaliditetstavlen GB82K.

For præmiestigninger, indskud og bonus efter 1.1.2013

anvendes

for mænd invaliditetstavlen GC82M og

for kvinder invaliditetstavlen GC82K.

01.01.2000/PMF

μ^{ai} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til invalid.

μ^{ad} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til død.

μ^{id} betegner intensiteten for overgang fra invalid til død.

1.3.1. GA82M

$$\mu_x^{ai} = 0,000400 + 10^{4,54+0,060x-10}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x \quad (\text{G82M}).$$

1.3.2. GA82K

$$\mu_y^{ai} = 0,000600 + 10^{4,71609+0,060y-10}$$

$$\mu_y^{ad} = \mu_y^{id} = \mu_y \quad (\text{G82K}).$$

1.3.3. GB82M

$$\mu_x^{ai} = 0,00052 + 1,3 \cdot 10^{4,54+0,060x-10}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x \quad (\text{G82M})$$

1.3.4. GB82K

$$\mu_y^{ai} = 0,00078 + 1,3 \cdot 10^{4,71609+0,060x-10}$$

$$\mu_y^{ad} = \mu_y^{id} = \mu_y \quad (\text{G82K})$$

1.3.5. GC82M

$$\mu_x^{ai} = 0,00072 + 1,2 \cdot 10^{4,71609+0,060x-10}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x$$

1.3.6. GB82K

$$\mu_y^{ai} = 0,00072 + 1,2 \cdot 10^{4,71609+0,060x-10}$$

$$\mu_y^{ad} = \mu_y^{id} = \mu_y$$

1.4.0. Kollektive ægtefællepensioner

U betegner tilstanden: Forsikrede er ikke i et pensionsberettigende forhold.

G betegner tilstanden: Forsikrede er i et pensionsberettigende forhold med en pensionsberettiget person.

γ betegner intensiteten for overgang fra U til G .

σ betegner intensiteten for overgang fra G til U af anden årsag end den pensionsberettigede persons død

Aldersfordelingen for den pensionsberettigede person ved overgang fra U til G er normalt fordelt, hvor:

λ betegner fordelings middelværdi.

s betegner fordelings spredning.

1.4.1. Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med mandlig forsørger

$$\gamma_x = 0,15 \cdot 10^{\frac{-(x-28)^2}{28(x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad \gamma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

$$\sigma_x = 0,012 \cdot 10^{\frac{(x-15)^2}{1600}} \quad \text{for } x > 15; \quad \sigma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

01.11.1996/PMF

$$\lambda_x = 0,615x + 8$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-10}\right)x$$

1.4.2. Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med kvindelig forsørger

$$\gamma_y = 0,13 \cdot 10^{-\frac{(y-24)^2}{20(y-12)}} \quad \text{for } y > 12; \quad \gamma_y = 0 \quad \text{for } y \leq 12$$

$$\sigma_y = 0,02 \cdot 10^{-\frac{(x-12)^2}{2100}} \quad \text{for } y > 12; \quad \sigma_y = 0 \quad \text{for } y \leq 12$$

$$\lambda_y = 0,915y + 4$$

$$s_y = \left(0,21 - \frac{1}{y-7}\right)y$$

1.5.0. Kollektive børnerenter

1.5.1. Risikoelementer for kollektive børnerenter med mandlig forsørger

"Faderskabsintensitet":

$$c_x = 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{11(x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad c_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

1.5.2. Risikoelementer for kollektive børnerenter med kvindelig forsørger

"Moderskabsintensitet":

$$c_y = 0,13 \cdot 10^{\frac{(y-24)^2}{7 \cdot (y-12)}} \text{ for } y > 12; \quad c_y = 0 \text{ for } y \leq 12$$

2. Rente

2.0.0. RENTE2.1.0. Teknisk rente

Den tekniske rente i udgør 3,5%, 3% eller 1,5%, eller 0,4785%.

2.2.0. Omregningsrente

Ved overgang til aktuel pension kan en forsikring vælges omregnet til højt forrentet grundlag jfr. bestemmelserne i pkt. 11.4.0 og nedenstående pkt. 2.3.0 og 2.4.0.

Omregningsrenten j udgør maksimalt 5%.

Ved anvendelse af omregningsrente skal følgende fremgå af forsikringsaftalen:

"Såfremt den rente, selskabet videregiver til de forsikrede, er mindre end "omregningsrenten", kan selskabet nedsætte forsikringsydelsen i overensstemmelse hermed."

Nedsættelsen anmeldes til Finanstilsynet.

2.3.0. Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg

Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg fastsættes som en reduktion af rentestyrken på

$\frac{s+5}{10} \cdot 0,0047733$, dog mindst 0,0047733, hvor $s\%$ er den valgte tekniske rente (pkt. 2.1.0) henholdsvis omregningsrenten (pkt. 2.2.0).

2.4.0. Opgørelsesrente

Opgørelsesrenten svarende til den tekniske rente anvendes ved beregning af nettopassiver jfr. pkt. 3.1.0 og præmiebetalingsrenter jfr. pkt. 3.2.0.

Ved beregning af nettopassiver i forbindelse med og efter en omregning ifølge pkt. 2.2.0 anvendes den til den benyttede omregningsrente svarende opgørelsesrente.

Opgørelsesrenten fremgår af følgende tabel:

Teknisk rente resp. omregningsrente	Opgørelsesrente %
%	
1,5	1,0167
2,0	1,5143
3,0	2,5095
3,5	3,0071
4,0	3,5048
4,5	4,0024
5,0	4,5000

3. Nettogrundlag

3.0.0. NETTOGRUNDLAG

3.1.0. Nettopassiv

Ved nettopassivet for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser.

Nettopassivet for månedlige ydelser beregnes, som om ydelserne forfaldt kontinuert.

For reservesikrede forsikringsdeles nettopassiv gælder særlige forhold.

3.2.0. Præmiebetalingsrente

Ved præmiebetalingsrenten for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien pr. 1 krone præmiebetaling.

For reservesikrede forsikringsdeles præmiebetalingsrente gælder særlige forhold.

3.3.0. Kontinuert nettopræmie

Den kontinuerte nettopræmie $\bar{\pi}$ bestemmes som forholdet mellem nettopassivet og præmiebetalingsrenten, begge dele beregnet ved tegningen.

3.4.0. Nettoinds kud

Nettoinds kuddet I^N bestemmes som nettopassivet ved tegningen.

3.5.0. Nettoreserve

Nettoreserven beregnes som nettopassivet med fradrag af den kontinuerte nettopræmie multipliceret med præmiebetalingsrenten.

3.6.0. Generelle begrænsninger

En forsikring må ikke opbygges således, at dens nettoreserve på noget tidspunkt kan blive negativ.

I kollektive ordninger, hvor der i det indgåede pensionsregulativ er ret til 1 års præmiefri dækning efter fratrædelse, kan reserven dog blive negativ efter udløbet af 1-års perioden.

En forsikring, der indeholder invaliditetsydelse, må ikke være således opbygget, at nettoreserven kan falde ved invaliditetens indtræden, eller således opbygget, at nettoreserven kan stige ved reaktivering.

En forsikring kan være opbygget med en eller flere tekniske renter.

4. Bruttogrundlag

G82

4.0.0. BRUTTOGRUNDLAG4.1.0. Præmie og indskud

Ved præmie forstås enhver fremtidig i policen forudsat indbetaling samt den del af første indbetaling, der svarer til de fremtidige i policen forudsatte indbetalinger.

Andre indbetalinger er indskud.

Når udløbsalderen for præmie er lavere end 60 år, er den korteste præmiebetalingsvarighed ved nytegning 5 år.

4.1.1. Bruttopræmie

Ratepræmien $\frac{p^{(m)}}{m}$, der forfalder $\frac{1}{m}$ - årlig forud, beregnes ved formlen:

$$\frac{p^{(m)}}{m} = \frac{\bar{\pi}}{0.89m} \cdot \frac{a_{\overline{1}|}^{(12)}}{a_{\overline{1}|}^{(m)}} + STK(m) + STYKRATE$$

hvor $a_{\overline{1}|}^{(m)}$ er beregnet med en rentefod på 9% p.a., når den tekniske rente er 3,5%, 2,5095% p.a. når den tekniske rente er 3,0% og 1,0167% p.a., hvis den tekniske rente er 1,5% p.a. Heraf fås de nedenstående omregningsfaktorer mellem $\bar{\pi}$ og 1/m-årlig ratepræmie ekskl. STK(m) og STYKRATE.

Teknisk rente 3,5% p.a.

Fra/Til	$\bar{\pi}$	1/1-årlig	1/2-årlig	1/4-årlig	1/12-årlig
$\bar{\pi}$	1	1,080413	0,551843	0,278894	0,093633
1/1-årlig	0,925572	1	0,510771	0,258136	0,086664
1/2-årlig	1,812110	1,957826	1	0,505386	0,169673
1/4-årlig	3,585596	3,873923	1,978686	1	0,335730
1/12-årlig	10,680000	11,538806	5,893682	2,978584	1

Teknisk rente 3,0% p.a.

Fra/Til	$\bar{\pi}$	1/1-årlig	1/2-årlig	1/4-årlig	1/12-årlig
$\bar{\pi}$	1	1,110932	0,558908	0,280320	0,093633
1/1-årlig	0,900145	1	0,503098	0,252328	0,084283
1/2-årlig	1,789204	1,987684	1	0,501549	0,167528
1/4-årlig	3,567355	3,963089	1,993823	1	0,334022
1/12-årlig	10,680000	11,864754	5,969135	2,993814	1

Teknisk rente 1,5% p.a.

Fra/Til	$\bar{\pi}$	1/1-årlig	1/2-årlig	1/4-årlig	1/12-årlig
$\bar{\pi}$	1	1,118403	0,560616	0,280662	0,093633
1/1-årlig	0,894132	1	0,501264	0,250949	0,083720
1/2-årlig	1,783753	1,994955	1	0,500632	0,167018
1/4-årlig	3,563001	3,984871	1,997474	1	0,333614
1/12-årlig	10,680000	11,944543	5,987375	2,997473	1

Styktillæg og stykratetillæg udgør fra 1.1.1997:

STK(1) = 340 kr.

STK(2) = 174 kr.

STK(4) = 89 kr.

STK(12) = 31 kr.

STYKRATE = 10 kr.

De ovenfor nævnte tillæg reguleres årligt pr. 1. januar i overensstemmelse med udviklingen i forbrugerprisindekset. Udviklingen i forbrugerprisindekset fastsættes som værdien af indekset for september det nærmest forudgående år divideret med værdien af indekset for september 1996. De regulerede tillæg afrundes med bevarelse af deres indbyrdes forhold til nærmeste hele antal kr.

For forsikringer, hvor der kan udløses ydelser ved mere end én persons død eller invaliditet, multipliceres STK(m) med 2.

For pensionsordninger baseret på overenskomst mellem på den ene side forsikringsselskabet og på den anden side arbejdsgiveren og evt. arbejdstageren bortfalder STK(m) og STYKRATE, medmindre det drejer sig om ordninger med stærkt risikoprægede forsikringer og den enkelte forsikrings årspræmie er mindre end 4.000 kr.

4.1.2. Bruttoindskud

Bruttoindskuddet I^B beregnes ved

$$I^B = \frac{1}{0.93} I^N + STKIND$$

Styktillægget STKIND udgør fra 1.1.1997 1.208 kr. ved nytegning af forsikringer uden præmiebetaling, hvor bruttoindskuddet - ekskl. eventuelt styktillæg - er mindre end 10.000 kr.

Styktillægget STKIND er 0 i andre tilfælde.

Styktillægget STKIND reguleres på samme måde som styktillæg og stykratetillæg, jfr. pkt. 4.1.1.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

4.1.3 Investeringsomkostninger for forsikringsklasse III:

For klasse III forsikringer betales der særskilte investeringsomkostninger i forbindelse med administration af de tilknyttede fonde.

Investeringsomkostningerne består af et årligt grundgebyr, omkostninger i forbindelse med omlægning af investeringsprofilen, samt omkostninger i forbindelse med handel af fondsunits.

Investeringsomkostningerne fratrækkes fondssaldoen, eventuelt ved salg af fondsunits.

Det årlige grundgebyr beregnes ud fra fondssaldoen ultimo året efter følgende tabel:

for saldoandele i intervallet		betales af saldoandelen
fra og med	indtil	GGSATS
0	100.000	0,50%
100.000	250.000	0,40%
250.000	500.000	0,35%
500.000	1.000.000	0,25%
1.000.000	og derover	0,20%

Grundgebyret udgør mindst GGMIN, hvor GGMIN = 360 kroner (1.7.2002). Grundgebyret betales pr. påbegyndt kalenderår.

Omkostninger i forbindelse med omlægning af investeringsprofil udgør PROFOMK, hvor PROFOMK = 0 kroner (1.7.2002).

Omkostninger i forbindelse med handel af units udgør HANDOMK pr. fond, hvor HANDOMK = 25 kroner (1.7.2002).

Ovenstående principper og satser kan ændres ved anmeldelse til Finanstilsynet.

4.2.0. Fripolice

Fripolice beregnes således, at nettopassivet af denne bliver lig med forsikringens nettoreserve. Fripolice sættes dog til 0 (nul), dersom tilbagekøbsværdien ikke er positiv på omregningstidspunktet, jfr. pkt. 4.3.1.

4.3.0. Betingelser for tilsagn om tilbagekøb

For etlivsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom nettopassivet ved forsikredes død på tilbagekøbstidspunktet er større end nettoreserven.

For tolivsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom det for begge forsikrede gælder, at nettopassivet ved forsikredes død er større end nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet.

Hvis nettopassivet ved forsikredes død er mindre end nettoreserven, kan der gives tilsagn om tilbagekøb af så stor en del af forsikringen, som modsvares af nettopassiv ved forsikredes død. Såfremt der sker tilbagekøb efter denne bestemmelse, skal dødsfaldsrisikoen reduceres tilsvarende.

Der kan dog altid gives tilsagn om tilbagekøb, såfremt forsikringen efter omskrivning til fripolice på tilbagekøbstidspunktet ikke omfatter nogen løbende ydelse over 5.300 kr. årligt (grundbeløb) eller sum over 53.000 kr. (grundbeløb). Grundbeløbet er pr. 01.01.1987 og reguleres efter personskattelovens § 20.

For forsikringer, der er baseret på aftale mellem arbejdsgiver, forsikringsselskab og arbejdstager kan det aftales, at der gives tilsagn om tilbagekøb i forbindelse med fratræden fra den pågældende arbejdsgiver efter følgende regler:

A. Tilbagekøb straks ved fratræden kan ske, hvis:

1. Tilbagekøbsværdien tilfalder arbejdsgiveren i henhold til lov nr. 310 af 9.6.1971 med senere ændringer.
2. Forsikrede emigrerer.
3. Forsikrede får ansættelse som tjenestemand. Tilbagekøb kan ske i det omfang, tilbagekøbsværdien overføres til staten eller kommunen som betaling for tillæggelse af pensionsalder.

B. Tilbagekøb på et senere tidspunkt kan ske, hvis forsikrede på tilbagekøbstidspunktet

1. ikke er pensioneret eller fyldt 60 år,
2. ikke er tjenestemand eller tjenestemandaspirant,

3. ikke har en aftale om anden ansættelse i en stilling, der straks eller senere giver ret til en arbejdsmarkedspensionsordning, samt
4. er fratruddet det job, som gav ret og pligt til pensionsordningen mere end 1 år før genkøbet, eller er emigreret.

Der kan gælde andre regler som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet, jf. pkt. 4.3.2.

4.3.1. Tilbagekøbsværdien

Tilbagekøbsværdien udgør (1-k) af forsikringens nettoreserve med fradrag af administrationsgebyr.

k er en parameter for kursværn. Parameteren udgør indtil videre 0,02 for klasse I forsikringer og 0 for klasse III forsikringer. Parameteren kan til enhver tid ændres efter anmeldelse til Finanstilsynet.

Administrationsgebyret GEBYR udgør pr. 1.1.1997 1.208 kr. og reguleres på samme måde som styktillæg og stykratetillæg, jfr. pkt. 4.1.1.

Administrationsgebyret er 0, såfremt selskabet benytter sig af sin ret til at ophæve forsikringen på grund af, at forsikringen ved omskrivning til fripolice ikke omfatter nogen ydelse, der overstiger en til Finanstilsynet til enhver tid anmeldt minimumsgrænse.

Hvis en forsikret i en pensionsordning baseret på aftale mellem arbejdsgiver-/arbejdstagerorganisationer og selskabet fratrudder sin stilling efter 60 år for at gå på pension, og den forsikrede ifølge det aftalte pensionsregulativ kan få udbetalt genkøbsværdi, fordi den årlige pension (ved omskrivning til fripolice) er under et i pensionsregulativet anført maksimumbeløb, der ikke kan overstige 6.600 kr. årligt (1994-niveau, reguleret efter personskattelovens §20), beregnes tilbagekøbsværdien uden fradrag k og administrationsgebyr.

For beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte gælder tillige de særlige regler i pkt. 8.3.5.

Ved tilbagekøb af forsikringer, hvor forsikringsbegivenheden er indtrådt ved dødsfald eller ved forsikringstidens udløb, og hvor forsikringen kun indeholder ydelser, hvis udbetaling ikke er betinget af, at nogen personer er i live, er tilbagekøbsværdien lig forsikringens nettoreserve.

Ovenstående regler er gældende fra 1.1.2002 og kan ændres til enhver tid ved anmeldelse til Finanstilsynet.

Der kan gælde andre regler som følge af overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet, jf. pkt. 4.3.2.

4.3.2. Overførselsregler

Regler om indskud og tilbagekøb kan være fraveget ved selskabets tilslutning til brancheaftaler om overførsel af pensionsordninger. Selskabet kan til enhver tid opsige sådanne brancheaftaler efter disses bestemmelser, hvorved fravigelsen bortfalder fra samme tidspunkt som tilslutningen til brancheaftalen.

Selskabet er tilsluttet "Aftale om overførsel af pensionsordninger mellem selskaber i forbindelse med en arbejdstagers overgang til anden ansættelse (obligatoriske og frivillige ordninger)" af 4.6.1998.

Selskabet er tilsluttet "Aftale om pensionsoverførsel ved virksomhedsomdannelse m.v." af 2.4.1998.

Regler for overførsel i privatiseringssituationer og lignende

Nedenstående regler gælder for pensionsordninger, der er obligatoriske og aftalt mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer og selskabet.

De til enhver tid anmeldte regler for overførsel af pensionsordninger mellem selskaber ved individuelt jobskifte finder tilsvarende anvendelse for grupper af forsikrede, såfremt følgende betingelser er opfyldt:

1 a - gruppen skal som følge af privatisering inden for det offentlige skifte pensionsinstitut som følge af overgang til anden lønoverenskomst.

eller

1 b - gruppen skal skifte pensionsinstitut som følge af organisationsskift, der skal være en følge af en aftale mellem de lønftalende overenskomstparter.

eller

1 c - en gruppe kommer i en analog situation som under 1 a og 1 b.

2. overførsel kan af lønoverenskomstparterne gøres obligatorisk.

3. gruppens medlemsantal må ikke overstige 150, og de opsamlede midler, der skal overføres, må ikke overstige 1 mio.kr.

I andre tilfælde kan der kun ske overførsel til eller fra et andet selskab med selskabets godkendelse og efter en konkret økonomisk vurdering af transaktionsomkostninger, kursværn og risikoværn. Den enkelte forsikrede i ordningen skal ikke nødvendigvis give sin accept af flytningen. Løsningen anmeldes til Finanstilsynet.

5. Nettopassiver for etlivsforsikringer

5.0.0. NETTOPASSIVER FOR ETLIVSFORSIKRINGER5.1.0. Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse5.1.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^d$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x + \theta$.

S_{x+n} betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$.

5.1.2. Nettopassiv for etlivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot S_{x+\theta}^d d\theta + \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot S_{x+n}$$

5.2.0. Nettopassiv for etlivsforsikringer med invaliditetsydelse5.2.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforsikringer med invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^{ad}$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$ som aktiv.

$S_{x+\theta}^{ai}$ betegner nettopassivet ved forsikredes invaliditet i alder $x+\theta$.

S_{x+n}^a betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som aktiv.

$S_{x+\tau}^{id}(x + \theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\tau$ som invalid,
givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+n}^i(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$Y_{x+\tau}^i(x+\theta)d\tau$ betegner invaliditetsydelse mellem alder $x+\tau$ og $x+\tau+d\tau$, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ betegner engangsydelse ved varig invaliditet i alder $x+\theta$.

For nettopassiver og ydelser gælder begrænsninger som nævnt i 5.4.0.

5.2.2. Nettopassiv for etlिवsforsikring med invaliditetsydelse

$$K_{(x,n)}^a = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} (\mu_{x+\theta}^{ad} \cdot S_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai} \cdot S_{x+\theta}^{ai}) d\theta + \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} S_{x+n}^a$$

hvor

$$S_{x+\theta}^{ai} = S_{x+\theta}^{ii} + \int_{\theta}^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot \mu_{x+\tau}^{id} \cdot S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) d\tau + \frac{D_{x+n}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot S_{x+n}^i(x+\theta)$$

$$+ \int_{\theta}^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$$

og hvor $x+n \leq 67$.

5.3.0. Sammenhængen mellem 5.1.2. og 5.2.2.

Såfremt

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0$$

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0$$

$$S_{x+\tau}^d = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \quad \text{og}$$

$$S_{x+n} = S_{x+n}^a = S_{x+n}^i(x+\theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 5.1.2. og 5.2.2. identiske.

5.4.0. Generelle begrænsninger

De i pkt. 5.1.1 og 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i pkt. 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \leq S_{x+\tau}^{ad} \quad \text{for } x+\theta \leq 60 \quad \text{og for hvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^d \quad \text{for } x+\theta > 60 \quad \text{og for hvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+n}^i(x+\theta) = S_{x+n}^a = S_{x+n} \quad \text{for } x+\theta > 60 \quad \text{og for hvert } n > \theta$$

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x+\theta > 60$$

Af betingelsen $x+n \leq 67$ i pkt. 5.2.2. følger endelig, at

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0 \quad \text{for } x+\tau > 67$$

6. Nettopassiver for livsforsikringer

6.0.0. NETTOPASSIVER FOR TOLIVSFORSIKRINGER6.1.0. Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse6.1.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_1 's død i alder $x_1 + \theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2 + \theta$, betinget af, at x_1 lever på dette tidspunkt.

T_{x_1+n, x_2+n} er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder $x_1 + n$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

6.1.2. Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x_1, x_2, n) = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\mu_{x_1+\theta} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d + \mu_{x_2+\theta} \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}$$

6.2.0. Nettopassiv for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

Tolivsforsikringer kan indeholde invaliditetsydelser af samme art som etlivsforsikringer, dog må der kun udløses ydelser ved en af de to forsikredes invaliditet. Den af de forsikrede, ved hvis invaliditet der kan udløses ydelser, betegnes i det følgende x_1 , mens den forsikrede, ved hvis invaliditet der ikke kan udløses ydelser, betegnes x_2 . Såvel x_1 som x_2 kan være mand eller kvinde.

6.2.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad}$ er nettopassivet ved x_1 's død som aktiv i alder $x_1 + \theta$, betinget af at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai}$ er nettopassivet ved x_1 's invaliditet i alder $x_1 + \theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{da}$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2 + \theta$, betinget af, at x_1 lever som aktiv på dette tidspunkt.

T_{x_1+n, x_2+n}^a er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder $x_1 + n$ som aktiv, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_1 's død som invalid i alder $x_1 + \tau$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1 + \theta$.

$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{di}(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2 + \tau$, betinget af, at x_1 lever som invalid på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1 + \theta$.

$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder $x_1 + n$ som invalid, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1 + \theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ og $Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta)$ er defineret i pkt. 5.2.1.

For nettopassiver og ydelser gælder begrænsninger som nævnt i 6.4.0.

6.2.2. Nettopassiver for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K_{(x_1, x_2, n)}^a = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} \cdot (\mu_{x_1+\theta}^{ad} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad} + \mu_{x_1+\theta}^{ai} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} + \mu_{x_2+\theta} \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{d, a}) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^a}{D_{x_1, x_2}^a} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^a$$

hvor

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} = S_{x_1+\theta}^{ii} + \int_{\theta}^n \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot (\mu_{x_1+\tau}^{id} \cdot T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta) + \mu_{x_2+\tau} \cdot T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{d, i}(x_1+\theta)) d\tau + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1+\theta) + \int_{\theta}^n \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta) d\tau,$$

og hvor

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad}$ og $T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta)$ bestemmes ved pkt. 5.1.2.,

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{d, a}$ ved pkt. 5.2.2. og

$$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d{}^i(x_1 + \theta) \quad \text{ved pkt. 5.2.2., 2. linie}$$

og hvor $x_1 + n \leq 67$.

6.3.0. Sammenhængen mellem 6.1.2. og 6.2.2.

Såfremt

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0$$

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta) = 0$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta)$$

$$T_{x_1+n, x_2+n} = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta)$$

$$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{d, a} = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d{}^i(x_1 + \theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$,

er 6.1.2. og 6.2.2. identiske.

6.4.0. Generelle begrænsninger

De i pkt. 6.1.1. og 6.2.1. anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i pkt. 6.2.1. anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta) \leq T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} \quad \text{for } x_1 + \theta \leq 60 \quad \text{og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d(x_1 + \theta) = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d \quad \text{for } x_1 + \theta > 60 \quad \text{og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta) = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n} \quad \text{for } x_1 + \theta > 60 \quad \text{og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x_1 + \theta > 60$$

Af betingelsen $x_1 + n \leq 67$ i pkt. 6.2.2. følger, at

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta) = 0 \quad , \quad \text{for } x_1 + \tau > 67$$

Endelig skal nettoppassiverne for den etlivsforsikring, der er tilbage i tilfælde af x_2 's død på et vilkårligt tidspunkt, opfylde de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0.

7. Præmiebetalingsrente

7.0.0. PRÆMIEBETALINGSRENTE FOR FORSIKRINGSDELE UDEN RESERVESIKRING

Etlivsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0. Tolivsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet, præmiebetalingsrente 7.4.0., jfr. pkt. 6.2.0.

Forsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0., henholdsvis 7.4.0. eller 7.1.0., henholdsvis 7.3.0. Det er dog ikke muligt i én og samme forsikring til én og samme grundform både at have ret og ikke have ret til præmiefritagelse ved invaliditet.

Etlivsforsikringer, hvor præmiebetalingstiden udløber efter forsikredes fyldte 68. år, men inden forsikredes fyldte 71. år, kan tegnes med ret til præmiefritagelse ved invaliditet. Forsikringen giver da kun ret til præmiefritagelse, dersom invaliditeten indtræder inden forsikredes fyldte 67. år.

7.1.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 51

$$\bar{a}(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} d\theta = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+r}}{D_x}$$

$$x+r \leq 80$$

7.2.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 52

$$\bar{a}^a(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} d\theta = \frac{\bar{N}_x^a - \bar{N}_{x+r}^a}{D_x^a}$$

$$x+r \leq 67$$

7.3.0. Præmiebetalingsrente for tolivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 54

$$\bar{a}(x_1, x_2, r) = \int_0^r \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2} - \bar{N}_{x_1+r, x_2+r}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + r \leq 80, \quad x_2 + r \leq 80$$

7.4.0. Præmiebetalingsrente for tolivsforsikringer med præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 55

$$\bar{a}_{(x_1, x_2, r)}^a = \int_0^r \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2}^a - \bar{N}_{x_1+r, x_2+r}^a}{D_{x_1, x_2}^a}$$

$$x_1 + r \leq 67, \quad x_2 + r \leq 80$$

For obligatoriske pensionsordninger, der etableres med en lønoverenskomstbaseret præmieindbetaling på en fastsat procentdel af lønnen, og som omfatter obligatoriske prioriterede ydelser for alders- og invalidepension og tilvalg af ægtefællepension (grundform 610) bortfalder begrænsningen i pkt. 7.4.0. $x_2 + r \leq 80$.

7.5.0. PRÆMIEBETALINGSRENTE FOR FORSIKRINGSDELE MED RESERVESIKRING

Forsikringsdele med reservesikring ved død tegnes alene som etlivsforsikringer.

7.6.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring uden præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 71

$$a(x, u) = a_{\overline{u-x}|}$$

$$u \leq 70$$

Præmiebetalingsrenten må kun anvendes i kombination med grundform 130 og 180.

7.7.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring med præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 72

$$a^a(x, u) = \left[\int_x^u v^{s-x} ds - \int_x^u v^{s-x} \times \mu_s^{ai} \times \bar{a}^a(s, u) ds \right]$$

$$u \leq 67$$

Præmiebetalingsrenten må kun anvendes i kombination med grundform 130 og 180.

7.7.1. Særligt om passivet efter præmiefritagelse ved invaliditet for etlivsforsikringer med reservesikring

Risikosummen ved invaliditet beregnes som nettopræmien ganget med præmiebetalingsrente nr. 52 under pkt. 7.2.0 fremfor præmiebetalingsrente nr. 72.

Passivet efter præmiefritagelse ved invaliditet beregnes som ydelsen ganget med passivet i henhold til pkt. 9.0.0. Risikosummen ved død for den præmiefritagne forsikring sættes lig nul, uanset at kapitalværdien ved død svarer til reserven som aktiv.

8. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer

8.0.0. BESTEMMELSER VEDRØRENDE KOLLEKTIVE FORSIKRINGER

Bestemmelser, der omhandler ægteskab og ægtefæller, gælder tilsvarende for registreret partnerskab og registrerede partnere.

8.1.0. Kollektiv ordning

Betingelserne for at etablere forsikringer med kollektive ydelser er, at de tegnes i henhold til en overenskomst, der ved overenskomstens oprettelse opfylder mindst et af følgende krav:

- a. Overenskomsten omfatter forsikringer for mindst 10 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt af faste principper.
- b. Overenskomsten giver garanti for indmeldelse til forsikring af de i fremtiden ansatte personer i mindst 5 år. Ordningen skal mindst omfatte eller komme til at omfatte 3 personer. I forsikringerne skal de kollektive ydelser være bestemt efter faste principper.

Det er endvidere en betingelse, at det ikke drejer sig om en bestand, hvori de enkelte personer er indtrådt, eller hvoraf der udskydes enkelte forsikrede eller grupper efter regler, der sandsynliggør en udvælgelse til væsentlig ugunst for selskabets øvrige forsikrede. Det samme gælder regler for valgmulighed med hensyn til ægtefælle- og børnepension.

8.2.0. Bestemmelser vedrørende størrelsen af de enkelte kollektive ydelser og aldersgrænser for disse

8.2.1. Kollektiv ægtefællepension

Den livsvarige kollektive ægtefællepension (grundformerne 810 og 820) skal opfylde mindst et af følgende krav:

- a. Ikke overstige invalidepensionen.
- b. Ikke overstige den pensionsgivende gage.

Grænsen for den samlede kollektive ægtefællepension (livsvarig + ophørende) er den dobbelte af ovennævnte.

Den ophørende kollektive ægtefællepension skal ophøre senest ved forsørgedes fyldte 67. år.

Se endvidere pkt. 8.2.3. om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetalingen af kollektiv livsforsikringssum til ugift.

En ægtefælle er berettiget til ægtefællepension, hvis ægteskabet er indgået før forsikredes fyldte 67. år, og ægteskabet på dødsfaldstidspunktet har bestået i 3 måneder. 3-månedersfristen gælder dog ikke, hvis døden skyldes et ulykkestilfælde eller en akut infektionssygdom.

8.2.2. Kollektive børne- og waisenrenter (børnepension)

Den samlede børnerente (kollektiv + individuel) til det enkelte barn skal opfylde mindst et af følgende krav:

- a. Ikke overstige 25% af invalidepension.
- b. Ikke overstige 25% af den pensionsgivende gage.
- c. Ikke overstige det særlige børnetilskud, der fra det offentlige ydes til et forældreløst barn for tiden i henhold til § 4, 2 stk. i lov af 3.6.1967 (med senere ændringer) om børnetilskud og andre familieydelse (lov nr. 236).

Grænsen for den samlede børnepension (kollektiv + individuel, børnerente + waisenrente) til det enkelte barn er den dobbelte af ovennævnte.

De kollektive børnerenter og waisenrenter skal ophøre senest ved barnets fyldte 24. år.

8.2.3. Kollektiv livsforsikring (ophørende eller livsbetinget) med udbetaling til ugifte

Den kollektive livsforsikringssum til ugifte (dvs. personer i tilstand U, jfr. pkt. 1.4.0) må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension (grundform 810). Efter udbetalingen af den kollektive livsforsikringssum til ugifte reduceres årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension med 25% af den udbetalte livsforsikringssum.

Dersom forsikringen omfatter alderspension, skal udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring (ophørende og/eller livsbetinget) være sammenfaldende med alderspensioneringstidspunktet. Forsikredes alder på udløbstidspunktet for den kollektive livsforsikring skal være mellem 60 og 67 år.

8.2.4. Skalapension

Skalapension kan kun tegnes som led i en kollektiv ordning.

Uanset de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0. kan stigningerne i invalidepensionen og/eller ægtefællepensionen fortsætte efter 60 års alderen, dog længst til 67 års alderen.

Den maksimale invalidepension må ikke overstige den livsvarige alderspension.

Den maksimale ægtefællepension skal opfylde betingelserne i pkt. 8.2.1.

8.2.5. Tilskadekomstpension

Tilskadekomstpension (forhøjet invalidepension og/eller forhøjet ægtefællepension) kan kun tegnes i forbindelse med invalidepension + livsvarig alderspension henholdsvis livsvarig kollektiv ægtefællepension. Den med tilskadekomstpension forøgede kollektive ægtefællepension må ikke overstige den i pkt. 8.2.1. nævnte grænse.

8.2.6. Efterpension

Til kollektive ordninger, der omfatter egenpension (grundform 211 + grundform 415) og livsvarig ægtefællepension (grundform 810 eller skalaægtefællepension), kan knyttes en efteregenpension til ægtefælle og/eller børn.

Til kollektive ordninger, der omfatter ægtefællepension, kan knyttes en efterægtefællepension til børn.

Til kollektive ordninger, der omfatter egenpension, kan knyttes en efteregenpension til børn.

Alle efterpensioner løber i tre måneder.

8.3.0. Beregningsregler vedrørende de enkelte kollektive ydelser

8.3.1. Ægteskabshyppighed g_x og aldersfordeling $f(\eta | x)$ i kollektiv ægtefællepension

De i nedenstående formler indgående betegnelser er defineret i pkt. 1.4.0, 1.4.1 og 1.4.2.

Den forsikrede person betegnes x , mens den til ægtefællepension berettigede person betegnes η .

l^γ og l^σ er dekrementfunktioner, svarende til intensiteterne γ_x og σ_x , mens l er dekrementfunktionen svarende til normalfordelingen for η , jfr. pkt. 1.2.0.

Ved beregningerne er der ikke taget hensyn til bestemmelserne i pkt. 8.2.1, stk. 5-7.

$\phi(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret, der overgår til tilstand G, starter i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$.

Alderen η er normalt fordelt med middelværdi λ_x og spredning s_x .

$u_\nu(x)$ betegner sandsynligheden for, at en x -årig forsikret befinder sig i tilstand U efter at have været i tilstand G netop ν gange ($\nu = 1, 2, 3, \dots$).

$g_\nu(\eta|x)d\eta$ betegner sandsynligheden for, at x -årig forsikret befinder sig i tilstand G for ν -te gang ($\nu = 1, 2, 3, \dots$) og er i et pensionsberettigende forhold med en person med alder i intervallet fra η til $\eta+d\eta$.

$u_\nu(x)$ og $g_\nu(\eta|x)$ bestemmes rekursivt ved:

$$u_0(x) = \frac{l_x^\gamma}{l_a^\gamma} \text{ hvor } a = \begin{cases} 15 \text{ for mandlige forsikrede} \\ 12 \text{ for kvindelige forsikrede} \end{cases}$$

$$g_\nu(\eta|x) = \int_a^x u_{\nu-1}(\xi) \cdot \gamma_\xi \cdot \phi(\xi + \eta - x|\xi) \cdot \frac{l_x^\sigma}{l_\xi^\sigma} \cdot \frac{l_\eta}{l_\xi + \eta - x} d\xi$$

$$u_\nu(x) = \int_{-\infty}^{\infty} d\eta \int_a^x g_\nu(\xi + \eta - x|\xi) \cdot (\sigma_\xi + \mu_{\xi+n-x}) \cdot \frac{l_x^\gamma}{l_\xi^\gamma} d\xi$$

Herefter bestemmes:

$$g_x = \sum_{\nu=1}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} g_\nu(\eta|x)d\eta$$

$$f(\eta|x) = \frac{1}{g_x} \cdot \sum_{v=1}^{\infty} g_v(\eta|x)$$

8.3.2. Kollektive børne- og waisenrenter afhængige af børneantallet

Dersom en kollektiv børnepension ikke udbetales med samme beløb til hvert barn, beregnes nettopassivet, som om det højeste beløb, der kan komme til udbetaling pr. barn, blev udbetalt til samtlige børn.

8.3.3. Tilskadekomstpension

Ved beregning af nettopassivet for tilskadekomstpension forudsættes det, at 5% af invaliditetstilfældene og 5% af dødsfaldene finder sted som følge af tilskadekomst i tjeneste.

8.3.4. Efterpension

Efteregenpensionen til ægtefælle og/eller børn defineres som den maksimale forskel mellem egenpensionen og ægtefællepensionen. Nettopassivet beregnes som 2½% af nettopassivet for en livsvarig kollektiv ægtefællepension af samme størrelse som efteregenpensionen. Nettopassivet nedsættes ikke, selv om der ikke skal ydes efterpension til børn.

Efterægtefællepensionen til børn defineres som den maksimale forskel mellem ægtefællepension og waisenrente til ét barn. Nettopassivet beregnes som 10% af nettopassivet for en kollektiv waisenrente af samme størrelse som efterægtefællepensionen.

Efteregenpensionen til børn defineres som forskellen mellem egenpensionen og børnerenten til ét barn.

Nettopassivet beregnes som 5% af nettopassivet for en kollektiv børnerente af samme størrelse som efteregenpensionen til børn.

8.3.5. Særregel vedrørende beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte

Dersom forsikrede på tilbageøbstidspunktet er fyldt 54 år, tages der ved beregning af tilbageøbsværdien af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring hensyn til forsikredes ægteskabelige stilling på tilbageøbstidspunktet.

Udgangspunktet for tilbageøbsberegningen er i disse tilfælde forsikringens fripolice, hvis størrelse for præmiebetalende forsikringer beregnes efter reglerne i pkt. 4.2.0 med anvendelse af de sædvanlige kollektivt beregnede nettopassiver. Tilbageøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension og kollektive livsforsikring beregnes individuelt, idet det ved beregningen forudsættes, at forsikrede hverken kan blive skilt eller gift efter tilbageøbstidspunktet.

Tilbageøbsværdien af fripolicens kollektive ægtefællepension er derfor i disse tilfælde 0 (nul), dersom forsikrede er ugift på tilbageøbstidspunktet, mens den for gifte forsikrede beregnes som tilbageøbsværdien af en overlevelsesrente til forsikredes ægtefælle. Omvendt er tilbageøbsværdien af fripolicens kollektive livsforsikring 0 (nul) for gifte forsikrede, mens den for ugifte forsikrede beregnes som tilbageøbsværdien af en livsforsikring.

9. Tilladte grundformer

9.0.0. TILLADTE GRUNDFORMER

Grundformerne er alle opbygget ud fra de generelle nettopassiver i afsnittene 5 og 6.

For klasse III forsikringer omfatter de tilladte grundformer ikke grundformer med invaliditetsydelse, det vil sige grundformerne 315, 365, 414, 415, 419 og 945.

OVERSIGT OVER GRUNDFORMERNE

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER OG UDEN INVALIDITETSYDELSER,
BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Sumforsikringer

110 Livsvarig livsforsikring
115 Ophørende livsforsikring
125 Livsbetinget livsforsikring
130 Kapitalforsikring med sikring ved død
135 Simpel kapitalforsikring

Rateforsikringer

165 Ophørende livsforsikring i rater
175 Livsbetinget livsforsikring i rater
180 Ratepension med sikring ved død
185 Simpel kapitalforsikring i rater

Renteforsikringer

210 Livsvarig livrente
211 Opsat livrente
215 Ophørende livrente
216 Opsat, ophørende livrente
225 Supplerende ydelse
235 Arverente
240 Individuel børnerente
250 Individuel waisenrente
265 Opsat arverente med straks begyndende risiko
275 Kunstig arverente

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN MED INVALIDITETS-
YDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Sumforsikringer

315 Invalidesum

Rateforsikringer

365 Invalidedydelser i rater

Renteforsikringer

414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko
415 Ophørende invaliderente
419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

NETTOPASSIVER FOR TOTALLIVSFORSIKRINGER, BEREGNET UD FRA PKT.
6.1.2.

Sumforsikringer

510 Livsvarig livsforsikring på kortest liv
515 Ophørende livsforsikring på kortest liv
525 Livsbetinget livsforsikring på to liv
530 Livsvarig overlevelsesforsikring
535 Ophørende overlevelsesforsikring

Renteforsikringer

610 Livsvarig overlevelsesrente
612 Livsvarig overlevelsesrente med ophørende risiko
615 Ophørende overlevelsesrente
617 Ophørende overlevelsesrente med ophørende risiko
620 Kunstig overlevelsesrente
630 Opsat, livsvarig overlevelsesrente med straks begyndende risiko
635 Opsat, ophørende overlevelsesrente med straks begyndende risiko
645 Arverente på kortest liv
655 Arverente på længst liv

660 Livsvarig livrente på kortest liv
661 Opsat, livsvarig livrente på kortest liv
665 Ophørende livrente på kortest liv
666 Opsat, ophørende livrente på kortest liv

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN UDEN INVALIDITETS-
YDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Sumforsikringer

715 Kollektiv ophørende livsforsikring til ugifte
725 Kollektiv livsbetinget forsikring til ugifte

Renteforsikringer

810 Livsvarig kollektiv ægtefællepension
815 Ophørende kollektiv ægtefællepension
820 Kollektiv kunstig ægtefællepension
840 Kollektiv børnerente
845 Ophørende, kollektiv børnerente
850 Kollektiv waisenrente
855 Ophørende, kollektiv waisenrente

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE YDELSER, OG MED INVALIDITETSYDEL-
SER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Renteforsikringer

945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering.

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER OG UDEN INVALIDITETS-
YDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Sumforsikringer

110 Livsvarig livsforsikring

$$n \rightarrow \infty, \quad S_{x+\theta}^d = 1$$

$$K_{110}(x) = \frac{\overline{M}_x}{D_x}$$

115 Ophørende livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 1, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{115}(x, n) = \frac{\overline{M}_x - \overline{M}_{x+n}}{D_x}$$

$$x + n \leq 80$$

Aldersbetingelsen kan fraviges, såfremt der er tale om en 1-årig udskydelse uden yderligere præmiebetaling, og såfremt 115 er i kombination med 125 af mindst samme størrelse.

125 Livsbetinget livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = 1$$

$$K_{125}(x, n) = \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

130 Kapitalforsikring med sikring ved død

$$S_{x+\theta}^d = V_{x+\theta}^a \text{ (den opsparede aktivreserve), } S_{x+n} = 1$$

$$K_{130}(n) = v^n$$

Præmiebetalt grundform 130 etableres altid i kombination med enten præmiebetalingsrente 71 (uden præmiefritagelse ved invaliditet) eller præmiebetalingsrente 72 (med præmiefritagelse ved invaliditet).

135 Simpel kapitalforsikring

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta}, \quad S_{x+n} = 1$$

$$K_{135}(n) = v^n$$

Rateforsikringer165 Ophørende livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{g|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{165}(x, n, g) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{g|}$$

$$x + n \leq 80$$

175 Livsbetinget livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{g|}$$

$$K_{175}(x, n, g) = \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{g|}$$

180 Ratepension med sikring ved død

$$S_{x+\theta}^d = V_{x+\theta}^a \text{ (den opsparede aktivreserve), } S_{x+n} = \bar{a}_g$$

$$K_{180}(n, g) = v^n \cdot \bar{a}_g$$

Præmiebetalt grundform 180 etableres altid i kombination med enten præmiebetalingsrente 71 (uden præmiefritagelse ved invaliditet) eller præmiebetalingsrente 72 (med præmiefritagelse ved invaliditet).

185 Simpel kapitalforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta} \cdot \bar{a}_g, \quad S_{x+n} = \bar{a}_g$$

$$K_{185}(n, g) = v^n \cdot \bar{a}_g$$

Renteforsikringer210 Livsvarig livrente

$$n = 0, \quad S_{x+0} = \bar{a}_x$$

$$K_{210}(x) = \bar{a}_x$$

211 Opsat livrente

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{x+n}$$

$$K_{211}(x, n) = \frac{\bar{N}_{x+n}}{D_x}$$

215 Ophørende livrente

$$n = 0, \quad S_{x+0} = \bar{a}_{x:\overline{m}|}$$

$$K_{215}(x, m) = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+m}}{D_x}$$

216 Opsat, ophørende livrente

Livrenten udbetales i højst m år fra alder $x+n$ til alder $x+n+m$.

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{x+n:\overline{m}|}$$

$$K_{216}(x, n, m) = \frac{\bar{N}_{x+n} - \bar{N}_{x+n+m}}{D_x}$$

225 Supplerende ydelse

Ydelsen udbetales i g år fra x 's død - udbetalingen ophører dog senest $r + g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2. sættes $n = r + g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} \bar{a}_{g|} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{(g-\theta+r)|} & \text{for } \theta \geq r \end{cases}$$

$$S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{225}(x, r, g) = \bar{a}_{g|} \cdot \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+r} + D_{x+r}}{D_x} - \frac{\bar{N}_{x+r} - \bar{N}_{x+r+g}}{D_x}$$

$$x + r + g \leq 80$$

Den supplerende ydelse ($K_{225}(x, r, g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

- 1) opsat livrente ($K_{211}(x, r)$) af mindst samme størrelse, eller
- 2) opsat ophørende livrente ($K_{216}(x, r, g)$) af mindst samme størrelse.

235 Arverente

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{(n-\theta)} |, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{235}(x, n) = \bar{a}_{n |} - \bar{a}_{x:n |}$$

$$x + n \leq 80$$

240 Individuel børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0, jfr. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 840.

$$\beta = \text{antal børn}; \quad n_\nu = r - \text{det } \nu \text{te barns alder}, \quad \nu = 1, \dots, \beta$$

$$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$$

$$S_{x+\theta}^d = \sum_{\substack{\nu=1 \\ (n_\nu \geq \theta)}}^{\beta} \bar{a}_{(n_\nu - \theta)} |, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = \sum_{\nu=1}^{\beta} (\bar{a}_{n_\nu |} - \bar{a}_{x:n_\nu |})$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

250 Individuel waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død, jfr. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 850.

$$\beta = \text{antal børn}; \quad n_\nu = r - \text{det } \nu \text{te barns alder}, \quad \nu = 1, \dots, \beta$$

$$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$$

$$S_{x+\theta}^d = w \cdot \sum_{\substack{v=1 \\ (n_v \geq \theta)}}^{\beta} \bar{a}_{n_v - \theta} |, \quad S_{x+n} = 0$$

$$\begin{aligned} K_{250}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) &= w \cdot \sum_{v=1}^{\beta} (\bar{a}_{n_v} | - \bar{a}_{x:n_v} |) \\ &= w \cdot K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) \end{aligned}$$

$w = 0,05$ for mænd og $0,30$ for kvinder.

Ved tegning af forsikring med individuel waisenrente skal mindst en af følgende betingelser være opfyldt:

- Forsikringen er tegnet i henhold til en overenskomst, hvor der ikke kan vælges mellem tegning med og uden waisenrenter.
- Forsikringen omfatter ved etableringen overlevelsesrente. Såfremt overlevelsesrenten ved senere omskrivning bortfalder, skal den individuelle waisenrente også bortfalde, medmindre ændringen skyldes død eller skilsmisse.

Se endvidere pkt. 8.2.2. om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

265 Opsat arverente med straks begyndende risiko

Arverenteudbetalingen begynder ved x 's død, dog tidligst r år efter tegningen. Udbetalingen ophører $r + g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2 sættes $n = r + g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} v^{r-\theta} \cdot \bar{a}_g | & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{(r+g-\theta)} | & \text{for } r \leq \theta < r + g, \end{cases}$$

$$S_{x+r+g} = 0$$

$$\begin{aligned}
K_{265}(x, r, g) &= \overline{a_{(r+g)|}} - \overline{a_{x:(r+g)|}} - \overline{a_r|} + \overline{a_{x:r|}} \\
&= v^r \cdot \overline{a_g|} - \frac{\overline{N}_{x+r} - \overline{N}_{x+r+g}}{D_x}
\end{aligned}$$

$$x + r + g \leq 80$$

275 Kunstig arverente

Arverenteudbetalingen begynder g år efter x 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen. Udbetalingen ophører $r + g$ år efter tegningen.

I pkt. 5.1.2. sættes $n = r + g$.

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} v^g \cdot \overline{a_{(r-\theta)|}} & \text{for } \theta < r \\ 0 & \text{for } r \leq \theta < r + g, \end{cases}$$

$$S_{x+r+g} = 0$$

$$K_{275}(x, r, g) = v^g \cdot (\overline{a_r|} - \overline{a_{x:r|}})$$

$$x + r + g \leq 80$$

Den kunstige arverente ($K_{275}(x, r, g)$) kan kun tegnes i kombination med enten

1) ophørende livsforsikring i rater ($K_{165}(x, n, g)$) af mindst samme størrelse,

eller

2) supplerende ydelse ($K_{225}(x, r, g)$) af mindst samme størrelse.

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN MED INVALIDITETS-
YDELSER BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Sumforsikringer

315 Invalidesum

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, \quad S_{x+\theta}^{ai} = 1, \quad S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{315}(x, n) = \frac{\overline{M}_x^{ai} - \overline{M}_{x+n}^{ai}}{D_x^a}$$

$$x + n \leq 60$$

Invalidesummen må ikke overstige 500.000 kr. (1982 niveau) pristalsreguleret, jvf. pkt. 9.2.0.

Dersom forsikringen er tegnet ifølge overenskomst mellem på den ene side forsikringsselskabet og på den anden side arbejdsgiveren og evt. arbejdstageren, kan invalidesummen dog altid udgøre op til 5 gange invaliderenten.

Er der - i samme selskab - tillige tegnet dækning efter grundform "365 Invalideydelser i rater", skal ovenstående beløbsgrænse reduceres med invalideydelse i rater multipliceret med $\overline{a_{\overline{g}|}}$, inden den maksimale invalidesum beregnes.

Invalidesummen kan kun tegnes i kombination med anden grundform. Kombinationen må dog ikke alene indeholde grundformer med invaliditetsydelser (315, 365, 414, 415 og 419).

Rateforsikringer

365 Invalideydelser i rater

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, \quad S_{x+\theta}^{ai} = \overline{a_{\overline{g}|}}, \quad S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{365}(^a_x, n, g) = \frac{\overline{M}_x^{ai} - \overline{M}_{x+n}^{ai}}{D_x^a} \cdot \overline{a_g^-}$$

$$x + n \leq 60$$

Invalideydelsen i rater multipliceret med $\overline{a_g^-}$, må ikke overstige beløbsgrænsen for invalidesum, jvf. pkt. 9.2.0.

Dersom forsikringen er tegnet ifølge overenskomst mellem på den ene side forsikringselskabet og på den anden side arbejdsgiveren og evt. arbejdstageren, kan invalideydelsen i rater multipliceret med $\overline{a_g^-}$, altid udgøre op til 5 gange invaliderenten.

Er der - i samme selskab - tillige tegnet dækning efter grundform "315 Invalidesum", skal ovenstående beløbsgrænse reduceres med invalidesummen, inden den maksimale rateydelse beregnes.

Invalideydelsen i rater kan kun tegnes i kombination med anden grundform. Kombinationen må dog ikke alene indeholde grundformer med invaliditetsydelse (315, 365, 414, 415 og 419).

Renteforsikringer

414 Livsvarig invaliderente med ophørende risiko

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, \quad S_{x+\theta}^{ai} = \overline{a_{x+\theta}^{-i}}, \quad S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{414}(^a_x, n) = \frac{\overline{N}_x^{ai} - \overline{N}_{x+n}^{ai}}{D_x^a}$$

$$x + n \leq 60$$

Begrænsningen i pkt. 5.4.0 sidste linie gælder ikke for denne grundform.

415 Ophørende invaliderente

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, \quad S_{x+\theta}^{ai} = \overline{a_{x+\theta:\overline{(n-\theta)}}^{-i}}, \quad S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{415}(x, n) = \overline{a_{x:n}} - \overline{a_{x:n}}^{-a}$$

$$x + n \leq 67$$

419 Ophørende invaliderente med ophørende risiko

Dersom forsikrede bliver invalid inden alder $x + n$, udbetales der en invaliderente fra invaliditetens indtræden og indtil alder $x + m$.

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, \quad S_{x+\theta}^{ai} = \overline{a_{x+\theta:\overline{(m-\theta)}}^{-i}}, \quad S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{419}(x, n, m) = \overline{a_{x:m}} - \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot \overline{a_{x+n:\overline{(m-n)}}} - \overline{a_{x:n}}^{-a}$$

$$x + n \leq 60, \quad x + m \leq 67$$

NETTOPASSIVER FOR TOLIVSFORSIKRINGER, BEREGNET UD FRA PKT. 6.1.2.

Sumforsikringer

510 Livsvarig livsforsikring på kortest liv

$$n \rightarrow \infty, \quad T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 1$$

$$K_{510}(x_1, x_2) = \frac{\overline{M}_{x_1, x_2}}{D_{x_1, x_2}}$$

515 Ophørende livsforsikring på kortest liv

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 1, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{515}(x_1, x_2, n) = \frac{\overline{M}_{x_1, x_2} - \overline{M}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + n \leq 80, \quad x_2 + n \leq 80$$

Aldersbetingelsen kan fraviges, såfremt der er tale om en 1-årig udskydelse uden yderligere præmiebetaling, og såfremt 515 er i kombination med 525 af mindst samme størrelse.

525 Livsbetinget livsforsikring på to liv

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 1$$

$$K_{525}(x_1, x_2, n) = \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

530 Livsvarig overlevelsesforsikring

$$n \rightarrow \infty, \quad T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{530}(x_1, x_2) = \frac{\overline{M}_{x_1, x_2}^1}{D_{x_1, x_2}}$$

535 Ophørende overlevelsesforsikring

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 1, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{535}(x_1, x_2, n) = \frac{\overline{M}_{x_1, x_2}^1 - \overline{M}_{x_1+n, x_2+n}^1}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 \leq 67$$

Renteforsikringer610 Livsvarig overlevelsesrente

$$n \rightarrow \infty, \quad T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \overline{a}_{x_2+\theta}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{610}(x_1, x_2) = \overline{a}_{x_2} - \overline{a}_{x_1, x_2}$$

612 Livsvarig overlevelsesrente med ophørende risiko

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \overline{a}_{x_2+\theta}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{612}(x_1, x_2, n) = \overline{a}_{x_2} - \overline{a}_{x_1, x_2} - \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\overline{a}_{x_2+n} - \overline{a}_{x_1+n, x_2+n})$$

$$x_1 + n \leq 80$$

615 Ophørende overlevelsrente

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta:\overline{(n-\theta)}|}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{615}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{x_2:n} - \bar{a}_{x_1, x_2:n}$$

$$x_1 \leq 67$$

Aldersbetingelsen kan fraviges, såfremt 615 er i kombination med 210 eller 215 af mindst samme størrelse og varighed.

617 Ophørende overlevelsrente med ophørende risiko

Overlevelsrenten udbetales til x_2 fra x_1 's død, hvis denne indtræffer inden alder $x_1 + n$ - udbetalingen ophører ved x_2 's død, dog senest m år efter tegningen, hvor $m > n$.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta:\overline{(m-\theta)}|}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{617}(x_1, x_2, m, n) = \bar{a}_{x_2:m} - \bar{a}_{x_1, x_2:m} - \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+n:\overline{(m-n)}|} - \bar{a}_{x_1+n, x_2+n:\overline{(m-n)}|})$$

$$x_1 + n \leq 80, \quad x_1 \leq 67$$

Tegningsaldersbetingelsen kan fraviges, såfremt 617 er i kombination med 210 eller 215 af mindst samme størrelse og varighed.

620 Kunstig overlevelsrente

Udbetalingen begynder:

- 1) g år efter x_1 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen,
- 2) $r + g$ år efter tegningen, dersom x_1 's død indtræffer mellem r år og $r + g$ år efter tegningen,
- 3) straks ved x_1 's død, dersom denne indtræffer senere end $r + g$ år efter tegningen.

I alle tre tilfælde udbetales overlevelsrenten livsvarigt til x_2 .

$n \rightarrow \infty$

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+\theta+g}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \frac{\bar{N}_{x_2+r+g}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } r \leq \theta \leq r+g, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0 \\ \frac{\bar{N}_{x_2+\theta}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta \geq r+g \end{cases}$$

$$K_{620}(x_1, x_2, r, g) = \frac{D_{x_2+g}}{D_{x_2}} \cdot (\bar{a}_{x_2+g} - \bar{a}_{x_1, x_2+g:r}) - \frac{\bar{N}_{x_1+r+g, x_2+r+g}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + r + g \leq 80, \quad x_1 \leq 67$$

Den kunstige overlevelsrente må kun tegnes som led i en kombination af grundformer mindst bestående af opsat livrente ($K_{211}(x_1, r)$), supplerende ydelse ($K_{225}(x_1, r, g)$) og kunstig overlevelsrente ($K_{620}(x_1, x_2, r, g)$). Den kunstige overlevelsrente må ikke overstige hverken den opsatte livrente eller supplerende ydelse.

630 Opsat, livsvarigt overlevelsrente med straks begyndende risiko

Overlevelsrenten udbetales livsvarigt til x_2 fra x_1 's død - udbetalingen starter dog tidligst r år efter tegningen.

$$n \rightarrow \infty$$

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+r}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{x_2+\theta} & \text{for } \theta \geq r, \end{cases}$$

$$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{630}(x_1, x_2, r) = \frac{\bar{N}_{x_2+r}}{D_{x_2}} - \frac{\bar{N}_{x_1+r, x_2+r}}{D_{x_1, x_2}}$$

635 Opsat, ophørende overlevelsrente med straks begyndende risiko

Udbetaling af overlevelsrenten starter ved x_1 's død, dog tidligst r år efter tegningen - udbetalingen ophører ved x_2 's død, dog senest n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x_2+r} - \bar{N}_{x_2+n}}{D_{x_2+\theta}} & \text{for } \theta < r \\ \bar{a}_{x_2+\theta: (n-\theta) |} & \text{for } \theta \geq r, \end{cases}$$

$$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{635}(x_1, x_2, n, r) = \frac{\bar{N}_{x_2+r} - \bar{N}_{x_2+n}}{D_{x_2}} - \frac{\bar{N}_{x_1+r, x_2+r} - \bar{N}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 \leq 67$$

Aldersbetingelsen kan fraviges, såfremt 635 er i kombination med 211 eller 216 af mindst samme størrelse og varighed.

645 Arverente på kortest liv

Arverenteudbetalingen begynder ved første dødsfald blandt de forsikrede - udbetalingen ophører n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{(n-\theta)}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = \bar{a}_{(n-\theta)}, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{645}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{\overline{n}|} - \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{n}|}$$

$$x_1 + n \leq 80, \quad x_2 + n \leq 80$$

655 Arverente på længst liv

Arverenteudbetalingen begynder, når både x_1 og x_2 er døde - udbetalingen ophører n år efter tegningen.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{(n-\theta)} - \bar{a}_{x_2+\theta: (n-\theta)}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = \bar{a}_{(n-\theta)} - \bar{a}_{x_1+\theta: (n-\theta)}$$

$$T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{655}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{\overline{n}|} - \bar{a}_{x_1: \overline{n}|} - \bar{a}_{x_2: \overline{n}|} + \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{n}|}$$

$$x_1 + n \leq 80, \quad x_2 + n \leq 80$$

660 Livsvarig livrente på kortest liv

Livrenten udbetales, så længe både x_1 og x_2 er i live.

$$n = 0, \quad T_{x_1+0, x_2+0} = \bar{a}_{x_1, x_2}$$

$$K_{660}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_1, x_2}$$

661 Opsat, livsvarig livrente på kortest liv

Livrenteudbetalingen begynder om n år og varer, så længe både x_1 og x_2 er i live.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = \bar{a}_{x_1+n, x_2+n}$$

$$K_{661}(x_1, x_2, n) = \frac{\bar{N}_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}}$$

665 Ophørende livrente på kortest liv

Livrenten udbetales, så længe både x_1 og x_2 er i live - udbetalingen ophører dog senest om m år.

$$n = 0, \quad T_{x_1+0, x_2+0} = \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{m}|}$$

$$K_{665}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{x_1, x_2: \overline{m}|}$$

666 Opsat, ophørende livrente på kortest liv

Livrenteudbetalingen begynder om n år og varer, så længe både x_1 og x_2 er i live, dog højst i m år.

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = 0, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = \bar{a}_{x_1+n, x_2+n: \overline{m}|}$$

$$K_{666}(x_1, x_2, n, m) = \frac{\bar{N}_{x_1+n, x_2+n} - \bar{N}_{x_1+n+m, x_2+n+m}}{D_{x_1, x_2}}$$

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN UDEN INVALIDITETS-
YDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Sumforsikringer

715 Kollektiv ophørende livsforsikring til ugifte

Forsikringssummen udbetales ved forsikredes død inden alder $x + n$, dersom forsikrede ved dødsfaldet befinder sig i tilstand U, jfr. pkt. 1.4.0.

$$S_{x+\theta}^d = u, \quad S_{x+n} = 0$$

$u = 0,20$ for mænd og $0,45$ for kvinder.

$$K_{715}(x, n) = u \cdot \frac{\overline{M}_x - \overline{M}_{x+n}}{D_x}$$

$60 \leq x + n \leq 67$, jfr. pkt. 8.2.3.

Dersom forsikringen omfatter alderspension og/eller kollektiv livsbetinget livsforsikring med udbetaling til ugifte, skal udløbstedspunktet for den kollektive ophørende livsforsikring være sammenfaldende med alderspensioneringstidspunktet og/eller udbetalingstidspunktet for den kollektive livsforsikring.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension, jfr. pkt. 8.2.3.

Se pkt. 8.3.5. om særlig tilbagekøbsværdiberegning.

725 Kollektiv livsbetinget livsforsikring til ugifte

Forsikringssummen udbetales ved forsikredes oplevelse af alder $x + n$, dersom forsikrede befinder sig i tilstand U på dette tidspunkt, jfr. pkt. 1.4.0.

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = u$$

$u = 0,20$ for mænd og $0,45$ for kvinder.

$$K_{725}(x, n) = u \cdot \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

$60 \leq x + n \leq 67$, jfr. pkt. 8.2.3.

Dersom forsikringen omfatter alderspension, skal udløbstedspunktet for den kollektive livsforsikring være sammenfaldende med alderspensioneringstidspunktet.

Livsforsikringssummen må ikke overstige 4 gange årsbeløbet for den livsvarige kollektive ægtefællepension, jfr. pkt. 8.2.3.

Se endvidere pkt. 8.2.3 om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af den kollektive livsbetingede livsforsikringssum til ugifte og pkt. 8.3.5 om særlig tilbagekøbsberegning.

Renteforsikringer

810 Livsvarig kollektiv ægtefællepension

$$\begin{aligned} n \rightarrow \infty, \quad S_{x+\theta}^d &= g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \bar{a}_{\eta}^{-I} d\eta \\ &= g_{x+\theta} \cdot \bar{a}_{\eta_{x+\theta}}^{-I} \end{aligned}$$

$$K_{810}(x, u) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} d\theta \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta | x + \theta) \cdot \bar{a}_{\eta}^{-I} d\eta$$

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normal dødelighed, jfr. pkt. 1.2.0.

Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse, pkt. 8.2.3 om reduktion af den livsvarige kollektive ægtefællepension efter udbetaling af kollektiv livsbetinget livsforsikringssum og pkt. 8.3.5 om særlig tilbagekøbsberegning.

815 Ophørende kollektiv ægtefællepension

Ægtefællepensionen udbetales fra forsikredes død og så længe den efterladte lever - udbetalingen ophører dog senest, når den efterladte opnår alder u .

$$n \rightarrow \infty, \quad S_{x+\theta}^d = g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^u f(\eta | x + \theta) \overline{a}_{\eta:(u-\eta)}^{-1} d\eta$$

$$= g_{x+\theta} \cdot \overline{a}_{\eta_{x+\theta}:(u-\eta_{x+\theta})}^{-1}$$

$$K_{815}(x) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} d\theta \int_{-\infty}^u f(\eta | x + \theta) \cdot \overline{a}_{\eta:(u-\eta)}^{-1} d\eta$$

$u \leq 67$, jfr. pkt. 8.2.1.

Symboler med I er beregnet med forsørgedes normal dødelighed, jfr. pkt. 1.2.0.

Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse og pkt. 8.3.5 om særlig tilbagekøbsberegning.

820 Kollektiv kunstig ægtefællepension

Udbetalingen begynder:

- 1) g år efter x 's død, dersom denne indtræffer inden r år efter tegningen.
- 2) $r + g$ år efter tegningen, dersom x 's død indtræffer mellem r år og $r + g$ år efter tegningen,
- 3) straks ved x 's død, dersom denne indtræffer senere end $r + g$ år efter tegningen.

Udbetalingen ophører i alle tre tilfælde ved den efterlades død.

$n \rightarrow \infty$

$$S_{x+\theta}^d = \begin{cases} g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\overline{N}_{\eta+g}^{-I}}{D_{\eta}^I} d\eta & \text{for } \theta < r \\ g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\overline{N}_{\eta+r+g-\theta}^{-I}}{D_{\eta}^I} d\eta & \text{for } r \leq \theta < r+g \\ g_{x+\theta} \cdot \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \overline{a}_{\eta}^{-I} d\eta & \text{for } \theta \geq r+g \end{cases}$$

$$= g_{x+\theta} \cdot {}_{g|g+r} \overline{a}_{\eta_{x+\theta}}^{-I}$$

$$K_{820}(x, r, g) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} d\theta \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\overline{N}_{\eta+g}^{-I}}{D_{\eta}^I} d\eta$$

$$+ \int_r^{r+g} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} d\theta \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \frac{\overline{N}_{\eta+r+g-\theta}^{-I}}{D_{\eta}^I} d\eta$$

$$+ \int_{r+g}^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot g_{x+\theta} d\theta \int_{-\infty}^{\infty} f(\eta|x+\theta) \cdot \overline{a}_{\eta}^{-I} d\eta$$

Symboler markeret med I er beregnet med forsørgedes normalfordeling.

Den kollektive kunstige ægtefællepension må kun tegnes som led i en kombination af grundformer mindst bestående af opsat livrente ($K_{211}(x, r)$), supplerende ydelse ($K_{225}(x, r, g)$) og kollektiv kunstig ægtefællepension ($K_{820}(x, r, g)$). Den kollektive kunstige ægtefællepension må ikke overstige hverken den opsatte livrente eller den supplerende ydelse.

Se endvidere pkt. 8.2.1 om grænsen for pensionens størrelse samt pkt. 8.3.5 om særlig tilbagekøbsberegning.

840 Kollektiv børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.2.2. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$$n \rightarrow \infty$$

$$S_{x+\theta}^d = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$K_{840}(x, r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

845 Ophørende kollektiv børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.2.2. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$x + n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x + n \leq 67$.

$$S_{x+\theta}^d = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$K_{845}(x, n, r) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

850 Kollektiv waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.2.2. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død.

$$n \rightarrow \infty, \quad S_{x+\theta}^d = w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= w \cdot {}_r S_{x+\theta}$$

$w = 0,05$ for mænd og $0,30$ for kvinder.

$$K_{850}(x, r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \cdot w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= w \cdot K_{840}(x, r)$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

855 Ophørende kollektiv waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.2.2. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død.

$x + n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x + n \leq 67$.

$$S_{x+\theta}^d = w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= w \cdot {}_r S_{x+\theta}$$

$w = 0,05$ for mænd og $0,30$ for kvinder.

$$K_{855}(x, n, r) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \cdot w \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= w \cdot K_{845}(x, n, r)$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE YDELSER OG MED INVALIDITETSYDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Renteforsikringer

945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.2.2. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$x + n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x + n \leq 67$.

$$S_{x+\theta}^{ad} = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$S_{x+\theta}^{ai} = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$S_{x+n}^a = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= {}_r S_{x+n}$$

$$K_{945}({}_x^a, n, r) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} \cdot (\mu_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai}) d\theta \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$+ \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

Se endvidere pkt. 8.2.2 om grænsen for børnerentens størrelse.

9.2.0. Invalidesum

Beløbsgrænsen for invalidesum udgør pr. 1. januar 1997 850.000 kr. og reguleres hvert år pr. den 1. januar i overensstemmelse med udviklingen i forbrugerprisindekset. Udviklingen i forbrugerprisindekset fastsættes som værdien af indekset for september det nærmest forudgående år divideret med værdien af indekset for september 1996. Den regulerede beløbsgrænse afrundes til nærmeste hele 5.000 kr.

01.01.2006/PMF

10. Forsikringer med forhøjet dødsrisiko og/eller forhøjet invaliditetsrisiko

10.0.0. FORSIKRINGER MED FORHØJET DØDSRISIKO OG/ELLER FORHØJET INVALIDITETS-RISIKO

For mandlige forsikrede med forhøjet dødsrisiko kan i stedet for den i pkt. 1.2.1 anførte dødsintensitet anvendes en af de i pkt. 10.1.1 anførte.

For mandlige forsikrede med forhøjet invaliditetsrisiko kan i stedet for den i pkt. 1.3.1 anførte intensitet for overgang fra aktiv til invalid anvendes en af de i pkt. 10.2.1 anførte.

Enhver af de i pkt. 1.2.1 og 10.1.1 anførte dødsintensiteter ($\mu_x = \mu_x^{ad} = \mu_x^{id}$) kan således kombineres med enhver af de i pkt. 1.3.1 og 10.2.1 anførte intensiteter for overgang fra aktiv til invalid (μ_x^{ai}).

For kvindelige forsikrede med forhøjet dødsrisiko kan i stedet for den i pkt. 1.2.2 anførte dødsintensitet anvendes en af de i pkt. 10.1.2 anførte.

For kvindelige forsikrede med forhøjet invaliditetsrisiko kan i stedet for den i pkt. 1.3.2 anførte intensitet for overgang fra aktiv til invalid anvendes en af de i pkt. 10.2.2 anførte.

Enhver af de i pkt. 1.2.2 og 10.1.2 anførte dødsintensiteter ($\mu_y = \mu_y^{ad} = \mu_y^{id}$) kan således kombineres med enhver af de i pkt. 1.3.2 og 10.2.2 anførte intensiteter for overgang fra aktiv til invalid (μ_y^{ai}).

Den samlede præmie respektive det samlede indskud for en forsikring, tegnet på en forsikret med forhøjet dødsrisiko og/eller forhøjet invaliditetsrisiko, må dog aldrig blive mindre end det beløb, der fås ved for denne forsikrede at anvende de i pkt. 1.2.1 og pkt. 1.3.1, henholdsvis pkt. 1.2.2 og pkt. 1.3.2 anførte intensiteter.

10.1.0. Forhøjet dødsrisiko

For mandlige forsikrede benyttes en af de i pkt. 10.1.1. anførte intensiteter. For kvindelige forsikrede benyttes en af de i pkt. 10.1.2 anførte intensiteter.

10.1.1. Forhøjet dødsrisiko for mandlige forsikrede

$$D2: \mu_x = 0,002500 + 10^{5,956+0,038x-10}$$

$$D3: \mu_x = 0,003000 + 10^{6,032+0,038x-10}$$

$$D4: \mu_x = 0,004000 + 10^{6,108+0,038x-10}$$

$$D5: \mu_x = 0,006000 + 10^{6,184+0,038x-10}$$

$$D6: \mu_x = 0,010000 + 10^{6,260+0,038x-10}$$

$$D7: \mu_x = 0,018000 + 10^{6,336+0,038x-10}$$

$$D8: \mu_x = 0,034000 + 10^{6,412+0,038x-10}$$

Forsikringer, tegnet på tavle D7 eller tavle D8, må ikke have positiv risikosum efter det fyldte 70. år.

10.1.2. Forhøjet dødsrisiko for kvindelige forsikrede

$$D2: \mu_y = 0,002500 + 10^{5,804+0,038y-10}$$

$$D3: \mu_y = 0,003000 + 10^{5,880+0,038y-10}$$

$$D4: \mu_y = 0,004000 + 10^{5,956+0,038y-10}$$

$$D5: \mu_y = 0,006000 + 10^{6,032+0,038y-10}$$

$$D6: \mu_y = 0,010000 + 10^{6,108+0,038y-10}$$

$$D7: \mu_y = 0,018000 + 10^{6,184+0,038y-10}$$

$$D8: \mu_y = 0,034000 + 10^{6,260+0,038y-10}$$

Forsikringer, tegnet på tavle D7 eller tavle D8, må ikke have positiv risikosum efter det fyldte 70. år.

10.2.0. Forhøjet invaliditetsrisiko

For mandlige forsikrede benyttes en af de i pkt. 10.2.1 anførte intensiteter. For kvindelige forsikrede benyttes en af de i pkt. 10.2.2 anførte intensiteter.

10.2.1. Forhøjet invaliditetsrisiko for mandlige forsikrede

$$I2: \mu_x^{ai} = 0,001200 + 10^{4,84103+0,060x-10}$$

$$I3: \mu_x^{ai} = 0,001800 + 10^{4,93794+0,060x-10}$$

$$I4: \mu_x^{ai} = 0,002800 + 10^{5,01712+0,060x-10}$$

$$I5: \mu_x^{ai} = 0,004600 + 10^{5,08407+0,060x-10}$$

$$I6: \mu_x^{ai} = 0,008000 + 10^{5,14206+0,060x-10}$$

$$I7: \mu_x^{ai} = 0,014600 + 10^{5,19321+0,060x-10}$$

$$I8: \mu_x^{ai} = 0,027600 + 10^{5,23897+0,060x-10}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{jd} = \mu_x$$

10.2.2. Forhøjet invaliditetsrisiko for kvindelige forsikrede

$$I2: \mu_y^{ai} = 0,001480 + 10^{4,97136+0,060y-10}$$

$$I3: \mu_y^{ai} = 0,002120 + 10^{5,05851+0,060y-10}$$

$$I4: \mu_y^{ai} = 0,003160 + 10^{5,13106+0,060y-10}$$

$$I5: \mu_y^{ai} = 0,005000 + 10^{5,19321+0,060y-10}$$

$$I6: \mu_y^{ai} = 0,008440 + 10^{5,24757+0,060y-10}$$

$$I7: \mu_y^{ai} = 0,015080 + 10^{5,29587+0,060y-10}$$

$$I8: \mu_y^{ai} = 0,028120 + 10^{5,33934+0,060y-10}$$

$$\mu_y^{ad} = \mu_y^{id} = \mu_y$$

11. Tilladte forsikringsformer

11.0.0. TILLADTE FORSIKRINGSFORMER

Forsikringsydelse i en forsikring/bonustillæggsforsikring skal opfylde betingelserne i nedenstående pkt.
11.1.0. Forsikringsydelse i bonustillæggsforsikringer skal tillige opfylde betingelserne i pkt. 11.2.0.

Forsikringsydelser og præmiebetalingsrenter skal ved nyttegning kombineres således, at forsikringen opfylder betingelserne i pkt. 3.6.0, pkt. 4.1.0 sidste afsnit, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0. Ved regulering skal betingelserne i pkt. 3.6.0, afsnit 7 og nedenstående pkt. 11.3.0 være opfyldt.

Alle beregninger såvel ved tegningen som ved senere regulering/ændring sker med anvendelse af de i afsnittene 1, 2, 3, 4 og 10 anførte beregningslementer.

11.1.0. Forsikringsydelser

De i en forsikring indgående forsikringsydelser skal være enten en af de tilladte grundformer, jfr. afsnit 9, eller en kombination af to eller flere af de tilladte grundformer med vilkårlige positive ydelser.

Forsikringsydelserne skal i alle tilfælde opfylde såvel de under de enkelte grundformer anførte særbetingelser som de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0, 6.4.0, 8.1.0 og afsnit 10.

Endelig kan en forsikring under de i afsnit 8 anførte særlige betingelser indeholde forsikringsydelserne:

Skalapension, efterpension og tilskadekomstpension.

11.2.0. Maximum for risiko

Ingen forsikring må fremgå med en risikodækning, der inkl. evt. bonustildeling er større end den risikodækning, der gennem den pågældende forsikrings risikoydelser kan erhverves for den gældende præmie og nettoreserve på G82 *i* %.

11.3.0. Minimum for risiko

Enhver forsikring skal indeholde en vis forsikringsrisiko.

11.4.0. Omregning af ydelser til højt forrentet grundlag

Ved overgang til aktuel pension kan selskabet give mulighed for omregning til et højt forrentet omregningsgrundlag, jfr. pkt. 2.2.0 og pkt. 2.4.0.

Omregning sker alene på den aktuelle ydelse (livsvarig eller ophørende), dog skal en tilknyttet garanti også omregnes. For kollektive forsikringer sker omregning i tilfælde af død kollektivt.

En ophørende livrente og en tilhørende opsat livrente af samme størrelse kan ved omregningen betragtes som en ydelse.

Forholdet mellem den aktuelle ydelse efter omregningen og før omregningen må ikke overstige

$$\frac{a_{\overline{20}|}^{-(i\%)}}{a_{\overline{20}|}^{-(j\%)}}$$

hvor annuiteterne er beregnet med de til den tekniske rente i %, resp. omregningsrenten j % svarende opgørelsesrenter, jfr. pkt. 2.4.0.

For en forsikring kan engangsudbetalingen eller nettoreserven ved pensionering efter det fyldte 60. år dog altid omregnes på nettobasis til de i pkt. 11.5.1 beskrevne straks begyndende livrenter (kombination 1 - 6) på højt forrentet grundlag. Nettoreserven for en kollektiv ægtefællepension skal i givet fald omregnes individuelt analogt med pkt. 8.3.5.

11.5.1. Afgrænsninger i ydelserne

Garantien kan gives på nedenstående 12 ydelseskombinationer:

Straks begyndende livrenter

<u>Ydelse</u>	<u>Kombinationsnr.:</u>					
	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>
210 Livsvarig livrente	x	x	x	x		
215 Ophørende livrente						
235 Arverente					x	x
610 Livsvarig overlevelsrente		x		x		
615 Ophørende overlevelsrente			x			
630 Opsat livsvarig overlevelsrente						x
				x		

Opsatte livrenter

<u>Ydelse</u>	Kombinationsnr.:					
	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	<u>10</u>	<u>11</u>	<u>12</u>
211 Opsat livrente	x	x	x	x		
216 Opsat ophørende livrente					x	x
265 Opsat arverente med straks begyndende risiko		x		x		
630 Opsat livsvarig overlevelsrente			x	x		
635 Opsat ophørende overlevelsrente						x

Arverenteydelser (235 og 265) skal altid være mindre end eller lig med livrenteydelser, og overlevelsrenteydelser skal altid være mindre end eller lig med såvel arverenteydelser som livrenteydelser. I arverenteydelse 235 må n højst være 15 år, og i arverenteydelse 265 må g højst være 15 år.

Opsættelsestiden må højst være 10 år.

12. Karensbestemmelser

12.0.0. Generelt om karensbestemmelser

Nedenstående regler gælder kun for valg af nye dækninger ved død og invaliditet, samt ved forhøjelser af valgfrie dækninger ved død og invaliditet.

Hvis en dækning nedsættes eller bortfalder i mere end 3 år, beregnes en ny karensperiode, hvis medlemmet senere vælger eller forhøjer dækningen igen.

Såfremt der som følge af karensbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling af bestemte dækninger, overføres præmier anvendt til de pågældende dækninger til medlemmets alderspension (ved invaliditet), subsidiært til dødsboet.

PMF-Pension kan forlænge karensperioden på 3 år for større grupper af medlemmer, hvis PMF-Pension skønner, at det er nødvendigt for at beskytte kollektivet.

Der kan gælde særlige regler, hvis dækningen er valgt som følge af, at

- medlemmet har overført en tidligere pensionsordning til PMF-Pension, eller
- medlemmet indbetaler frivillige bidrag eller indskud til PMF-Pension.

12.1.0. Karensbestemmelser ved valg af nye dækninger og ved forhøjelser den 01.04.2006 eller senere

Hvis medlemmet på tidspunktet for indtræden af invaliditet eller død ikke har indbetalt pligtmæssig præmiebetaling til forsikringen i sammenlagt 3 år opnås ikke ret til udbetaling af de valgte dækninger, såfremt invaliditeten eller dødsfaldet skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod ved valget/forhøjelsen.

PMF-Pension

K 99 - UNISEX

TEKNISK GRUNDLAG

0. Ydelsesgarantier

0.0.0. YDELSESGARANTIER

Beregningsgrundlagets ydelsesgarantier er betingede.

Beregningsgrundlaget kan efter anmeldelse til Finanstilsynet ændres for bestående forsikringer som følge af en ændret fordeling af mænd og kvinder blandt de forsikrede.

Endvidere kan beregningsgrundlaget efter anmeldelse til Finanstilsynet ændres for bestående forsikringer som følge af en nedsættelse af den af Finanstilsynet fastsatte maksimale grundlagsrente.

For klasse III forsikringer indeholder beregningsgrundlaget ikke ydelsesgarantier for så vidt angår grundlagsrenten.

Ændring af forsikringerne sker efter ækvivalensprincippet.

Ændring af beregningsgrundlaget for bestående forsikringer med henvisning til de betingede ydelsesgarantier forudsætter sammenhæng mellem opfyldelse af ét eller flere af de nævnte kriterier for ændring og konsekvensen af den pågældende ændring af beregningsgrundlaget.

1. Risikoelementer

1.0.0. RISIKOELEMENTER

x betegner fyldt alder.

1.1.0. Aldersberegning

Alderen beregnes som fyldt alder ved udløb eller pensioneringstidspunkt (subs. præmieophørsdato) med fradrag af forsikringens varighed (subs. restvarighed).

Såfremt alderen ikke kan bestemmes herved, anvendes fyldt alder på tegningsdatoen.

1.2.0. Dødelighed (D1)

μ betegner dødsintensiteten

$$\mu_x = 0,0005000 + 10^{5,728+0,038x-10}$$

For præmiestigninger, indskud og bonus efter 1.1.2013 anvendes dog

$$\mu_x = 0,000796 + 10^{3,9431+0,0561x-10}$$

1.2.1. Dødelighed for 2. liv i tolivsstørrelser

Intensiteten for 2. liv's overgang til død i alder y udgør

$$\mu_y = 0,0005000 + 10^{5,88+0,038y-10}$$

For præmiestigninger, indskud og bonus efter 1.1.2013 anvendes dog

$$\mu_x = 0,000796 + 10^{3,9431+0,0561x-10}$$

1.3.0. Invaliditet (I12)

μ^{ai} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til invalid

μ^{ad} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til død.

μ^{id} betegner intensiteten for overgang fra invalid til død

$$\mu_x^{ai} = 0,000780 + 1,3x10^{4,71609+0,060x-10}$$

For præmiestigninger, indskud og bonus efter 1.1.2013 anvendes dog

$$\mu_x^{ai} = 0,000720 + 1,2x10^{4,71609+0,060x-10}$$

$$\mu_x^{ad} = \mu_x^{id} = \mu_x$$

1.4.0 Kollektive børnerenter

1.4.1 Risikoelementer for kollektive børnerenter

"Forældreskabsintensitet"

$$c_x = 0.13 \cdot 10^{-\frac{(x-24)^2}{7 \cdot (x-12)}} \text{ for } x > 12; \quad c_x = 0 \text{ for } x \leq 12$$

2. Rente

2.0.0. RENTE2.1.0. Teknisk rente

Den tekniske rente i udgør 2,0% eller 0,4785%.

2.2.0. Omregningsrente

Ved overgang til aktuel pension kan en forsikring vælges omregnet til højt forrentet grundlag jfr. bestemmelserne i pkt. 9.4.0. og nedenstående pkt. 2.3.0. og 2.4.0.

Omregningsrenten j udgør maksimalt 5%.

Ved anvendelse af omregningsrente skal følgende fremgå af forsikringsaftalen:

"Såfremt den rente, selskabet videregiver til de forsikrede, er mindre end "omregningsrenten", kan selskabet efter anmeldelse til Finanstilsynet nedsætte forsikringsydelsen i overensstemmelse hermed".

2.3.0. Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg

Kombineret omkostnings- og sikkerhedstillæg fastsættes som en reduktion af rentestyrken på 0.004773.

2.4.0 Opgørelsesrente

Opgørelsesrenten svarende til den tekniske rente anvendes ved beregning af nettopassiver jfr. pkt. 3.1.0. og præmiebetalingsrenter jfr. pkt. 3.2.0.

Ved beregning af nettopassiver i forbindelse med og efter en omregning ifølge pkt. 2.2.0. anvendes den til den benyttede omregningsrente svarende opgørelsesrente.

Opgørelsesrenten fremgår af følgende tabel:

Teknisk rente resp. omregningsrente	Opgørelsesrente
%	%
2,0	1.5143
2,5	2.0119
3,0	2.5095
3,5	3.0071
4,0	3.5048
4,5	4.0024
5,0	4.5000

3. Nettogrundlag

3.0.0. NETTOGRUNDLAG

3.1.0. Nettopassiv

Ved nettopassivet for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien af alle selskabets øjeblikkelige og fremtidige forpligtelser.

Nettopassivet for månedlige ydelser beregnes, som om ydelserne forfaldt kontinuert.

For reservesikrede forsikringsdeles nettopassiv gælder særlige forhold.

3.2.0. Præmiebetalingsrente

Ved præmiebetalingsrenten for en forsikring eller forsikringsdel forstås kapitalværdien pr. 1 krone præmiebetaling.

For reservesikrede forsikringsdeles præmiebetalingsrente gælder særlige forhold.

3.3.0. Kontinuert nettopræmie

Den kontinuerte nettopræmie $\bar{\Pi}$ bestemmes som forholdet mellem nettopassivet og præmiebetalingsrenten. Begge dele beregnet ved tegningen.

3.4.0. Nettoindskud

Nettoindskuddet I^N bestemmes som nettopassivet ved tegningen.

3.5.0. Nettoreserve

Nettoreserven beregnes som nettopassivet med fradrag af den kontinuerte nettopræmie multipliceret med præmiebetalingsrenten.

3.6.0. Generelle begrænsninger

En forsikring må ikke opbygges således, at dens nettoreserve på noget tidspunkt kan blive negativ. I kollektive ordninger, hvor der i det indgåede pensionsregulativ er ret til et års præmiefri dækning efter fratrædelse, kan reserven dog blive negativ efter udløbet af et-årsperioden.

En forsikring, der indeholder invaliditetsydelse, må ikke være således opbygget, at nettoreserven kan falde ved invaliditetens indtræden, eller således opbygget, at nettoreserven kan stige ved reaktivering.

En forsikring kan være opbygget med mere end én teknisk rente/omregningsrente i.

4. Bruttogrundlag

K99

4.0.0. BRUTTOGRUNDLAG

Ved præmie forstås enhver fremtidig i policen forudsat indbetaling samt den del af første indbetaling, der svarer til de fremtidige i policen forudsatte indbetalinger.

Andre indbetalinger er indskud.

4.1.0. Bruttopræmie

Ratepræmien $\frac{p^{(12)}}{12}$, der forfalder $\frac{1}{12}$ -årlig forude, beregnes ved formelen:

$$\frac{p^{(12)}}{12} = \frac{\bar{\pi}}{0.89 \cdot 12} + STK(12) + STYKRATE$$

Heraf fås nedenstående omregningsfaktorer mellem $\bar{\pi}$ og månedlig ratepræmie.

fra/til	$\bar{\pi}$	$\frac{1}{12}$ -årlig
$\bar{\pi}$	1	0.093633
$\frac{1}{12}$ -årlig	10.680000	1

Styktillæg og stykratetillæg udgør pr. 01.01.1997:

$$STK(12) = 31 \text{ kr.}$$

$$STYKRATE = 10 \text{ kr.}$$

De ovenfor nævnte tillæg reguleres årligt pr. 1. januar i overensstemmelse med udviklingen i forbrugerprisindekset. Udviklingen i forbrugerprisindekset fastsættes som værdien af indekset for september det nærmest forudgående år divideret med værdien af indekset for september 1996. De regulerede tillæg afrundes med bevarelse af deres indbyrdes forhold til nærmeste hele antal kr.

Styktillægget/stykratetillægget anvendes kun ved etablering af fortsættelsesforsikring, som viderefører en gruppelevsforikring i selskabet.

4.1.1. Bruttoindskud

Bruttoindskuddet I^B beregnes ved

$$I^B = \frac{1}{0.93} I^N + STKIND$$

Styktillægget STKIND udgør pr. 1.1.1997 1.208 kr. ved nytegning af forsikringer uden præmiebetaling, hvor bruttoindskuddet - ekskl. eventuelt styktillæg - er mindre end 10.000 kr.

Styktillægget STKIND er 0 i andre tilfælde.

Styktillægget STKIND reguleres på samme måde som styktillæg og stykratetillæg, jfr. pkt. 4.1.0.

Der kan ske undtagelser som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet.

4.1.2 Investeringsomkostninger for forsikringsklasse III:

For klasse III forsikringer betales der særskilte investeringsomkostninger i forbindelse med administration af de tilknyttede fonde.

Investeringsomkostningerne består af et årligt grundgebyr, omkostninger i forbindelse med omlægning af investeringsprofilen, samt omkostninger i forbindelse med handel af fondsunits.

Investeringsomkostningerne fratrækkes fondssaldoen, eventuelt ved salg af fondsunits.

Det årlige grundgebyr beregnes ud fra fondssaldoen ultimo året efter følgende tabel:

for saldoandele i intervallet		betales af saldoandelen
fra og med	indtil	GGSATs
0	100.000	0,50%
100.000	250.000	0,40%
250.000	500.000	0,35%
500.000	1.000.000	0,25%
1.000.000	og derover	0,20%

Grundgebyret udgør mindst GGMIN, hvor GGMIN = 360 kroner (1.7.2002). Grundgebyret betales pr. påbegyndt kalenderår.

Omkostninger i forbindelse med omlægning af investeringsprofil udgør PROFOMK, hvor PROFOMK = 0 kroner (1.7.2002).

Omkostninger i forbindelse med handel af units udgør HANDOMK pr. fond, hvor HANDOMK = 25 kroner (1.7.2002).

Ovenstående principper og satser kan ændres ved anmeldelse til Finanstilsynet.

4.2.0. Fripolice

Fripolice beregnes således, at nettopassivet af denne bliver lig med forsikringens nettoreserve. Fripolice sættes dog til nul (0), dersom tilbagekøbsværdien ikke er positiv på omregningstidspunktet, jfr. pkt. 4.3.1.

4.3.0. Betingelser for tilsagn om tilbagekøb

For etlvsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom nettopassivet ved forsikredes død på tilbagekøbstidspunktet er større end nettoreserven.

For tolivsforsikringer kan der gives tilsagn om tilbagekøb, dersom det for begge forsikrede gælder, at nettopassivet ved forsikredes død er større end nettoreserven på tilbagekøbstidspunktet.

Hvis nettopassivet ved forsikredes død er mindre end nettoreserven, kan der gives tilsagn om tilbagekøb af så stor en del af forsikringen, som modsvares af nettopassiv ved forsikredes død. Såfremt der sker tilbagekøb efter denne bestemmelse, skal dødsfaldsrisikoen reduceres tilsvarende.

Der kan dog altid gives tilsagn om tilbagekøb, såfremt forsikringen efter omskrivning til fripolice på tilbagekøbstidspunktet ikke omfatter nogen løbende ydelse over 7.300 kr. årligt (grundbeløb 1999-niveau) eller sum over 73.000 kr. (grundbeløb 1999-niveau). Grundbeløbet reguleres efter personskattelovens § 20.

For forsikringer, der er baseret på aftale mellem arbejdsgiver, forsikringsselskab og arbejdstager kan det aftales, at der gives tilsagn om tilbagekøb i forbindelse med fratræden fra den pågældende arbejdsgiver efter følgende regler:

A. Tilbagekøb straks ved fratræden kan ske, hvis:

1. Tilbagekøbsværdien tilfalder arbejdsgiveren i henhold til lov nr. 310 af 9.6.1971 med senere ændringer.
2. Forsikrede emigrerer.
3. Forsikrede får ansættelse som tjenestemand. Tilbagekøb kan ske i det omfang, tilbagekøbsværdien overføres til staten eller kommunen som betaling for tillægelse af pensionsalder.

B. Tilbagekøb på et senere tidspunkt kan ske, hvis forsikrede på tilbagekøbstidspunktet

1. ikke er pensioneret eller fyldt 60 år,
2. ikke er tjenestemand eller tjenestemandaspirant,
3. ikke har en aftale om anden ansættelse i en stilling, der straks eller senere giver ret til en arbejdsmarkedspensionsordning, samt
4. er fratrædt det job, som gav ret og pligt til pensionsordningen mere end 1 år før genkøbet, eller er emigreret.

Der kan gælde andre regler som følge af overførselsregler, anmeldt til Finanstilsynet, jf. pkt. 4.3.2.

4.3.1. Tilbagekøbsværdien

Tilbagekøbsværdien udgør (1-k) af forsikringens nettoreserve med fradrag af administrationsgebyr.

k er en parameter for kursværn. Parameteren udgør indtil videre 0,02 for klasse I forsikringer og 0 for klasse III forsikringer. Parameteren kan til enhver tid ændres efter anmeldelse til Finanstilsynet.

Administrationsgebyret GEBYR udgør pr. 1.1.1997 1.208 kr. og reguleres på samme måde som styktillæg og stykratetillæg, jfr. pkt. 4.1.0.

Administrationsgebyret er 0, såfremt selskabet benytter sig af sin ret til at ophæve forsikringen på grund af, at forsikringen ved omskrivning til fripolice ikke omfatter nogen ydelse, der overstiger en til Finanstilsynet til enhver tid anmeldt minimumsgrænse.

Hvis en forsikret i en pensionsordning baseret på aftale mellem arbejdsgiver-/arbejdstagerorganisationer og selskabet fratræder sin stilling efter 60 år for at gå på pension, og den forsikrede ifølge det aftalte pensionsregulativ kan få udbetalt genkøbsværdi, fordi den årlige pension (ved omskrivning til fripolice) er under et i pensionsregulativet anført maksimumbeløb, der ikke kan overstige 7.300 kr. årligt (1999-niveau, reguleret efter personskattelovens §20), beregnes tilbagekøbsværdien uden fradrag k og administrationsgebyr.

Ovenstående regler er gældende fra 1.1.2002 og kan ændres til enhver tid ved anmeldelse til Finanstilsynet.

Der kan gælde andre regler som følge af overførselsregler anmeldt til Finanstilsynet, jf. pkt. 4.3.2.

4.3.2. Overførselsregler

Regler om indskud og tilbagekøb kan være fraveget ved selskabets tilslutning til brancheaftaler om overførsel af pensionsordninger. Selskabet kan til enhver tid opsige sådanne brancheaftaler efter disses bestemmelser, hvorved fravigelsen bortfalder fra samme tidspunkt som tilslutningen til brancheaftalen.

Selskabet er tilsluttet "Aftale om overførsel af pensionsordninger mellem selskaber i forbindelse med en arbejdstagers overgang til anden ansættelse (obligatoriske og frivillige ordninger)" af 4.6.1998.

Selskabet er tilsluttet "Aftale om pensionsoverførsel ved virksomhedsomdannelse m.v." af 2.4.1998.

Regler for overførsel i privatiseringssituationer og lignende

Nedenstående regler gælder for pensionsordninger, der er obligatoriske og aftalt mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer og selskabet.

De til enhver tid anmeldte regler for overførsel af pensionsordninger mellem selskaber ved individuelt jobskifte finder tilsvarende anvendelse for grupper af forsikrede, såfremt følgende betingelser er opfyldt:

- 1 a - gruppen skal som følge af privatisering inden for det offentlige skifte pensionsinstitut som følge af overgang til anden lønoverenskomst.
eller
- 1 b - gruppen skal skifte pensionsinstitut som følge af organisationsskift, der skal være en følge af en aftale mellem de lønftalende overenskomtparter.
eller
- 1 c - en gruppe kommer i en analog situation som under 1 a og 1 b.
2. overførsel kan af lønoverenskomtparterne gøres obligatorisk.
3. gruppens medlemsantal må ikke overstige 150, og de opsamlede midler, der skal overføres, må ikke overstige 1 mio.kr.

I andre tilfælde kan der kun ske overførsel til eller fra et andet selskab med selskabets godkendelse og efter en konkret økonomisk vurdering af transaktionsomkostninger, kursværn og risikoværn. Den enkelte forsikrede i ordningen skal ikke nødvendigvis give sin accept af flytningen. Løsningen anmeldes til Finanstilsynet.

5. Nettopassiver for etlivsforsikringer

5.0.0. NETTOPASSIVER FOR ETLIVSFORSIKRINGER

5.1.0. Nettopassiv for etlivsforikringer uden invaliditetsydelse

5.1.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforikringer uden invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^d$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x + \theta$.

S_{x+n} betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$.

5.1.2. Nettopassiv for etlivsforikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x, n) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} \cdot S_{x+\theta}^d d\theta + \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot S_{x+n}$$

5.2.0. Nettopassiv for etlivsforikringer med invaliditetsydelse

5.2.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for etlivsforikringer med invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$S_{x+\theta}^{ad}$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\theta$ som aktiv.

$S_{x+\theta}^{ai}$ betegner nettopassivet ved forsikredes invaliditet i alder $x+\theta$.

S_{x+n}^a betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som aktiv.

$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes død i alder $x+\tau$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+n}^i(x+\theta)$ betegner nettopassivet ved forsikredes oplevelse af alder $x+n$ som invalid, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$Y_{x+\tau}^i(x+\theta)d\tau$ betegner invaliditetsydelse mellem alder $x+\tau$ og $x+\tau+d\tau$, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x+\theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ betegner engangsydelse ved varig invaliditet i alder $x+\theta$.

For nettopassiver og ydelser gælder begrænsninger som nævnt i 5.4.0.

5.2.2. Nettopassiv for etlivsforsikring med invaliditetsydelse

$$K_{(x,n)}^a = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} (\mu_{x+\theta}^{ad} \cdot S_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai} \cdot S_{x+\theta}^{ai}) d\theta + \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} S_{x+n}^a$$

hvor

$$S_{x+\theta}^{ai} = S_{x+\theta}^{ii} + \int_{\theta}^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot \mu_{x+\tau}^{id} \cdot S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) d\tau + \frac{D_{x+n}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot S_{x+n}^i(x+\theta)$$

$$+ \int_{\theta}^n \frac{D_{x+\tau}^i}{D_{x+\theta}^i} \cdot Y_{x+\tau}^i(x+\theta) d\tau$$

og hvor $x+n \leq 67$.

5.3.0. Sammenhængen mellem 5.1.2. og 5.2.2.

Såfremt

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0$$

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0$$

$$S_{x+\tau}^d = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \quad \text{og}$$

$$S_{x+n} = S_{x+n}^a = S_{x+n}^i(x+\theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$

er 5.1.2. og 5.2.2. identiske.

5.4.0. Generelle begrænsninger

De i pkt. 5.1.1 og 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i pkt. 5.2.1 anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) \leq S_{x+\tau}^{ad} \quad \text{for } x+\theta \leq 60 \quad \text{og for hvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+\tau}^{id}(x+\theta) = S_{x+\tau}^{ad} = S_{x+\tau}^d \quad \text{for } x+\theta > 60 \quad \text{og for hvert } \tau > \theta$$

$$S_{x+n}^i(x+\theta) = S_{x+n}^a = S_{x+n} \quad \text{for } x+\theta > 60 \quad \text{og for hvert } n > \theta$$

$$S_{x+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x+\theta > 60$$

Af betingelsen $x+n \leq 67$ i pkt. 5.2.2. følger endelig, at

$$Y_{x+\tau}^i(x+\theta) = 0 \quad \text{for } x+\tau > 67$$

6. Nettopassiver for livsforsikringer

6.0.0. NETTOPASSIVER FOR TOLIVSFORSIKRINGER

6.1.0. Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse

6.1.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelser indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_1 's død i alder $x_1 + \theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2 + \theta$, betinget af, at x_1 lever på dette tidspunkt.

T_{x_1+n, x_2+n} er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder $x_1 + n$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

6.1.2. Nettopassiv for tolivsforsikringer uden invaliditetsydelse

$$K(x_1, x_2, n) = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} \cdot (\mu_{x_1+\theta} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d + \mu_{x_2+\theta} \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}}{D_{x_1, x_2}} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}$$

6.2.0. Nettopassiv for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

Tolivsforsikringer kan indeholde invaliditetsydelser af samme art som etlivsforsikringer, dog må der kun udløses ydelser ved en af de to forsikredes invaliditet. Den af de forsikrede, ved hvis invaliditet der kan udløses ydelser, betegnes i det følgende x_1 , mens den forsikrede, ved hvis invaliditet der ikke kan udløses ydelser, betegnes x_2 . Såvel x_1 som x_2 kan være mand eller kvinde.

6.2.1. Indførelse af betegnelser

I det generelle udtryk for nettopassivet for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse indgår følgende betegnelser:

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad}$ er nettopassivet ved x_1 's død som aktiv i alder $x_1 + \theta$, betinget af at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai}$ er nettopassivet ved x_1 's invaliditet i alder $x_1 + \theta$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{da}$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2 + \theta$, betinget af, at x_1 lever som aktiv på dette tidspunkt.

T_{x_1+n, x_2+n}^a er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder $x_1 + n$ som aktiv, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt.

$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_1 's død som invalid i alder $x_1 + \tau$, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1 + \theta$.

$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{di}(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_2 's død i alder $x_2 + \tau$, betinget af, at x_1 lever som invalid på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1 + \theta$.

$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta)$ er nettopassivet ved x_1 's oplevelse af alder $x_1 + n$ som invalid, betinget af, at x_2 lever på dette tidspunkt, givet at invaliditeten er indtrådt i alder $x_1 + \theta$.

$S_{x+\theta}^{ii}$ og $Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta)$ er defineret i pkt. 5.2.1.

For nettopassiver og ydelser gælder begrænsninger som nævnt i 6.4.0.

6.2.2. Nettopassiver for tolivsforsikringer med invaliditetsydelse

$$K_{(x_1, x_2, n)}^a = \int_0^n \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} \cdot (\mu_{x_1+\theta}^{ad} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad} + \mu_{x_1+\theta}^{ai} \cdot T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} + \mu_{x_2+\theta} \cdot T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{d, a}) d\theta + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^a}{D_{x_1, x_2}^a} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^a$$

hvor

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ai} = S_{x_1+\theta}^{ii} + \int_{\theta}^n \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot (\mu_{x_1+\tau}^{id} \cdot T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta) + \mu_{x_2+\tau} \cdot T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^{d, i}(x_1+\theta)) d\tau + \frac{D_{x_1+n, x_2+n}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1+\theta) + \int_{\theta}^n \frac{D_{x_1+\tau, x_2+\tau}^i}{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}^i} \cdot Y_{x_1+\tau}^i(x_1+\theta) d\tau,$$

og hvor

$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^{ad}$ og $T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1+\theta)$ bestemmes ved pkt. 5.1.2.,

$T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^{d, a}$ ved pkt. 5.2.2. og

$$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d{}^i(x_1 + \theta) \quad \text{ved pkt. 5.2.2., 2. linie}$$

og hvor $x_1 + n \leq 67$.

6.3.0. Sammenhængen mellem 6.1.2. og 6.2.2.

Såfremt

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0$$

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta) = 0$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta)$$

$$T_{x_1+n, x_2+n} = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta)$$

$$T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d{}^a = T_{x_2+\tau, x_1+\tau}^d{}^i(x_1 + \theta)$$

for $0 < \theta < \tau < n$,

er 6.1.2. og 6.2.2. identiske.

6.4.0. Generelle begrænsninger

De i pkt. 6.1.1. og 6.2.1. anførte nettopassiver og ydelser skal alle være ikke-negative.

For de i pkt. 6.2.1. anførte nettopassiver og ydelser skal endvidere gælde:

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{id}(x_1 + \theta) \leq T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} \quad \text{for } x_1 + \theta \leq 60 \quad \text{og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d(x_1 + \theta) = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^{ad} = T_{x_1+\tau, x_2+\tau}^d \quad \text{for } x_1 + \theta > 60 \quad \text{og for ethvert } \tau > \theta$$

$$T_{x_1+n, x_2+n}^i(x_1 + \theta) = T_{x_1+n, x_2+n}^a = T_{x_1+n, x_2+n} \quad \text{for } x_1 + \theta > 60 \quad \text{og for ethvert } n > \theta$$

$$S_{x_1+\theta}^{ii} = 0 \quad \text{for } x_1 + \theta > 60$$

Af betingelsen $x_1 + n \leq 67$ i pkt. 6.2.2. følger, at

$$Y_{x_1+\tau}^i(x_1 + \theta) = 0 \quad , \quad \text{for } x_1 + \tau > 67$$

Endelig skal nettoppassiverne for den etlivsforsikring, der er tilbage i tilfælde af x_2 's død på et vilkårligt tidspunkt, opfylde de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0.

7. Præmiebetalingsrente

7.0.0. PRÆMIEBETALINGSRENTE FOR FORSIKRINGSDELE UDEN RESERVESIKRING

Etlivsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0. Tolivsforsikringer med invaliditetsydelse tegnes altid med ret til præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet, præmiebetalingsrente 7.4.0., jfr. pkt. 6.2.0.

Forsikringer uden invaliditetsydelse kan tegnes med eller uden ret til præmiefritagelse ved invaliditet, præmiebetalingsrente 7.2.0., henholdsvis 7.4.0. eller 7.1.0., henholdsvis 7.3.0. Det er dog ikke muligt i én og samme forsikring til én og samme grundform både at have ret og ikke have ret til præmiefritagelse ved invaliditet.

7.1.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 51

$$\bar{a}(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}}{D_x} d\theta = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+r}}{D_x}$$

$$x+r \leq 80$$

7.2.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 52

$$\bar{a}^a(x, r) = \int_0^r \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} d\theta = \frac{\bar{N}_x^a - \bar{N}_{x+r}^a}{D_x^a}$$

$$x+r \leq 67$$

7.3.0. Præmiebetalingsrente for tolivsforsikringer uden præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 54

$$\bar{a}(x_1, x_2, r) = \int_0^r \frac{D_{x_1+\theta, x_2+\theta}}{D_{x_1, x_2}} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2} - \bar{N}_{x_1+r, x_2+r}}{D_{x_1, x_2}}$$

$$x_1 + r \leq 80, \quad x_2 + r \leq 80$$

7.4.0. Præmiebetalingsrente for tolivsforsikringer med præmiefritagelse ved x_1 's invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 55

$$\bar{a}_{x_1, x_2, r}^{(a)} = \int_0^r \frac{D_{x_1 + \theta, x_2 + \theta}^a}{D_{x_1, x_2}^a} d\theta = \frac{\bar{N}_{x_1, x_2}^a - \bar{N}_{x_1 + r, x_2 + r}^a}{D_{x_1, x_2}^a}$$

$$x_1 + r \leq 67, \quad x_2 + r \leq 80$$

For obligatoriske pensionsordninger, der etableres med en lønoverenskomstbaseret præmieindbetaling på en fastsat procentdel af lønnen, og som omfatter obligatoriske prioriterede ydelser for alders- og invalidepension og tilvalg af ægtefællepension (grundform 610) bortfalder begrænsningen i pkt. 7.4.0. $x_2 + r \leq 80$.

7.5.0. PRÆMIEBETALINGSRENTE FOR FORSIKRINGSDELE MED RESERVESIKRING

Forsikringsdele med reservesikring ved død tegnes alene som etlivsforsikringer.

7.6.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring uden præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 71

$$a(x, u) = a_{\overline{u-x}|}$$

$$u \leq 70$$

Præmiebetalingsrenten må kun anvendes i kombination med grundform 130 og 180.

7.7.0. Præmiebetalingsrente for etlivsforsikringer med reservesikring med præmiefritagelse ved invaliditet

Præmiebetalingsrente nr. 72

$$a^a(x, u) = \left[\int_x^u v^{s-x} ds - \int_x^u v^{s-x} \times \mu_s^{ai} \times \bar{a}^a(s, u) ds \right]$$

$$u \leq 67$$

Præmiebetalingsrenten må kun anvendes i kombination med grundform 130 og 180.

7.7.1. Særligt om passivet efter præmiefritagelse ved invaliditet for etlivsforsikringer med reservesikring

Risikosummen ved invaliditet beregnes som nettopræmien ganget med præmiebetalingsrente nr. 52 under pkt. 7.2.0 fremfor præmiebetalingsrente nr. 72.

Passivet efter præmiefritagelse ved invaliditet beregnes som ydelsen ganget med passivet i henhold til pkt. 9.0.0. Risikosummen ved død for den præmiefritagne forsikring sættes lig nul, uanset at kapitalværdien ved død svarer til reserven som aktiv.

8. Bestemmelser vedrørende kollektive forsikringer

8.0.0. BESTEMMELSER VEDRØRENDE KOLLEKTIVE FORSIKRINGER

8.1.0. Kollektive børne- og waisenrenter (børnepension)

Den samlede børnerente til det enkelte barn skal opfylde mindst et af følgende krav:

- a. Ikke overstige 25% af invalidepension.
- b. Ikke overstige 25% af den pensionsgivende gage.
- c. Ikke overstige det særlige børnetilskud, der fra det offentlige ydes til et forældreløst barn for tiden i henhold til § 4, 2 stk. i lov af 3.6.1967 (med senere ændringer) om børnetilskud og andre familieydelse (lov nr. 236).

Grænsen for den samlede børnepension (børnerente + waisenrente) til det enkelte barn er den dobbelte af ovennævnte.

De kollektive børnerenter og waisenrenter skal ophøre senest ved barnets fyldte 24. år.

9. Tilladte grundformer

9.0.0. TILLADTE GRUNDFORMER

Grundformerne er alle opbygget ud fra de generelle nettopassiver i afsnittene 5 og 6.

For klasse III forsikringer omfatter de tilladte grundformer ikke grundformer med invaliditetsydelse, det vil sige grundformerne 415 og 945.

OVERSIGT OVER GRUNDFORMERNE

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER OG UDEN INVALIDITETSYDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Sumforsikringer

- 115 Ophørende livsforsikring
- 125 Livsbetinget livsforsikring
- 130 Kapitalforsikring med sikring ved død
- 135 Simpel kapitalforsikring

Rateforsikringer

- 165 Ophørende livsforsikring i rater
- 175 Livsbetinget livsforsikring i rater
- 180 Ratepension med sikring ved død
- 185 Simpel kapitalforsikring i rater

Renteforsikringer

- 210 Livsvarig livrente
- 211 Opsat livrente
- 215 Ophørende livrente
- 216 Opsat, ophørende livrente
- 235 Arverente
- 240 Individuel børnerente
- 250 Individuel waisenrente

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN MED INVALIDITETSYDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Renteforsikringer

- 415 Ophørende invaliderente

NETTOPASSIVER FOR TOLIVSFORSIKRINGER, BEREGNET UD FRA PKT.
6.1.2.

Renteforsikringer

610 Livsvarig overlevelsere
615 Ophørende overlevelsere

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN UDEN INVALIDITETS-
YDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Renteforsikringer

840 Kollektiv børnerente
845 Ophørende kollektiv børnerente
850 Kollektiv waisenrente
855 Ophørende kollektiv waisenrente

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE YDELSER, OG MED INVALIDITETSYDEL-
SER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Renteforsikringer

945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER OG UDEN INVALIDITETS-
YDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Sumforsikringer

115 Ophørende livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 1, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{115}(x, n) = \frac{\overline{M}_x - \overline{M}_{x+n}}{D_x}$$

$$x + n \leq 80$$

Aldersbetingelsen kan fraviges, såfremt der er tale om en 1-årig udskydelse uden yderligere præmiebetaling, og såfremt 115 er i kombination med 125 af mindst samme størrelse.

125 Livsbetinget livsforsikring

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = 1$$

$$K_{125}(x, n) = \frac{D_{x+n}}{D_x}$$

130 Kapitalforsikring med sikring ved død

$$S_{x+\theta}^d = V_{x+\theta}^a \text{ (den opsparede aktivreserve),} \quad S_{x+n} = 1$$

$$K_{130}(n) = v^n$$

Præmiebetalt grundform 130 etableres altid i kombination med enten præmiebetalingsrente 71 (uden præmiefritagelse ved invaliditet) eller præmiebetalingsrente 72 (med præmiefritagelse ved invaliditet).

135 Simpel kapitalforsikring

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta}, \quad S_{x+n} = 1$$

$$K_{135}(n) = v^n$$

Rateforsikringer165 Ophørende livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{g|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{165}(x, n, g) = \frac{\bar{M}_x - \bar{M}_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{g|}$$

$$x + n \leq 80$$

175 Livsbetinget livsforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{g|}$$

$$K_{175}(x, n, g) = \frac{D_{x+n}}{D_x} \cdot \bar{a}_{g|}$$

180 Ratepension med sikring ved død

$$S_{x+\theta}^d = V_{x+\theta}^a \text{ (den opsparede aktivreserve)}, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{g|}$$

$$K_{180}(n, g) = v^n \cdot \bar{a}_{g|}$$

Præmiebetalt grundform 180 etableres altid i kombination med enten præmiebetalingsrente 71 (uden præmiefritagelse ved invaliditet) eller præmiebetalingsrente 72 (med præmiefritagelse ved invaliditet).

185 Simpel kapitalforsikring i rater

$$S_{x+\theta}^d = v^{n-\theta} \cdot \bar{a}_{g|}, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{g|}$$

$$K_{185}(n, g) = v^n \cdot \bar{a}_{g|}$$

Renteforsikringer210 Livsvarig livrente

$$n = 0, \quad S_{x+0} = \bar{a}_x$$

$$K_{210}(x) = \bar{a}_x$$

211 Opsat livrente

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{x+n}$$

$$K_{211}(x, n) = \frac{\bar{N}_{x+n}}{D_x}$$

215 Ophørende livrente

$$n = 0, \quad S_{x+0} = \bar{a}_{x:m|}$$

$$K_{215}(x, m) = \frac{\bar{N}_x - \bar{N}_{x+m}}{D_x}$$

216 Opsat, ophørende livrente

Livrenten udbetales i højst m år fra alder $x+n$ til alder $x+n+m$.

$$S_{x+\theta}^d = 0, \quad S_{x+n} = \bar{a}_{x+n:m|}$$

$$K_{216}(x, n, m) = \frac{\bar{N}_{x+n} - \bar{N}_{x+n+m}}{D_x}$$

235 Arverente

$$S_{x+\theta}^d = \bar{a}_{(n-\theta)|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{235}(x, n) = \bar{a}_{n|} - \bar{a}_{x:n|}$$

$$x + n \leq 80$$

240 Individuel børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0, jfr. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 840.

β = antal børn; $n_\nu = r$ - det ν 'te barns alder, $\nu = 1, \dots, \beta$

$$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$$

$$S_{x+\theta}^d = \sum_{\substack{\nu=1 \\ (n_\nu \geq \theta)}}^{\beta} \bar{a}_{(n_\nu - \theta)|}, \quad S_{x+n} = 0$$

$$K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = \sum_{\nu=1}^{\beta} (\bar{a}_{n_\nu|} - \bar{a}_{x:n_\nu|})$$

Se endvidere pkt. 8.1.0 om grænsen for børnerentens størrelse.

250 Individuel waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død, jfr. bestemmelserne for den tilsvarende kollektive ydelse, 850.

$\beta =$ antal børn; $n_\nu = r -$ det ν te barns alder, $\nu = 1, \dots, \beta$

$n = \max(n_1, n_2, \dots, n_\beta)$

$$S_{x+\theta}^d = 0,30 \cdot \sum_{\substack{\nu=1 \\ (n_\nu \geq \theta)}}^{\beta} \bar{a}_{n_\nu - \theta} |, S_{x+n} = 0$$

$$K_{250}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r) = 0,30 \cdot \sum_{\nu=1}^{\beta} (\bar{a}_{n_\nu} | - \bar{a}_{x:n_\nu} |)$$
$$= 0,30 \cdot K_{240}(x, n_1, n_2, \dots, n_\beta, r)$$

Ved tegning af forsikring med individuel waisenrente skal mindst en af følgende betingelser være opfyldt:

- Forsikringen er tegnet i henhold til en overenskomst, hvor der ikke kan vælges mellem tegning med og uden waisenrenter.
- Forsikringen omfatter ved etableringen overlevelsesrente. Såfremt overlevelsesrenten ved senere omskrivning bortfalder, skal den individuelle waisenrente også bortfalde, medmindre ændringen skyldes død eller skilsmisse.

Se endvidere pkt. 8.1.0 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

NETTOPASSIVER UDEN KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN MED INVALIDITETS-
YDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Renteforsikringer

415 Ophørende invaliderente

$$S_{x+\theta}^{ad} = 0, \quad S_{x+\theta}^{ai} = \bar{a}_{x+\theta:(n-\theta)}^{-i} |, \quad S_{x+n}^a = 0$$

$$K_{415}(x, n) = \bar{a}_{x:n} - \bar{a}_{x:n}^a$$

$$x + n \leq 67$$

NETTOPASSIVER FOR TOLIVSFORSIKRINGER, BEREGNET UD FRA PKT. 6.1.2.

Renteforsikringer

610 Livsvarig overlevelsesrente

$$n \rightarrow \infty, \quad T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0$$

$$K_{610}(x_1, x_2) = \bar{a}_{x_2} - \bar{a}_{x_1, x_2}$$

615 Ophørende overlevelsesrente

$$T_{x_1+\theta, x_2+\theta}^d = \bar{a}_{x_2+\theta:(n-\theta)}, \quad T_{x_2+\theta, x_1+\theta}^d = 0, \quad T_{x_1+n, x_2+n} = 0$$

$$K_{615}(x_1, x_2, n) = \bar{a}_{x_2:n} - \bar{a}_{x_1, x_2:n}$$

$$x_1 \leq 67$$

Aldersbetingelsen kan fraviges, såfremt 615 er i kombination med 210 eller 215 af mindst samme størrelse og varighed.

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE ELEMENTER, MEN UDEN INVALIDITETSYDELSE, BEREGNET UD FRA PKT. 5.1.2.

Renteforsikringer

840 Kollektiv børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.1.0. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$$n \rightarrow \infty$$

$$S_{x+\theta}^d = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$K_{840}(x, r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

Se endvidere pkt. 8.1.0 om grænsen for børnerentens størrelse.

845 Ophørende kollektiv børnerente

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.1.0. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$x + n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x + n \leq 67$.

$$S_{x+\theta}^d = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$K_{845}(x, n, r) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

Se endvidere pkt. 8.1.0 om grænsen for børnerentens størrelse.

850 Kollektiv waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.1.0. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død.

$$n \rightarrow \infty, \quad S_{x+\theta}^d = 0,30 \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= 0,30 \cdot {}_r S_{x+\theta}$$

$$K_{850}(x, r) = \int_0^{\infty} \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \cdot 0,30 \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= 0,30 \cdot K_{840}(x, r)$$

Se endvidere pkt. 8.1.0 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

855 Ophørende kollektiv waisenrente

r betegner ophørsalderen for waisenrenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.1.0. Waisenrenten ophører dog senest ved det enkelte barns død.

$x + n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x + n \leq 67$.

$$S_{x+\theta}^d = 0,30 \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= 0,30 \cdot {}_r S_{x+\theta}$$

$$K_{855}(x, n, r) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}}{D_x} \cdot \mu_{x+\theta} d\theta \cdot 0,30 \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- d\tau$$

$$= 0,30 \cdot K_{845}(x, r)$$

Se endvidere pkt. 8.1.0 om grænsen for den samlede børnepension til det enkelte barn.

NETTOPASSIVER MED KOLLEKTIVE YDELSER OG MED INVALIDITETSYDELSER, BEREGNET UD FRA PKT. 5.2.2.

Renteforsikringer

945 Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

r betegner ophørsalderen for børnerenten, $r \leq 24$, jfr. pkt. 8.1.0. Børnerenten ophører dog senest ved det enkelte barns død. Børnedødeligheden forudsættes at være 0.

$x + n$ er forsørgerens alder ved alderspensioneringen, $x + n \leq 67$.

$$S_{x+\theta}^{ad} = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$S_{x+\theta}^{ai} = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= {}_r S_{x+\theta}$$

$$S_{x+n}^a = \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$= {}_r S_{x+n}$$

$$K_{945}(x, n, r) = \int_0^n \frac{D_{x+\theta}^a}{D_x^a} \cdot (\mu_{x+\theta}^{ad} + \mu_{x+\theta}^{ai}) d\theta \int_0^r c_{\tau-r+x+\theta} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

$$+ \frac{D_{x+n}^a}{D_x^a} \cdot \int_0^r c_{\tau-r+x+n} \cdot \bar{a}_{\tau}^- | d\tau$$

Se endvidere pkt. 8.1.0 om grænsen for børnerentens størrelse.

10. Tilladte forsikringsformer

10.0.0 TILLADTE FORSIKRINGSFORMER

Forsikringsydelse i en forsikring/bonustillæggsforsikring skal opfylde betingelserne i nedenstående pkt. 10.1.0.

Forsikringsydelse og præmiebetalingsrenter skal ved nytegning kombineres således, at forsikringen opfylder betingelserne i pkt. 3.6.0.

Alle beregninger såvel ved tegningen som ved senere regulering/ændring sker med anvendelse af de i afsnittene 1, 2, 3, 4 anførte beregningslementer.

10.1.0. Forsikringsydelser

De i en forsikring indgående forsikringsydelser skal være enten en af de tilladte grundformer, jfr. afsnit 9, eller en kombination af to eller flere af de tilladte grundformer med vilkårlige positive ydelser.

Forsikringsydelserne skal i alle tilfælde opfylde såvel de under de enkelte grundformer anførte særbetingelser som de generelle begrænsninger i pkt. 5.4.0. og pkt. 6.4.0.

10.2.0 Sammensætning af forsikringsformer

Sammensætningen af forsikringsformerne for den enkelte forsikrede fremgår af det pensionsregulativ, som den forsikrede hører ind under.

10.3.0. Maksimum for risiko

Ingen forsikring må fremgå med en risikodækning, der inklusive eventuelt bonustildeling er større end den risikodækning, der gennem den pågældende forsikrings risikoydelser kan erhverves for den pågældende præmie og nettoreserve på K99-unisex 2,0%.

10.4.0 Minimum for risiko

Enhver forsikring skal indeholde en vis forsikringsrisiko.

11. Karensbestemmelser

11.0.0. Generelt om karensbestemmelser

Nedenstående regler gælder kun for valgfrie dækninger ved død og invaliditet.

Medlemmer optaget før den 01.04.2006, vil ikke være omfattet af reglerne, bortset fra ved valg af nye dækninger og ved forhøjelser, jf. afsnit 11.1.0.

Fra den 01.04.2006 er alle medlemmer omfattet af en 3-årig karensperiode ved valg af nye dækninger og ved forhøjelser, jf. afsnit 11.1.0.

Hvis en dækning nedsættes eller bortfalder i mere end 3 år, beregnes en ny karensperiode, hvis medlemmet senere vælger eller forhøjer dækningen igen.

Såfremt der som følge af karensbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling af bestemte dækninger, overføres præmier anvendt til de pågældende dækninger til medlemmets alderspension (ved invaliditet), subsidiært til dødsboet.

PMF-Pension kan forlænge karensperioden på 3 år for større grupper af medlemmer, hvis PMF-Pension skønner, at det er nødvendigt for at beskytte kollektivet.

Der kan gælde særlige regler, hvis dækningen er valgt som følge af, at

- medlemmet har overført en tidligere pensionsordning til PMF-Pension, eller
- medlemmet indbetaler frivillige bidrag eller indskud til PMF-Pension.

11.1.0. Karensbestemmelser ved valg af nye dækninger og ved forhøjelser den 01.04.2006 eller senere

Hvis medlemmet på tidspunktet for indtræden af invaliditet eller død ikke har indbetalt pligtmæssig præmiebetaling til forsikringen i sammenlagt 3 år opnås ikke ret til udbetaling af de valgte dækninger, såfremt invaliditeten eller dødsfaldet skyldes eller har sammenhæng med en lidelse, som bestod ved valget/forhøjelsen.

Overførselsregler:

§ 1

Ved overførsel af en pensionsordning til og fra Pen-Sam Liv finder selskabets forsikringsbetingelser og forsikringsvilkår for den pågældende pensionsordning anvendelse med de ændringer, som følger af overførselsreglerne.

Stk. 2. Ved selskaber forstås i det følgende livs- og pensionsforsikringsselskaber og pensionskasser. Ved pensionsordninger forstås pensionsforsikringer og pensionskasseordninger.

§ 2

Overførselsreglerne finder anvendelse i forbindelse med individuel overgang til anden ansættelse (job-skifte), jf. stk. 2 og 3, hvis ordningen med løbende udbetalinger i såvel det afgivende som det modtagende selskab er obligatorisk, jf. stk. 4.

Stk. 2. Overførselsreglerne finder ikke anvendelse, hvis arbejdstagerens skift af ansættelsesforhold sker i forbindelse med fusion, fission, virksomhedsoverdragelse m.v.

Stk. 3. Overførsel er betinget af arbejdstagerens skriftlige accept, herunder samtykke efter § 4, stk. 3. Accepten skal være meddelt det afgivende selskab senest 12 måneder efter fratrædelsen. Overførsel efter overførselsreglerne sker tilsvarende ved ansættelse efter perioder uden præmiebetaling, eller efter perioder med betaling for egen regning, eller præmiefri dækning inden for den frist, der er nævnt i 2. pkt.

Stk. 4. Ved en obligatorisk pensionsordning forstås en ordning, hvor en arbejdsgiver efter fastsatte kriterier skal pensionsforsikre sine medarbejdere i et bestemt selskab i henhold til enten en løn-overenskomst eller en aftale med et selskab.

§ 3

Pen-Sam Liv har pligt til at overtage eller afgive en pensionsordning fra eller til et andet selskab, når betingelserne i § 2 er opfyldt. Den overførte ordning skal indgå som en del af pensionsordningen i det modtagende selskab.

Stk. 2. Ved overførsel af en pensionsordning til Pen-Sam Liv kommer arbejdstageren i karenstid dog således, at perioder, hvor den pågældende har været såvel erhvervsdygtig som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i den hidtidige ordning, indgår i opgørelsen af karenstiden. Er arbejdstageren efter en helbredsbedømmelse i afgivende selskab blevet optaget på normale vilkår, kommer arbejdstageren ikke i karenstid.

Stk. 3. Arbejdstager har ret til at forblive i ordningen i Pen-Sam Liv, dersom arbejdstager ved overgang til ansættelse, der er forbundet med ret til pensionsordning, efter helbredsbedømmelse i denne ordning tilbydes optagelse på ringere vilkår eller meddeles afslag på optagelse.

§ 4

Det påhviler det afgivende selskab at meddele det modtagende selskab alle nødvendige tekniske og aftalemæssige oplysninger om den pågældende ordning, herunder tidligere afgivne helbredsoplysninger, jf. dog stk. 3.

Stk. 2 Eventuel helbredsbeklæring/helbredsattest/deponerede helbredsoplysninger m.v. videregives eller modtages af Pen-Sam Liv, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Videregivelse af oplysninger som nævnt i stk. 1 og 2 forudsætter arbejdstagerens samtykke i det omfang, oplysningerne er omfattet af § 4, stk. 1 i Lov om private registre m.v.

§ 5

Ved overførsel af en ordning har Pen-Sam Liv som enten afgivende eller modtagende selskab pligt til at afgive eller at modtage dels ordningens værdi beregnet på det tekniske grundlag, jf. § 30, stk. 1, i Lov om forsikringsvirksomhed, dels den bonus, der er knyttet til pensionsordningen.

Stk. 2. Ved overførsel af ikke-tarifordninger overføres en tilsvarende værdi, d.v.s. den til selskabets forpligtelse svarende værdi.

§ 6

Overførsel sker på tidspunktet for arbejdstagerens optagelse i det modtagende selskab. Modtages arbejdstagerens accept senere end 2 måneder efter optagelsen, sker overførslen den 1. i måneden efter arbejdstagerens accept af overførslen. Overførsel af beløbet, herunder betalingsfrist, sker efter aftale mellem selskaberne. Risikoen i det afgivende selskab opretholdes indtil overførselsdagen, med mindre andet er aftale. Overførsel sker dog ikke, hvis arbejdstageren inden overførselstidspunktet afdør ved døden, bliver berettiget til invalidepension eller aldersbetinget pension.

§ 7

Reglerne om overførsel af pensionsordninger kan udvides, såfremt Pen-Sam Liv indgår gensidige aftaler med andre livsforsikringsselskaber eller pensionskasser. Finanstilsynet skal orienteres om indgåelse af gensidige aftaler. Reglerne finder ikke anvendelse på overgang til og fra tjenestemandsansættelse.

§ 8

Beslutning om ændring af reglerne træffes af selskabet. Ændringen har virkning fra det af selskabet fastsatte tidspunkt og træder i kraft, når den er godkendt af Finanstilsynet.

§ 9

Reglerne har virkning fra den 01.01.91 og træder kraft, når de er godkendt af Finanstilsynet.

Aftale
om
overførsel af pensionsmidler
mellem selskaber i forbindelse med
forsikredes overgang til anden ansættelse
(obligatoriske og frivillige ordninger)

Jobskifteaftalen¹

§ 1

Anvendelsesområde

Denne aftale finder anvendelse ved overførsel af pensionsmidler som følge af selskabsskifte i forbindelse med forsikredes individuelle overgang til anden ansættelse (jobskifte).

Stk. 2. Aftalen finder ikke anvendelse, hvis forsikredes jobskifte sker i forbindelse med virksomhedsomdannelse eller virksomhedsoverdragelse m.v.

Stk. 3. Pensionsordningen skal enten såvel i det afgivende som i det modtagende selskab være obligatorisk, jf. § 2, stk. 5, eller såvel i det afgivende som i det modtagende selskab være frivillig, jf. § 2, stk. 6 og 9.

Stk. 4. Uanset bestemmelsen i stk. 3 er det muligt ved overførsel af pensionsmidler mellem livs- og pensionsforsikringselskaber at overføre fra en obligatorisk til en frivillig ordning og vice versa.

§ 2

Definitioner

Ved "selskaber" forstås livs- og pensionsforsikringselskaber, tværgående pensionskasser og firmapensionskasser.

Stk. 2. Ved "forsikrede" forstås ejeren af en pensionsordning.

Stk. 3. Ved "pensionsordninger" forstås pensionsforsikringer og pensionskasseordninger.

Stk. 4. Ved "pensionsmidler" forstås det beløb, som overføres fra det afgivende til det modtagende selskab.

Stk. 5. Ved en "obligatorisk pensionsordning" forstås en ordning, hvor en arbejdsgiver efter fastsatte kriterier skal pensionsforsikre sine medarbejdere eller bestemte grupper af medarbejdere i henhold til en lønoverenskomst eller en aftale med et selskab.

---

¹ Jobskifteaftalen består desuden af bilag A og bilag 1 til 3.

Stk. 6. Ved en "frivillig pensionsordning" forstås en ordning, hvor en arbejdsgiver har truffet aftale med et selskab om, at medarbejderne kan blive omfattet af en pensionsordning efter nærmere retningslinjer, der typisk bestemmer og definerer rammerne for forsikringsform, pensionsbidragets størrelse og helbredsoplysninger.

Stk. 7. Ved "opgørelsesdato" forstås den dato pr. hvilken værdien af pensionsordningen opgøres. Ved "overførselsdato" forstås den dato, hvor pensionsmidlerne overføres.

Stk. 8. Ved "særlige bonushensættelser" forstås særlige bonushensættelser som nævnt i FIL §§ 134 og 138 samt medlemskonti som nævnt i FIL § 133.

Stk. 9. Om den frivillige ordning skal for så vidt angår det modtagende selskab gælde:

- Omfatter potentialet af pensionsordningen mere end 500 personer, skal mindst 40 pct. deraf være præmiebetalende.
- Omfatter potentialet af pensionsordningen fra 400 og op til 500 personer, skal mindst 200 deraf være præmiebetalende.
- Omfatter potentialet af pensionsordningen mindre end 400 personer, skal mindst 50 pct. deraf være præmiebetalende. Antal præmiebetalende personer skal dog altid være større end 10.

§ 3

Betingelser for overførsler

Et selskab har pligt til at modtage pensionsmidler fra et andet selskab, hvis samtlige nedennævnte betingelser i 1-4 er opfyldt:

1. Forsikrede ansættes på grund af jobskifte hos en arbejdsgiver, hvor der stilles krav om, at en eventuel ordning skal tegnes i et bestemt selskab i henhold til en bestående pensionsaftale mellem arbejdsgiveren og det pågældende selskab eller i henhold til en løvoverenskomst. De overførte pensionsmidler skal indgå som en del af pensionsordningen i det modtagende selskab.
2. Det modtagende selskabs ordning afviger ikke væsentligt, jf. stk. 3, nr. 1, fra det afgivende selskabs ordning med hensyn til risiko.
3. Helbredsoplysningerne, som forsikrede eventuelt har afgivet i henhold til stk. 3, er tilfredsstillende.
4. Forsikrede har underskrevet en erklæring, der indeholder en accept af overførslen af pensionsmidlerne.

Stk. 2. Det modtagende selskab kan gøre overførslen af frivillige ordninger betinget af afgivelse af tilfredsstillende helbredsoplysninger.

Stk. 3. Det modtagende selskab kan kræve fornyet helbredsbedømmelse, hvis den nye pensionsordning afviger fra den gamle ordning på et af følgende 2 punkter:

1. Risikosummen² forøges med mindst 25 pct.
2. Der stilles krav om mere omfattende helbredsoplysninger ved optagelse i den nye ordning, end ved optagelsen i den tidligere ordning. Til dette formål indeles helbredsoplysningerne i 4 former: 1) helbredsattest, 2) helbredserklæring, 3) kortfattet erklæring, 4) ingen helbredsoplysninger. Helbredsattest indeholder de mest omfattende helbredsoplysninger, herefter helbredserklæring osv. En eventuel overstået karenperiode kan ikke sidestilles med afgivelse af helbredsoplysninger.

Stk. 4. Det modtagende selskab er i den af § 8, stk. 2, omfattede situation berettiget til at afkræve forsikrede nye helbredsoplysninger. Selskabet kan på baggrund af helbredsoplysningerne afslå modtagelse af pensionsmidler. Såfremt det modtagende selskab anvender karenstidsbestemmelser, kan selskabet beslutte at anvende disse på det modtagne beløb.

---

² Vedr. beregning af risikosum, se bilag A til aftalen.

Stk. 5. Den i stk. 3 nævnte forøgelse af risikosummen beregnes som differencen mellem på den ene side risikosummen i det modtagende selskab efter modtagelsen af overførselsbeløbet og på den anden side risikosummen i det afgivende selskab. Risikosummerne beregnes i henhold til principperne i bilag A til aftalen.

§ 4

Et modtagende selskab, der anvender karenstidsbestemmelser, har pligt til at medregne den seneste periode, hvor forsikrede i det afgivende selskab har været fuldt erhvervsdygtig med uafbrudt bidragsbetaling ved opgørelse af, om karenstid er udstået, efter det modtagende selskabs almindelige regler om udståelse af karens.

§ 5

Kan forsikrede ikke overføre pensionsmidler til det modtagende selskab uden at blive antaget på helbredsmæssigt dårligere vilkår, er det afgivende selskab forpligtet til at videreføre pensionsordningen på individuelle vilkår, hvis forsikrede ønsker at opretholde en pensionsmæssig dækning der.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 kan dog ikke tilsidesætte det afgivende selskabs forsikringsbetingelser eller andre vilkår for pensionsordningen i det afgivende selskab.

§ 6

Det påhviler det afgivende selskab at meddele det modtagende selskab alle nødvendige tekniske og aftalemæssige oplysninger om den pågældende ordning, herunder tidligere afgivne helbredsoplysninger, hvis forsikrede har afgivet et samtykke.

§ 7

Overførslen af pensionsmidlerne sker uanset, at den forsikrede igen er fratrådt det ansættelsesforhold, der er knyttet til den pensionsordning, hvortil pensionsmidlerne skal overføres. Dette er dog under forudsætning af, at anmodning om overførsel er fremsat inden fratrædelsen.

§ 8

Procedure for overførslen

Det modtagende selskab skal til det afgivende selskab fremsende forsikredes anmodning om overførsel af dennes pensionsmidler. Anmodningen må tidligst fremsendes på det tidspunkt, hvor forsikrede er optaget i pensionsordningen i det modtagende selskab. Anmodningen skal være modtaget af det afgivende selskab senest 36 måneder efter forsikredes fratrædelse af det job, hvortil pensionsordningen i det afgivende selskab var knyttet.

Stk. 2. Fristen i stk. 1 gælder ikke, såfremt en pensionsordning repræsenterer en mindre værdi, og såfremt der ikke derved spekuleres mod det modtagende selskab. Værdien af den enkelte pensionsordning opgøres i overensstemmelse med § 13 stk. 1 eller 2, og ved en mindre værdi forstås et beløb på 46.000 kr. eller derunder. Beløbet reguleres årligt i overensstemmelse med § 20 i lov om indkomstskat af personer (personskatteloven).

§ 9

Det afgivende selskab skal opgøre pensionsordningen og overføre pensionsmidlerne hurtigst muligt efter, at selskabet har modtaget forsikredes anmodning om overførsel.

Stk. 2. Det afgivende selskab skal overføre pensionsmidlerne til det modtagende selskab umiddelbart efter, at pensionsordningen er opgjort. Overførslen skal dog være foretaget allersenenest 5 bankdage efter opgørelsesdatoen. Overtrædes fristen som nævnt i 2. punktum, skal der **som hovedregel** foretages en ny opgørelse af pensionsordningen.

Stk. 3. Uanset stk. 1 skal pensionsmidlerne overføres allersenenest inden for løbende måned samt én måned efter det tidspunkt, hvor det afgivende selskab har modtaget forsikredes anmodning om overførsel.

§ 10

I forbindelse med overførslen skal alle relevante oplysninger afgives, jf. aftalens bilag 1-3.

§ 11

Ved for sen overførsel af pensionsmidler, jf. § 9, stk. 3, skal der tillægges morarente. Det afgivende selskab er dog alene forpligtet til at tillægge morarente, såfremt renten udgør 100 kr. eller mere.

Stk. 2. Rentesatsen fastsættes efter reglerne i renteloven³.

Stk. 3. Ligger overførselsdatoen uden for den i § 9, stk. 3, nævnte tidsfrist plus 5 bankdage, beregnes morarente med virkning fra udløb af fristen i § 9, stk. 3, til og med overførselsdatoen.

§ 12

Morarente efter § 11 skal som udgangspunkt tilskrives den forsikredes pensionsordning, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Har det modtagende selskab forrentet de overførte pensionsmidler fra et tidspunkt før overførselsdatoen, er det modtagende selskab berettiget til helt eller delvist at oppebære morarenten som kompensation for renteudgiften.

Stk. 3. Giver det modtagende selskab tidligst forrentning fra overførselsdagen, skal forsikredes pensionsordning altid have tilført morarenten.

§ 13

Ved overførsel af pensionsmidler efter denne aftale har det afgivende selskab pligt til som minimum at overdrage værdien af den pågældende ordning⁴, dog mindst den pågældende ordnings genkøbsværdi og maksimalt ordningens retrospektive hensættelse med tillæg af forsikredes eventuelle andel af selskabets særlige bonushensættelser.

Stk. 2. Ved overførsel af pensionsmidler fra en markedsrente-ordning har det afgivende selskab pligt til at overdrage realisationsværdien fratrukket handelsomkostninger⁵ med tillæg af forsikredes eventuelle andel af selskabets særlige bonushensættelser.

---

³ Jf. § 5 i lovbekendtgørelse nr. 743 af 4. september 2002 om renter ved forsinket betaling m.v.

⁴ Værdien af den pågældende ordning kan opgøres som værdien af den retrospektive hensættelse jf. regnskabsbekendtgørelsens bilag 1, nr. 58 eller på baggrund af en gennemsnitligt fastlagt opgørelse af værdien af den retrospektive hensættelse. Opgørelsen skal være i overensstemmelse med det enkelte selskabs anmeldte regler herom.

⁵ De rene omkostninger ved handel med værdipapirer.

Stk. 3. De overførte pensionsmidler, jf. stk. 1 og stk. 2, indgår fuldt ud som retrospektiv hensættelse eller opsparingsværdi i det modtagende selskab jf. dog stk. 4. Dog kan der i modtagne midler vedrørende en markedsrente-ordning fratrækkes de handelsomkostninger⁶, der knytter sig til etableringen af ordningen i det modtagende selskab.

Stk. 4. Anvender det modtagende selskab særlige bonushensættelser, er selskabet uanset stk. 3, 1. punktum, berettiget til at anvende en del af de overførte pensionsmidler som indskud på særlige bonushensættelser efter regler anmeldt til Finanstilsynet i medfør af FIL § 20, stk. 1, nr. 7.

Stk. 5. Sker der overførsel af pensionsmidler mellem grønlandske og danske selskaber, og skal der fratrækkes statsafgift af beløbet, er det hensættelsen eller opsparingsværdien efter fradrag af statsafgift, som indgår i det modtagende selskab.

Stk. 6. Ved overførsel af pensionsmidler fra et kollektivt grundlag til et individuelt grundlag kan beregning af den overførte hensættelse ske analogt med reglerne i pkt. 8.3.5. i koncessionen G 82 (særregel vedrørende beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte).

Stk. 7. Ved overførsel af pensionsmidler er værdien af den forsikredes eventuelle frivillige bidrag og videreførelse af bidrag, såvel eget- som arbejdsgiverbidrag eller dele heraf, omfattet af aftalen, medmindre andet aftales.

Stk. 8. Uanset stk. 1-7, er det afgivende selskab berettiget til at opkræve et ekspeditionsgebyr.

§ 14

Risikoen i det afgivende selskab opretholdes uændret efter det afgivende selskabs almindelige regler indtil overførselsdatoen, medmindre andet er aftalt.

Stk. 2. Overførsel af pensionsmidler sker dog ikke, hvis den forsikrede inden overførselsdatoen afgår ved døden, bliver berettiget til invalidepension eller har påbegyndt udbetaling af aldersbetinget pension.

§ 15

Det modtagende selskab skal hurtigst muligt og senest pr. den 1. i måneden efter overførselsdatoen registrere de overførte pensionsmidler, eventuelt reduceret i overensstemmelse med Jobskifteaftalens regler herom, på forsikredes pensionsordning i det modtagende selskab. Uanset bestemmelsen i 1. punktum har det modtagende selskab dog altid indtil 5 arbejdsdage til gennemførelse af den fornødne registrering.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, 1. punktum, kan dog ikke tilsidesætte det modtagende selskabs forsikringsbetingelser eller andre vilkår for pensionsordningen i det modtagende selskab.

§ 16

Bliver den forsikrede berettiget til ydelser efter pensionsordningen i det modtagende selskab efter, at selskabet har modtaget pensionsmidlerne fra det afgivende selskab, men inden at selskabet har registreret disse på forsikredes pensionsordning, hæfter selskabet som om, at de overførte pensionsmidler var registreret på berettigelsestidspunktet.

---

⁶ Jf. note 5.

§ 17

Andre aftaler

Overførselsreglerne i denne aftale forhindrer ikke, at selskaberne kan fastsætte mere liberale regler eller indgå mere liberale aftaler indbyrdes.

§ 18

Aftalens indgåelse

Aftalen finder anvendelse for overførsler mellem selskaber, der har tilsluttet sig aftalen.

Stk. 2. Det enkelte selskabs tilslutning til aftalen meddeles det pågældende selskabs brancheorganisation. Brancheorganisationen orienterer samtidig medlemsselskaberne om tilslutningen.

§ 19

Opsigelse af aftalen

Et selskab kan opsigte aftalen med 3 måneders varsel. Kortere varsel kan af det enkelte selskab opnås efter forelæggelse for Finanstilsynet.

Stk. 2. I tilfælde af at det modtagende selskab har opsagt aftalen, behandles anmodninger om overførsel fra den forsikrede, som er modtaget i det modtagende selskab inden opsigelsesvarslets udløb, efter reglerne i denne aftale. Anmodninger, som modtages efter dette tidspunkt, er ikke omfattet af aftalen.

Stk. 3. I tilfælde af at det afgivende selskab har opsagt aftalen, behandles anmodninger om overførsel fra den forsikrede, som er modtaget i det afgivende selskab inden opsigelsesvarslets udløb, efter reglerne i denne aftale. Anmodninger, som modtages efter dette tidspunkt, er ikke omfattet af aftalen.

Stk. 4. Opsigelse af aftalen meddeles det pågældende selskabs brancheorganisation. Brancheorganisationen orienterer samtidig medlemsselskaberne om opsigelsen.

§ 20

Ikrafttrædelse og revision

Aftalen træder i kraft den 1. december 2011 for selskaber, der inden denne dato har tilsluttet sig aftalen. For selskaber, der senere tilslutter sig aftalen, træder den i kraft på den dato, hvor selskabets brancheorganisation modtager meddelelse om selskabets tilslutning til aftalen.

Stk. 2. Aftalen gælder for anmodninger om overførsel, der modtages i det afgivende selskab fra og med 1. december 2011.

Stk. 3. Den tidligere indgåede aftale af 1. januar 2010 om overførsel af pensionsordninger mellem selskaber i forbindelse med forsikredes overgang til anden ansættelse (obligatoriske og frivillige ordninger) Jobskifteaftalen ophæves pr. 1. december 2011.

Aftale
om
pensionsoverførsel ved virksomhedsomdannelse m.v.
Virksomhedsomdannelsesaftalen⁷

Anvendelsesområde

1.1.

For selskaber, der har tilsluttet sig denne aftale, finder aftalen anvendelse på overførsel af pensionsmidler mellem obligatoriske pensionsordninger i forbindelse med en virksomhedsomdannelse eller en virksomhedsoverdragelse.

1.2.

Det er en forudsætning for aftalens anvendelse, at virksomhedsomdannelsen eller virksomhedsoverdragelsen ikke har til hensigt at ændre virksomhedens pensionsordning.

1.3.

Aftalen finder anvendelse ved virksomhedsomdannelser og virksomhedsoverdragelser, der er omfattet af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. Følgende situationer betragtes som virksomhedsomdannelser/virksomhedsoverdragelse:

1. To eller flere virksomheder sammensmeltes til en ny virksomhed. De sammensmeltede virksomheders aktiver og forpligtelser overdrages til den nye virksomhed. Det er en betingelse for, at denne aftale finder anvendelse, at *en* af de sammensmeltede virksomheders pensionsordning anvendes.
2. To eller flere virksomheder sammensmeltes. De ophørende virksomheders aktiver og forpligtelser overdrages til en fortsættende virksomhed. Det er en betingelse for, at denne aftale finder anvendelse, at *en* af de sammensmeltede virksomheders pensionsordning anvendes.
3. En bestående virksomhed spaltes. Ved spaltningen overdrages visse aktiver og forpligtelser fra en bestående til en bestående og en eller flere nystiftede virksomheder. Det er en betingelse for, at denne aftale finder anvendelse, at den eller de nystiftede virksomheder er tvunget til at anvende en bestemt pensionsordning såfremt det følger af en gældende kollektiv lønoverenskomst på området.

---

⁷ Virksomhedsomdannelsesaftalen består desuden af bilag A og bilag 1 til 3.

4. En bestående virksomhed spaltes. Ved spaltningen overdrages aktiver og forpligtelser til to eller flere nystiftede virksomheder. Det er en betingelse for, at denne aftale finder anvendelse, at de nystiftede virksomheder er tvunget til at anvende en bestemt pensionsordning såfremt det følger af en gældende kollektiv lønoverenskomst på området. Aftalen finder *ikke* anvendelse dersom de nystiftede virksomheder frit kan vælge nyt pensionsselskab.
5. Der sker et helt eller delvist salg af en virksomhed til en anden virksomhed og de berørte medarbejdere skal optages i den eksisterende pensionsordning i den nye virksomhed.
6. Når en offentlig virksomhed eller dele heraf privatiseres eller udliciteres, og de berørte medarbejdere som følge heraf skifter arbejdsgiver og såfremt det følger af en gældende kollektiv lønoverenskomst på området eller af en virksomhedsoverenskomst, at de berørte medarbejdere skal optages i den eksisterende pensionsordning.
7. Når dele af en virksomhed, offentlig eller privat, outsources eller bortforpagtes og de berørte medarbejdere som følge heraf skifter arbejdsgiver og dermed pensionsordning. Såfremt der i det nye ansættelsesforhold er en eksisterende pensionsordning, er det en betingelse for, at denne aftale finder anvendelse, at de outsourcete medarbejdere skal optages i denne ordning.
8. Når en koncern ændrer på medarbejdernes ansættelsesforhold, således at medarbejderne kollektivt overgår til ansættelse i en anden af koncernens virksomheder og medarbejderne dermed skal indtræde i den modtagende virksomheds eksisterende pensionsordning i henhold til gældende kollektiv lønoverenskomst på området eller i henhold til en virksomhedsoverenskomst.

Afgrænsning af anvendelsesområde

2.1.

Omdannelse til anden selskabsform betragtes ikke som virksomhedsomdannelse i relation til denne aftale.

2.2.

Aftalen finder ikke anvendelse ved overdragelse af aktier og anparters i aktie- eller anpartsselskaber.

Definitioner

3.1. Selskab

Ved selskaber forstås i denne aftale livs- og pensionsforsikringselskaber, tværgående pensionskasser og firmapensionskasser.

3.2. Virksomhed

Ved virksomhed forstås i denne aftale den juridiske enhed, hvor forsikrede er ansat.

3.3. Virksomhedsomdannelse og virksomhedsoverdragelse

Virksomhedsomdannelse og -overdragelse er defineret under pkt. 1.3.

3.4. Obligatorisk pensionsordning

Ved en obligatorisk pensionsordning forstås i denne aftale, en ordning, hvor en arbejdsgiver efter fastsatte kriterier skal pensionsforsikre sine medarbejdere eller bestemte grupper af medarbejdere i henhold til en lønoverenskomst eller en aftale med et pensionselskab.

Både den afgivende og den modtagende pensionsordning betragtes som obligatorisk i ovenstående forstand, selvom der er grupper af medarbejdere, der i forbindelse med overdragelsen eller omdannelsen gives mulighed for på individuel basis at træffe valg om, hvilken af de involverede pensionsordninger de ønsker at være medlem af for fremtidige bidrag.

Medarbejdere, der i overensstemmelse hermed har valgt at lade deres fremtidige pensionsbidrag indgå på en anden af de involverede pensionsordninger end den oprindelige, er også omfattet af aftalens overførselsmuligheder.

3.5. Forsikrede

Ved forsikrede forstås i denne aftale ejeren af en pensionsordning.

3.6. Pensionsmidler

Ved pensionsmidler forstås i denne aftale det beløb, som overføres fra det afgivende til det modtagende pensionselskab.

3.7. Opgørelsesdato og overførselsdato

Ved opgørelsesdato forstås i denne aftale den dato, pr. hvilken pensionsordningen opgøres. Ved overførselsdato forstås den dato, hvor pensionsmidlerne overføres.

Betingelser for overførsler

4.1.

Et afgivende og et modtagende selskab har pligt til - efter skriftlig anmodning fra forsikrede - at overføre pensionsmidler til henholdsvis modtage pensionsmidler fra andre selskaber efter reglerne i denne aftale.

4.2.

Hvis den samlede sum af de pensionsmidler, der potentielt kan overføres, højst udgør 1 pct. af såvel det enkelte afgivende som det modtagende selskabs livsforsikringshensættelser, sker overførslen i henhold til pkt. 11.

4.3.

Hvis den samlede sum af de pensionsmidler, der potentielt kan overføres, udgør mellem 1 og 5 pct. af et af selskabernes livsforsikringshensættelse, sker overførslen også med udgangspunkt i pkt. 11. Dog gives det selskab, hvor den potentielle overførsel udgør mellem 1 og 5 pct., mulighed for at fastsætte særlige overførselsvilkår. Det er en forudsætning, at det kan godtgøres over for det andet berørte selskabs ansvarshavende aktuar, at anvendelsen af pkt. 11 i det konkrete tilfælde vil føre til urimelig behandling af de berørte forsikringsbestande.

Overførselsvilkår, der er fastsat efter denne bestemmelse og som fraviger pkt. 11, kan af det andet involverede selskab bringes op over for Finanstilsynet.

4.4.

Udgør den samlede sum af pensionsmidler, der potentielt kan overføres, mindst 5 pct. af et af selskabernes livsforsikringshensættelser, sker overførslen efter denne aftale. Såvel det eller de afgivende selskaber som det modtagende selskab har dog mulighed for at fastsætte visse værn. Det afgivende selskabs mulighed for at fastsætte visse værn er beskrevet i pkt. 4.5. Det modtagende selskabs mulighed for at fastsætte visse værn er beskrevet i pkt. 4.6. Også i forhold til muligheden for at indhente helbredsoplysninger gør særlige regler sig gældende for denne størrelse overførsler, se pkt. 7.6.

4.5.

Et afgivende selskab kan gøre fradrag i værdien af de overførte ordninger i det omfang merværdier svarende til den overførte bestand er mindre end de uamortiserede erhvervsomkostninger eller eksempelvis som følge af et kurs- og/eller risikoværn, jf. pkt. 4.4.

4.6.

Det modtagende selskab kan eksempelvis opkræve bidrag til solvensdækning eventuelt kombineret med oprettelse af medlemskonti og/eller særlige bonushensættelser, jf. pkt. 4.4. og regler for tildeling af udbetalings- eller udløbsbonus. Desuden kan der eksempelvis oprettes en særlig bonusgruppe for den overførte bestand, ligesom risikoværn kan være nødvendigt.

Karenstidsbestemmelser

5.

Et modtagende selskab, der anvender karenstidsbestemmelser, har pligt til at medregne den seneste periode, hvor forsikrede i det afgivende selskab har været fuldt erhvervsdygtig med uafbrudt bidragsbetaling ved opgørelse af, om karenstid er udstået, efter det modtagende selskabs almindelige regler om udståelse af karens.

6.

Det er en forudsætning for selskabernes pligt til at overføre pensionsmidlerne, at der skal betales pensionsbidrag for den enkelte forsikrede i det modtagende selskab. Aftalen omfatter ikke overførsel af pensionsmidler, hvis den forsikrede inden overførselsdatoen afgår ved døden eller har anmeldt en forsikringsbegivenhed.

Helbreds vurdering

7.1.

Det modtagende selskab er forpligtet til at modtage de fremtidige bidragsbetalinger og de tilhørende opsavede pensionsmidler uden helbreds vurdering, såfremt risikodækning i det modtagende selskab ikke afviger væsentlig fra risikodækningen i det afgivende selskab, jf. pkt. 7.3. Bestemmelsen regulerer også det modtagende selskabs adgang til at indhente nye helbredsoplysninger, hvor forsikrede allerede er antaget.

7.2.

Det afgivende selskab skal oplyse det modtagende selskab om risikoforløbet for den pensionsordning, som de forsikrede, hvis pensionsmidler potentielt kan overføres, er omfattet af. På baggrund af disse oplysninger skal det modtagende selskab vurdere, på hvilke fælles forsikringsvilkår selskabet vil tilbyde en pensionsordning til de personer, hvis pensionsmidler potentielt kan overføres, jf. dog pkt. 7.1.

7.3.

Hvis risikosummen⁸ for den enkelte forsikredes pensionsordning forøges med mere end 25 pct., kan det modtagende selskab gøre forsikringsvilkårene for den pågældende forsikrede - herunder overførslen af reserver - afhængig af individuelle helbredsoplysninger. Er der valgmuligheder i den nye ordning, skal risikoforøgelsen vurderes i relation til den maksimale dækning, der vil kunne opnås i den nye ordning uden supplerende helbredsoplysninger. Der kan dog ikke stilles krav om mere omfattende helbredsoplysninger, end hvad der gælder for forsikrede uden en tidligere ordning, som skal optages i den nye ordning.

7.4.

Såfremt det modtagende selskab i henhold til pkt. 7.3. gør forsikringsvilkårene afhængig af individuelle helbredsoplysninger, kan det eller de afgivende selskaber afvise at overføre pensionsmidler efter pkt. 11 for hele ordningen. Overførslen reguleres i så fald af de almindelige regler for genkøb/overførsler i det eller de afgivende selskaber.

7.5.

Hvis risikosummen for den enkelte forsikredes pensionsordning forøges med mere end 25 pct., kan det modtagende selskab dog gøre forsikringsvilkårene for den del af risikoforøgelsen, der ligger ud over 25 pct.,

---

⁸ Beregning af risikosum, se bilag A til aftalen.

betinget af individuelle helbredsoplysninger, uden at det afgivende selskab under henvisning til pkt. 7.4. kan afvise at overføre pensionsmidlerne.

7.6. Særregel for store overførsler - min. 5 pct. af det modtagende selskabs livsforsikringshensættelser

Hvis den samlede sum af de pensionsmidler, der potentielt kan overføres, udgør mindst 5 pct. af det modtagende selskabs livsforsikringshensættelser, finder bestemmelserne 7.1. til 7.5 ikke anvendelse for det modtagende selskab.

Indhenter det modtagende selskab i denne situation helbredsoplysninger, kan det eller de afgivende selskaber imidlertid anvende bestemmelsen i pkt. 7.4.

7.7. Antagelse på helbredsmæssigt dårligere vilkår

Kan forsikrede ikke overføre sin pensionsordning til det modtagende selskab uden at blive antaget på helbredsmæssigt dårligere vilkår, er det afgivende selskab forpligtet til at videreføre pensionsordningen på individuelle vilkår, hvis forsikrede ønsker at opretholde sin pensionsordning der.

7.8.

Bestemmelsen i pkt. 7.7. kan dog ikke tilsidesætte det afgivende selskabs forsikringsbetingelser eller andre vilkår for pensionsordningen i det afgivende selskab.

Procedure for overførslen

8.1.

Det påhviler det eller de afgivende selskaber at meddele det modtagende selskab nødvendige tekniske og aftalemæssige oplysninger om den pågældende ordning.

8.2.

Det påhviler det modtagende selskab senest 1 måned efter, at selskabet er blevet bekendt med, at en virksomhedsomdannelse eller -overdragelse har fundet sted, og at selskabet er valgt som det fortsættende selskab at afklare, hvorvidt nærværende aftale kan finde anvendelse i forbindelse med de berørte medarbejders skift af arbejdsgiver og dermed pensionsordning og at rette henvendelse til det eller de afgivende selskaber med anmodning om de nødvendige oplysninger.

8.3.

Det påhviler det eller de afgivende selskaber senest 1 måned efter modtagelsen af den i pkt. 8.2. nævnte henvendelse at meddele det modtagende selskab de nødvendige oplysninger samt i dialog med det mod-

tagende selskab at afgøre, hvilken størrelse den potentielle overførsel har og dermed, hvilket præcist regelsæt der er gældende for overførslen.

8.4.

Det påhviler det modtagende selskab senest 1 måned efter modtagelsen af de i pkt. 8.3. nævnte oplysninger at anmode de forsikrede om at afgive samtykke til udveksling af de nødvendige oplysninger. Forsikrede anmodes om at returnere samtykket senest 1 måned efter modtagelsen.

8.5.

Det påhviler det modtagende selskab senest 1 måned efter modtagelsen af samtykket at indhente de nødvendige oplysninger vedrørende den enkelte forsikredes pensionsordning fra det eller de afgivende selskaber.

8.6.

Det påhviler det eller de afgivende selskaber senest 2 måneder efter modtagelsen af de i pkt. 8.5. nævnte oplysninger at returnere besvarelsen af disse oplysninger.

8.7.

Det påhviler det modtagende selskab senest 2 måneder efter modtagelsen af de i pkt. 8.6. nævnte oplysninger at meddele de forsikrede på egne og det eller de afgivende selskabers vegne, om og i givet fald på hvilke vilkår overførslen kan finde sted.

8.8.

Forsikrede opfordres til at fremsætte sin anmodning om overførsel af pensionsmidler over for det modtagende selskab senest 1 måned efter forsikrede, har modtaget de i pkt. 8.7. nævnte tilbud. Forsikrede orienteres om konsekvensen af passivitet.

8.9.

Ønsker forsikrede at overføre pensionsmidlerne, påhviler det det modtagende selskab hurtigst muligt at meddele det til det eller de afgivende selskaber. Meddelelsen må tidligst fremsendes på det tidspunkt, hvor forsikrede er optaget i pensionsordningen i det modtagende pensionselskab.

Opgørelse af pensionsordningen og overførsel af pensionsmidlerne

9.1.

Det afgivende selskab skal opgøre pensionsordningen og overføre pensionsmidlerne hurtigst muligt efter, at selskabet har modtaget forsikredes anmodning om overførsel.

9.2.

Det afgivende selskab skal overføre pensionsmidlerne til det modtagende selskab umiddelbart efter, at pensionsordningen er opgjort. Overførslen skal dog være foretaget allersenenest 5 bankdage efter opgørelsesdatoen. Overtrædes fristen som nævnt i 2. punktum, skal der foretages en ny opgørelse af pensionsordningen.

9.3.

Uanset pkt. 9.1. skal pensionsmidlerne overføres allersenenest inden for løbende måned samt én måned efter det tidspunkt, hvor det afgivende selskab har modtaget forsikredes anmodning om overførsel.

10.1.

I forbindelse med overførslen skal alle relevante oplysninger afgives.

10.2.

Ved for sen overførsel af pensionsmidler, jf. pkt. 9.3., skal der tillægges morarente. Det afgivende selskab er dog alene forpligtet til at tillægge morarente, såfremt renten udgør 100 kr. eller mere. Rentesatsen fastsættes efter reglerne i renteloven⁹. Ligger overførselsdatoen uden for den i pkt. 9.3., nævnte tidsfrist plus 5 bankdage, beregnes morarente med virkning fra udløb af fristen i pkt. 9.3. til og med overførselsdatoen.

10.3.

Morarente efter pkt. 10.2 skal som udgangspunkt tilskrives den forsikredes pensionsordning, jf. dog 2. punktum. Har det modtagende selskab forrentet de overførte pensionsmidler fra et tidspunkt før overførselsdatoen, er det modtagende selskab berettiget til helt eller delvist at oppebære morarenten som kompensation for renteudgiften. Giver det modtagende selskab tidligst forrentning fra overførselsdagen, skal forsikredes pensionsordning altid have tilført morarenten.

Pensionsmidlerne, der overføres

11.1.

Ved overførsel af pensionsmidler efter denne aftale har det eller de afgivende selskaber pligt til som minimum at overdrage værdien af den pågældende ordning¹⁰, dog mindst den pågældende ordnings genkøbsværdi og maksimalt ordningens retrospektive hensættelse med tillæg af forsikredes eventuelle andel af selskabets særlige bonushensættelser.

---

⁹ Jf. § 5 i lovbekendtgørelse nr. 743 af 4. september 2002 om renter ved forsinket betaling m.v.

¹⁰ Værdien af den pågældende ordning kan opgøres som værdien af den retrospektive hensættelse jf. regnskabsbekendtgørelsens bilag 1, nr. 58 eller på baggrund af en gennemsnitligt fastlagt opgørelse af værdien af den retrospektive hensættelse. Opgørelsen skal være i overensstemmelse med det enkelte selskabs anmeldte regler herom.

11.2.

Ved overførsel af pensionsmidler fra en markedsrente-ordning har det afgivende selskab pligt til at overdrage realisationsværdien fratrukket handelsomkostninger¹¹ med tillæg af forsikredes eventuelle andel af selskabets særlige bonushensættelser.

11.3.

De overførte pensionsmidler, jf. pkt. 11.1. og 11.2., indgår fuldt ud som retrospektiv hensættelse eller opsparingsværdi i det modtagende selskab jf. dog pkt. 11.4. Dog kan der i modtagne midler vedrørende en markedsrente-ordning fratrækkes de handelsomkostninger¹², der knytter sig til etableringen af ordningen i det modtagende selskab.

11.4.

Anvender det modtagende selskab særlige bonushensættelser, er selskabet uanset pkt. 11.3., 1. punktum, berettiget til at anvende en del af de overførte pensionsmidler som indskud på særlige bonushensættelser efter regler anmeldt til Finanstilsynet i medfør af FIL § 20, stk. 1, nr. 7.

11.5.

Sker der overførsel af pensionsmidler mellem grønlandske og danske selskaber, og skal der fratrækkes statsafgift af beløbet, er det hensættelsen eller opsparingsværdien efter fradrag af statsafgift, som indgår i det modtagende selskab.

11.6.

Ved overførsel af pensionsmidler fra et kollektivt grundlag til et individuelt grundlag kan beregning af den overførte hensættelse ske analogt med reglerne i pkt. 8.3.5. i koncessionen G 82 (særregel vedrørende beregning af tilbagekøbsværdi af kollektiv ægtefællepension og kollektiv livsforsikring for ugifte).

11.7.

Ved overførsel af pensionsmidler er værdien af den forsikredes eventuelle frivillige bidrag og videreførelse af bidrag, såvel eget- som arbejdsgiverbidrag eller dele heraf, omfattet af aftalen, medmindre andet aftales.

11.8.

Uanset pkt. 11.1-11.7, er det afgivende selskab berettiget til at opkræve et ekspeditionsgebyr.

---

¹¹ De rene omkostninger ved handel med værdipapirer.

¹² Jf. note 5.

12.1.

Risikoen i det eller de afgivende selskaber opretholdes uændret efter det eller de afgivende selskabers almindelige regler indtil overførselsdatoen, med mindre andet er aftalt.

12.2.

Det modtagende selskab skal hurtigst muligt og senest pr. den 1. i måneden efter overførselsdatoen registrere de overførte pensionsmidler, eventuelt reduceret i overensstemmelse med Virksomhedsaftalens regler herom, på forsikredes pensionsordning i det modtagende selskab. Uanset bestemmelsen i 1. punktum har det modtagende selskab dog altid indtil 5 arbejdsdage til gennemførelse af den fornødne registrering.

12.3.

Bestemmelsen i pkt. 12.2., 1. punktum, kan dog ikke tilsidesætte det modtagende selskabs forsikringsbetingelser eller andre vilkår for pensionsordningen i det modtagende selskab.

12.4.

Bliver den forsikrede berettiget til ydelser efter pensionsordningen i det modtagende selskab efter, at selskabet har modtaget pensionsmidlerne fra det afgivende selskab, men inden at selskabet har registreret disse på forsikredes pensionsordning, hæfter selskabet som om, at de overførte pensionsmidler var registreret på berettigelsestidspunktet.

Andre aftaler

13.1.

Aftalen forhindrer ikke, at selskaberne kan fastsætte mere liberale regler eller indgå mere liberale aftaler indbyrdes.

Tilslutning til aftalen

14.1

Det enkelte selskabs tilslutning til aftalen meddeles det pågældende selskabs brancheorganisation. Brancheorganisationen orientering samtidig medlemselskaberne om tilslutningen.

Opsigelse af aftalen

15.1.

Et selskab kan opsigte aftalen med 3 måneders varsel. Kortere varsel kan af det enkelte selskab opnås efter forelæggelse for Finanstilsynet.

15.2.

I tilfælde af at det modtagende selskab har opsagt aftalen, behandles anmodninger om overførsel fra den forsikrede, som er modtaget i det modtagende selskab inden opsigelsesvarslets udløb, efter reglerne i denne aftale. Anmodninger som modtaget efter dette tidspunkt, er ikke omfattet af aftalen.

15.3.

I tilfælde af at det afgivende selskab har opsagt aftalen, behandles anmodninger om overførsel fra den forsikrede, som er modtaget i det afgivende selskab inden opsigelsesvarslets udløb, efter reglerne i denne aftale. Anmodninger som modtaget efter dette tidspunkt, er ikke omfattet af aftalen.

15.4.

Opsigelse af tilslutning til aftalen meddeles det pågældende selskabs brancheorganisation. Brancheorganisationen orienterer samtidig medlemsselskaberne om opsigelsen.

15.5.

Efter forelæggelse for Finanstilsynet kan pligter efter denne aftale bortfalde, f.eks. som følge af manglende ligevægt mellem overførsler fra og til selskabet. Dette skal i givet fald meddeles det pågældende selskabs brancheorganisation samt andre selskaber, der måtte være involveret i påbegyndte overførsler, der berøres heraf.

Ikrafttræden og revision

16.1.

Aftalen træder i kraft den 1. december 2011 for selskaber, der inden denne dato har tilsluttet sig aftalen. For selskaber, der senere tilslutter sig aftalen, træder den i kraft på den dato, hvor selskabets brancheorganisation modtager meddelelse om selskabets tilslutning til aftalen.

16.2.

Aftalen gælder ikke virksomhedsomdannelser og -overdragelser, der har fundet sted før den 1. december 2011.

16.3.

Den tidligere indgåede Aftale om pensionsoverførsel af pensionsmidler ved virksomhedsomdannelser m.v. (Virksomhedsomdannelsesaftalen) af 1. januar 2010 ophæves pr. 1. december 2011. Dog finder aftalen fortsat anvendelse på virksomhedsomdannelser og -overdragelser, der har fundet sted før den 1. december 2011.

Tabsdækningsregler for forsikringer med ikke-garanterede ydelser tegnet på grundlagene PS90, PS92 og PS93

Tabsdækningsregler vedrørende grundlagsparametre

Parametre i tegningsgrundlagene ændres, når de målt i forhold til markedsværdigrundlagets tilsvarende parametre bliver ubetryggende. De nye parametre fastsættes med en margin, der svarer til fastsættelse af nyt tegningsgrundlag. Ændringen af parametre, når det konstateres, at de er ubetryggende, skal foretages inden for et tidsforløb, hvor der tages hensyn til de økonomiske og praktiske forhold, herunder om de tilstedeværende buffere kan dække den forøgelse af markedsværdihensættelserne, som er en følge af de ubetryggende parametre.

Rente

Tegningsgrundlagets renteforudsætning (opgørelsesrente) vurderes ubetryggende, når den gennemsnitligt over et kvartal har oversteget diskonteringsrenten på diskonteringsrentestrukturen med en løbetid, der svarer til varigheden på GFY.

Risiko

Tegningsgrundlagets risikoforudsætninger vurderes ubetryggende, når hensættelserne for kunder i et 10-års aldersinterval (hele 10-år) målt på tegningsgrundlagets risikoforudsætninger ligger under hensættelserne målt på markedsværdigrundlagets risikoforudsætninger. Vurderingen foretages hver for sig for dødeligheds- og invaliditetsforudsætningerne.

Omkostninger

Tegningsgrundlagets omkostningsforudsætninger vurderes ubetryggende, når værdien af de fremtidige omkostninger på tegningsgrundlaget er mindre end værdien af de fremtidige omkostninger på markedsværdigrundlaget. Målingen foretages på bestandene af henholdsvis præmiebetalende og hvilende kunder. Indtil en ny omkostningsstruktur er implementeret foretages målingen dog på bestandsniveau.

Eksekvering af ændret tegningsgrundlag

Selskabet er ikke nødvendigvis i økonomisk krise, når elementer bliver ubetryggende, da det afhænger af størrelsen af buffere til at dække hensættelsesforøgelsen. Hensynet til kontribution tilsiger dog, at der skal eksekveres, da tab/udgifter til værdiregulering ellers vil blive fordelt jævnt på kollektivet og ikke i overensstemmelse med, hvordan kunderne har bidraget til tabet. Der skal derfor – når situationen med ubetryggende elementer opstår – udarbejdes en plan for eksekvering, men såfremt buffere er tilstrækkelige til at dække værdiregulering, bedømmes det at være i orden, at selve eksekveringen foretages inden for et par år og ikke nødvendigvis straks. Når der skal eksekveres, vil den konkrete ændring af tegningsgrundlaget blive forelagt bestyrelsen.

Tabsdækningsregler vedrørende andre tab

For hver kontributionsgruppe fastsættes en minimal buffer til dækning af løbende udsving. Bufferen er for risiko- og omkostningsgrupper defineret som gruppernes kollektive bonuspotentiale. For rentegrupper defineres bufferen som det kollektive bonuspotentiale tillagt bonuspotentiale på fripolicydelser. Når bonuspotentialet på fripolicydelser omtales i dette regelsæt, er det før tillæg for ugaranterede ydelser, jf. anmeldelse af dags dato af ændret markedsværdigrundlag. Den minimale størrelse af bufferen fastsættes til en tredjedel af kontributionsgruppens andel af de stød, der indgår i det individuelle solvensbehov.

Første skridt i eksekveringen af tabsdækningsreglerne vedrørende tab, der skyldes andre forhold end ubetryggende grundlagsparametre, er, at tabene dækkes ved tilskrivning af negativ bonus til depoterne, såfremt disse tab ellers ville medføre, at kontributionsgruppens buffer blev mindre end den fastsatte minimale størrelse. I første omgang bliver negativ bonus således tilskrevet til depoterne og fremført til modregning i årets eller senere års positive bonus. Hvis imidlertid fremført negativ bonus får en størrelsesorden, hvor det ikke kan forventes, at der senere vil blive tilskrevet positiv bonus, der kan modregnes i, skal beregningsgrundlagets bestemmelser om genberegning af ydelser tages i anvendelse som andet skridt i tabsdækningsreglerne.

Genberegning af ydelser

Bonuspotentialet på fripolicydelser på en forsikring er udtryk for det forventede fremtidige overskud, forsikringen genererer, vedrørende de allerede indbetalte præmier. Det er således udtryk for en forventet fremtidig bonustilskrivning (positiv bonus), som fremført negativ bonus vil kunne modregnes i. Såvel (relativ) størrelse af bonuspotentialet på fripolicydelser som fremført negativ bonus vil være forskellig for forskellige forsikringer, blandt andet som følge af forskellige ydelsestyper og forskellige aldre. Det vurderes, at der bør foretages eksekvering af genberegning af ydelser, når mere end 10% af forsikringerne har fremført negativ bonus, der overstiger forsikringernes bonuspotentiale på fripolicydelser.

Genberegning af ydelser, jf. ovenfor, vil ske ved anmeldelse af nyt tegningsgrundlag, der afspejler behovet for tabsdækning. Herved genetableres et tilstrækkeligt bonuspotentiale på fripolicydelser.

Regler for beregning og fordeling af realiseret resultat

- Opdeling i kontributionsgrupper, inklusive regler for flytning
- Opgørelse af realiseret resultat
- Regler for basiskapitalens andel af realiseret resultat, herunder risikoforrentning og skyggekonti)
- Regler for bonusberegning
- Teknisk bilag a, b og c til "Regler for bonusberegning"
- Regulativ for særlige bonushensættelser
- Gældende bonussatser
- Gældende satser vedrørende risikoforrentning
- Omregningsrente

Opdeling i kontributionsgrupper, inklusive regler for flytning

I PenSam Liv anvendes følgende kontributionsgrupper:

3 rentegrupper:

R1: Forsikringer, der er tegnet på grundlaget PSUNI

R2: Forsikringer, der er tegnet på grundlagene PS90, PS92 eller PS93

R3: Forsikringer, der oprindeligt er tegnet i PMF Pension

9 risikogrupper:

I1: Dækninger med positiv risikosum ved invaliditet samt aktuelle invalideforsikringer, tegnet på grundlaget PSUNI, hørende til risikoniveau I

I2: Dækninger med positiv risikosum ved invaliditet samt aktuelle invalideforsikringer, tegnet på grundlaget PSUNI, hørende til risikoniveau II

I3: Dækninger med positiv risikosum ved invaliditet samt aktuelle invalideforsikringer, tegnet på grundlaget PSUNI, hørende til risikoniveau III

I4: Dækninger med positiv risikosum ved invaliditet samt aktuelle invalideforsikringer, tegnet på grundlagene PS90, PS92 eller PS93, hørende til risikoniveau I

I5: Dækninger med positiv risikosum ved invaliditet samt aktuelle invalideforsikringer, tegnet på grundlagene PS90, PS92 eller PS93, hørende til risikoniveau II

I6: Dækninger med positiv risikosum ved invaliditet samt aktuelle invalideforsikringer, tegnet på grundlagene PS90, PS92 eller PS93, hørende til risikoniveau III

D1: Øvrige dækninger, tegnet på grundlaget PSUNI

D2: Øvrige dækninger, tegnet på grundlagene PS90, PS92 eller PS93

D11: Dækninger, der oprindeligt er tegnet i PMF Pension

3 omkostningsgrupper:

O1: Forsikringer, der er tegnet på grundlaget PSUNI

O2: Forsikringer, tegnet på grundlagene PS90, PS92 eller PS93

O3: Forsikringer, der oprindeligt er tegnet i PMF Pension

Inddelingen af invaliderisiko i risikoniveau I, II og III er baseret på invaliderisikoen inden for de fagkoder, forsikringstagerne som præmiebetalende senest har indbetalt bidrag under. Listen over fagkoder og tilhørende risikoniveau er vedlagt i bilaget "Fagkoder og invaliderisikoniveau".

Regler vedrørende skift mellem kontributionsgrupper:

Ved den anmeldte inddeling i kontributionsgrupper vil skift mellem rentegrupper henholdsvis omkostningsgrupper alene være aktuel ved omtegning til pensionsordning på grundlaget PSUNI. Kollektivt bonuspotentiale vedrørende rente vil blive overført mellem rentegrupperne kvartalsvist i forhold til de foretagne omtegninger, mens der ikke foretages overførsel af kollektivt bonuspotentiale vedrørende omkostninger.

Skift mellem risikogrupper vil ske ved ændret fagkode, dvs. ved jobskifte, eller ved omtegning, jf. ovenfor. Der vil ikke blive overført kollektivt bonuspotentiale ved skift mellem risikogrupper.

Bilag: Fagkoder og invaliderisikoniveau

fagkode	fagnavn	Invaliderisiko- niveau	Invaliderisikogruppe - PSUNI	Invaliderisikogruppe - øvrige
614	Badepersonale/idrætsassistenter	I	I1	I4
30	Brand og beredskabspersonale	I	I1	I4
20130	Brand og beredskabspersonale	I	I1	I4
26	Brandmænd m.v.	I	I1	I4
625	Brandpersonale	I	I1	I4
50125	Børne- og ungdomskonsulenter	I	I1	I4
603	Børne ungdoms- og plejehjemskonsule	I	I1	I4
5-2332	Børne-, unndoms- og plejehjemskonsu	I	I1	I4
607	Døgninst.medhjælp.	I	I1	I4
5-4540	Ejendomsfunkt. v/selvej. pl.hjem	I	I1	I4
4-8091	Færgepersonale	I	I1	I4
3-3253	Hal og idrætsassistenter	I	I1	I4
20613	Hjemmehjælp./-ledere	I	I1	I4
46040	Hjemmehjælpsledere	I	I1	I4
3-3227	Ikke tj. ansatte pedeller/skolebetj	I	I1	I4
2-2661	Ikke tjenstemandsansatte skolebetje	I	I1	I4
8-0304	Individuel overenskomst	I	I1	I4
617	Kantine- og reng.ledere	I	I1	I4
626	Kantineledere	I	I1	I4
66	Kantineledere	I	I1	I4
20626	Kantineledere	I	I1	I4
4-3140	Kantineledere	I	I1	I4
77	Kedelpassere	I	I1	I4
635	Kedelpassere m.fl. ved vestforbrænd	I	I1	I4
4-3101	Klubmedarbejder	I	I1	I4
620	Klubmedarbejdere	I	I1	I4
5-2355	Klubmedarbejdere	I	I1	I4
4-1021	Kontorpersonale	I	I1	I4
5-5111	Kontorpersonale	I	I1	I4
32	Ledere/mellemleder i komm.ældreoms.	I	I1	I4
612	Legepl.medarb.	I	I1	I4
5-2505	Legepladsmedarbejdere	I	I1	I4
4-9912	Museumsassistent	I	I1	I4
23	Neurofysiologiassistenter	I	I1	I4
6-1257	Neurofysiologiassistenter	I	I1	I4
4-6052	Overensk. vedr. besk.vejl. i opsøg.	I	I1	I4
4-4021	Overensk. vedr. skolepedeller m.fl.	I	I1	I4
616	Overensk.vedr. besk.vejl. i opsøg.	I	I1	I4
3-3215	Overenskomst amtsbetjente	I	I1	I4
4-3120	Overenskomst vder. hal-/idrætsassis	I	I1	I4
4-3070	Overenskomst vedr. hjemmehjælpslede	I	I1	I4
4-8030	Overenskomst vedr. pedeller	I	I1	I4
2-2671	Overenskomstansatte skolebetjentmed	I	I1	I4
5-5102	Overordnet administrativt personale	I	I1	I4
4-3111	Ovk. for rådhus-bibl.betj/bogbuscha	I	I1	I4
4-3080	Ovk. vedr. badepers. (badeass/badem	I	I1	I4

fagkode	fagnavn	Invaliderisiko- niveau	Invaliderisikogruppe - PSUNI	Invaliderisikogruppe - øvrige
4-8060	Ovk. vedr. hal-,stadion-eller idræt	I	I1	I4
3-3231	Ovrk. for plejere og plejerelever	I	I1	I4
622	Peddeller/rådhusbetjente	I	I1	I4
4-4022	Pedeller	I	I1	I4
2-2780	Pedeller v/ældreboliger	I	I1	I4
3-3257	Pedeller v/ældreboliger	I	I1	I4
20622	Pedeller, rådhusbetj.	I	I1	I4
62	Pedeller, rådhusbetjente, formænd	I	I1	I4
54	Pedeller, skolebetjente	I	I1	I4
5-2328	Plejhjemmass. og plejhjemselever	I	I1	I4
13	Portører med ledelsesfunktioner	I	I1	I4
20113	Portørledere optaget før 01.04.02	I	I1	I4
20016	Portørledere optaget før 1/4-02	I	I1	I4
25	Pædagoger	I	I1	I4
50905	Pædagoger (pmf 3 i 1 pension)	I	I1	I4
69	Pædagoger (pmf gammel ordning)	I	I1	I4
50651	Pædagoger (pmf gammel ordning)	I	I1	I4
50650	Pædagoger (pmf minipension)	I	I1	I4
75	Pædagoger (pmf minipension)	I	I1	I4
20650	Pædagoger (pmf minipension)	I	I1	I4
70	Pædagoger (pmf timeløn)	I	I1	I4
50652	Pædagoger (pmf timeløn)	I	I1	I4
630	Pædagoger v. kommunale døgninstitut	I	I1	I4
611	Pædagogmedhjælpere	I	I1	I4
5-2358	Pædagogmedhjælpere v. kommunale dag	I	I1	I4
20611	Pædagogmedhjælpere	I	I1	I4
2-2121	Rengøringsledere/chefer/tilsynsfør	I	I1	I4
4-3130	Retningslinier vedr. rengøringslede	I	I1	I4
4-3112	Rådhusbetjente	I	I1	I4
624	Skolebetjente, medhjælpere i fkka	I	I1	I4
20614	Skolepedel, hal- og idrætsass.	I	I1	I4
5-4442	Skovarbejde ved bidstrup skovdistri	I	I1	I4
3	Suppl. pension ledende portører	I	I1	I4
3	Supplerende pension ledende portør	I	I1	I4
615	Sygehjælpere og elever	I	I1	I4
5-2205	Sygehjælpere og sygehj.elever	I	I1	I4
3-3214	Sygehjælpere og sygehjælperelever	I	I1	I4
20632	Teknisk servicemedarb.	I	I1	I4
632	Tekniske servicemedarb. kbh kommune	I	I1	I4
628	Tekniske servicemedarbejder	I	I1	I4
601	Tilsynsass.v.levn.kont.	I	I1	I4
5-4515	Tilsynsassistent ved rengøring	I	I1	I4
5-2451	Tilsynsassistent v/levnedsmiddelk	I	I1	I4
21	Tilsynsførende ass.	I	I1	I4
20121	Tilsynsførende assistenter	I	I1	I4
3-3235	Tilsynsførende assistenter	I	I1	I4
5-5393	Tilsynsførende assistenter	I	I1	I4

fagkode	fagnavn	Invaliderisiko- niveau	Invaliderisikogruppe - PSUNI	Invaliderisikogruppe - øvrige
42	Tjenestemænd pedeller, rådhusbetj.	I	I1	I4
40	Tjenestemænd rengøringsledere	I	I1	I4
64	Tjenestemænd tekn.servicemedarbejd.	I	I1	I4
36	Tjenestemænd tilsynsass.levn.midd.	I	I1	I4
3-2216	Tjenstemandsansatte pedeller/skoleb	I	I1	I4
5-4409	Ugelønnede kedel-, maskin- og motor	I	I1	I4
4-6061	Aftale vedr. økonomaer	II	I2	I5
17	Amtsvejmænd	II	I2	I5
20117	Amtsvejmænd	II	I2	I5
5-5288	Diakoner	II	I2	I5
4-6130	Fodterapeuter	II	I2	I5
4-6110	Frisør	II	I2	I5
45	Frisører	II	I2	I5
605	Frisører	II	I2	I5
5-4435	Frisører	II	I2	I5
20199	Handicaphjælper - servicelov	II	I2	I5
99	Handicaphjælper - servicelov	II	I2	I5
20629	Husassistenter	II	I2	I5
4-3050	Husassistenter	II	I2	I5
3-3401	Husassistenter	II	I2	I5
46	Husassistenter og amtsbetjente	II	I2	I5
621	Ikke faglærte lønarbejdere rengørin	II	I2	I5
61	Ikke faglærte rengøringsassistenter	II	I2	I5
2-4501	Køkkenledere og køkkenassistenter	II	I2	I5
2-4504	Køkkenledere og køkkenassistenter	II	I2	I5
610	Ledende værkst.pers.	II	I2	I5
22	Ledende værkstedsassistenter	II	I2	I5
4-2062	Maskinmestre	II	I2	I5
27	Medarbejdere i foa	I	I1	I4
20027	Medarbejdere i foa	I	I1	I4
58	Omsorgs- og pædagogmedhjælper	II	I2	I5
20623	Omsorgs- og pædagogmedhjælper	II	I2	I5
618	Omsorgs-/pæd.medhj.	II	I2	I5
623	Omsorgsmedhjælper	II	I2	I5
63	Omsorgsmedhjælper	II	I2	I5
3-3406	Omsorgsmedhjælper	II	I2	I5
6-1250	Omsorgsmedhjælper	II	I2	I5
5-5369	Overensk. f. døgninstitutionsmedhjæ	II	I2	I5
3-3216	Overenskomst sygehusportører	II	I2	I5
4-5030	Overenskomst vedr. dagplejere	II	I2	I5
20627	Parkeringsservicekorps	II	I2	I5
5-5835	Pers. v. værkst. f. fysiske og psyk	II	I2	I5
619	Reng.- og husass.	II	I2	I5
2-2011	Rengøring	II	I2	I5
0-3040	Rengøring	II	I2	I5
5-4516	Rengøring køkkenarb	II	I2	I5
20619	Rengøringsass. og hosp.medhjælper	II	I2	I5
4-3040	Rengøringsassistenter	II	I2	I5

fagkode	fagnavn	Invaliderisiko- niveau	Invaliderisikogruppe - PSUNI	Invaliderisikogruppe - øvrige
6-1314	Rengøringsassistenter/hosp. medhjæl	II	I2	I5
20628	Serv.medarb (ikke tidligere portør)	II	I2	I5
20636	Serviceass. m. erhv.uddannelse	II	I2	I5
636	Serviceassistenter med erhvervsudd.	II	I2	I5
20124	Social- og sundhedsassistenter	II	I2	I5
24	Social -og sundhedsassistenter	II	I2	I5
604	Statsautoriserede fodterapeuter	II	I2	I5
5-2323	Statsautoriserede fodterapeuter	II	I2	I5
31	Suppl. for tjenestemandansat. pædg	I	I1	I4
34	Suppl. for tjenestemænd i ht	II	I2	I5
11	Sygehusportører	II	I2	I5
20111	Sygehusportører	II	I2	I5
19	Tjenestemænd pædagoger	I	I1	I4
20	Tjenestemænd servicemedarb.	II	I2	I5
4-6051	Uddannede beskæftigelsesvejleder	II	I2	I5
609	Uddannede beskæftigelsesvejledere	II	I2	I5
60	Uddannede klubmedarbejdere	II	I2	I5
18	Plejhjemsassistenter	II	I2	I5
20118	Plejhjemsassistenter	II	I2	I5
4-6040	Plejhjemsassistenter	II	I2	I5
3-3221	Plejhjemsassistenter og plejhjems	II	I2	I5
20115	Plejepersonale	III	I3	I6
15	Plejere	III	I3	I6
20133	Social- og sundhedshjælpere	III	I3	I6
33	Social- og sundhedshjælpere	III	I3	I6
627	Social- og sundhedshjælpere	III	I3	I6
629	Uddannede social- og sundhedshjælp	III	I3	I6
12	Beskæftigelsesvejledere	III	I3	I6
49	Beskæftigelsesvejledere	III	I3	I6
20112	Beskæftigelsesvejledere	III	I3	I6
5-2324	Beskæftigelsesvejledere	III	I3	I6
3-3203	Beskæftigelsesvejledere, ikke uddan	III	I3	I6
20029	Buschauffører i odense	III	I3	I6
29	Buschauffører odense bytrafik	III	I3	I6
48	Dagplejere	III	I3	I6
608	Dagplejere	III	I3	I6
20608	Dagplejere	III	I3	I6
5-4317	Dagplejere	III	I3	I6
633	Hjemmedagplejer gentofte komm	III	I3	I6
613	Hjemmehjælpere	III	I3	I6
53	Hjemmehjælpere	III	I3	I6
4-3060	Hjemmehjælpere	III	I3	I6
5-4320	Hjemmehjælpere	III	I3	I6
20621	Ikke faglærte reng.ass og køkk.ass.	III	I3	I6
0-6064	Køkken	III	I3	I6
5-2519	Køkkenass. og køkkenledere	III	I3	I6
4-6064	Køkkenassistenter	III	I3	I6
3-3241	Køkkenassistenter	III	I3	I6

fagkode	fagnavn	Invaliderisiko- niveau	Invaliderisikogruppe - PSUNI	Invaliderisikogruppe - øvrige
3-3250	Køkkenassistenter/elever	III	I3	I6
20606	Lønarbejder (husass, amtsbetj.m.fl)	III	I3	I6
20634	Miljøkonsulenter	III	I3	I6
634	Miljøkonsulenter ved kbhs kommune	III	I3	I6
3-3402	Overenskomst for rengøringsassisten	III	I3	I6
3-6000	Påfyldelsker	III	I3	I6
28	Serv.medarbejd. -tidligere portører	III	I3	I6
20128	Servicemedarb. (tidligere portører)	III	I3	I6
68	Servicemedarb.- ikke tidlig. portør	III	I3	I6
3-5083	Servicemedarbejder/assistenter p90	III	I3	I6
20028	Servicemedarbejdere	III	I3	I6
3-3403	Specialarbejder	III	I3	I6
606	Specialarbejdere	III	I3	I6
4-3010	Specialarbejdere	III	I3	I6
5-8000	Specialarbejdere i kbh.komm.	III	I3	I6
6	Sygehjælpere	III	I3	I6
20106	Sygehjælpere	III	I3	I6
6	Sygehjælpere	III	I3	I6
20103	Sygehjælpere	III	I3	I6
8	Tjenestemænd trafikfunktionærer	III	I3	I6
14	Trafikfunktionærer	III	I3	I6
20615	Uuddannede sygehjælpere	III	I3	I6
4-6030	Uuddannede sygehjælpere	III	I3	I6
3-5091	Vaskeriarbejdere	III	I3	I6

Opgørelse af realiseret resultat

Beregning af kontributionsgruppernes realiserede resultater:

Rentegrupper:

Beregningen af realiseret resultat for rentegrupperne følger pkt. 20 i vejledningen (Finanstilsynets vejledning nr. 77 af 31.08.2010 om bekendtgørelse om kontributionsprincippet), hvor den enkelte gruppes andel af det samlede bogførte investeringsafkast findes ved, at investeringsaktiverne vedrørende rentegrupperne er adskilt pr. rentegruppe og adskilt fra selskabets øvrige aktiver.

Risikogrupper:

Beregningen af realiseret resultat for risikogrupperne følger pkt. 18 i vejledningen, hvor genforsikringsresultatet indregnes i risikoresultaterne.

Omkostningsgrupper:

Beregningen af realiseret resultat for omkostningsgrupper følger pkt. 19 i vejledningen, hvor de bogførte forsikringsmæssige administrationsomkostninger er opdelt i omkostninger vedrørende forsikringer omfattet af kontributionsbekendtgørelsen og øvrige administrationsomkostninger.

Regler for basiskapitalens andel af realiseret resultat, herunder risikoforrentning og skyggekonti)

Regler vedrørende det beregningsmæssige kontributionsprincip:

Investeringsaktiverne vedrørende basiskapitalen er adskilt fra investeringsaktiverne vedrørende forsikringer omfattet af kontributionsbekendtgørelsen. De enkelte kontributionsgruppers realiserede resultat er beskrevet ovenfor.

For hver kontributionsgruppe bestemmes en risikoforrentning som:

6% af $\max(\text{TB}-\text{Buffer}; 0)$,

hvor TB anmeldes forud for året, jf. vedlagte satsbilag, og Buffer er kontributionsgruppens kollektive bonuspotentiale for risiko- og omkostningsgruppers vedkommende og det kollektive bonuspotentiale tillagt bonuspotentialet på fripolicydelser for rentegruppens vedkommende. Buffer regnes gennemsnitligt over året.

Såfremt basiskapitalen får en lavere forrentning end efter ovenstående regel som følge af utilstrækkeligt realiseret resultat, føres forskellen på skyggekonto, jf. § 6, stk. 6-9, i kontributionsbekendtgørelsen. Skyggekontoen forrentes med 6% p.a.

Basiskapitalens forrentning fordeles forholdsmæssigt mellem egenkapitalen og de særlige bonushensættelser.

TB er fastsat som den tilstræbte buffer vedrørende den pågældende kontributionsgruppe, baseret på bestyrelsens fastsatte risikovillighed.

Regler for bonusberegning

§ 1 Anvendelsesområde

Stk. 1. Disse regler er gældende for forsikringer, som har adgang til bonus, og som er omfattet af livsforsikringsvirksomhed i PenSam Liv forsikringsaktieselskab (PenSam Liv).

Stk. 2. Gruppeforsikringer reguleres ved særskilte regler.

Stk. 3. Enkelte produkter kan isoleres bonusmæssigt.

Stk. 4. Udbetaling fra særlige bonushensættelser reguleres ved særskilte regler.

§ 2 Beregning af bonus

Bonustildeling sker på basis af kontributionsgruppernes over- eller underskudsandele, som kan henføres til tegningsgrundlagenes forudsætninger om:

- Rente
- Risiko
- Administrationsomkostninger

Ændringer i værdiregulering henføres under rente.

PenSam Liv fastsætter årligt (forud) satser/intensiteter, der anvendes til kontofremregning af hensættelserne vedrørende de enkelte forsikringer på 2. orden. Bonus udgør derefter forskellen mellem hensættelserne opgjort ved kontofremregning på 2. orden og fremregningen efter tegningsgrundlagenes satser.

Bonussatser, som fastsættes forud for året, kan ændres i løbet af året med fremadrettet virkning, såfremt der i årets løb indtræffer begivenheder, som ændrer det forventede resultat væsentligt.

§ 3 Overgang til aktuel udbetaling af løbende ydelser

Stk. 1. For de forsikringer, der ifølge forsikringsvilkårene har valgt at få ydelsen omregnet til et højere forrentet grundlag, fastsætter PenSam Liv renten i det højere forrentede grundlag for et år ad gangen.

Stk. 2. PenSam Liv kan nedsætte pensioner efter stk. 1.

Stk. 3. Ved fastsættelse af bonussatser for pensioner efter stk. 1 tages der hensyn til, at pensionen er omregnet til et højere forrentet grundlag.

§ 4 Bonusregler for særlige forsikringer

PenSam Liv kan fastsætte specielle bonusregler for nærmere bestemte forsikringer.

§ 5 Bilag til Regler for bonusberegning

Stk. 1. PenSam Liv kan udarbejde tekniske bilag til "Regler for bonusberegning".

Stk. 2. PenSam Liv kan ændre tekniske bilag for allerede tegnede forsikringer.

§ 6 Ændringsbestemmelser

PenSam Liv kan ændre "Regler for bonusberegning" for fremtidige bonusberegninger og -tildelinger vedrørende allerede tegnede forsikringer.

§ 7 Ikrafttræden

Disse regler træder i kraft den 01.01.2012.

Teknisk bilag a til Regler for bonusberegning

Indholdsfortegnelse

1.0.0. Anvendelsesområde

Stk. 1. Dette tekniske bilag a anvendes for forsikringer, som er omfattet af ”Regler for bonusberegning”, og hvis ydelser beregnes på fælleskønsgrundlaget PSUNI.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 er følgende grupper ikke omfattet af dette tekniske bilag:

1. Forsikringer bestående af valgprodukter etableret i PenSam Liv forsikringsaktieselskab. Afgrænsningen af gruppen er følgende, jf. forsikringsbetingelserne:

“Forsikringsbetingelserne gælder for de valgprodukter etableret i PenSam Liv forsikringsaktieselskab (PenSam Liv), der tilbydes forsikrede, som er omfattet af ret og pligt til arbejdsgivers indbetaling af bidrag til pension, men hvor bidragene ikke skal indgå på en fuldt udbygget arbejdsmarkedspensionsordning i PenSam eller på Intro-Pension.

Valgprodukterne anvendes således for forsikringer, der oprettes som følge af arbejdsgiverindbetalinger, som er bidrag til supplerende pension. Valgprodukterne anvendes endvidere for forsikringer, der oprettes som følge af arbejdsgiverindbetalinger, hvor den samlede bidragsprocent for den forsikrede er under 12, dog undtagen for forsikrede under 60 år, som har en bidragsprocent på 2,4.

Valgprodukterne kan endelig - efter nærmere af selskabet fastsatte retningslinier – anvendes for andre arbejdsgiverindbetalinger, som ikke skal indgå på en fuldt udbygget arbejdsmarkedspensionsordning i eller Intro-Pension.”

2. I Trafikfunktionærernes Pensionsordning findes en gruppe forsikrede, der er omfattet af en 15%-pensionsordning. Afgrænsningen af gruppen er følgende, jf. forsikringsbetingelserne:

“Forsikringen tegnes for ansatte, som er omfattet af Trafikfunktionærernes Pensionsordning i PenSam Liv forsikringsaktieselskab (Liv), og for hvem der i henhold til overenskomst eller aftale indbetales forhøjede pensionsbidrag. Ved forhøjede pensionsbidrag forstås den del på p.t. 3% (1+2) af det samlede bidrag til arbejdsmarkedspensionsordningen, som overstiger det bidrag på p.t. 12% (4+8), der ifølge overenskomst eller aftale skal indgå på Trafikfunktionærernes Pensionsordning”.

2.0.0. Sætser

PenSam Liv fastsætter hvert år forud for et regnskabsår for hver contributionsgruppe følgende 2. ordens elementer:

b^{rte}	Årlig depotrente
μ_2^{ai}	intensitet for overgang til invalid
over μ_2^{ad}	intensitet for overgang til død (overvurderet)
under μ_2^{ad}	intensitet for overgang til død (undervurderet)
b^{omk}	omkostningsbonussats for procentfradraget på præmien
b^{gebyr}	omkostningsbonussats for gebyrfradrag på indskud
$StOmk(j, T, i)$	stykombkostning for den j'te ydelse i tilstand T i i'te måned, ydelsen kan være i tilstandene: præmiebetalende (herunder under præmiefritagelse på grund af invaliditet), fripolice, pensioneret

De anvendte parametre anmeldes til Finanstilsynet.

3.0.0. Integrationsformel

Alle de i formlerne indgående integraler beregnes ved numerisk integration efter formlen:

$$\int_a^{a+1/12} f(t) dt = \frac{1}{12} \cdot \frac{1}{2} \cdot (f(a) + f(a + \frac{1}{12}))$$

4.0.0. Bonus beregning

Forsikrede har n ydelser. Bonus beregnes for hver ydelse for sig.

Forsikredes alder til tid t er i formelbeskrivelsen y og y+1/12 til tid t+1.

Det samlede depot for en forsikring opdeles i et ydelsesdepot (der er lig med den prospektive reserve beregnet ud fra ydelsen og præmien) og en bonussaldo.

Bonus opsamles ved månedlig kontofremregning og består af forskel mellem en kontofremregning med 2. ordens parametre og en kontofremregning med parametre efter tegningsgrundlaget.

Bonus henstår på en bonuskonto, hvorfra bonusbeløb overføres til forsikringens ydelsesdepot. Bonussaldoen for den j'te ydelse "fremregnes" ved følgende:

$$\begin{aligned} Bonussaldo(j)_{t+1} &= Bonussaldo(j)_t + Bonrte(j, y) + Bonai(j, y) \\ &+ Bonad(j, y) + Bonomk(j, y) - StOmk(j, T, i) + Pal\_bonus(j, y) \quad (4.1) \\ &+ (Bonssaldo(j)_t + Brugtbonus(j)_t) * ((1 + b^{rte})^{1/12} - 1) \end{aligned}$$

Bonussaldo(j) kan være såvel positiv som negativ.

$Brugtbonus(j)_t$ dækker over den bonus, der er overført til ydelsesdepotet til tid t.

$pal\_bonus(j, y)$ dækker over reduktion i den individuelle Pal stammende fra forsikringens "Pal-fritagelse". Der overføres alene bonusbeløb til ydelsesdepotet såfremt bonussaldoen er positiv.

De enkelte størrelser i (4.1) fremgår af efterfølgende afsnit.

4.1.1. Fremregning af ydelsesdepotet

Ydelsesdepotet fremregnes ved:

$$Res(j, y + \frac{1}{12}) = Res(j, y) + Res\_ovf(j, y + \frac{1}{12}) + bidrag(j, y) - admfra(j, y) \\ - ydelse(j, y) + rente(j, y) - risikoad(j, y) + risikoai(j, y)$$

Med anvendelse af såvel 2. ordens satser og satser fra tegningsgrundlaget, bonus for tiden y til $y+1/12$ udgør forskellen mellem de to fremregninger.

Hvor:

$Res(j, y)$	Er reserven til t, efter evt. anvendelse af midler fra bonussaldo og overførsler til tid t-1.
$Res\_ovf(j, y + \frac{1}{12})$	Dækker over nettoindskud til tid t+1, hidrørende fra overførsler eller overførsel fra bonussaldo.
$bidrag(j, y)$	Dækker over indskud og præmier, såvel ordinære præmier som efterbetalinger til tid t.
$admfra(j, y)$	Dækker over de administrationsfradrag der trækkes af $bidrag(j, y)$
$risikoad(j, y)$	Dækker over risikopræmien for perioden t til t+1 for såvel død
$risikoai(j, y)$	Dækker over risikopræmie for perioden t til t+1 for invaliditet
$ydelse(j, y)$	Udbetalt ydelse til t+1
$rente(j, y)$	Er forrentning for perioden t til t+1

4.1.2. Rente

Rentebonusbeløb beregnes

$$Bonrte(j, y) = \ln(1 + b^{rte}) \cdot Rtefak(j, y)$$

Hvor

$$Rtefak(j, y) = rte1(j, y) \cdot P(j, y) - rte2(j, y) \cdot \pi(j, y)$$

Såfremt policen er aktuel, udgår $rte2(j, y)$ af ovenstående formler.

Er ydelsen forskellig fra en alderspension er:

$$rte1(j, y) = \begin{cases} \int_0^{1/12} k(j, y+t, u) dt & , for y < u \\ 0 & , for y \geq u \end{cases}$$

$$rte2(j, y) = \begin{cases} \int_0^{1/12} ak(j, y+t, pu) dt & , for y < pu \\ 0 & , for y \geq pu \end{cases}$$

Er ydelsen en eventuel alderspension:

$$rte1(j, y) = \begin{cases} \int_0^{1/12} k(j, y+t, u) dt & , for y < u \\ \frac{k(j, y, y)}{k(j, y, y + \frac{1}{12})} \cdot \int_0^{1/12} k(j, y+t, y + \frac{1}{12}) dt & , for y \geq u \end{cases}$$

$$rte2(j, y) = \begin{cases} \int_0^{1/12} ak(j, y+t, u) dt & , for y < u \\ -\frac{ak(j, y, y + \frac{1}{12})}{k(j, y, y + \frac{1}{12})} \cdot \int_0^{1/12} k(j, y+t, y + \frac{1}{12}) dt \\ + \int_0^{1/12} ak(j, y+t, y + \frac{1}{12}) dt & , for y \geq u \end{cases}$$

Er ydelsen en aktuel alderspension under udbetaling:

$$rte1(j, y) = \int_0^{1/12} k(j, y+t, y+t) dt$$

4.1.3. Invaliditet

Invaliderisikobonusbeløb beregnes efter følgende formel for ydelser med invaliditetsdækning :

$$Bonai(j, y) = \frac{\sum_{l=0}^1 [\mu_1^{ai}(j, y + \frac{l}{12}) - \mu_2^{ai}(j, y + \frac{l}{12})] * Rsum^{ai}(j, y + \frac{l}{12})}{24}$$

Hvor:

Såfremt ydelse er grundform 130 i PSUNI

$$Rsum^{ai} = \pi(j, y) * ak(j, y, pu)$$

Ellers:

$$Rsum^{ai}(j, y) = P(j, y) * kai(j, y, u) - Pr osp(j, y)$$

4.1.4. Dødelighed

Bonus på dødeligheden beregnes efter følgende formel:

$$Bonad(j, y) = \frac{\sum_{l=0}^1 (\mu_1^{ad}(j, y + \frac{l}{12}) - \mu_2^{ad}(j, y + \frac{l}{12})) * Rsum^{ad}(j, y + \frac{l}{12})}{24}$$

Hvor

$$Rsum^{ad}(j, y) = P(j, y) * kad(j, y, u) - Pr osp(j, y)$$

Er ydelsen udsat dvs. alder $y \geq u$ beregnes risikosum ved død som:

$$Rsum^{ad}(j, y) = \frac{k(j, y, y) * P(j, y) + ak(j, y, y + \frac{1}{12}) * \pi(j, y)}{k(j, y, y + \frac{1}{12})} \cdot (kad(j, y, y + \frac{1}{12}) - k(j, y, y + \frac{1}{12})) + ak(j, y, y + \frac{1}{12}) * \pi(j, y)$$

Er $Rsum^{ad}(j, y) \geq 0$ anvendes $\mu_2^{ad}(j, y) =_{\text{over}} \mu_2^{ad}(j, y)$

Er $Rsum^{ad}(j, y) < 0$ anvendes $\mu_2^{ad}(j, y) =_{\text{under}} \mu_2^{ad}(j, y)$

4.1.5. Omkostningsbonusbeløb

Omkostningsbonusbeløb beregnes

$$Bonomk(j, y) = b^{omk} * [(B(j, y) + Ef - B(j, y)) * \frac{s}{1-s}] + (Gebyr\_ind - b^{gebyr}) * \frac{Geb\_ind(j, y)}{Gebyr\_ind}$$

5.0.0. Notation

y	alderen
u	udløbsalder/forudsat pensionsalder
pu	udløbsalder for præmiebetalingen
s	omkostningstillæg på præmien på tegningsgrundlaget
$Gebyr\_ind$	Gebyr på indskud på tegningsgrundlaget (for hele forsikringen)
$Gebyr\_ind(j,y)$	Andel af gebyr på indskud på den j 'te ydelse i alder y
$P(j,y)$	pensionsydelse i alder y for den j 'te ydelse for alderspensionen defineres pensionsydelsen ved $P(j,y) = V(j,y)/k(j,y,u) + \pi(j,y) \cdot ak(j,y,pu)/k(j,y,u)$
$B(j,y)$	nettomånedspræmie i alder y for den j 'te ydelse
$Ef\_B(j,y)$	Efterbetalt nettopræmie i alder y for den j 'te ydelse
$l(j,y)$	indskud i alder y for den j 'te ydelse
$\pi(j,y)$	nettoårspræmie i alder y for den j 'te ydelse
$Bonrte(j,y)$	rentebonus for den j 'te ydelse for perioden fra alder $y-1/12$ til alder y
$Bonai(j,y)$	invaliderisikobonus for den j 'te ydelse for perioden fra alder $y-1/12$ til alder y
$Bonad(j,y)$	dødsrisikobonus for den j 'te ydelse for perioden fra alder $y-1/12$ til alder y
$Bonomk(j,y)$	omkostningsbonus for den j 'te ydelse for perioden fra alder $y-1/12$ til alder y
$k(j,y,u)$	passiv, beregnet efter beregningsgrundlaget PSUNI, i alder y for den j 'te ydelse, når udløbs-/pensionsalder er lig med u
$kai(j,y,u)$	passiv ved overgang fra aktiv til invalid, beregnet efter beregningsgrundlaget PSUNI, i alder y for den j 'te ydelse, når udløbs-/pensionsalder er lig med u
$kad(j,y,u)$	passiv ved overgang fra aktiv til død, beregnet efter beregningsgrundlaget PSUNI, i alder y for den j 'te ydelse, når udløbs-/pensionsalder er lig med u
$Prosp(j,y)$	Den prospektive reserve for den j 'te ydelse i alder y .. $Prosp(j,y) = P(j,y) * k(j,y,u) - \pi(j,y) * ak(j,y,pu)$
$ak(j,y,pu)$	præmiebetalingsrente, beregnet efter beregningsgrundlaget PSUNI, i alder y for den j 'te ydelse, når præmiebetalingsudløb er i alder pu
$Rtefak(j,y), rte1(j,y), rte2(j,y)$	faktorer i alder y for den j 'te ydelse til brug for beregning af rentebonus
$Rsum^{ad}(j,y)$	Risikosum ved overgang fra aktive til død i alder y

$Rsum^{ai}(j, y)$	Risikosum ved overgang fra aktive til invalid i alder y
$\mu_i^{ai}(y)$	invalideintensitet, beregnet efter beregningsgrundlaget PSUNI, i alder y
$\mu^{ad(u)}(y)$	undervurderet dødsintensitet, beregnet efter beregningsgrundlaget PSUNI, i alder y
$\mu^{ad(o)}(y)$	overvurderet dødsintensitet, beregnet efter beregningsgrundlaget PSUNI, i alder y
$\mu_1^{ad}(j, y)$	dødsintensitet i alder y for den j'te ydelse efter beregningsgrundlaget PSUNI i alder y

Teknisk bilag b til Regler for bonusberegning

1. Anvendelsesområde

Dette tekniske bilag b anvendes for forsikringer omfattet af "Regler for bonusberegning", og hvis ydelser ikke er beregnet på fælleskønsgrundlaget PSUNI.

2. Satser i 2. ordens grundlag

PenSam Liv fastsætter hvert år forud for et regnskabsår for hver kontributionsgruppe følgende 2. ordens elementer:

r_i Årlig Depotrente hørende til den tekniske rente i

${}_{over}myad_i^2$ over intensitet for overgang til død

${}_{under}myad_i^2$ under intensitet for overgang til død

$myai_i^2$ intensitet for overgang til invalid

f Anden ordens administrationsfradrag i forhold til tegningsgrundlagets fradrag.

De anvendte satser anmeldes til Finanstilsynet.

3. Bonusberegning

Det forudsættes formelmæssigt, at en forsikring består af én eller flere forsikringsdele med hver sin tekniske rente $i\%$. Det samlede depot for en forsikring opdeles i et ydelsesdepot (der er lig med den prospektive reserve beregnet ud fra ydelser og præmier på forsikringen) og en bonussaldo.

3.1 Princip for bonustildeling

Bonus opsamles ved månedlig kontofremregning og består af forskel mellem en kontofremregning med 2. ordens parametre og kontofremregning med parametre efter tegningsgrundlaget.

Bonus henstår på en bonuskonto, hvorfra bonusbeløb overføres til forsikringens ydelsesdepot. Bonus-saldoen "fremregnes" ved følgende:

$$\begin{aligned} \text{Bonussaldo}_{t+1} = & \text{Bonussaldo}_t + \text{Bonrte}_t + \text{Bonai}_t + \text{Bonad}_t + \text{Bonomk}_t \\ & - \text{Brugtbonus}_t + (\text{Bonussaldo}_t - \text{Brugtbonus}_t) * r_0(12) + \text{Pal\_bonus}_t \end{aligned} \quad (3.1)$$

Hvor $r_0(12) = ((1 + r_0)^{\frac{1}{12}} - 1)$ er den månedlige 2. ordens depotrente med $r_0 = \max(r_i)$.

Bonussaldo kan være såvel positiv som negativ. $BrugtBonus_t$ dækker over den bonus, der er overført til ydelsesdepotet til tid t. pal_bonus_t dækker over reduktionen i den individuelle PAL stammende fra forsikringens "Pal-fritagelse". Der overføres alene bonusbeløb til ydelsesdepotet såfremt bonussaldoen er positiv.

De enkelte størrelser i (3.1) fremgår af efterfølgende afsnit.

3.2 Fremregning af ydelsesdepotet

Ydelsesdepotet fremregnes ved:

$$\begin{aligned} \text{Re } s_{t+1} = & \text{Re } s_t + \text{Re } s\_ovf_{t+1} + \text{bidrag}_t - \text{admfra}_t - \text{risikoad}_t - \text{risikoi}_t \\ & - \text{ydelse}_t + \text{rente}_t \end{aligned} \quad (3.2)$$

Med anvendelse af 2. ordens satser og satser fra tegningsgrundlagene, udgør bonus for perioden t til t+1 forskellen mellem de to fremregninger.

Hvor:

$$\text{Re } s_t = \sum_i \text{Re } s\_i$$

Er den prospektive reserve til tid t, efter evt. anvendelse af midler fra bonussaldo og overførsler til tid t-1.

$$\text{Re } s\_ovf_{t+1} = \sum_i \text{Re } s\_ovf\_i_{t+1} \quad \text{Dækker over nettoindskud til tid t+1, hidrørende fra overførsler eller overførsler fra bonussaldo.}$$

bidrag_t Dækker over indskud og præmier, såvel ordinære præmier som efterbetalinger til tid t.

admfra_t Dækker over de administrationsfradrag der trækkes af bidrag_t

risikoad_t Dækker over risikopræmien for perioden t til t+1 ved død

risikoi_t Dækker over risikopræmie for perioden t til t+1 for invaliditet

$$\text{ydelse}_t = \sum_i \text{Ydelse}_i \quad \text{Udbetalt ydelse til tid t+1.}$$

rente_t Er forrentningen for perioden t til t+1

Rentebonus:

$$Bonrte_t = \sum_i (Res_{-i_t}) * (r_i(12) - ((1+i)^{1/12} - 1))$$

Hvor: $r_i(12) = ((1+r_i)^{1/12} - 1)$ er den månedlige 2. ordens depotrente for tekniske rente i

Risikobonus:

$$Bonai_t = (myai_t^1 - myai_t^2) * \sum_i (Sai_{-i_{t+1}} - Pr osp_{-i_{t+1}}) / 12$$

$$Bonad_t = (myad_t^1 - myad_t^2) * \sum_i (Sad_{-i_{t+1}} - Pr osp_{-i_{t+1}}) / 12$$

Hvor

$$myad_t^2 =_{over} myad_t^2 \text{ såfremt } \sum_i (Sad_{-i_{t+1}} - Pr osp_{-i_{t+1}}) \geq 0$$

og

$$myad_t^2 =_{under} myad_t^2 \text{ såfremt } \sum_i (Sad_{-i_{t+1}} - Pr osp_{-i_{t+1}}) < 0$$

$Sad_{-i_{t+1}}$ Er kapitalværdi lige efter overgang fra aktiv til død på tegningsgrundlag med tekniske rente i.

$Sai_{-i_{t+1}}$ Er kapitalværdi lige efter overgang fra aktiv til invalid på tegningsgrundlag med tekniske rente i.

Kapitalværdierne skal regnes til tid t+1, ud fra de ydelser Yd_t , der er registreret til tid t.

$Pr osp_{-i_{t+1}}$ er den prospektivt beregnede reserve til tid t+1 ud fra de ydelser Yd_t og den præmie prm_t , der er registreret til tid t på tegningsgrundlag med tekniske rente i.

Administrationsbonus:

$$\begin{aligned} Bonomk_{t+1} = & (1-f) * [\sum_i (ord\_bid\_i_t + eft\_bid\_i_t) * prc\_bid \\ & + \sum_i (ind\_i_t - geb\_ind * \frac{\sum_i ind\_i_t}{\sum_j \sum_i ind\_i_t}) prc\_ind + geb\_ind * \frac{\sum_i ind\_i_t}{\sum_j \sum_i ind\_i_t}] \end{aligned}$$

Hvor:

der i $\sum_j \sum_i ind\_i_t$ summeres over såvel alle tegningsgrundlag (i) og alle ydelser (j) på forsikringen og

prc_bid Er procentvis administrationsfradrag på præmier/bidrag i tegningsgrundlagene

prc_ind Er procentvis administrationsfradrag på indskud i tegningsgrundlagene

geb_ind Er gebyr ved indskud i tegnignsgrundlagene

ord_bid_i_t Er ordinært bidrag til tid t på tegningsgrundlag med tekniske rente i

eft_bid_i_t Er efterbetalt bidrag til tid t på tegningsgrundlag med tekniske rente i

ind_i_t Er indskud til tid t på tegningsgrundlag med tekniske rente i

4. Beregningsregler for omregning til et højere forrentet grundlag

Betragt den j'te delydelse $P^{(j)}(x)$, der bliver aktuel i alder x. Lad $k^{(j)}(x)$ være passivet for den aktuelle delydelse svarende til 1 kr. i årligt pensionstilsagn opgjort på tegningsgrundlaget. Lad tilsvarende $\tilde{k}^{(j)}(x)$ være det tilsvarende passiv opgjort på omregningsgrundlaget.

Delydelsen efter omregning $\tilde{P}^{(j)}(x)$ er givet ved

$$\tilde{P}^{(j)}(x) = P^{(j)}(x) \cdot \frac{k^{(j)}(x)}{\tilde{k}^{(j)}(x)}$$

Teknisk bilag c til Regler for bonusberegning

1. Anvendelsesområde

Stk. 1. Dette tekniske bilag c anvendes for forsikringer omfattet af "Regler for bonusberegning", og som er indeholdt i stk. 2.

Stk. 2. Følgende grupper er omfattet af dette tekniske bilag:

- a. Forsikringer bestående af valgprodukter etableret i PenSam Liv forsikringsaktieselskab. Afgrænsningen af gruppen er følgende:

Forsikringsbetingelserne gælder for de valgprodukter etableret i PenSam Liv forsikringsaktieselskab (PenSam Liv), der tilbydes forsikrede, som er omfattet af ret og pligt til arbejdsgivers indbetaling af bidrag til pension, men hvor bidragene ikke skal indgå på en fuldt udbygget arbejdsmarkedspensionsordning i Pen-Sam.

Valgprodukterne anvendes således for forsikringer, der oprettes som følge af arbejdsgiverindbetalinger, som er bidrag til supplerende pension.

Valgprodukterne kan endelig – efter nærmere af selskabet fastsatte retningslinier – anvendes for andre arbejdsgiverindbetalinger, som ikke skal indgå på en fuldt udbygget arbejdsmarkedspensionsordning i PenSam.

- b. I Trafikfunktionærernes Pensionsordning findes en gruppe forsikrede, der er omfattet af en 15%-pensionsordning. Afgrænsningen af gruppen er følgende, jf. forsikringsbetingelserne:

Forsikringen tegnes for ansatte, som er omfattet af Trafikfunktionærernes Pensionsordning i PenSam Liv forsikringsaktieselskab (PenSam Liv), og for hvem der i henhold til overenskomst eller aftale indbetales forhøjede pensionsbidrag. Ved forhøjede pensionsbidrag forstås den del på p.t. 3% (1+2) af det samlede bidrag til arbejdsmarkedspensionsordningen, som overstiger det bidrag på p.t. 12% (4+8), der ifølge overenskomst eller aftale skal indgå på Trafikfunktionærernes Pensionsordning".

2. Bonussatser

PenSam Liv fastsætter hvert år for hver bonusgruppe følgende:

$b_1(i_r)$ rentebonussatsen for hele reserven hørende til den tekniske rente i_r

$\tilde{b}_1(\tilde{i}_r)$ rentebonussatsen for hele reserven hørende til omregningsrenten $\tilde{i}_r$

$\Delta \hat{\mu}_x^{ad}$ risikobonussats ved overgang fra tilstand aktiv (a) til tilstand død (d)

$\Delta \hat{\mu}_x^{ai}$ risikobonussats ved overgang fra tilstand aktiv (a) til tilstand invalid (i)

Δs bonussats til beregning af omkostningsbonus

f_b forrentningssats (ekskl. det kombinerede sikkerheds- og omkostningstillæg) for hele reserven (vedrører forsikringer beskrevet i afsnit 3.1).

Ud fra de anmeldte risikobonussatser $\Delta \hat{\mu}_x^{ad}$ og $\Delta \hat{\mu}_x^{ai}$ fås risikobonussatserne $\Delta \hat{\mu}_{[x]}^{ad}$ og $\Delta \hat{\mu}_{[x]}^{ai}$ i hele aldre $[x]$.

Derudover fastsættes

$b_1^d(i_r)$ er delbonussats for hele reserven hørende til den tekniske rente i_r , gældende for perioden fra sidste bonustildeling.

De anvendte bonussatser anmeldes til Finanstilsynet.

3. Bonusbeløb på statusopgørelsestidspunktet

3.1 Eventuelle forsikringer, der for PenSam Liv administreres i et eksternt IT-system

Lad $\hat{\mu}_y^{ad}$ og $\hat{\mu}_y^{ai}$ være givet ved

$$\hat{\mu}_y^{ad} = \mu_y^{ad} - \Delta \hat{\mu}_y^{ad}$$

$$\hat{\mu}_y^{ai} = \mu_y^{ai} - \Delta \hat{\mu}_y^{ai}$$

hvor $\Delta \hat{\mu}_y^{ad}$ og $\Delta \hat{\mu}_y^{ai}$ er de anmeldte risikobonussatser, jf. afsnit 1, og hvor μ_y^{ad} og μ_y^{ai} er beregningsgrundlagets intensiteter, som er anvendt ved tarifieringen for den enkelte forsikring.

For forsikrede over den forudsatte pensioneringsalder fastsættes, $\Delta \hat{\mu}_y^{ad}$ og $\Delta \hat{\mu}_y^{ai}$ begge til nul.

Lad endvidere $\hat{s}$ være givet ved

$$\hat{s} = s - \Delta s$$

hvor Δs er den anmeldte bonussats til beregning af omkostningsbonus, jf. afsnit 1, og hvor s er beregningsgrundlagets omkostningstillæg (på præmien), som er anvendt ved tarifieringen for den enkelte forsikring.

Lad

$B(x, i_r)$ præmie hørende til den tekniske rente i_r for den måned, hvor forsikrede har alder x ultimo måneden.

$S(x, i_r)$ den samlede kontosaldo hørende til den tekniske rente i_r i alder x . Ved nytegning er kontosaldo 0. Kontosaldoen primo måneden er lig kontosaldoen ultimo forrige måned.

Årets bonus er givet som forskellen mellem kontosaldoen ultimo året og den samlede reserve ultimo året.

Vi betragter en forsikret, der har alder x ultimo året. Årets bonus, idet der summeres over de tekniske renter i_r , er givet ved anvendelse af formlerne (3.1.1) og (3.1.2) nedenfor.

$$\begin{aligned}
 Bonus(x) &= \sum_r Bonus(x, i_r) && (3.1.1) \\
 &= \sum_r S(x, i_r) && \text{Kontosaldo pr. 31.12} \\
 &\quad - \sum_r V(x, i_r) && \text{Ultimoreserve pr. 31.12}
 \end{aligned}$$

For en forsikret, der ved udgangen af måned k , $k = 1, \dots, 12$ har alder y er kontosaldoen ultimo måneden givet rekursivt som

$$\begin{aligned}
 \sum_r S(y, i_r) &&& (3.1.2) \\
 &= \sum_r S(y-1/12, i_r) && \text{Primo kontosaldo} \\
 &\quad + \left(\sqrt[12]{1+f_b} - 1 \right) \cdot \sum_r S(y-1/12, i_r) && \text{Rente af primo kontosaldo} \\
 &\quad + \sum_r B(y, i_r) && \text{Præmier} \\
 &\quad + \left(\sqrt[12]{1+f_b} - 1 \right) \cdot \sum_r B(y, i_r) && \text{Rente af præmier} \\
 &\quad - \hat{\mu}_y^{ad} \cdot \sum_r (S_y^{ad}(i_r) - V(y, i_r)) / 12 && \text{Risikopræmie ved død} \\
 &\quad - \hat{\mu}_y^{ai} \cdot \sum_r (S_y^{ai}(i_r) - V(y, i_r)) / 12 && \text{Risikopræmie ved invaliditet} \\
 &\quad - \hat{s} \cdot \sum_r B(y, i_r) && \text{Omkostningstillæg}
 \end{aligned}$$

hvor

$$S_y^{aj}(i_r) = \left[\frac{V(y, i_r)}{k(y, i_r)} + B(y, i_r) \cdot F(y, i_r) \right] \cdot k_{aj}(y, i_r) \quad , \quad j = i, d$$

3.2 Aktuelle forsikringer

Vi betragter en forsikret, der har alder x på statusopgørelsestidspunktet. Den tilknyttede forsikring kan have omregnede og ikke-omregnede delydelser, og kan oprindeligt være tegnet med flere tekniske renter.

Lad

$V(x, i_r)$ være den samlede reserve i alder x vedrørende ikke-omregnede delydelser hørende til den tekniske rente i_r

$\tilde{V}(x, \tilde{i}_r)$ være den samlede reserve i alder x vedrørende omregnede delydelser hørende til omregningsrenten $\tilde{i}_r$.

Det samlede bonusbeløb for forsikringen for statusåret bliver:

$$\begin{aligned} Bonus(x) &= \sum_r Bonus(x, i_r) \\ &= \sum_r b_1(i_r) \cdot V(x, i_r) + \sum_r \tilde{b}_1(\tilde{i}_r) \cdot \tilde{V}(x, \tilde{i}_r) \end{aligned} \quad (3.2.1)$$

4. Bonustilskrivning for forsikringer, der opgøres endeligt i løbet af en statusperiode

Delbonus, som vedrører perioden fra sidste tidspunkt for bonustildeling til opgørelsestidspunktet, beregnes som

$$\sum_r \left[V(x, i_r) \cdot b_1^d(i_r) \cdot \frac{m}{12} \right] \quad (4.1)$$

hvor m er antal måneder fra sidste bonustildeling til opgørelsestidspunktet.

5. Notation

$k(x, i_r)$ passivet beregnet med teknisk rente i_r i alder x

$a(x, i_r)$ præmiebetalingsrenten beregnet med teknisk rente i_r i alder x

s beregningsgrundlagets omkostningstillæg på præmien

$F(x, i_r)$ reciprokpræmien beregnet med teknisk rente i_r i alder x . $F(x, i_r)$ er givet ved

$$F(x, i_r) = 12 \cdot (1 - s) \cdot \frac{a(x, i_r)}{k(x, i_r)}$$

$V^*(x, i_r)$ reserven før reduktion for prisen vedrørende præmiefri dækning i alder x , hørende til den tekniske rente i_r

- $V(x, i_r)$ den samlede reserve hørende til den tekniske rente i_r efter reduktion for prisen vedrørende præmiefri dækning i alder x
- $B_x(i_r)$ er summen af præmier, præmier vedrørende præmiefridækning og præmiefrigtagelse i statusåret og hørende til den tekniske rente i_r .
- $S_y^{aj}(i_r)$ kapitalværdien af aktuelle og fremtidige ydelser ved overgang fra tilstand aktiv (a) til tilstand (j) i alder x , beregnet med teknisk rente i_r
- $k_{aj}(x, i_r)$ passiv ved overgang fra tilstand aktiv (a) til tilstand (j) i alder x , beregnet med teknisk rente i_r

Regulativ for særlige bonushensættelser

PenSam Liv forsikringsaktieselskab

Regulativ for særlige bonushensættelser

§ 1 Almindelige regler

Nærværende regulativ er gældende for opbyggelse af og overførsel fra særlige bonushensættelser for livsforsikringer i PenSam Liv forsikringsaktieselskab (PenSam Liv), jf. "Regler for bonusberegning". De særlige bonushensættelser er af type B, jf. § 134 i lov om finansiel virksomhed.

§ 2 Opbygning af særlige bonushensættelser og forrentning heraf

PenSam Liv træffer årligt beslutning om henlæggelser til særlige bonushensættelser under anvendelse af årets realiserede resultat eller det kollektive bonuspotentiale hørende til de respektive kontributionsmæssige grupper.

De særlige bonushensættelser forrentes svarende til egenkapitalen, jf. selskabets anmeldelse af regler for det beregningsmæssige kontributionsprincip.

De særlige bonushensættelser kan anvendes til dækning af tab på lige fod med egenkapitalen.

§ 3 Beregning af den enkelte forsikrings andel

De særlige bonushensættelser er knyttet kollektivt til forsikringerne fordelt på de anmeldte kontributionsmæssige rentegrupper, og den enkelte forsikrings andel af de særlige bonushensættelser kan til enhver tid beregnes som rentegruppens særlige bonushensættelser multipliceret med forholdet mellem den retrospektive hensættelse hørende til den enkelte forsikring og summen af de retrospektive hensættelser hørende til hele rentegruppen.

§ 4 Overførsel og udbetaling

For forsikringer, der har været under udbetaling i det seneste afsluttede regnskabsår og fortsat er under udbetaling, overføres hvert år pr. 01.07 en del af forsikringens andel af de særlige bonushensættelser til forsikringen. Denne del beregnes som forsikringens andel af de særlige bonushensættelser (efter forrentning og årets henlæggelser i det afsluttede regnskabsår) multipliceret med forholdet mellem de i sidste regnskabsår udbetalte forsikringsydelse og den retrospektive hensættelse hørende til forsikringen.

Det overførte beløb udbetales som en engangsudbetaling. PenSam Liv kan dog efter anmeldelse til Finanstilsynet beslutte andre udbetalingsformer og -tidspunkter.

For forsikringer, hvor der i året er sumudbetalinger, foretages overførsel og udbetaling i forbindelse med sumudbetalingen. Denne overførsel og udbetaling beregnes på samme måde som beskrevet i stk. 1, 2. pkt., dog alene i forhold til sumudbetalingen, og denne indgår herefter ikke i en eventuel beregning af overførsel og udbetaling efter stk. 1.

Beregningerne, jf. stk. 1 og 3, foretages på baggrund af størrelsen af de særlige bonushensættelser (efter forrentning og årets henlæggelser i det afsluttede regnskabsår) og de retrospektive hensættelser ved den seneste aflagte årsrapport.

§ 5 Tilbagekøb og overførsler

Ved udbetaling af forsikringen i forbindelse med tilbagekøb eller overførsel til andet pensionsinstitut udbetales forsikringens andel af de særlige bonushensættelser, dog under hensyntagen til betingelsen i § 134, nr. 6, 3. pkt., i lov om finansiel virksomhed. Hvis betingelsen ikke er opfyldt, forfalder udbetalingen, når betingelsen igen er opfyldt. Den enkelte forsikrings andel af de særlige bonushensættelser beregnes som ved sumudbetalinger, jf. § 4.

§ 6 Ændringsbestemmelser

PenSam Liv kan efter anmeldelse til Finanstilsynet ændre regulativet for fremtidige såvel som for allerede tegnede forsikringer med virkning for allerede henlagte særlige bonushensættelser og for fremtidige særlige bonushensættelser.

§ 7 Ikrafttræden

Regulativet erstatter regulativ for særlige bonushensættelser, anmeldt den 29.06.2004, og træder i kraft den 01.01.2011 med virkning for overførsel og udbetaling af særlige bonushensættelser, der jf. §§ 4 og 5 er baseret på årsrapporten for 2011.

Gældende bonussatser

- 1) Anden ordens satser for året 2014
- 2) Omregningsrente for året 2014
- 3) Bonussatser for året 2013 for forsikringer som administreres i et eksternt IT-system
- 4) Satser vedrørende risikoforrentning for 2014

Ad 1)

Forsikringer, som er etableret på tegningsgrundlagene PS90, PS92 eller PS93:

Der anmeldes følgende bonussatser, jf. det tekniske bilag b, afsnit 2:

1. Årlig depotrente

$$r_{3,5} = r_{3,0} = r_{2,0} = r_{0,5} = 3,00\%$$

2. Anden ordens risikofaktorer:

Anden ordens risikofaktorer ved død for kvindelige invalidepensionister er givet ved:

$${}_{over}myad^2 = {}_{under}myad^2 = G82K$$

Anden ordens risikofaktorer ved død for mandlige invalidepensionister er givet ved:

$${}_{over}myad^2 = {}_{under}myad^2 = G82M$$

Dette betyder, at anden ordens risikofaktorer ved død er lig med første ordens risikofaktorer ved død for invalide.

Anden ordens risikofaktorer ved død for ikke-invalide er givet ved:

$${}_{under}myad^2 = 1 * myad^2$$

$${}_{over}myad^2 = 1 * myad^2,$$

hvor $myad_x^2$ for ikke-invalid mand er givet ved:

$$myad_x^2 = \begin{cases} a1_m + 10^{b1_m + c1_m x - 10} & \text{for } x < 65 \\ a2_m + 10^{b2_m + c2_m x - 10} & \text{for } 65 \leq x < 90 \\ a3_m + 10^{b3_m + c3_m x - 10} & \text{for } x \geq 90 \end{cases},$$

og hvor $myad^2$ for ikke-invalid kvinde er givet ved:

$$myad_y^2 = \begin{cases} a1_k + 10^{b1_k + c1_k y - 10} & \text{for } y < 65 \\ a2_k + 10^{b2_k + c2_k y - 10} & \text{for } 65 \leq y < 90 \\ a3_k + 10^{b3_k + c3_k y - 10} & \text{for } y \geq 90 \end{cases}$$

Parameterværdier fremgår af Tabel 1 og Tabel 2.

Tabel 1: Parameterværdier vedr. intensiteten for mænd for overgang fra aktiv til død: $myad^2$

a1 _m	b1 _m	c1 _m	a2 _m	b2 _m	c2 _m	a3 _m	b3 _m	c3 _m
-1,8672	10,2792	-0,0001	-0,00476	6,2832	0,0321	-1,0293	9,43	0,007

Tabel 2: Parameterværdier vedr. intensiteten for kvinder for overgang fra aktiv til død: $myad^2$

a1 _k	b1 _k	c1 _k	a2 _k	b2 _k	c2 _k	a3 _k	b3 _k	c3 _k
-0,90129	9,9627	-0,0001	0,00491	4,4995	0,0507	-1,0293	9,43	0,007

Anden ordens risikofaktorer ved invaliditet:

$$\mu_2^{ai} = 0,5 * \mu^{ai},$$

hvor μ^{ai} for både mand og kvinde er givet ved:

$$\mu^{ai}(x) = \begin{cases} a1_{mk} + 10^{b1_{mk} + c1_{mk} x - 10} & \text{for } x < 40 \\ a2_{mk} + 10^{b2_{mk} + c2_{mk} x - 10} & \text{for } 40 \leq x < 60 \\ a3_{mk} + 10^{b3_{mk} + c3_{mk} x - 10} & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

$$\mu_x^{ai} = 0, \text{ for } x \geq 67$$

Parameterværdier fremgår af Tabel 3.

Tabel 3: Parameterværdier vedr. intensiteten for mænd og kvinder for overgang fra aktiv til invalid: μ^{ai}

Risikoniveau I (lav risiko):

$a1_{mk}$	$b1_{mk}$	$c1_{mk}$	$a2_{mk}$	$b2_{mk}$	$c2_{mk}$	$a3_{mk}$	$b3_{mk}$	$c3_{mk}$
-0,9999	10	0	0,00204	-0,669	0,144	-0,0002	23,157	-0,2516

Risikoniveau II (mellem risiko):

$a1_{mk}$	$b1_{mk}$	$c1_{mk}$	$a2_{mk}$	$b2_{mk}$	$c2_{mk}$	$a3_{mk}$	$b3_{mk}$	$c3_{mk}$
-0,9999	10	0	0,00066	4,3889	0,0621	-0,0002	23,9393	-0,2633

Risikoniveau III (høj risiko):

$a1_{mk}$	$b1_{mk}$	$c1_{mk}$	$a2_{mk}$	$b2_{mk}$	$c2_{mk}$	$a3_{mk}$	$b3_{mk}$	$c3_{mk}$
-0,9999	10	0	-0,0024	6,5274	0,027	-0,00005	28,383	-0,3386

3. Administrationssats.

Tegningsgrundlag	F
PS90 og PS92	1
PS93	0,7143

Ovenstående medfører, at der for forsikringer etableret på tegningsgrundlagene PS90, PS92 og PS93 anvendes en anden ordens administrationssats på 5%.

Forsikringer etableret på fælleskønsgrundlaget PSUNI:

Der anmeldes følgende bonussatser, jf. det tekniske bilag a, afsnit 2:

1. Årlig depotrente

$$b^{rie} = 4,00\%$$

2. Anden ordens risikofaktorer:

Anden ordens risikofaktorer ved død for invalidepensionister er givet ved:

$$\text{over } \mu_2^{ad} = PSUNI\_O$$

$$\text{under } \mu_2^{ad} = PSUNI\_U$$

Dette betyder, at anden ordens risikofaktorer ved død er lig med første ordens risikofaktorer ved død for invalide.

Anden ordens risikofaktorer ved død for ikke-invalide er givet ved:

$$\text{under } \mu_2^{ad} = 1,1 * myad ,$$

$$\text{over } \mu_2^{ad} = 0,9 * myad ,$$

hvor $myad$ for ikke-invalid er givet ved:

$$myad_x = \begin{cases} a1_u + 10^{b1_u + c1_u x - 10} & \text{for } x < 80 \\ a2_u + 10^{b2_u + c2_u x - 10} & \text{for } 80 \leq x < 90 \\ a3_u + 10^{b3_u + c3_u x - 10} & \text{for } x \geq 90 \end{cases} ,$$

Parameterverdier fremgår af Tabel 4.

Tabel 4: Parameterværdier vedr. intensiteten for overgang fra aktiv til død: $myad$

$a1_u$	$b1_u$	$c1_u$	$a2_u$	$b2_u$	$c2_u$	$a3_u$	$b3_u$	$c3_u$
-0,0001	5,1539	0,0436	-11,3233	11,0347	0,0003	-1,0293	9,43	0,007

Anden ordens risikofaktorer ved invaliditet:

$$\mu_2^{ai} = 0,9 * \mu^{ai} ,$$

hvor μ^{ai} er givet ved:

$$\mu^{ai}(x) = \begin{cases} a1_u + 10^{b1_u + c1_u x - 10} & \text{for } x < 40 \\ a2_u + 10^{b2_u + c2_u x - 10} & \text{for } 40 \leq x < 60 \\ a3_u + 10^{b3_u + c3_u x - 10} & \text{for } 60 \leq x < 67 \end{cases}$$

$$\mu_x^{ai} = 0, \text{ for } x \geq 67$$

Parameterværdier fremgår af Tabel 5.

Tabel 5: Parameterværdier vedr. intensiteten for mænd og kvinder for overgang fra aktiv til invalid: μ^{ai}

Risikoniveau I (lav risiko):

a1 _u	b1 _u	c1 _u	a2 _u	b2 _u	c2 _u	a3 _u	b3 _u	c3 _u
-0,9999	10	0	0,00008	5,0464	0,0453	-0,002	15,0721	-0,1196

Risikoniveau II (mellem risiko):

a1 _u	b1 _u	c1 _u	a2 _u	b2 _u	c2 _u	a3 _u	b3 _u	c3 _u
-0,9999	10	0	0,00011	5,3715	0,0426	-0,000005	46,7773	-0,6474

Risikoniveau III (høj risiko):

a1 _u	b1 _u	c1 _u	a2 _u	b2 _u	c2 _u	a3 _u	b3 _u	c3 _u
-0,9999	10	0	0,00006	5,74	0,0381	-0,00001	44,3713	-0,6057

3. Administrationsatser.

Administrationsatserne for omkostningsgruppen i Fleksion er givet ved:

b ^{omk}	StOmk(j, T, i)	b ^{gebyr}
37,5%	0 kr.	655 kr.

Ovenstående medfører, at der for forsikringer etableret på fælleskønsgrundlaget PSUNI, anvendes en anden ordens administrationssats på 5%.

Den anmeldte sats $StOmk(j, T, i)$ er gældende for alle ydelser, i enhver tilstand for alle måneder.

Den anmeldte sats b^{gebyr} er anden ordens sats for gebyrfradrag på indskud. Den anmeldte sats svarer til satsen på første orden.

Forsikringer, som er etableret på tegningsgrundlaget G82/G97:

1. Årlig depotrente

$$r_{3.5} = r_{3.0} = r_{1.5} = r_{0.4785} = 2,00 \%$$

2. Risikobonussatser.

Anden ordens risikofaktorer ved død for kvindelige invalidepensionister er givet ved:

$${}_{over}myad^2 = {}_{under}myad^2 = G82K$$

Anden ordens risikofaktorer ved død for mandlige invalidepensionister er givet ved:

$${}_{over}myad^2 = {}_{under}myad^2 = G82M$$

Dette betyder, at anden ordens risikofaktorer ved død er lig med første ordens risikofaktorer ved død for invalide.

Anden ordens risikofaktorer ved død for ikke-invalide er givet ved:

$${}_{under}myad^2 = 0,75 * myad^2$$

$${}_{over}myad^2 = 1,25 * myad^2 ,$$

hvor $myad_x^2$ for ikke-invalid mand er givet ved:

$$myad_x^2 = \begin{cases} a1_m + 10^{b1_m + c1_m x - 10} & \text{for } x < 65 \\ a2_m + 10^{b2_m + c2_m x - 10} & \text{for } 65 \leq x < 90 \\ a3_m + 10^{b3_m + c3_m x - 10} & \text{for } x \geq 90 \end{cases} ,$$

og hvor $myad_y^2$ for ikke-invalid kvinde er givet ved:

$$myad_y^2 = \begin{cases} a1_k + 10^{b1_k + c1_k y - 10} & \text{for } y < 65 \\ a2_k + 10^{b2_k + c2_k y - 10} & \text{for } 65 \leq y < 90 \\ a3_k + 10^{b3_k + c3_k y - 10} & \text{for } y \geq 90 \end{cases}$$

Parameterværdier fremgår af Tabel 6 og Tabel 7.

Tabel 6: Parameterværdier vedr. intensiteten for mænd for overgang fra aktiv til død:

$a1_m$	$b1_m$	$c1_m$	$a2_m$	$b2_m$	$c2_m$	$a3_m$	$b3_m$	$c3_m$
0,00007	5,3764	0,0396	0,0341	8,1531	-8,0	-1,3906	9,5734	0,0069

Tabel 7: Parameterværdier vedr. intensiteten for kvinder for overgang fra aktiv til død:

$a1_k$	$b1_k$	$c1_k$	$a2_k$	$b2_k$	$c2_k$	$a3_k$	$b3_k$	$c3_k$
-0,00002	4,9143	0,0446	0,00763	-3,7933	0,1588	-1,0293	9,43	0,007

Anden ordens risikofaktorer ved invaliditet:

$$myai^2 = 1,25 * \mu^{ai}$$

hvor μ^{ai} for både mand og kvinde er givet ved:

$$\mu^{ai}(x) = \begin{cases} a1_{mk} + 10^{b1_{mk} + c1_{mk} x - 10} & \text{for } x < 28 \\ a2_{mk} + 10^{b2_{mk} + c2_{mk} x - 10} & \text{for } 28 \leq x < 60 \\ a3_{mk} + 10^{b3_{mk} + c3_{mk} x - 10} & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

$$\mu_x^{ai} = 0, \text{ for } x \geq 67$$

Parameterværdier fremgår af Tabel 8.

Tabel 8: Parameterværdier vedr. intensiteten for mand eller kvinde for overgang fra aktiv til invalid: μ^{ai}

a1_{mk}	b1_{mk}	c1_{mk}	a2_{mk}	b2_{mk}	c2_{mk}	a3_{mk}	b3_{mk}	c3_{mk}
-0,9999	10	0	-0,23002	9,362	0,0001	0,00019	27,1471	-0,3296

3. Administrationssats.

$f = 0,9091$, svarende til omkostningsbidrag på 10 % af præmie og 6,36 % af indskud

Forsikringer, som er etableret på tegningsgrundlaget K99:

1. Årlig depotrente

$$r_{2,0} = r_{0.4785} = 2,00 \%$$

2. Risikobonussatser.

Anden ordens risikofaktorer ved død for invalidepensionister er givet ved:

$${}_{over}myad^2 = {}_{under}myad^2 = G82K$$

Dette betyder, at anden ordens risikofaktorer ved død er lig med første ordens risikofaktorer ved død for invalide.

Anden ordens risikofaktorer ved død for ikke-invalid er givet ved:

$${}_{under}myad^2 = 0,75* myad^2$$

$${}_{over}myad^2 = 1,25* myad^2 ,$$

hvor $myad^2$ for ikke-invalid er givet ved:

$$myad_x^2 = \begin{cases} a1_u + 10^{b1_u + c1_u x - 10} & \text{for } x < 80 \\ a2_u + 10^{b2_u + c2_u x - 10} & \text{for } 80 \leq x < 90 \\ a3_u + 10^{b3_u + c3_u x - 10} & \text{for } x \geq 90 \end{cases},$$

Parameterværdier fremgår af Tabel 9.

Tabel 9: Parameterværdier vedr. intensiteten for overgang fra aktiv til død: $myad^2$

a1_u	b1_u	c1_u	a2_u	b2_u	c2_u	a3_u	b3_u	c3_u
0,00004	4,9889	0,0438	-11,3233	11,0347	0,0003	-1,0293	9,43	0,007

Anden ordens risikofaktorer ved invaliditet:

$$myai^2 = 1,00 * \mu^{ai},$$

hvor μ^{ai} er givet ved:

$$\mu^{ai}(x) = \begin{cases} a1_u + 10^{b1_u + c1_u x - 10} & \text{for } x < 28 \\ a2_u + 10^{b2_u + c2_u x - 10} & \text{for } 28 \leq x < 60 \\ a3_u + 10^{b3_u + c3_u x - 10} & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

$$\mu_x^{ai} = 0, \text{ for } x \geq 67.$$

Parameterværdier fremgår af Tabel 10.

Tabel 10: Parameterværdier vedr. intensiteten for overgang fra aktiv til invalid: μ^{ai}

a1_u	b1_u	c1_u	a2_u	b2_u	c2_u	a3_u	b3_u	c3_u
-0,9999	10	0	-0,23002	9,362	0,0001	0,00019	27,1471	-0,3296

1. Administrationssats.

$f = 0,9091$, svarende til omkostningsbidrag på 10 % af præmie og 6,36 % af indskud

Ad 2)

Omregningsrente for året 2014, jf. pkt. 2.2.0 i beregningsgrundlagene G82, K99, PS90, PS92, PS93 og PSUNI.

Der gives ikke mulighed for omregning ved pensionering i 2014, hvis det anvendte beregningsgrundlag er G82, K99, PS90, PS92 eller PS93.

Der gives mulighed for en omregningsrente ved alderspensionering (og afledt børnepensionering) i 2014 på 3,25%, svarende til 3,0% efter fradrag af det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg, hvis det anvendte beregningsgrundlag er PSUNI.

Ad 3)

For forsikringer som administreres i eksternt IT-system (FDC) fastsættes bonus for 2013 til:

$$f_b = 3\%$$

$$\Delta \hat{\mu}_y^{ai} = \Delta \hat{\mu}_y^{ad} = 0, \text{ for alle } y$$

$$\Delta s = 0,02 \text{ for forsikrede i Pension 90 og } \Delta s = 0 \text{ for forsikrede i de øvrige ordninger}$$

Ad 4)

Satser for 2014 i relation til kontributionsgrupperne er vedlagt i bilaget "Satser for 2014 vedrørende regler for det beregningsmæssige kontributionsprincip".

Det anmeldte er gældende, indtil andet anmeldes.

Gældende satser vedrørende risikoforrentning

Satser for 2014 vedrørende regler for det beregningsmæssige kontributionsprincip

Kontributionsgruppe	TB
Rente	
R1 (Fleksion)	5.690.766.770 kr.
R2 (Tradition)	2.493.020.502 kr.
R3 (PMF)	844.534.167 kr.
Risiko	
I1 (Fleksion, Inv, Lav)	97.993.641 kr.
I2 (Fleksion, Inv, Mellem)	59.047.862 kr.
I3 (Fleksion, Inv, Høj)	99.575.749 kr.
I4 (Tradition, Inv, Lav)	3.377.590 kr.
I5 (Tradition, Inv, Mellem)	18.954.525 kr.
I6 (Tradition, Inv, Høj)	28.376.105 kr.
D1 (Fleksion, Død)	12.539.967 kr.
D2 (Tradition, Død)	14.139.702 kr.
DI1 (PMF)	17.830.560 kr.
Omkostninger	
O1 (Fleksion)	24.398.972 kr.
O2 (Tradition)	3.378.884 kr.
O3 (PMF)	3.151.841 kr.

Omregningsrente

Der gives mulighed for følgende omregningsrente ved alderspensionering

- på 2,25% svarende til 2,00% efter fradrag af det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg, hvor det anvendte beregningsgrundlag er PSUNI, eller
- på 3,25% svarende til 3,00% efter fradrag af det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg, hvor det anvendte beregningsgrundlag er PSUNI.

Kunder der alderspensioneres fra den 01.07.2013 tilbydes som standard en omregningsrente på 3,25%.

Principper for genforsikring

- Genforsikringsstrategien fastsættes ud fra en overordnet koncernbetragtning.
- Der tegnes hel eller delvis afdækning af skadesudgifter per person, der overstiger et fastlagt beløb
  - På koncernniveau afdækkes samlede skadesudgifter for hver person, der overstiger en fastlagt nedre grænse (g2) og ikke overstiger en fastlagt øvre grænse (g3). Dækningen per person kan højst udgøre g3-g2.
- Der tegnes katastrofedækning for skadesudgifter per begivenhed, der ligger i et fastlagt interval
  - Der tegnes katastrofeafdækning for skadesudgifter per begivenhed, der overstiger en fastlagt nedre grænse (g4) og ikke overstiger en fastlagt øvre grænse (g5). Dækningen per begivenhed kan højst udgøre g5-g4.
- Der kan tegnes enkeltstående katastrofeafdækning, der dækker skadeudgiften ved begivenheder hvor et større antal medlemmer/forsikrede kan komme til skade. Afdækningen dækker skadesudgifter, der overstiger ovennævnte afdækninger (denne genforsikringsafdækning kan fx. dække skadesudgifter, såfremt der sker en katastrofe ved en FOA-kongres eller ved et forbrugergruppemøde)

Beløbsgrænser for persondækningen på koncernniveau:

g2 = 3.000.000 kr. og g3 = 6.500.000 kr. Skadesudgiften beregnes som summen af skader ved død og invaliditet. Dækningen per person kan højst udgøre 3.500.000 kr. I løbet af kontraktperioden kan den samlede dækning for persondækningen på koncernniveau maksimalt udgøre 10.500.000 kr. Ultimo september 2009 var der 191 policer med en invaliderisikosum større end 6.500.000 kr. Det er aftalt at disse er dækket af genforsikringskontrakten i 2010 uanset ovenstående beløbsgrænser.

Beløbsgrænser for katastrofedækningen på koncernniveau:

g4 = 7.500.000 kr. og g5 = 307.500.000 kr. Dækning kan benyttes, hvis der er mindst 2 tilskadekomne ved samme begivenhed. Dækning kan højst udgøre 300.000.000 kr. Skadesudgiften opgøres som summen af skader ved død og invaliditet.

Markedsværdigrundlaget PSMV

Indhold

0. Anvendelsesområde

1. Risikoelementer

2. Rente

3. Regnskabsposter

4. Nutidsværdier

5. Hensættelser til fremtidig administration

6. Risikotillæg

7. Tillæg for tilbagekøb

8. Retrospektive hensættelser

Bilag 1: Risikoelementer

Bilag 2: Diskonteringsrente

Bilag 3: Tilbagekøb

Bilag 4: Passiver

Omkostningssatser

Anvendelsesområde

Dette beregningsgrundlag vedrører opgørelse af regnskabsposterne: ”Garanterede ydelser”, ”Bonuspotentiale på fremtidige præmier” og ”Bonuspotentiale på fripolicer” for forsikringer tegnet på tariferingsgrundlagene PS90, PS92, PS93 og PSUNI.

Beregningsgrundlaget finder anvendelse indtil andet anmeldes.

1.0.0 Risikoelementer

1.1.0 Dødelighed

Dødelighedsforudsætninger, der anvendes ved opgørelse af de i afsnit 4.0.0 angivne størrelser, fremgår af bilag 1.

μ^{ad} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til død for aldre under 60 år.

μ^{id} betegner intensiteten for overgang fra invalid til død for aldre under 60 år.

μ^d betegner intensiteten for overgang til død for aldre fra og med 60 år.

1.2.0 Invaliditet

Invalideforudsætninger, der anvendes ved opgørelse af de i afsnit 4.0.0 angivne størrelser, fremgår af bilag 1.

μ^{ai} betegner intensiteten for overgang fra aktiv til invalid.

1.4.0 Kollektive ægtefællepensioner

Forudsætninger vedr. kollektiv ægtefællepensioner, der anvendes ved opgørelse af de i afsnit 4.0.0 angivne størrelser, fremgår af bilag 1.

U	betegner tilstanden: Forsikrede er ikke i et pensionsberettigende forhold
G	betegner tilstanden: Forsikrede er i et pensionsberettigende forhold med en pensionsberettiget person
γ	betegner intensiteten for overgang fra U til G
σ	betegner intensiteten for overgang fra G til U af anden årsag end den pensionsberettigede persons død

Aldersfordelingen for den pensionsberettigede person ved overgang fra U til G er normal fordelt, hvor:

λ	betegner fordelings middelværdi
s	betegner fordelings spredning

1.5.0 Kollektive børnerenter

Forudsætninger vedr. kollektive børnerenter, der anvendes ved opgørelse af de i afsnit 4.0.0 angivne størrelser, fremgår af bilag 1.

2.0.0. Rente

Den anvendte diskonteringsrente fremgår af bilag 2.

3.0.0 Regnskabsposter

I henholdsvis afsnit 3.0.1., 3.0.2. og 3.0.3. er følgende regnskabsposter gennemgået: ”Garanterede ydelser”, ”Bonuspotentialer på fremtidige præmier” og ”Bonuspotentialer på fripolicydelser”, jf. regnskabsbekendtgørelsen.

3.0.1 Regnskabsposten: *Garanterede ydelser*

Garanterede ydelser opgøres ved

Summen over ”*Garanterede ydelser for hver forsikring*”

PLUS

Tillæg for garanteret tilbagekøbsværdi

PLUS

Beløb til dækning af fremtidige ydelser foranlediget af indtrufne forsikringsbegivenheder, som hverken er medtaget i regnskabsposten ”Bruttoerstatningshensættelser” eller *Garanterede ydelser for hver forsikring*

Garanterede ydelser for hver forsikring er beskrevet i afsnit 3.1.0 og *Tillæg for garanteret tilbagekøbsværdi* i afsnit 7.0.0.

Den del af ovenstående beregnede post, der vedrører ugaranterede forsikringsydelser på tarifieringsgrundlagene PS90, PS92 og PS93, fratrækkes posten og tillægges regnskabsposten *Bonuspotentialer på fripolicydelser*.

3.0.2 Regnskabsposten: *Bonuspotentialer på fremtidige præmier*

Bonuspotentialer på fremtidige præmier bestemmes som den største af nul og

(*Værdien af garanterede fripolicydelser*

MINUS

Værdien af garanterede ydelser)

Værdien af garanterede fripolicydelser er beskrevet i afsnit 3.2.2

Værdien af garanterede ydelser er beskrevet i afsnit 3.2.3.

3.0.3 Regnskabsposten: Bonuspotentiale på fripolicydelser

Bonuspotentiale på fripolicydelser bestemmes som den største af nul og

(*Værdien af retrospektive hensættelser*

MINUS

Værdien af garanterede fripolicydelser)

Værdien af retrospektive hensættelser er beskrevet i afsnit 8.0.0

Værdien af garanterede fripolicydelser fremgår af afsnit 3.2.2.

Posten tillægges de dele af *Garanterede ydelser*, som vedrører ugaranterede forsikringsydelser på tarifieringsgrundlagene PS90, PS92 og PS93.

3.1.0 Garanterede ydelser for hver forsikring

Garanterede ydelser for hver forsikring =

Nutidsværdien af de ydelser, der er garanteret forsikringen (se afsnit 3.1.1)

MINUS

Nutidsværdien af de aftalte fremtidige præmier (se afsnit 3.1.2)

PLUS

Nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af forsikringen (se afsnit 5.0.0)

PLUS

Risikotillæg på de garanterede ydelser (se afsnit 6.0.0)

3.1.1 Nutidsværdien af de ydelser der er garanteret forsikringen

En forsikring kan bestå af en eller flere ydelser. En forsikrings ydelser eller en del heraf kan være tariferet under et. Nutidsværdien af en ydelse, henholdsvis en ydelseskombination, bestemmes som ydelsens størrelse, henholdsvis ydelseskombinationens, multipliceret med et tilhørende passiv opgjort som beskrevet i afsnit 4.0.0.

3.1.2 Nutidsværdien af de aftalte fremtidige præmier

En forsikring kan bestå af en eller flere ydelser. En forsikrings ydelser eller en del heraf kan være tariferet under et. Nutidsværdien af en til en ydelse, henholdsvis en ydelseskombination, tilknyttet præmie bestemmes som præmien multipliceret med et tilhørende aktiv opgjort som beskrevet i afsnit 4.0.0.

Ved det i regnskabsbekendtgørelsens anvendte begreb: ”Aftalt fremtidig præmie”, forstås den til ydelsen henholdsvis ydelseskombinationen tilknyttede månedlige bruttopræmie opgjort på baggrund af tariferingsgrundlaget.

3.2.0 Garanterede fripolicydelser for hver forsikring

Garanterede fripolicydelser for hver forsikring er lig med den største af følgende to størrelser (1) og (2):

- (1) *(Nutidsværdien af de ydelser, der er garanteret forsikringen ved omtegning til fripolicy (se afsnit 3.2.1))*
- PLUS
- Nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af fripolicyen (se afsnit 5.0.0)*
- PLUS
- Risikotillæg på fripolicydelser (se afsnit 6.0.0))*
- og
- (2) *Garanterede ydelser for hver forsikring (se afsnit 3.1.0)*

3.2.1 Nutidsværdien af de ydelser der er garanteret forsikringen ved omtegning til fripolicy

En forsikring kan bestå af en eller flere ydelser. En forsikrings ydelser eller en del heraf kan være tariferet under et. Nutidsværdien af en ydelse efter omtegning til fripolicy bestemmes som fripolicydelens størrelse multipliceret med et tilhørende passiv opgjort som beskrevet i afsnit 4.0.0 .

Fripolicydelens størrelse opgøres som den størrelse ydelsen ville have haft, hvis den blev omskrevet til fripolicy efter tariferingsgrundlagets regler.

3.2.2 Værdien af garanterede fripolicydelser

Værdien af garanterede fripolicydelser beregnes som summen over ”*Værdien af fripolicydelser for hver forsikring*”, jf. afsnit 3.2.0, med tillæg af midlertidig hensættelse til fremtidige administrationsomkostninger vedrørende garanterede fripolicydelser, jf. afsnit 5.2.1.

3.2.3. Værdien af garanterede ydelser

Værdien af garanterede ydelser beregnes som summen over ”*Garanterede ydelser for hver forsikring*”, jf. afsnit 3.1.0.

3.2.4 Eventuelle forsikringer uden præmie

Eventuelle forsikringer, som ikke er præmieaktive behandles ved opgørelse af 3.1.0 og 3.2.0 som omskrevet til fripolicy.

4.0.0 Nutidsværdier

Med hensyn til opgørelse af de aktiver og passiver som er nævnt i afsnit 3.1.1, 3.1.2 og 3.2.1 henvises til bilag 4, idet der anvendes de risikoelementer, som fremgår af afsnit 1.0.0 og den rente, som fremgår af afsnit 2.0.0.

5.0.0 Hensættelser til fremtidig administration

5.1.0 Nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af forsikringen

5.1.1 Bidragsbetalende

For forsikringer med bidragsbetaling opgøres *nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af forsikringen* som

en ophørende aktivrente (ophør ved pensioneringsalder eller forsikringsophør)
multipliseret med $(ADM(1) - ADM(2))$

PLUS

en straks begyndende livsvarig livrente multipliseret med $ADM(2)$. (Hvis forsikringen er ophørende, erstattes den livsvarige livrente med en ophørende livrente).

Begge livrenter beregnes efter reglerne i afsnit 4.0.0.

5.1.2 Ikke-bidragsbetalende

For ikke-bidragsbetalende forsikringer, herunder aktuelle forsikringer, opgøres *nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af forsikringen* som en straks begyndende livsvarig livrente multipliseret med $ADM(2)$. (Hvis forsikringen er ophørende, erstattes den livsvarige livrente med en ophørende livrente).

Livrenten beregnes efter reglerne i afsnit 4.0.0.

5.2.0 Nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af fripolicen

Nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af fripolicen, beregnes for bidragsbetalende forsikringer og ikke-bidragsbetalende forsikringer som en straks begyndende livsvarig livrente multipliseret med $ADM(3)$. (Hvis forsikringen er ophørende, erstattes den livsvarige livrente med en ophørende livrente).

Livrenten beregnes efter reglerne i afsnit 4.0.0.

5.3.0 Omkostningssatser

Omkostningssatserne $ADM(1)$, $ADM(2)$ og $ADM(3)$ anmeldes i henhold til § 3 stk. 3 i Bekendtgørelse af den 16.11.1995 om anmeldelse af det tekniske grundlag m.v. for livsforsikringsvirksomhed.

6.0.0 Risikotillæg

Risikotillæg er medtaget i beregningen af henholdsvis *garanterede ydelser for hver forsikring* (afsnit 3.1.0) og *garanterede fripolicydelser for hver forsikring* (afsnit 3.2.0) ved i stedet for at anvende diskonteringsrenten fra afsnit 2.0.0 at anvende en reduceret diskonteringsrente

Den reducerede diskonteringsrente er bestemt ved et fradrag på 5% (= diskonteringsrente fra afsnit 2.0.0 multipliceret med 0,95), jf. Finanstilsynets vejledning af 20.11.2001.

Risikotillæg for en forsikring opgøres til nul såfremt ovenstående metode ellers ville resultere i et negativt risikotillæg.

7.0.0 Tillæg for tilbagekøb

For forsikringer med garanteret tilbagekøbsværdi opgøres det i afsnit 3.0.1 definerede tillæg for garanteret tilbagekøbsværdi på baggrund af forskellen mellem den garanterede tilbagekøbsværdi og *værdien af livsforsikringshensættelsen for hver forsikring før eventuelt tillæg for tilbagekøbsværdi* samt en sandsynlighed for tilbagekøb inden udløb.

Der henvises til bilag 3.

7.0.1 Livsforsikringshensættelsen for hver forsikring før eventuelt tillæg for tilbagekøbsværdi

Livsforsikringshensættelsen for hver forsikring før eventuelt tillæg for tilbagekøbsværdi er lig med *værdien af den retrospektive hensættelse for hver forsikring* (se afsnit 8.2.0)

8.0.0 Retrospektive hensættelser

8.1.0 Værdien af de retrospektive hensættelser

Værdien af retrospektive hensættelser bestemmes som summen over *værdien af de retrospektive hensættelser for hver forsikring*.

8.2.0 Værdien af de retrospektive hensættelser for hver forsikring

Værdien af den retrospektive hensættelse for hver forsikring er lig med den retrospektive hensættelse med den forhøjelse eller reduktion, der måtte være foretaget ved fordeling af de realiserede resultater til forsikringen.

Reduktionen ved et negativt realiseret resultat for en delbestand, hvor en del af det negative realiserede resultat skal dækkes af *bonuspotentiallet på fripolicydelser* for delbestanden, beregnes således, at hver forsikrings andel af *bonuspotentiallet på fripolicydelser* inden for delbestanden reduceres med samme forholdsmæssige andel.

De tillagte beløb til *Bonuspotentiallet på fripolicydelser*, der hidrører fra beregningen af *Garanterede ydelser* for ugaranterede forsikringsydelser på tariferingsgrundlagene PS90, PS92 og PS93 kan ikke anvendes til dækning af negative realiserede resultater, medmindre dette sker i forbindelse med en nedsættelse af ydelser.

Bilag 1 til grundlaget PSMV: Risikoelementer

De anmeldte parametre er gældende indtil andet anmeldes.

1. Risikoelementer

x betegner fyldt alder

2. Dødelighed

Dødelighedsparametrene er en kombination af observeret dødelighed og forventet fremtidig levetidsforbedring, hvor den observerede dødelighed reduceres med de af Finanstilsynet offentliggjorte faktorer:

Dødelighed (observeret, nuværende) for en invalid mand:

Fremgår af tabel 1A.

Dødelighed (observeret, nuværende) for en invalid kvinde:

Fremgår af tabel 1B.

Dødelighed (observeret, nuværende) for en ikke-invalid mand:

Fremgår af tabel 2A.

Dødelighed (observeret, nuværende) for en ikke-invalid kvinde:

Fremgår af tabel 2B.

3. Invaliditet

Invaliditet for mand og kvinde:

$$\mu^{ai}(x) = \begin{cases} a1_u + 10^{b1_u + c1_u x - 10} & \text{for } x < 40 \\ a2_u + 10^{b2_u + c2_u x - 10} & \text{for } 40 \leq x < 60 \\ a3_u + 10^{b3_u + c3_u x - 10} & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$

$\mu^{ai}(x) = 0$, for $x \geq 67$ i Pension 90 i Tradition.

$\mu^{ai}(x) = 0$, for $x \geq 65$ i øvrige ordninger.

Parameterværdier fremgår af tabel 3A-B.

4. Kollektive ægtefællepensioner

For forsikringer tegnet på tarifieringsgrundlagene PS90, PS92 og PS93 er anvendt parametrene i afsnit 4.1. og 4.2. For forsikringer tegnet på PSUNI er anvendt parametrene angivet i afsnit 4.3.

4.1 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med mandlig forsørger

$$\gamma_x = 0,15 \cdot 10^{\frac{(x-28)^2}{28(x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad \gamma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

$$\sigma_x = 0,012 \cdot 10^{\frac{(x-15)^2}{1600}} \quad \text{for } x > 15; \quad \sigma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

$$\lambda_x = 0,615 \cdot x + 8$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-10}\right) \cdot x$$

4.2 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension med kvindelig forsørger

$$\gamma_x = 0,13 \cdot 10^{-\frac{(x-24)^2}{20(x-12)}} \quad \text{for } x > 12; \quad \gamma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 12$$

$$\sigma_x = 0,02 \cdot 10^{-\frac{(x-12)^2}{2100}} \quad \text{for } x > 12; \quad \sigma_x = 0 \quad \text{for } x \leq 12$$

$$\lambda_x = 0,915 \cdot x + 4$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-7}\right) \cdot x$$

4.3 Risikoelementer for kollektiv ægtefællepension

$$\gamma_x = \begin{cases} 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{28 \cdot (x-15)}} & , \text{ for } x > 15 \\ 0 & , \text{ for } x \leq 15 \end{cases}$$

$$\sigma_x = \begin{cases} 0,012 \cdot 10^{-\frac{(x-15)^2}{1600}} & , \text{ for } x > 15 \\ 0 & , \text{ for } x \leq 15 \end{cases}$$

$$\lambda_x = 0,615 \cdot x + 8$$

$$s_x = \left(0,21 - \frac{1}{x-10}\right) \cdot x$$

5. Kollektive børnerenter

For forsikringer tegnet på tariferingsgrundlagene PS90, PS92 og PS93 er anvendt parametrene i afsnit 5.1. For forsikringer tegnet på PSUNI er anvendt parametrene angivet i afsnit 5.3.

5.1. Risikoelementer for kollektive børnerenter med mandlig forsørger

"Faderskabsintensitet"

$$c_x = 0,15 \cdot 10^{-\frac{(x-28)^2}{11 \cdot (x-15)}} \quad \text{for } x > 15; \quad c_x = 0 \quad \text{for } x \leq 15$$

5.2. Risikoelementer for kollektive børnerenter med kvindelig forsørger

"Moderskabsintensitet"

$$c_x = 0,18 \cdot 10^{-\frac{(x-24)^2}{7 \cdot (x-12)}} \quad \text{for } x > 12; \quad c_x = 0 \quad \text{for } x \leq 12$$

5.3. Risikoelementer for kollektive børnerenter

"Forældreintensitet"

$$c_x = \begin{cases} \frac{(x-27)^2}{13,5 \cdot (x-12)} & , \text{for } x > 12 \\ 0 & , \text{for } x \leq 12 \end{cases}$$

Tabel 1A: Intensitet for mænd for overgang fra invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,015057218
2	0,009789798
3	0,005948097
4	0,004424723
5	0,003520354
6	0,002623792
7	0,002329981
8	0,002442992
9	0,002679188
10	0,002814804
11	0,003206437
12	0,003610232
13	0,003936372
14	0,005137681
15	0,006622363
16	0,008563311
17	0,011461024
18	0,013804534
19	0,015890758
20	0,017566512
21	0,018207493
22	0,01894018
23	0,019365948
24	0,018685857
25	0,017969811
26	0,016847288
27	0,015155034
28	0,014610779
29	0,014517477
30	0,014547843
31	0,015185157
32	0,015593603
33	0,015906793
34	0,016810622
35	0,017870996
36	0,019490452
37	0,022158095
38	0,02475053
39	0,028269882
40	0,03209529
41	0,03206303
42	0,031536661
43	0,031131375
44	0,030045088
45	0,028979156

46	0,028264731
47	0,02792421
48	0,027800762
49	0,028016671
50	0,028384919
51	0,028329332
52	0,02837434
53	0,028468479
54	0,028523606
55	0,028333444
56	0,02804561
57	0,027176814
58	0,025915114
59	0,024848664
60	0,023783233
61	0,025101747
62	0,02666295
63	0,028454605
64	0,030245471
65	0,032491598
66	0,035069976
67	0,037695047
68	0,040683348
69	0,043515904
70	0,046718244
71	0,049973745
72	0,053737235
73	0,058677423
74	0,06473176
75	0,071774052
76	0,079987345
77	0,088494443
78	0,097703803
79	0,107448373
80	0,117693026
81	0,128401155
82	0,139980641
83	0,151214991
84	0,164965477
85	0,178789908
86	0,193046289
87	0,209859593
88	0,227459092
89	0,245320181
90	0,264682476
91	0,284494639
92	0,303928587
93	0,324477161
94	0,344806424
95	0,365147908
96	0,385173234
97	0,404628885
98	0,423254677
99	0,440792592
100	0,456996239
101	0,490736293
102	0,524559288
103	0,558161403
104	0,591246527

105	0,623536299
106	0,654778907
107	0,684756091
108	0,714364076
109	0,742240856
110	0,768169277

Tabel 1B: Intensitet for kvinder for overgang fra invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,003120993
2	0,003004338
3	0,003139589
4	0,003218254
5	0,003040329
6	0,002942075
7	0,002794995
8	0,002561211
9	0,002543108
10	0,002481342
11	0,002270419
12	0,002249011
13	0,002200225
14	0,002297133
15	0,002588456
16	0,002975843
17	0,003303515
18	0,003940983
19	0,00446323
20	0,005107597
21	0,005835092
22	0,005946228
23	0,005685019
24	0,005025225
25	0,004008431
26	0,00304621
27	0,002625361
28	0,002424362
29	0,002835425
30	0,003446856
31	0,004060669
32	0,00478211
33	0,00517657
34	0,005251438
35	0,005406976
36	0,005627163
37	0,006017435
38	0,007005535
39	0,008222237
40	0,009695807
41	0,010518178
42	0,010948919
43	0,011163764
44	0,011419176
45	0,011694723
46	0,012247917
47	0,013257983

48	0,014016257
49	0,014803864
50	0,01533321
51	0,015739685
52	0,016001566
53	0,016523511
54	0,017217369
55	0,017752873
56	0,018214575
57	0,018468084
58	0,018371619
59	0,018210346
60	0,018100766
61	0,018447385
62	0,018944474
63	0,019625222
64	0,020256918
65	0,02120203
66	0,022295299
67	0,023375697
68	0,02476279
69	0,026178374
70	0,027826494
71	0,029347188
72	0,031320357
73	0,033054385
74	0,034925622
75	0,037057812
76	0,03977304
77	0,04313021
78	0,047267646
79	0,052121456
80	0,057617063
81	0,064523587
82	0,070992365
83	0,077362547
84	0,083874553
85	0,091799357
86	0,100990568
87	0,112450474
88	0,125508556
89	0,139818433
90	0,155379725
91	0,172474652
92	0,190236997
93	0,209234967
94	0,229599898
95	0,250156559
96	0,271656113
97	0,293964853
98	0,31691666
99	0,340314579
100	0,363934231
101	0,395825421
102	0,42861643
103	0,462038753
104	0,495802379
105	0,529605398
106	0,563144472

107	0,596125403
108	0,629010397
109	0,660892446
110	0,691382072

Tabel 2A: Intensitet for mænd for overgang fra ikke-invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,000408092
2	0,00026533
3	0,00016121
4	0,000119922
5	9,54112E-05
6	7,11119E-05
7	6,31488E-05
8	6,62118E-05
9	7,26133E-05
10	7,62889E-05
11	8,69032E-05
12	9,78471E-05
13	0,000106686
14	0,000139245
15	0,000179484
16	0,000232089
17	0,000310625
18	0,000374141
19	0,000430683
20	0,0004761
21	0,000493473
22	0,000513331
23	0,00052487
24	0,000506438
25	0,000487031
26	0,000456607
27	0,000410743
28	0,000395992
29	0,000393463
30	0,000394286
31	0,000411559
32	0,000422629
33	0,000431117
34	0,000455614
35	0,000484353
36	0,000528244
37	0,000600545
38	0,000670807
39	0,000766191
40	0,00086987
41	0,000996173
42	0,001123215
43	0,00127105
44	0,001406225
45	0,001554834
46	0,001738442
47	0,001968853
48	0,002247016
49	0,002595871

50	0,003014889
51	0,003449348
52	0,003960441
53	0,004555112
54	0,005231862
55	0,005957558
56	0,006760065
57	0,007509337
58	0,008208678
59	0,009022777
60	0,009899771
61	0,010491877
62	0,011190577
63	0,011992007
64	0,012799549
65	0,013807034
66	0,014964418
67	0,016151158
68	0,017503749
69	0,018799982
70	0,020267069
71	0,021769144
72	0,023505516
73	0,025772737
74	0,028549725
75	0,031786815
76	0,035570981
77	0,039517147
78	0,043810285
79	0,048379288
80	0,053211485
81	0,060403324
82	0,068516814
83	0,077012513
84	0,087417178
85	0,098578904
86	0,110748973
87	0,125269212
88	0,141271998
89	0,158534334
90	0,177972341
91	0,199039228
92	0,221244971
93	0,245766825
94	0,271738855
95	0,299421153
96	0,328629866
97	0,359207238
98	0,390955413
99	0,423640059
100	0,456996239
101	0,490736293
102	0,524559288
103	0,558161403
104	0,591246527
105	0,623536299
106	0,654778907
107	0,684756091
108	0,714364076

109	0,742240856
110	0,768169277

Tabel 2B: Intensitet for kvinder for overgang fra ikke-invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,000148236
2	0,000142696
3	0,00014912
4	0,000152856
5	0,000144405
6	0,000139738
7	0,000132753
8	0,000121649
9	0,000120789
10	0,000117855
11	0,000107837
12	0,00010682
13	0,000104503
14	0,000109106
15	0,000122943
16	0,000141342
17	0,000156906
18	0,000187183
19	0,000211988
20	0,000242593
21	0,000277147
22	0,000282425
23	0,000270019
24	0,000238681
25	0,000190387
26	0,000144684
27	0,000124696
28	0,000115149
29	0,000134673
30	0,000163714
31	0,000192868
32	0,000227134
33	0,000245869
34	0,000249425
35	0,000256813
36	0,000267271
37	0,000285807
38	0,000332739
39	0,000390528
40	0,000460517
41	0,000538794
42	0,000604887
43	0,000665172
44	0,000733802
45	0,000810503
46	0,000915477
47	0,001068767
48	0,001218591
49	0,001388103
50	0,001550601
51	0,001716657

52	0,001882221
53	0,002096192
54	0,002355678
55	0,00261962
56	0,00289874
57	0,003169805
58	0,00340078
59	0,003635548
60	0,003897348
61	0,004235907
62	0,004639097
63	0,00512513
64	0,00564161
65	0,006297186
66	0,007061903
67	0,007896096
68	0,008920451
69	0,010057019
70	0,011400515
71	0,012822475
72	0,014593903
73	0,016425296
74	0,018508348
75	0,020943182
76	0,023971271
77	0,027721914
78	0,032399999
79	0,03810105
80	0,044917017
81	0,050931363
82	0,056739493
83	0,062605369
84	0,068725522
85	0,076161323
86	0,084836485
87	0,095646736
88	0,108090918
89	0,12192347
90	0,137190564
91	0,15419212
92	0,172202279
93	0,191771996
94	0,213073592
95	0,235058977
96	0,258458869
97	0,283187693
98	0,309122807
99	0,336103894
100	0,363934231
101	0,395825421
102	0,42861643
103	0,462038753
104	0,495802379
105	0,529605398
106	0,563144472
107	0,596125403
108	0,629010397
109	0,660892446
110	0,691382072

Tabel 3A: Parameterværdier vedr. intensiteten fra aktiv til invalid i Tradition: μ^{ai}

Pensionsordning	a1_u	b1_u	c1_u	a2_u	b2_u	c2_u	a3_u	b3_u	c3_u
Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper	-0,9999	10	0	-0,0002506	5,9234092	0,0362436	-0,0005000	24,9979089	-0,2815221
Pensionsordningen for portører	-0,9999	10	0	-0,0002506	5,9234092	0,0362436	-0,0005000	24,9979089	-0,2815221
Trafikfunktionærernes Pensionsordning	-0,9999	10	0	-0,0002506	5,9234092	0,0362436	-0,0005000	24,9979089	-0,2815221
Pensionsordningen for amtsvejmænd m.fl.	-0,9999	10	0	-0,0002506	5,9234092	0,0362436	-0,0005000	24,9979089	-0,2815221
Pensionsordningen for ledere	-0,9999	10	0	-0,0002506	5,9234092	0,0362436	-0,0005000	24,9979089	-0,2815221
Pension 90	-0,9999	10	0	-0,0077219	7,1004864	0,0198241	-0,0003000	21,8365214	-0,2292448
Pensionsordningen for den pædagogiske sektor	-0,9999	10	0	-1,8479165	10,2609402	0,0001547	-0,0050000	15,5632065	-0,1209883

Tabel 3B: Parameterværdier vedr. intensiteten fra aktiv til invalid i Fleksion: μ^{ai}

Pensionsordning	a1_u	b1_u	c1_u	a2_u	b2_u	c2_u	a3_u	b3_u	c3_u
Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper	-0,9999	10	0	-0,0001238	6,0358888	0,0326700	-0,0010000	20,4274573	-0,2065763
Pensionsordningen for portører	-0,9999	10	0	-0,0001238	6,0358888	0,0326700	-0,0010000	20,4274573	-0,2065763
Trafikfunktionærernes Pensionsordning	-0,9999	10	0	-0,0001238	6,0358888	0,0326700	-0,0010000	20,4274573	-0,2065763
Pensionsordningen for amtsvejmænd m.fl.	-0,9999	10	0	-0,0001238	6,0358888	0,0326700	-0,0010000	20,4274573	-0,2065763
Pensionsordningen for ledere	-0,9999	10	0	-0,0001238	6,0358888	0,0326700	-0,0010000	20,4274573	-0,2065763
Pension 90	-0,9999	10	0	-0,0000632	5,4961300	0,0408193	-0,0005000	23,1740689	-0,2534631
Pensionsordningen for den pædagogiske sektor	-0,9999	10	0	0,0004969	4,5867805	0,0513623	-0,0010000	17,2630092	-0,1578924

Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab

Bilag 2 til grundlaget PSMV: Diskonteringsrente

Som rente anvendes fra og med halvårsrapporten pr. 30.06.2012, og indtil andet anmeldes, den diskonteringsrente, der fremgår af Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Bilag 3 til grundlaget PSMV: Tilbagekøb

De anmeldte parametre er gældende indtil andet anmeldes.

Tilbagekøb

Tillægget for garanteret tilbagekøb som indgår i regnskabsposten *garanterede ydelser* beregnes for den enkelte forsikring ved

$$T = \text{Maksimum} \left\{ 0; P \cdot (\text{Tilbagekøbsværdi} - \text{Livsforsikringshensættelse for hver forsikring før eventuel tillæg for tilbagekøbsværdi, jf. afsnit 7.0.1}) \right\}$$

Sandsynligheden for tilbagekøb inden udløb er bestemt ved følgende formel

$$P = \begin{cases} (1 - (1 - q)^{n-x}) & \text{for } x < n \\ 0 & \text{for } x \geq n \end{cases}$$

hvor

- x er aktuel alder
- n er alderen efter hvilken, sandsynlighed for tilbagekøb er nul
- q er sandsynligheden for tilbagekøb inden for et år

Værdier for n og q fremgår af nedenstående tabel.

Pensionsordning	q	n
Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper	0,82 %	60 år
Pensionsordningen for portører	0,82 %	60 år
Trafikfunktionærernes Pensionsordning	0,82 %	60 år
Pensionsordningen for amtsvejmænd m.fl.	0,82 %	60 år
Pensionsordningen af 01.04.90	2,04 %	60 år
Pensionsordningen for den pædagogiske sektor	2,71 %	60 år
Pensionsordningen for ledere	0,82 %	60 år

Bilag 4 til grundlaget PSMV: Passiver

De anmeldte parametre er gældende indtil andet anmeldes.

Passiver med differentiell dødelighed

Overgangssandsynligheder

Følgende beregnes *eksakt*:

$$l_x^{aa} = e^{-\int_{x_0}^x \mu^{ad}(s) ds}$$

$$l_x^{ai} = e^{-\int_{x_0}^x \mu^{ai}(s) ds}$$

$$l_x^{ii} = e^{-\int_{x_0}^x \mu^{id}(s) ds}$$

$$l_x^a = l_x^{aa} \cdot l_x^{ai}$$

$$l_x^{aa} = e^{-\int_{x_0}^x \mu^{ad,x}(s) ds} \quad (\text{ægtefælle})$$

Følgende beregnes vha. integrationsformel:

$$T_x^{ai} = \int_x^\infty \frac{l_s^a}{l_s^{ii}} \mu^{ai}(s) ds$$

hvor integrationsformlen er som følger:

Trapezsummen med intervalllængde 1/4

$$\int_a^b f(t) dt = \frac{1}{4} \cdot \left(\frac{1}{2} \cdot f(a) + \frac{1}{2} \cdot f(b) + \sum_{v=1}^{(b-a) \cdot 4 - 1} f(a + v/4) \right)$$

Og overgangssandsynlighederne fås som:

$$p^{aa}(x, x+t) = \frac{l_{x+t}^a}{l_x^a}$$

$$p^{ii}(x, x+t) = \frac{l_{x+t}^{ii}}{l_x^{ii}}$$

$$p^{ai}(x, x+t) = \frac{l_{x+t}^{ii}}{l_x^a} \left(T_x^{ai} - T_{x+t}^{ai} \right)$$

$$p^{aa(*)}(x, x+t) = \frac{l_{x+t}^{aa}}{l_x^{aa}} \quad (\text{overlevelsessandsynlighed hvor der ses bort fra a->i overgang})$$

$$p^{aa(**)}(x, x+t) = \frac{l_{y+t}^{aa}}{l_x^{aa}} \quad (\text{ægtefælle overlevelsessandsynlighed hvor der ses bort fra a->i overgang})$$

Præmiebetalingsrenter

For etlivsforsikring med præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}_{x:n}^a = \int_0^n v(t) p^{aa}(x, x+t) dt$$

For etlivsforsikring uden præmiefritagelse ved invaliditet

$$\bar{a}_{x:n} = \int_0^n v(t) [p^{aa}(x, x+t) + p^{ai}(x, x+t)] dt$$

For etlivsforsikring, som kun giver ret til præmiefritagelse (indtil pensionsalderen), dersom invaliditeten indtræffer inden forsikrede fylder 60 år.

$$\text{Aktiv} = \int_0^{60-x} v(t) p^{aa}(x, x+t) dt + \int_{60-x}^n v(t) p^{aa}(x, 60) [p^{aa}(60, x+t) + p^{ai}(60, x+t)] dt, \quad x < 60$$

Passiver – Etlivsforsikringer

Livsvarig aktivrente for en der er aktiv i alder x:

$$\bar{a}_x^a = \int_0^{\infty} v(t) p^{aa}(x, x+t) dt$$

Ophørende livrente for en der er invalid i alder x:

$$\bar{a}_{x:n|}^i = \int_0^n v(t) p^{ii}(x, x+t) dt$$

Livrente for en der er invalid i alder x:

$$\bar{a}_x^i = \int_0^{\infty} v(t) p^{ii}(x, x+t) dt$$

Livsvarig invaliditetsrente for en der er aktiv i alder x:

$$\bar{a}_x^{ai} = \int_0^{\infty} v(t) p^{ai}(x, x+t) dt$$

Ophørende livsforsikring for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{115} = \int_0^n v(t) [p^{aa}(x, x+t)\mu^{ad}(x+t) + p^{ai}(x, x+t)\mu^{id}(x+t)] dt$$

Ophørende livsforsikring for en der er invalid i alder x:

$$k_x^{115,ipe} = \int_0^n v(t) p^{ii}(x, x+t)\mu^{id}(x+t) dt$$

Livsbetingskapitalforsikring for en der er aktiv i alder x

$$k_x^{125} = [p^{aa}(x, x+n) + p^{ai}(x, x+n)]v(n)$$

Livsbetingskapitalforsikring for en der er aktiv i alder x, idet der ses bort fra a->i overgangen:

$$k_x^{125,ape} = p^{aa(*)}(x, x+n) v(n)$$

Livsbetingskapitalforsikring for en der er invalid i alder x:

$$k_x^{125,ipe} = p^{ii}(x, x+n) v(n)$$

Ophørende livsforsikring i rater for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{165} = \int_0^n [p^{aa}(x, x+t)\mu^{ad}(x+t) + p^{ai}(x, x+t)\mu^{id}(x+t)] \int_0^g v(t+\tau) d\tau dt$$

Livsbetingskapitalforsikring i rater for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{175} = [p^{aa}(x, x+n) + p^{ai}(x, x+n)] \int_0^g v(t+n) dt$$

Livsvarig livrente for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{210} = \bar{a}_x = \int_0^{\infty} v(t) [p^{aa}(x, x+t) + p^{ai}(x, x+t)] dt$$

Livsvarig livrente for en der er aktiv i alder x, idet der ses bort fra a->i overgangen:

$$k_x^{210,ape} = \bar{a}_x^{ape} = \int_0^{\infty} v(t) p^{aa(*)}(x, x+t) dt$$

Opsat livrente for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{211} = p^{aa}(x, x+n) \cdot \int_0^{\infty} v(t+n) [p^{aa}(x+n, x+n+t) + p^{ai}(x+n, x+n+t)] dt \\ + p^{ai}(x, x+n) \cdot \int_0^{\infty} v(t+n) p^{ii}(x+n, x+n+t) dt$$

Opsat livrente til en der er invalid i alder x:

$$k_x^{211,ipe} = p^{ii}(x, x+n) \cdot \int_0^{\infty} v(t+n) p^{ii}(x+n, x+n+t) dt$$

Ophørende livrente for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{215} = \bar{a}_{x:n|} = \int_0^n v(t) [p^{aa}(x, x+t) + p^{ai}(x, x+t)] dt$$

Opsat, ophørende livrente for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{216} = p^{aa}(x, x+n) \cdot \int_0^m v(t+n) [p^{aa}(x+n, x+n+t) + p^{ai}(x+n, x+n+t)] dt \\ + p^{ai}(x, x+n) \cdot \int_0^m v(t+n) p^{ii}(x+n, x+n+t) dt$$

Supplerende ydelse for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{225} = \int_0^{r+g} [p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) + p^{ai}(x, x+t) \mu^{id}(x+t)] \int_0^{\min(g, r+g-t)} v(t+\tau) d\tau dt$$

Arverente for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{235} = \bar{a}_{n|} - \bar{a}_{x:n|}$$

Arverente for en der er invalid i alder x:

$$k_x^{235,ipe} = \bar{a}_{n|} - \bar{a}_{x:n|}^i$$

Invalidesum (Insu2)

$$k_x^{315} = \int_0^{60-x} v(t) p^{aa}(x, x+t) \mu^{ai}(x+t) dt, \quad x < 60$$

”Opsat” invalidesum (Insu1) (opsat til alder 50, ophørende i alder 60)

$$k_x^{316} = \int_{\max(0, 50-x)}^{60-x} v(t) p^{aa}(x, x+t) \mu^{ai}(x+t) dt, \quad x < 60$$

Ophørende invaliditetsrente for en der er aktiv i alder x

$$k_x^{415} = \bar{a}_{x:n|}^{ai} = \int_0^n v(t) p^{ai}(x, x+t) dt$$

Ophørende invaliditetsrente med ophørende risiko for en der er aktiv i alder x (risiko ophørende i alder 50)

$$k_x^{419} = \int_0^{50-x} p^{aa}(x, x+t) \mu^{ai}(x+t) \int_0^{n-t} v(t+\tau) p^{ii}(x+t, x+t+\tau) d\tau dt, \quad x < 50$$

Ugifteydelse for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{715} = \alpha \cdot k_x^{115}$$

Ugifteydelse for en der er invalid i alder x:

$$k_x^{715,ipe} = \alpha \cdot k_x^{115,ipe}$$

Passiver – Kollektiv børnepension

Moder/faderskabsintensiteten, c_x , regnes direkte som i G82 (eventuelt med andre parametre).

$$s_x^{18} = \int_{\max(0,18-x)}^{18} c_{t-18+x} \int_0^t v(\tau) d\tau dt$$

Kollektiv børnerente for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{840,18} = \int_0^\infty \left[p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) + p^{ai}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \right] \cdot \int_{\max(0,18-x-t)}^{18} c_{u-18+t+x} \int_0^u v(t+\tau) d\tau du dt$$

Kollektiv børnerente for en der er aktiv i alder x, idet der ses bort fra a->i overgangen:

$$k_x^{840,18,ape} = \int_0^\infty p^{aa(*)}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) \cdot \int_{\max(0,18-x-t)}^{18} c_{u-18+t+x} \int_0^u v(t+\tau) d\tau du dt$$

Kollektiv børnerente for en der er invalid i alder x:

$$k_x^{840,18,ipe} = \int_0^\infty p^{ii}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \cdot \int_{\max(0,18-x-t)}^{18} c_{u-18+t+x} \int_0^u v(t+\tau) d\tau du dt$$

Kollektiv waisenrente for en der er aktiv i alder x:

$$k_x^{850,18} = \omega \cdot k_x^{840,18}$$

Kollektiv waisenrente for en der er aktiv i alder x, idet der ses bort fra a->i overgangen:

$$k_x^{850,18,ape} = \omega \cdot k_x^{840,18,ape}$$

Kollektiv waisenrente for en der er invalid i alder x:

$$k_x^{850,18,ipe} = \omega \cdot k_x^{840,18,ipe}$$

Kollektiv børnerente med udbetaling fra forsørgerens død, invaliditet eller alderspensionering

$$k_x^{945,18} = \int_0^n p^{aa}(x, x+t) \left[\mu^{aa}(x+t) + \mu^{ai}(x+t) \right] \int_{\max(0,18-x-t)}^{18} c_{u-18+t+x} \int_0^u v(t+\tau) d\tau du dt \\ + p^{aa}(x, x+n) \cdot \int_{\max(0,18-x-n)}^{18} c_{u-18+n+x} \int_0^u v(n+\tau) d\tau du$$

Børnepensionsprodukter med børnepension til f.eks. 21 år regnes tilsvarende.

Passiver – Kollektiv ægtefællepension

Giftesandsynligheden, g_x , og ægtefællealdersfordelingen, $\varphi(y|x)$, regnes for helårige aldre som beskrevet i G82. Ved behov for g_x og $\varphi(y|x)$ i brudte aldre bruges lineær interpolation.

$$g_x^{\text{valgfri}} = \begin{cases} 1 & x < 60 \\ \frac{g_x}{g_{60}} & x \geq 60 \end{cases}$$

Livrente til efterlevende ægtefælle der har alder y , idet der ses bort fra ægtefællens $a \rightarrow i$ overgang:

$$\bar{a}_y = \int_0^{\infty} v(t) p^{aa(**)}(y, y+t) dt$$

Livrente til efterlevende ægtefælle, hvor forsikrede har alder x :

$$\bar{a}_{y|x} = \int_{\max(x-62,1)}^{\min(x+62,125)} \varphi(y|x) \cdot \bar{a}_y dy$$

Kollektiv ægtefællepension for en der er aktiv i alder x :

$$k_x^{810} = \int_0^{\infty} \left[p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) + p^{ai}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \right] g_{x+t} F(x, t) dt$$

$$F(x, t) = \int_{\max(x+t-62,1)}^{\min(x+t+62,125)} \varphi(y|x+t) \cdot \int_0^{\infty} v(t+\tau) p^{aa(**)}(y, y+\tau) d\tau dy$$

Kollektiv ægtefællepension for en der er aktiv i alder x , idet der ses bort fra $a \rightarrow i$ overgangen:

$$k_x^{810,ape} = \int_0^{\infty} \left[p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) \right] g_{x+t} F(x, t) dt$$

Kollektiv ægtefællepension for en der er invalid i alder x :

$$k_x^{810,ipe} = \int_0^{\infty} \left[p^{ii}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \right] g_{x+t} F(x, t) dt$$

Kollektiv valgfri ægtefællepension for en der er aktiv i alder x :

$$k_x^{811} = \int_0^{\infty} \left[p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) + p^{ai}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \right] g_{x+t}^{\text{valg fri}} F(x, t) dt$$

Kollektiv valgfri ægtefællepension for en der er aktiv i alder x , idet der ses bort fra $a \rightarrow i$ overgangen:

$$k_x^{811,ape} = \int_0^{\infty} \left[p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) \right] g_{x+t}^{\text{valg fri}} F(x, t) dt$$

Kollektiv valgfri ægtefællepension for en der er invalid i alder x :

$$k_x^{811,ipe} = \int_0^{\infty} \left[p^{ii}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \right] g_{x+t}^{\text{valg fri}} F(x, t) dt$$

Kollektiv valgfri 10-årig ægtefællepension for en der er aktiv i alder x :

$$k_x^{816} = \int_0^{\infty} \left[p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) + p^{ai}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \right] g_{x+t}^{\text{valg fri}} F(x, t, 10) dt$$

$$F(x, t, 10) = \int_{\max(x+t-62,1)}^{\min(x+t+62,125)} \varphi(y|x+t) \cdot \int_0^{10} v(t+\tau) p^{aa(**)}(y, y+\tau) d\tau dy$$

Kollektiv valgfri 10-årig ægtefællepension for en der er aktiv i alder x , idet der ses bort fra $a \rightarrow i$ overgangen:

$$k_x^{816,ape} = \int_0^{\infty} \left[p^{aa}(x, x+t) \mu^{ad}(x+t) \right] g_{x+t}^{\text{valg fri}} F(x, t, 10) dt$$

Kollektiv valgfri 10-årig ægtefællepension for en der er invalid i alder x :

$$k_x^{816,ipe} = \int_0^{\infty} \left[p^{ii}(x, x+t) \mu^{id}(x+t) \right] g_{x+t}^{\text{valg fri}} F(x, t, 10) dt$$

Omkostningssatser til grundlaget PSMV

Der anmeldes omkostningsstørrelserne nedenfor.
Anmeldelsen anvendes førstegang i årsregnskabet for 2013

Forsikringer, der er tegnet på grundlaget PSUNI (Fleksion, omkostningsgruppe O1):

ADM(1)	ADM(2)	ADM(3)
530 kr.	305 kr.	380 kr.

Forsikringer, tegnet på grundlagene PS90, PS92 eller PS93 (Tradition, omkostningsgruppe O2):

ADM(1)	ADM(2)	ADM(3)
585 kr.	365 kr.	460 kr.

De anmeldte parametre er gældende, indtil andet anmeldes.

PMFMV

Principper for opgørelse af livsforsikringshensættelser til markedsværdi

Der henvises nedenfor til bekendtgørelse nr. 25 af 16. januar 2012 om finansielle rapporter for forsikrings­selskaber og tværgående pensionskasser (regnskabsbekendtgørelsen).

Forsikringsklasse I

For hver forsikring foretages særskilt beregning af livsforsikringshensættelsen ved beregning af tre komponenter: Garanterede ydelser, bonuspotentialer på fremtidige præmier og bonuspotentialer på fripolicydelser – jævnfør efterfølgende definitioner.

Efterfølgende summeres resultaterne for alle forsikringerne.

Indhold:

FORSIKRINGSKLASSE I.....	1
1 LIVSFORSIKRINGSHENSÆTTELSEN PÅ POLICENIVEAU	2
REGNSKABSBEKENDTGØRELSENS § 66.....	2
1.1 GARANTEREDE YDELSER	2
1.2 BONUSPOTENTIALE PÅ FRIPOLICYDELSER.....	2
1.3 BONUSPOTENTIALE PÅ FREMTIDIGE PRÆMIER	3
1.4 LIVSFORSIKRINGSHENSÆTTELSE TIL MARKEDSVÆRDI PÅ POLICENIVEAU	3
1.5 TILLÆG FOR TILBAGEKØB	3
1.6 RENTEFORUDSÆTNINGER	4
1.7 RISIKOFORUDSÆTNINGER	4
1.7.1 Dødelighed.....	4
1.7.2 Invaliditet.....	4
1.7.3 Kollektive risikoelementer:	4
1.8 OMKOSTNINGSFORUDSÆTNINGER	4
2 LIVSFORSIKRINGSHENSÆTTELSEN PÅ SELSKABS NIVEAU	5
LIVSFORSIKRINGSHENSÆTTELSEN TIL MARKEDSVÆRDI PÅ SELSKABS NIVEAU FREMKOMMER SOM SUMMEN AF LIVSFORSIKRINGSHENSÆTTELSENE TIL MARKEDSVÆRDI PÅ POLICENIVEAU PLUS NEDENSTÅENDE:	5
2.1 RBNS-RESERVE.....	5
2.2 IBNR-RESERVE.....	5
2.3 ØVRIGE FORHOLD	5
3 PARAMETERVÆRDIER GÆLDENDE FRA OG MED ÅRSREGNSKABET FOR 2013.....	6
3.1 PARAMETERVÆRDIER VEDR. RISIKOINTENSITETER	6
3.2 PARAMETERVÆRDIER VEDR. OMKOSTNINGSSATSER	15

1 Livsforsikringshensættelsen på policeniveau

Regnskabsbekendtgørelsens § 66

1.1 Garanterede ydelser

Regnskabsbekendtgørelsens § 66, stk. 5

Værdien af garanterede ydelser:

$$\begin{aligned} V_{G_Y} &= R^M \\ &= \\ &Y \cdot \text{passiv}^M - (\pi / 0,89) \cdot \text{aktiv}^M \\ &+ \text{stykomp} \cdot (\text{prmfaktor} \cdot \text{livrente}^M - (\text{prmfaktor} - 1) \cdot \text{opsatlivr}^M) \cdot 1_{\{\text{policen er præmiebærende}\}} \\ &+ \text{stykomp} \cdot \text{livrente}^M \cdot (1 - 1_{\{Y \leq \text{min grænse}\}}) \cdot 1_{\{\text{policen er ikke præmiebærende}\}} \\ &+ \text{stykomp} \cdot 1_{\{Y \leq \text{min grænse}\}} \cdot 1_{\{\text{policen er ikke præmiebærende}\}} \\ &+ T \end{aligned}$$

hvor

Y = garanterede ydelser summeret for de grundlagsrenter, som findes på pågældende forsikring

passiv^M = nutidsværdi pr. enhed garanteret ydelse beregnet på markedsvilkår

aktiv^M = nutidsværdi pr. enhed aftalt præmie beregnet på markedsvilkår

livrente^M = nutidsværdi pr. enhed livrenteydelse

opsatlivr^M = nutidsværdi pr. enhed opsat livrenteydelse. Opsat livrente har opsættelse til policens alderspensioneringstidspunkt.

π = aftalt præmie omregnet til kontinuert nettopræmie

stykomp = administrationsomkostning for ikke-præmiebærende forsikring

prmfaktor = omkostningsfaktor for præmiebærende forsikring

T = Tillæg for garanteret tilbagekøbsværdi for hver forsikring.

Min grænse: Er fripolicydelser mindre end denne, regnes kun med ét års administrationsomkostninger.

1.2 Bonuspotentiale på fripolicydelser

Regnskabsbekendtgørelsens § 66, stk. 3 og 8

$$\begin{aligned} \text{BP}_{\text{Fri}} &= \max(0, V_{\text{retro}} - V_{G_{\text{FY}}}) = \max(R, R_M, R_{\text{friM}}) - \max(R_M, R_{\text{friM}}) \\ &= \max(0, \min(R - R_M, R - R_{\text{friM}})) \geq 0 \end{aligned}$$

dog for unisexgrundlag er $\text{BP}_{\text{Fri}} = R - R_{\text{fri}}^M$, jf. § 66, stk. 9.

Her gælder følgende definitioner:

R = forsikringens depot, dvs. prospektiv præmiereserve beregnet på nytegningsgrundlagene inklusive eventuel tilskreven bonus, med den forhøjelse eller reduktion, der måtte være foretaget ved fordeling af de realiserede resultater til forsikringen.

Reduktionen ved et negativt realiseret resultat for bestanden, hvor en del af det negative realiserede resultat skal dækkes af bonuspotentialet på fripolicydelser for bestanden, beregnes således, at hver forsikrings andel af bonuspotentialet på fripolicydelser inden for bestanden reduceres med samme forholdsmæssige andel.

$$V_{\text{retro}} = \max(R, V_{G\_FY})$$

Værdien af garanteret fripolicydel

$$V_{G\_FY} = \max(V_{G\_Y}, R_{\text{fri}}^M)$$

hvor

$$R_{\text{fri}}^M = Y^{\text{Fri}} \cdot \text{passiv}^M \\ + \text{stykomp} \cdot \text{livrente}^M \cdot (1 - 1_{\{Y \leq \text{min grænse}\}}) \\ + \text{stykomp} \cdot 1_{\{Y \leq \text{min grænse}\}}$$

dog for unisexgrundlag er $V_{G\_FY} = R_{\text{fri}}^M$

Y^{fri} = garanterede fripolicydelser summeret for de grundlagsrenter, som findes på pågældende forsikring.

1.3 Bonuspotentiale på fremtidige præmier

Regnskabsbekendtgørelsens § 66, stk. 2 og 8

$$BP_{\text{Prm}} = V_{G\_FY} - V_{G\_Y} = \max(R^M, R_{\text{fri}}^M) - R^M = \max(0, R_{\text{fri}}^M - R^M) \geq 0$$

dog for unisexgrundlag er $BP_{\text{Prm}} = R_{\text{fri}}^M - R^M$

1.4 Livsforsikringshensættelse til markedsværdi på policeniveau

$$\text{LivHens til MV} = V_{G\_Y} + BP_{\text{Prm}} + BP_{\text{Fri}}$$

1.5 Tillæg for tilbagekøb

Tillæg for garanteret tilbagekøbsværdi for hver forsikring

$$T = \max\{0, P \cdot (\text{Tilbagekøbsværdi} - \text{livsforsikringshensættelse før eventuelt tillæg for tilbagekøbsværdi})\}$$

Sandsynligheden P for tilbagekøb inden udløb er bestemt ved følgende formel

$$P = (1 - (1 - q)^{n-x}) \cdot 1_{\{x < n\}}$$

hvor

x er aktuel alder

n er alderen efter hvilken, sandsynlighed for tilbagekøb er nul, n=65.

q er sandsynligheden for tilbagekøb inden for et år, q=0,005

1.6 Renteforudsætninger

Som rente anvendes fra og med halvårsrapporten pr. 30.06.2012, og indtil andet anmeldes, den diskonteringsrente, der fremgår af Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikrings-selskaber og tværgående pensionskasser.

1.7 Risikoforudsætninger

1.7.1 Dødelighed

Dødelighedsparametrene er en kombination af observeret dødelighed og forventet fremtidig levetidsforbedring, hvor den observerede dødelighed reduceres med de af Finanstilsynet offentliggjorte faktorer:

Dødelighed (observeret, nuværende) for en invalid mand:

Fremgår af tabel 1A.

Dødelighed (observeret, nuværende) for en invalid kvinde:

Fremgår af tabel 1B.

Dødelighed (observeret, nuværende) for en ikke-invalid mand:

Fremgår af tabel 2A.

Dødelighed (observeret, nuværende) for en ikke-invalid kvinde:

Fremgår af tabel 2B.

1.7.2 Invaliditet

Invaliditet for mand og kvinde:

$$\mu^{ai}(x) = \begin{cases} a1_u + 10^{b1_u + c1_u x - 10} & \text{for } x < 28 \\ a2_u + 10^{b2_u + c2_u x - 10} & \text{for } 28 \leq x < 60 \\ a3_u + 10^{b3_u + c3_u x - 10} & \text{for } x \geq 60 \end{cases}$$
$$\mu_x^{ai} = 0, \text{ for } x \geq 67.$$

Parameterværdier fremgår af tabel 3.

1.7.3 Kollektive risikoelementer:

For kollektive risikoelementer anvendes 1.ordens G82-satser.

1.8 Omkostningsforudsætninger

Administrationsomkostninger på markedsniveau er fastsat med udgangspunkt i selskabets faktiske omkostninger.

Omkostningssatserne *stykomm*, *prmfaktor* og *Min grænse* fremgår af tabel 4 under afsnit 3.

2 Livsforsikringshensættelsen på selskabsniveau

Livsforsikringshensættelsen til markedsværdi på selskabsniveau fremkommer som summen af livsforsikringshensættelserne til markedsværdi på policeniveau plus nedenstående:

2.1 RBNS-reserve

RBNS-reserven skal dække skader, som er anmeldt til selskabet, men endnu ikke er afgjort. Den opgøres ved sammentælling af det forventede tab på disse skader opgjort på tegningsgrundlaget, idet 10 % heraf er henført til erstatningshensættelsen.

2.2 IBNR-reserve

IBNR-reserven skal dække skader, som er sket, men endnu ikke anmeldt til selskabet.

Hensættelsen fastsættes som $\rho\%$ af regnskabsårets risikopræmie vedrørende invaliditet før bonus. Ved ikke-helårlige opgørelser skaleres regnskabsperiodens risikopræmie op, så den svarer til ét års risikopræmie.

$$\rho = 30$$

2.3 Øvrige forhold

Kun en meget lille del af forsikringsbestanden har mulighed for genkøb efter de gældende pensionsoverenskomster. Der er derfor ikke taget højde for garanterede genkøbsydelse.

Det skønnede pristillæg – jvf. regnskabsbekendtgørelsen § 101 stk. 3 – for, at en erhverver vil overtage risikoen for udsving i størrelse og udbetalingstidspunkter for garanterede ydelser, er indregnet ved justering af de under Risikoforudsætninger angivne risikointensiteter, idet dødeligheden nedsættes med 5 % og invalidehyppigheden forøges med 5%.

3 Parameterværdier gældende fra og med årsregnskabet for 2013

3.1 Parameterværdier vedr. risikointensiteter

Tabel 1A: Intensitet for mænd for overgang fra invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,015057218
2	0,009789798
3	0,005948097
4	0,004424723
5	0,003520354
6	0,002623792
7	0,002329981
8	0,002442992
9	0,002679188
10	0,002814804
11	0,003206437
12	0,003610232
13	0,003936372
14	0,005137681
15	0,006622363
16	0,008563311
17	0,011461024
18	0,013804534
19	0,015890758
20	0,017566512
21	0,018207493
22	0,01894018
23	0,019365948
24	0,018685857
25	0,017969811
26	0,016847288
27	0,015155034
28	0,014610779
29	0,014517477
30	0,014547843
31	0,015185157
32	0,015593603
33	0,015906793
34	0,016810622
35	0,017870996
36	0,019490452
37	0,022158095
38	0,02475053
39	0,028269882
40	0,03209529
41	0,03206303
42	0,031536661
43	0,031131375
44	0,030045088
45	0,028979156

46	0,028264731
47	0,02792421
48	0,027800762
49	0,028016671
50	0,028384919
51	0,028329332
52	0,02837434
53	0,028468479
54	0,028523606
55	0,028333444
56	0,02804561
57	0,027176814
58	0,025915114
59	0,024848664
60	0,023783233
61	0,025101747
62	0,02666295
63	0,028454605
64	0,030245471
65	0,032491598
66	0,035069976
67	0,037695047
68	0,040683348
69	0,043515904
70	0,046718244
71	0,049973745
72	0,053737235
73	0,058677423
74	0,06473176
75	0,071774052
76	0,079987345
77	0,088494443
78	0,097703803
79	0,107448373
80	0,117693026
81	0,128401155
82	0,139980641
83	0,151214991
84	0,164965477
85	0,178789908
86	0,193046289
87	0,209859593
88	0,227459092
89	0,245320181
90	0,264682476
91	0,284494639
92	0,303928587
93	0,324477161
94	0,344806424
95	0,365147908
96	0,385173234
97	0,404628885
98	0,423254677

99	0,440792592
100	0,456996239
101	0,490736293
102	0,524559288
103	0,558161403
104	0,591246527
105	0,623536299
106	0,654778907
107	0,684756091
108	0,714364076
109	0,742240856
110	0,768169277

Tabel 1B: Intensitet for kvinder for overgang fra invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,003120993
2	0,003004338
3	0,003139589
4	0,003218254
5	0,003040329
6	0,002942075
7	0,002794995
8	0,002561211
9	0,002543108
10	0,002481342
11	0,002270419
12	0,002249011
13	0,002200225
14	0,002297133
15	0,002588456
16	0,002975843
17	0,003303515
18	0,003940983
19	0,00446323
20	0,005107597
21	0,005835092
22	0,005946228
23	0,005685019
24	0,005025225
25	0,004008431
26	0,00304621
27	0,002625361
28	0,002424362
29	0,002835425
30	0,003446856
31	0,004060669
32	0,00478211
33	0,00517657
34	0,005251438
35	0,005406976

36	0,005627163
37	0,006017435
38	0,007005535
39	0,008222237
40	0,009695807
41	0,010518178
42	0,010948919
43	0,011163764
44	0,011419176
45	0,011694723
46	0,012247917
47	0,013257983
48	0,014016257
49	0,014803864
50	0,01533321
51	0,015739685
52	0,016001566
53	0,016523511
54	0,017217369
55	0,017752873
56	0,018214575
57	0,018468084
58	0,018371619
59	0,018210346
60	0,018100766
61	0,018447385
62	0,018944474
63	0,019625222
64	0,020256918
65	0,02120203
66	0,022295299
67	0,023375697
68	0,02476279
69	0,026178374
70	0,027826494
71	0,029347188
72	0,031320357
73	0,033054385
74	0,034925622
75	0,037057812
76	0,03977304
77	0,04313021
78	0,047267646
79	0,052121456
80	0,057617063
81	0,064523587
82	0,070992365
83	0,077362547
84	0,083874553
85	0,091799357
86	0,100990568
87	0,112450474
88	0,125508556

89	0,139818433
90	0,155379725
91	0,172474652
92	0,190236997
93	0,209234967
94	0,229599898
95	0,250156559
96	0,271656113
97	0,293964853
98	0,31691666
99	0,340314579
100	0,363934231
101	0,395825421
102	0,42861643
103	0,462038753
104	0,495802379
105	0,529605398
106	0,563144472
107	0,596125403
108	0,629010397
109	0,660892446
110	0,691382072

Tabel 2A: Intensitet for mænd for overgang fra ikke-invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,000408092
2	0,00026533
3	0,00016121
4	0,000119922
5	9,54112E-05
6	7,11119E-05
7	6,31488E-05
8	6,62118E-05
9	7,26133E-05
10	7,62889E-05
11	8,69032E-05
12	9,78471E-05
13	0,000106686
14	0,000139245
15	0,000179484
16	0,000232089
17	0,000310625
18	0,000374141
19	0,000430683
20	0,0004761
21	0,000493473
22	0,000513331
23	0,00052487
24	0,000506438
25	0,000487031
26	0,000456607

27	0,000410743
28	0,000395992
29	0,000393463
30	0,000394286
31	0,000411559
32	0,000422629
33	0,000431117
34	0,000455614
35	0,000484353
36	0,000528244
37	0,000600545
38	0,000670807
39	0,000766191
40	0,00086987
41	0,000996173
42	0,001123215
43	0,00127105
44	0,001406225
45	0,001554834
46	0,001738442
47	0,001968853
48	0,002247016
49	0,002595871
50	0,003014889
51	0,003449348
52	0,003960441
53	0,004555112
54	0,005231862
55	0,005957558
56	0,006760065
57	0,007509337
58	0,008208678
59	0,009022777
60	0,009899771
61	0,010491877
62	0,011190577
63	0,011992007
64	0,012799549
65	0,013807034
66	0,014964418
67	0,016151158
68	0,017503749
69	0,018799982
70	0,020267069
71	0,021769144
72	0,023505516
73	0,025772737
74	0,028549725
75	0,031786815
76	0,035570981
77	0,039517147
78	0,043810285
79	0,048379288

80	0,053211485
81	0,060403324
82	0,068516814
83	0,077012513
84	0,087417178
85	0,098578904
86	0,110748973
87	0,125269212
88	0,141271998
89	0,158534334
90	0,177972341
91	0,199039228
92	0,221244971
93	0,245766825
94	0,271738855
95	0,299421153
96	0,328629866
97	0,359207238
98	0,390955413
99	0,423640059
100	0,456996239
101	0,490736293
102	0,524559288
103	0,558161403
104	0,591246527
105	0,623536299
106	0,654778907
107	0,684756091
108	0,714364076
109	0,742240856
110	0,768169277

Tabel 2B: Intensitet for kvinder for overgang fra ikke-invalid til død (observeret, nuværende niveau):

alder	Mu
1	0,000148236
2	0,000142696
3	0,00014912
4	0,000152856
5	0,000144405
6	0,000139738
7	0,000132753
8	0,000121649
9	0,000120789
10	0,000117855
11	0,000107837
12	0,00010682
13	0,000104503
14	0,000109106
15	0,000122943
16	0,000141342
17	0,000156906

18	0,000187183
19	0,000211988
20	0,000242593
21	0,000277147
22	0,000282425
23	0,000270019
24	0,000238681
25	0,000190387
26	0,000144684
27	0,000124696
28	0,000115149
29	0,000134673
30	0,000163714
31	0,000192868
32	0,000227134
33	0,000245869
34	0,000249425
35	0,000256813
36	0,000267271
37	0,000285807
38	0,000332739
39	0,000390528
40	0,000460517
41	0,000538794
42	0,000604887
43	0,000665172
44	0,000733802
45	0,000810503
46	0,000915477
47	0,001068767
48	0,001218591
49	0,001388103
50	0,001550601
51	0,001716657
52	0,001882221
53	0,002096192
54	0,002355678
55	0,00261962
56	0,00289874
57	0,003169805
58	0,00340078
59	0,003635548
60	0,003897348
61	0,004235907
62	0,004639097
63	0,00512513
64	0,00564161
65	0,006297186
66	0,007061903
67	0,007896096
68	0,008920451
69	0,010057019
70	0,011400515

71	0,012822475
72	0,014593903
73	0,016425296
74	0,018508348
75	0,020943182
76	0,023971271
77	0,027721914
78	0,032399999
79	0,03810105
80	0,044917017
81	0,050931363
82	0,056739493
83	0,062605369
84	0,068725522
85	0,076161323
86	0,084836485
87	0,095646736
88	0,108090918
89	0,12192347
90	0,137190564
91	0,15419212
92	0,172202279
93	0,191771996
94	0,213073592
95	0,235058977
96	0,258458869
97	0,283187693
98	0,309122807
99	0,336103894
100	0,363934231
101	0,395825421
102	0,42861643
103	0,462038753
104	0,495802379
105	0,529605398
106	0,563144472
107	0,596125403
108	0,629010397
109	0,660892446
110	0,691382072

Tabel 3: Parameterværdier vedr. intensiteten for mænd og kvinder for overgang fra aktiv til invalid: μ^{ai}

a1_u	b1_u	c1_u	a2_u	b2_u	c2_u	a3_u	b3_u	c3_u
-0,9999	10	0	-0,2300211	9,3620294	0,0001181	0,0001861	27,1470890	-0,3296266

3.2 Parameterværdier vedr. omkostningssatser

Tabel 4: Omkostningssatser

Navn	Værdi
<i>stykompk</i>	490
<i>prmfaktor</i>	1,5
<i>Min grænse</i>	2.000

Kollektive hensættelser for forsikringer på PS90, PS92, PS93 og PSUNI

- IBNR-, RBNS- og erstatningshensættelser
- OPD-hensættelse (hensættelse for opretholdt præmiefri dækning ved bidragsbortfald)

Kollektive hensættelser for forsikringer fra PMF-bestanden er indeholdt i PMFMV

Kollektive hensættelser vedrørende gruppeliv er indeholdt i PsGrp2003

IBNR-, RBNS- og erstatningshensættelser

Hensættelserne er kollektive, og fastsættes iht. § 66, stk. 6, og § 16 i "Bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser".

Hensættelserne kan opdeles i hensættelser til:

- a. IBNR-skader
- b. RBNS-skader
- c. RBNS-skader vedrørende sager der falder under selskabets overgangsregler ifbm. overgangen til at følge det offentlige tilkendelse af førtidspension

Matematisk beskrivelse:

Lad

w	angive en bonusgruppe
t	angive opgørelsestidspunktet for hensættelsen
tp	angive perioden på 12 måneder før tid t
$\rho_{t,w}$	parameter til beregning af IBNR-hensættelsen
β_t	parameter til beregning af erstatningshensættelsen
$Ris1_{tp,w}$	1. ordens risikopræmier for perioden tp
$IBNR_{t,w}$	IBNR-hensættelse (inkl.erstatningshensættelse) opgjort til tid t
$RBNS_{t,w}$	RBNS-hensættelse (inkl.erstatningshensættelse) opgjort til tid t
$erstat_{t,w}$	erstatningshensættelsen opgjort til tid t
$Pens_{tp,w}$	Årlig pension for nye skader registreret i perioden tp
$Re\ sspr_{tp,w}$	Reservespring for nye skader registreret i perioden tp
$Re\ sspr_j$	Forventet reservespring for en RBNS-skade j
YD_j	Forfaldne, ej udbetalte, ydelser for en RBNS-skade j

Ad. a.

$$IBNR_{t,w} = \rho_{t,w} \cdot Ris1_{tp,w}$$

$$erstat_{t,w} = IBNR_{t,w} \cdot \beta_t \cdot \left(\frac{Pens_{tp,w}}{Re\ sspr_{tp,w}} \right)$$

Ad. b.

$$RBNS_{t,w} = \sum_{j \in w} Re\ sspr_j$$

$$erstat_{t,w} = \sum_{j \in w} YD_j$$

Ad. c.

$$RBNS_{t,w} = \sum_{j \in w} Re\ sspr_j$$

$$erstat_{t,w} = \sum_{j \in w} YD_j$$

Ved beregningen under a), b) og c) anvendes tegningsgrundlagene PS90, PS92, PS93 og PSUNI.

Parametre:

Parametrene er gældende indtil videre.

$$\beta = 4/12$$

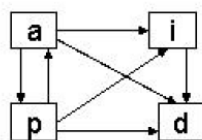
$$\rho_i = \rho = 0,08$$

OPD-hensættelse

Metoden til opgørelse af kollektiv hensættelse ved bidragsbortfald for forsikringer etableret på tegningsgrundlagene PS90, PS92, PS93 henholdsvis PSUNI:

Betragt følgende tilstandsmodel, hvor a står for aktiv, i for invalid, d for død og p for opretholdt præmiefri dækning (OPD):

Lad $J(t)$ være mængden af forsikringer i tilstand p til tid t , lad y_j være den j 'te forsikredes alder ved overgang til tilstand p ($j \in J(t)$), og lad u_j være periodelængden, hvor vedkommende er omfattet af OPD. Det forudsættes, at $\mu^{pi} = \mu^{ai}$ og $\mu^{pd} = \mu^{ad}$, samt at $\mu^{pa} = \lambda$ er aldersuafhængig. Nettopassivet for

grundform g i tilstand p til tid t for den j 'te forsikrede kan opskrives som

$$\begin{aligned}
 k_{j,g}^{\text{OPD}}(t) &= K_g^{\text{OPD}}(y, u) \\
 &= \int_0^u e^{-\int_0^\theta (\delta + \mu_{y+s}^{pa} + \mu_{y+s}^{pi} + \mu_{y+s}^{pd}) ds} (\mu_{y+\theta}^{pi} S_{y+\theta}^{pi}(g) + \mu_{y+\theta}^{pd} S_{y+\theta}^{pd}(g)) d\theta \\
 &= \int_0^u e^{-\int_0^\theta (\delta + \mu_{y+s}^{pa} + \mu_{y+s}^{ai} + \mu_{y+s}^{ad}) ds} (\mu_{y+\theta}^{ai} S_{y+\theta}^{ai}(g) + \mu_{y+\theta}^{ad} S_{y+\theta}^{ad}(g)) d\theta \\
 &= \int_0^u e^{-\lambda\theta} \frac{D_{y+\theta}^a}{D_y^a} (\mu_{y+\theta}^{ai} S_{y+\theta}^{ai}(g) + \mu_{y+\theta}^{ad} S_{y+\theta}^{ad}(g)) d\theta,
 \end{aligned}$$

hvor μ^{ai} og μ^{ad} følger tegningsgrundlaget for den j 'te forsikrede (PS90, PS92, PS93 eller PSUNI), og indekset j er udeladt for læsevenlighedens skyld. Nettopassivet ved bidragsgenkomst er 0; $S^{pa} = 0$.

Den samlede kollektive hensættelse vedrørende OPD til tid t regnes som

$$H(t) = \sum_{j \in J(t)} V_j^{\text{OPD}}(t),$$

hvor $V_j^{\text{OPD}}(t)$ er OPD-reserven for den j 'te forsikring til tid t . OPD-reserven for den j 'te forsikring regnes som

$$V_j^{\text{OPD}}(t) = \sum_{g \in G_j} (P_{j,g}^{\text{OPD}} - H_{j,g}^{\text{OPD}}) k_{j,g}^{\text{OPD}}(t), j \in J(t),$$

hvor $P_{j,g}^{\text{OPD}}$ og $H_{j,g}^{\text{OPD}}$ er pensionstilsagnet henholdsvis hvilepensionen for grundform g umiddelbart før overgang til tilstand p , og G_j er mængden af grundformer tilknyttet den j 'te forsikring.

Parametre

Faktoren λ til opgørelse af hensættelse til opretholdt dækning antager følgende værdier:

For Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper er $\lambda = 0,8$.

For Pensionsordningen for portører, Trafikfunktionærernes Pensionsordning, Pensionsordningen for amtsvejmænd, Pension 90, Pensionsordningen for den pædagogiske sektor og Pensionsordningen for ledere gælder $\lambda=0,5$.

Teknisk grundlag mv. for gruppeforsikring i Pen-Sam Liv forsikringsaktieselskab (PsGrp2003)

Dispensation fra § 255, stk. 1 i lov om forsikringsvirksomhed

Gruppelivsforsikring kan tegnes uden samtykke fra de enkelte forsikrede, dog bemærkes, at forsikringen indgår i ansættelsesvilkår, som individuelt accepteres af den enkelte.

Maksimumdækning

Højeste dødsfaldssum: 756.000 kr.

Højeste invalidesum: 378.000 kr.

Maksimumbeløb angivet i dette grundlag, er inklusive bonusanvendelse og reguleres årligt med brugerprisindekset (2003 = 100).

Obligatoriske ordninger

Alle gruppeforsikringsordninger tegnet på dette grundlag er obligatoriske.

Mindste antal gruppemedlemmer er 1.000.

Dødsfaldssum

Dødsfaldssum er obligatorisk for alle gruppeforsikringsordninger. Højeste dødsfaldssum er 280.000 kr., dog 420.000 kr. for grupper på 5.000 personer og derover, og 560.000 kr. for grupper på 10.000 personer og derover.

Dødsfaldsdækningen ophører senest ved det 70. år.

Gruppesum ved førtidspensionering (betegnet invalidesum)

Til gruppelivsforsikring kan der knyttes en invalidesum, der ikke kan være større end dødsfaldssummen. Udbetaling af invalidesummen følger det offentliges tilkendelse af førtidspension. Denne forsikring tegnes kun for gruppemedlemmer under 60 år. Det forudsættes, at gruppen med en positiv invaliditetsdækning er på mindst 200 personer.

Invalidedækningen ophører senest ved det fyldte 60. år. Der kan kun udbetales en invalidesum pr. gruppemedlem.

Gruppeinvaliddepension (invaliddepension)

Til invalidesum kan knyttes en invaliddepension. Den udbetales med månedlige beløb og følger det offentliges tilkendelse af førtidspension. Invaliddepension kan længst udbetales til udgangen af den måned, hvori gruppemedlemmet fylder 65 år. Der kan tilknyttes "Præmiefri dækning", jf. nedenfor.

Aldersfordeling

Præmieberegning kan foretages på grundlag af en fordeling efter alder, der kun revideres hvert 5. år.

Nettopræmiegrundlag for dødsfaldssum

Nettopræmien for gruppelivsforsikring, kaldet den kontinuerte nettopræmiepromille $\bar{\pi}_x^{d\phi d} \text{ ‰}$ regnes som en et-årig ophørende livsforsikring med naturlig præmie. Dødelighedstavlen er dødelighed for risikoforsikringer ved død UNI-O fra selskabets beregningsgrundlag PSUNI, givet ved

$$\mu_x = 0,0005 + 10^{5,88-10+0,038 \cdot x}.$$

Den månedlige præmie $P_x^{(12),d\phi d}$ kan reduceres med $q^{d\phi d}$ procent, hvor $q^{d\phi d}$ afhænger af fordelingen mellem mænd og kvinder efter følgende regel:

$$q^{d\phi d} = \left(\frac{m}{100} \cdot q^{d\phi d, m\ddot{a}nd} + \frac{100-m}{100} \cdot q^{d\phi d, kvinder} \right),$$

hvor m angiver procentdelen af mænd, $q^{d\phi d, m\ddot{a}nd}$ og $q^{d\phi d, kvinder}$ angiver den procentdel dødelighedsintensiteten kan reduceres med for mænd hhv. kvinder. Hvis $m=100$ fås $q^{d\phi d} = q^{d\phi d, m\ddot{a}nd}$ og hvis $m=0$ fås $q^{d\phi d} = q^{d\phi d, kvinder}$.

Nettopræmiegrundlag for gruppeinvalidesum

Nettopræmien for gruppelivsforsikring, kaldet den kontinuerte nettopræmiepromille $\bar{\pi}_x^{inv} \text{ ‰}$

regnes som en et-årig ophørende gruppeinvalidesum med naturlig præmie. Invaliditetavlen er invaliddet UNI_AI(1) fra selskabets beregningsgrundlag PSUNI, givet ved

$$\mu_x^{ai} = 0,000432 + 10^{5,662-10+0,05115 \cdot x}.$$

Den månedlige præmie $P_x^{(12),inv}$ kan reduceres med q^{inv} procent, hvor q^{inv} afhænger af fordelingen mellem mænd og kvinder efter følgende regel:

$$q^{inv} = \left(\frac{m}{100} \cdot q^{inv, m\ddot{a}nd} + \frac{100-m}{100} \cdot q^{inv, kvinder} \right),$$

hvor m angiver procentdelen af mænd, $q^{inv, m\ddot{a}nd}$ og $q^{inv, kvinder}$ angiver den procentdel invalideintensiteten kan reduceres med for mænd hhv. kvinder. Hvis $m=100$ fås $q^{inv} = q^{inv, m\ddot{a}nd}$ og hvis $m=0$ fås $q^{inv} = q^{inv, kvinder}$.

Nettopræmiegrundlag for gruppeinvalidedepension

Nettopræmien for gruppelivsforsikring regnes som et-årig ophørende invaliderente med ophørende risiko på beregningsgrundlag PSUNI, grundform 419. Invaliditetavlen for den pædagogiske faggruppe er invaliddet UNI_AI(2) fra selskabets beregningsgrundlag PSUNI, givet ved

$$\mu_x^{ai} = 0,0006 + 10^{4,71609-10+0,06 \cdot x}.$$

Invalideintensiteten for andre faggrupper er invaliddet UNI_AI(1) fra selskabets beregningsgrundlag PSUNI, givet ved

$$\mu_x^{ai} = 0,000432 + 10^{5,662-10+0,05115 \cdot x}$$

Dødelighedstavlens er dødelighed for risikoforsikringer ved død UNI-U fra selskabets beregningsgrundlag PSUNI, givet ved

$$\mu_x = 0,000021 + 10^{5,0856 - 10 + 0,04297 \cdot x}.$$

Den månedlige præmie $P_x^{(12), li}$ kan reduceres med q^{inv} procent, hvor q^{inv} afhænger af fordelingen mellem mænd og kvinder efter følgende regel:

$$q^{inv} = \left(\frac{m}{100} \cdot q^{inv, mænd} + \frac{100-m}{100} \cdot q^{inv, kvinder} \right),$$

hvor m angiver procentdelen af mænd, $q^{inv, mænd}$ og $q^{inv, kvinder}$ angiver den procentdel invalideintensiteten kan reduceres med for mænd hhv. kvinder. Hvis $m=100$ fås $q^{inv} = q^{inv, mænd}$ og hvis $m=0$ fås $q^{inv} = q^{inv, kvinder}$.

Præmiefri dækning

Der kan uden forhøjelse af den månedlige præmiepromille ydes præmiefri dækning i en tidsbegrænset periode i forbindelse med fratrædelse på grund af sygdom.

Skal der herudover ydes præmiefri dækning kan den månedlige præmiepromille forøges.

Rente

Opgørelsesrente, i % p.a., finder anvendelse for nettopassiver og risikoforsikringer under udbetaling og er fastsat i henhold til selskabets grundlag PSUNI.

Bruttopræmiegrundlag

Den månedlige bruttogrupperlivspræmie beregnes som den månedlige nettogrupperlivspræmie med tillæg af et månedligt styktillæg $T^{død}$.

Den månedlige bruttogrupperinvalidpræmie beregnes som den månedlige nettogrupperinvalidpræmie med tillæg af et månedligt styktillæg T^{inv} .

Den månedlige bruttogrupperpræmie for invalidepension beregnes som den månedlige nettogrupperpræmie for invalidepension med tillæg af et månedligt styktillæg T^{li} .

Erstatningshensættelser

Der afsættes erstatningshensættelser, som opgøres på følgende måde:

1. Erstatningshensættelserne bestemmes som de forventede udgifter til forsikringsydelse (invalidesummer) med fradrag af allerede udbetalte ydelser.
2. Erstatningshensættelserne revurderes jævnligt og mindst en gang årligt.
3. Erstatningshensættelserne opgøres på år, således at erstatningshensættelser vedrørende forsikringshændelser i et givent kalenderår bestemmes og revurderes særskilt.

Erstatningshensættelser vedrørende år ældre end 5 sættes til nul.

4. De forventede udgifter til forsikringsydelse for en given periode bestemmes på basis af størrelserne og en alders-, køns- og sumopdelt bestand for perioden samt en kønsopdelt invalideintensitet.
5. Invalideintensiteterne revurderes jævnligt under hensyntagen til de indhøstede erfaringer. Det gælder både intensiteterne vedrørende den netop forløbne periode og intensiteterne, der indgår i bestemmelsen af det forventede antal indtrufne forsikringshændelser i tidligere år.
6. Der redegøres i den årlige beretning fra aktuaren for erstatningshensættelserne, der er henlagt ultimo året.

Livsforsikringshensættelser

I forbindelse med aktualisering opgøres livsforsikringshensættelse ved brug af invalideintensiteter μ^{id} i henhold til PSMV.

Regler for bonusberegning for forsikringer tegnet som gruppeforsikringer

§ 1 Almindelige regler

Nærværende regler for bonusberegning er gældende for gruppeforsikringer.

Selskabets forsikringer tegnet som gruppeforsikring er opdelt i bonusgrupper.

Bonusgrupperne kan indgå et fællesskab, hvor de primært behandles som selvstændige bonusgrupper, der har hvert deres bonusregnskab, men hvor de pågældende grupper kan dække hinanden af i en underskudssituation.

§ 2 Beregning af årsresultat

For hvert kalenderår foretages en opgørelse af indtægt og udgift for hver bonusgruppe baseret på et foreløbigt regnskab.

Som indtægt betragtes

1. præmieindtægt
2. bonusfond primo
3. investeringsafkast før pensionsafkastskat
4. årets indtægter fra genforsikring
5. erstatningshensættelser ved årets begyndelse

Som udgift betragtes

1. i årets løb udbetalte forsikringsydelse
2. årets omkostninger ved gruppeforsikring
3. årets udgifter til genforsikring
4. pensionsafkastskat
5. 5. erstatningshensættelser ved årets slutning

Årsresultatet beregnes som saldoen mellem indtægt og udgift.

§ 3 Bonusfond

Hvis det er aftalt, at årsresultatet anvendes til præmiereduktion, oprettes hertil en bonusfond i selskabet.

Efter opgørelse af årsresultatet for hver bonusgruppe fastsætter selskabet hvilket beløb, der kan anvendes til generel reduktion af gruppeforsikringspræmierne i bonusgruppen for det efterfølgende år. Dette beløb udgør bonusfonden for bonusgruppen.

På baggrund heraf beregnes bonus til den enkelte forsikring i overensstemmelse med teknisk bilag.

Selskabet anmelder for hver bonusgruppe de bonussatser (procentdele), der anvendes ved beregningen af bonus til den enkelte forsikring.

§ 4 Andre anvendelser af årsresultatet

Den del af årsresultatet, som ikke går til hensættelsen af bonusfond, anvendes til ændring i kollektivt bonuspotentiale og disponering til basiskapitalen efter selskabets beslutning.

Bonussats

Beregningerne foretages for hver bonusgruppe for sig.

Lad m_x^i være det forventede antal personer med alder x og i 'te sum kombination, der er medlem af ordningen det følgende år.

Lad P_i være den månedlige bruttogruppeforsikringspræmie i det følgende år for den i 'te sumkombination.

Den forventede samlede bruttopræmieindtægt i det følgende år bliver

$$I = \sum_i \sum_x m_x^i P_i \cdot 12$$

Bonussatsen b defineres ved

$$b = \frac{B}{I}$$

idet B betegner bonusfonden.

Bonussatsen b anvendes til at reducere den månedlige bruttogruppeforsikringspræmie i det efterfølgende år til $(1 - b) \cdot P_i$ for $i = 1, \dots, N$. Beløbene $(1 - b) \cdot P_i$ for $i = 1, \dots, N$ kan afrundes efter regler fastlagt af selskabet.

Ændring af satser

Satserne $T^{død}$, T^{inv} , T^{li} , $q^{død, mænd}$, $q^{død, kvinder}$, $q^{inv, mænd}$ og $q^{inv, kvinder}$ fastsættes for et år ad gangen og anmeldes til Finanstilsynet. Satserne fastsættes for hver bonusgruppe/produkt.

Der anmeldes bonusfinansierede andele af tarifpræmien i 2014 for følgende

1. Gruppelivsforsikringer i Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper/Pensionskassen for sygehjælpere, beskæftigelsesvejledere, plejere og plejehjemsassistenter, Pensionsordningen for portører/Pensionskassen for portører, Trafikfunktionærernes Pensionsordning, Pensionsordningen for Amtsvejmænd m.fl., Pensionskassen for trafikfunktionærer og amtsvejmænd m.fl., Pensionsordningen for Ledere, Hjemmeserviceassistenter, Tjenestemænd på organisationsorlov og visse medarbejdere i PenSam samt Pension 90 (betegnet P90 og P12 ekskl. ppæd).
2. Gruppelivsforsikringer i Pensionsordningen for den pædagogiske sektor (betegnet ppæd).
3. FOA Gruppeliv.
4. Gruppelum ved førtidspensionering i Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper/Pensionskassen for sygehjælpere, beskæftigelsesvejledere, plejere og plejehjemsassistenter, Trafikfunktionærernes Pensionsordning/Pensionskassen for trafikfunktionærer ved Hovedstadsområdets Trafikselskab, Pensionsordningen for Amtsvejmænd m.fl./Pensionskassen for amtsvejmænd m.fl., Pensionsordningen for Ledere, Hjemmeserviceassistenter, Tjenestemænd på organisationsorlov og visse medarbejdere i PenSam (betegnet P12 ekskl. ppor og ppæd).
5. Gruppelum ved førtidspensionering i Pensionsordningen for portører/Pensionskassen for portører (betegnet ppor).
6. Gruppelum ved førtidspensionering i Pensionsordningen for den pædagogiske sektor (betegnet ppæd).
7. Begravelseshjælp tegnet som gruppeforsikringer i Pension 90 (betegnet Begravelseshjælp P90).
8. Gruppelum ved førtidspensionering i Pension 90 (betegnet P90)
9. PMF gruppelivsforsikring (betegnet PMF-liv)
10. PMF gruppelum ved invaliditet (betegnet PMF-invalidesum)

	mdl. tarifpræmie ekskl. styktillæg	bonusfinansieret andel (procentdel)	mdl. præmie pr. medlem efter bo- nus (ekskl. styktil- læg)
1 (P90 og P12 ekskl. ppæd)	115,07	1,1%	113,75
2 (Ppæd)	53,27	23,5%	40,75
3 (FOA Gruppeliv)	13,35	97,4%	0,35
4 (P12 ekskl. ppor og ppæd)	76,74	31,3%	52,70
5 (Ppor)	79,23	51,2%	38,70
6 (Ppæd)	32,2	35,7%	20,70
7 (Begravelseshjælp P90)	3,08	10,7%	2,75
8 (P90)	78,68	94,0%	4,70
9 (PMF-liv)	56,32	1,2%	55,65
10 (PMF-invalidesum)	71,70	11,6 %	63,35

De bonusfinansierede andele af tarifpræmien er fastsat i henhold til "Regler for bonusberegning for forsikringer tegnet som gruppeforsikring" med tilhørende tekniske bilag.

Desuden anmeldes følgende satser for beregningsgrundlaget PsGrp2003, gældende fra 01.01.2014:

	$T^{død}$	T^{inv}	$q^{død,mænd}$	$q^{død,kvinder}$	$q^{inv,mænd}$	$q^{inv,kvinder}$
1 (P90 og P12 ekskl. ppæd)	0,25 kr.	-	20 %	70 %	-	-
2 (Ppæd)	0,25 kr.	-	55 %	80 %	-	-
3 (FOA Gruppeliv)	0,15 kr.	-	20 %	20 %	-	-
4 (P12 ekskl. ppor og ppæd)	-	0,30 kr.	-	-	60 %	60 %
5 (Ppor)	-	0,30 kr.	-	-	60 %	60 %
6 (Ppæd)	-	0,30 kr.	-	-	75 %	75 %
7 (Begravelseshjælp P90)	0,25 kr.	-	50 %	70 %	-	-
8 (P90)	-	0,30 kr.	-	-	65 %	65 %
9 (PMF-liv)	0,35 kr.	-	50 %	80 %	-	-
10 (PMF-invalidesum)	-	0,65 kr.	-	-	68 %	68 %

Der anmeldes årlige præmier for elevforsikring efter bonus i 2014 for følgende

1. Gruppelivsforsikringer i Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper, Pensionsordningen for portører, Trafikfunktionærernes Pensionsordning, Pensionsordningen for Amtsvejmænd m.fl, Pensionsordningen for Ledere samt Pension 90 (betegnet P90 og P12 ekskl. ppæd).
2. Gruppelivsforsikringer i Pensionsordningen for den pædagogiske sektor (betegnet ppæd).
3. PMF gruppelivsforsikring (betegnet PMF-liv)
4. Gruppelum ved førtidspensionering i Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper, Trafikfunktionærernes Pensionsordning, Pensionsordningen for Amtsvejmænd m.fl., Pensionsordningen for Ledere (betegnet P12 ekskl. ppor og ppæd).
5. Gruppelum ved førtidspensionering i Pensionsordningen for portører (betegnet ppor)
6. Gruppelum ved førtidspensionering i Pensionsordningen for den pædagogiske sektor (betegnet ppæd).
7. PMF gruppelum ved invaliditet (betegnet PMF-invalidesum)
8. Gruppeinvalidespension i Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper, Trafikfunktionærernes Pensionsordning, Pensionsordningen for Amtsvejmænd m.fl., Gruppelum ved førtidspensionering i Pensionsordningen for portører (betegnet P12 ekskl. ppor og ppæd)
9. Gruppeinvalidespension i Pensionsordningen for portører (betegnet ppor).
10. Gruppeinvalidespension i Pensionsordningen for den pædagogiske sektor (betegnet ppæd).
11. Gruppeinvalidespension i PMF

For aftalte dækninger i overenskomster anmeldes hermed følgende præmier:

	Årlig præmie pr. medlem efter bonus (ekskl. styktillæg)
1 (P90 og P12 ekskl. ppæd)	84,00
2 (Ppæd)	84,00
3 (PMF-liv)	84,00
4 (P12 ekskl. ppor og ppæd)	26,00
5 (Ppor)	26,00
6 (Ppæd)	26,00
7 (PMF-invalidesum)	26,00
8 (P12 ekskl. ppor og ppæd)	120,00
9 (Ppor)	120,00
10 (Ppæd)	120,00
11 (PMF)	120,00

Desuden anmeldes følgende satser, gældende fra 01.01.2014 vedrørende elevforsikringer:

	$T^{død}$	T^{inv}	T^U
1 (P90 og P12 ekskl. ppæd)	0,25 kr.	-	-
2 (Ppæd)	0,25 kr.	-	-
3 (PMF-liv)	0.35 kr.		
4 (P12 ekskl. ppor og ppæd)	-	0,30 kr.	-
5 (Ppor)	-	0,30 kr.	-
6 (Ppæd)	-	0,30 kr.	-
7 (PMF-invalidesum)	-	0,65 kr.	-
8 (P12 ekskl. ppor og ppæd)	-	-	1 kr.
9 (Ppor)	-	-	1 kr.
10 (Ppæd)	-	-	1 kr.